

Съдържание

Книгата на пророк Авакум	2
Книгата на пророк Авдий.....	8
Книгата на пророк Агей	15
Книгата на пророк Амос.....	19
Книгата на пророк Захария	34
Книгата на пророк Йоил	49
Книгата на пророк Йона.....	56
Книгата на пророк Малахия	62
Книгата на пророк Михей	68
Книгата на пророк Наум	78
Книгата на пророк Осия.....	82
Книгата на пророк Софония.....	107

Книгата на пророк Авакум

ВЪВЕДЕНИЕ

1.ЗАГЛАВИЕ. Заглавието на тази книга подобно на другите книги та Малките пророци носи името на автора си. Името Авакум на еврейски език „Chabaqum“ произхожда от глагола „chabaq“, който означава „прегръщам“. Някои изследователи свързват името с еврейското название „Akkadianhambaququ“ на ароматично градинско растение. Името Авакум не се среща другаде в Стария Завет.

2. АВТОР. Нищо друго не се знае за пророк Авакум, освен това, което се разкрива в неговата книга. Дали подобно на пророк Амос /виж коментара за Амос 7:14/, пророк Авакум е призван от Бога от някое друго занятие или е обучаван специално за своето призвание в пророческите училища не е отбелязано.

Сред известните ръкописи, открити от Khirbet Qumran /виж АБК, том IV, стр.86 и том I, стр.31-34, англ./ се е намирал и ръкопис, свързан с книгата на пророк Авакум. След изследване е доказано, че това е остарял ръкопис или коментар, който е съдържал кратки пасажии, цитирани от пророк Авакум, последвани с тълкуването им от автора. Написаното е добре запазено, но за съжаление има много празноти или пропуски. Коментарът съдържа 13 писмени графи и обхваща само първите две глави от книгата на пророк Авакум. Установено е, че ръкописът е от около 100 години пр.Хр., близо до времето на написване и на откритите два ръкописа на книгата на пророк Исая /виж АБК, том 4, стр.87, англ./. Заедно с по-пълните ръкописи на книгата на пророк Исая и коментара на пророк са били публикувани като факсимиле върху плочици заедно с паралелния им текст на съвременен еврейски език и издадени от Милър Бъроус /The Dead Sea Scrolls of St. Mark's Monastery Vol.1 (New Haven: American Schools of Oriental Research, 1950)/.

Основното значение на коментара на пророк Авакум за Библейското изучаване не е в самите коментари, макар че и те са интересни, но преди всичко в самия Библейски текст. Този текст, преписван от някой древен писар /вероятно секретар на свещеник/ предшества с почти хилядолетие най-старите ръкописи на мазоретския текст /виж АБК том I, стр.34, 35 англ./ Следователно, той е неоеценим за всяко текстово изучаване на книгата на пророк Авакум. Виж коментара за Авакум 1:4,17; 2:1,4-5,15-16.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Приема се, че тази книга е била написана по време на дълбоко отстъпление,вероятно по времето на последната част от царуването на Манасия, по времето на царуването на Амон или през първата част от царуването на Йосия. Много вероятно е служението на пророк Авакум да следва твърде близко служенето на пророк Наум. Това схващане се подкрепя от мястото на книгата както в еврейския, така и в гръцкия канон. Злините, които пророк Авакум описва като свойствени за народа си и за които той се оплаква, също посочват този период. Посочена е като дата за написването на книгата 630 г. пр.Хр. Пророкът е бил добре запознат с кризата, която Вавилон щеше да предизвика на народа му, поради неговите грехове, криза която щеше да доведе накрая пленяването на Юдея. Пророк Авакум предупреждава народа за тази криза, но същевременно предсказва Божествената присъда над идолопоклонническия и нечестив Вавилон, врагът на Бога и Неговия народ.

4. ТЕМА. Макар че пророк Авакум съжالياва за греховете на Юдея, той е

загрижен за изхода на тяхното наскърбяване. Той е загрижен и за съдбата на инструмента, който Бог използва, за да извърши това наказание – халдейците, които изглеждат да са благословени с нарастващо благополучие. Бог отговаря на неговото питащо сърце и показва на пророка, че наказанието на Израел е за тяхното крайно добро, докато земното благополучие на нечестивите, представено чрез Вавилон ще премине поради Божествената присъда В „молитвата“ в Глава 3 тази книга достига кулминацията чрез картинното обрисуване на участта на безбожните и триумфиращата награда на праведните. Божието намерение е в този контраст да разкрие на пророка как надигащата се гордост на халдейците и подобната на нея – тази на всички нечестиви, води до смърт, докато доверяващото се послушание на праведните към Бога чрез вяра води до живот. В подчертаване на тази святост и вяра пророк Авакум, заедно с пророк Исая, заема мястото си на пророк на благовестието.

Книгата на пророк Авакум дава решение на проблема, защо Бог допуска грешниците да преуспяват, сравним с решението, дадено чрез книгата Йов на проблема защо Бог допуска светиите да страдат /виж АБК, том 4, стр.499, англ./. Авакум искрено обича Бога и усърдно копнее за възтържествуване на правдата, но не може да разбере защо Бог привидно допуска отстъпничеството и престъплението на Юдея да останат невъзпрепятствани и ненаказани /Авакум 1:1-4; Ерем. 12:1/. Бог му изяснява, че има план за спиране и наказание на Юдея за злите й пътища и че халдейците са инструмента, чрез който ще изпълни този план /Авакум 1:5-11; Исая 10:5-16/.

Това обяснение предизвиква възникването на друг проблем в мисленето на пророк Авакум – как може Бог да използва народ много по-нечестив от Юдея, за да наказва Юдея? Как такъв план може да се съгласува с Божествената правда /Авакум 1:12-17/?

Необмислено, но искрено и невинно Авакум изисква отговор от Бога /2:1/. Веднага, като отминава прибързаното питане на Авакум Бог го уверява в сериозността на намерението Си относно Юдея /ст.2-3/ и тогава посочва на пророка нуждата му от смирение и вяра /ст.4/. Бог преминава към изброяване греховете на Вавилон /2:5-19/. Той е напълно осведомен за подлостта и нечестивостта на Вавилон и уверява пророка, че Той, Бог е, Който все още контролира земните дела. Затова, всички хора, включително и Авакум, биха направили добре да „млъкнат“ пред Него /ст.20/ т.е. да не изпитват мъдростта на Неговите пътища.

Като разбира, че е преминал границите на благоприличието, позволявайки си да оспорва Божествената мъдрост и воля, пророк Авакум смирено се покаява. В същия дух обаче, неговата искрена и усърдна загриженост за Юдея като избран инструмент за Божия план на земята /виж АБК том 4, стр.26-27, англ./ доведе до молбата Божествената правда да бъде придружена с милост /3:1-2/. Тази молитва бе последвана с откровение на Божествената слава и сила, което разкри Бог като действателен за спасението на Своите верни чедра и за сломяване на техните врагове /ст.3-16/. Книгата завършва с потвърждаване на увереността на пророк Авакум в мъдростта и крайния успех на Божествения план /ст. 17-19/.

5. СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРОБЛЕМЪТ: БОЖИЕТО ТЪРПЕНИЕ КЪМ ЮДЕЯ И ВАВИЛОН – 1:1-17

А. Оплакването на пророк Авакум за нечестията на Юдея – 1:1-4

Б. Божият план за Юдея – 1:5-11

В. Възражението на пророк Авакум против Божия план – 1:12-17

II. РЕШЕНИЕТО: УВЕРЕНОСТ В МЪДРОСТТА И УСПЕХА НА БОЖИЯ ПЛАН – 2:1-20

А. Отговорът на въпроса на пророк Авакум – 2:1

Б. Бог препоръчва увереност в мъдростта и успеха на Неговия план – 2:2-4,20

В. Бог изброява националните грехове на Вавилон – 2:5-19

III. ОТГОВОРЪТ НА ПРОРОК АВАКУМ – 3:1-19

А. Застъпничество за Божествено действие и милост – 3:1-2

Б. Видение за съд и избавление – 3:3-16

В. Потвърждението на пророк Авакум за вяра в Бога – 3:17-19

Глава 1

СТИХ 1. ИЗЯВЕНОТО ПРОРОЧЕСТВО. На еврейски език е използвана думата „massa”, което означава „изявяване” /виж коментара за Исая 13:1/.

ПРОРОК. От Малките пророци още само пророците Агей и Захария претендират за себе си името „пророк”.

СТИХ 2. ДОКОГА? Пророкът бе твърде смутен поради греховете на своя народ, както и за последиците, които щяха да следват. От езика, който той използва се вижда, че Авакум бе поставил своето безпокойство и тревога пред Бога от известно време, но въпреки това Бог „не искаше да го слуша” т.е. Той очевидно не правеше нищо, за да спре злото в Юдея. Авакум като че иска да каже, че е по-заинтересуван от правдата и правосъдието отколкото изглежда е заинтересуван Бог.

НАСИЛИЕ. На еврейски език думата е „chamas” и основно означава „зло, неправда, беззаконие”.

СТИХ 3. ГРАБИТЕЛСТВО. На еврейски език думата е „chod” и често се отнася за разорение чрез ограбване.

НАСИЛИЕ. Виж коментара за стих 2. Последната част на стих 3 в Септуагинтата се чете: „Правосъдието против мен и съдията получава награда”.

СТИХ 4. ЗАКОНЪТ. На евр. език „torah”. Виж коментара за Втор.31:9 и Притчи 3:1.

ОТСЛАБНАЛ. На еврейски език думата е „rug” и означава „вцепенен, скован”. Пророкът приписва отслабването на действието на закона сред жителите на Юдея на неуспеха на Бога да спре беззаконието. В Септуагинтата за „отслабване” е използвана думата „осуетен /разстроен”, но еврейския прочит на мазоретския текст се потвърждава от прочитането на еврейския текст, цитиран в коментара на книгата на пророк Авакум в ръкописите намерени край Мъртво море /виж въведението към книгата/.

ОКРЪЖАВАТ. Тук в смисъл окръжаване със зли намерения /Пс.12:12-13/. Като резултат от това праведните стават жертва на нечестивите и „правосъдието излиза извратено” спрямо тях.

СТИХ 5. МЕЖДУ НАРОДИТЕ. Бог пристъпва към отговор на оплакването на пророка. Той заръчва на Авакум да погледне между заобикалящите народи за един народ, който Бог ще използва, за да накаже народа Си заради греховете му. В

Септуагинтата този стих започва с: ”Погледнете, презрители”, което отнасяне апостол Павел цитира в Деян.13:41.

УЧУДЕТЕ МНОГО. Когато Божието наказание идва неочаквано, то ще предизвика ужас в сърцата.

НАШИТЕ ДНИ. Тъй като Авакум бе попитал „докога”/ст.2/ на беззаконието щеше да бъде позволено да продължава, Господ уверява, че Божият гняв ще дойде в дните на живеещите по негово време.

НЯМА ДА ПОВЯРВАТЕ. С това се посочва, че идващата присъда щеше да бъде сурова и неумолима.

СТИХ 6. ХАЛДЕЙЦИТЕ. На еврейски език „kasdim”/виж коментара за Даниил 1:4/. Вавилонският народ сега е разкрит като инструмент на небесния гняв, който Бог щеше „да повдигне”, за да изпълни Неговото намерение.

НЕТЪРПЕЛИВ. На еврейски език думата е „nimber”. Това предсказва бързото придвижване на вавилонските завоеватели, точно представено чрез символа на „орловите крила” в пророчеството на Даниил /7:4/.

СТИХ 7. СЪДЪТ. Така силни и уверени в себе си бяха халдейците, че не признаваха никаква друга сила освен собствената си и отдаваха величието си на своите способности /виж коментара за Дан.4:28-30/.

СТИХ 8. ЛЕОПАРДИ. Бързината на леопардите в хващането на жертвите им е пословична /виж коментара за Дан.7:6/.

ВЕЧЕРНИ ВЪЛЦИ. Тези животни са най-свирепи вечер, когато обикалят за храна /Ерем.5:6; Софония 3:3/.

КОННИЦИТЕ ИМ СКАЧАТ. Това посочва за напредването на завоевателя.

КАТО ОРЕЛ. Мойсей бе предсказал, че ако Израел се отвърне от Бога, народът щеше да бъде наказан за греховете си чрез народ, чиито коне са така бързи, че могат подходящо да бъдат сравнени с орли /Втор.28:47-50/.

СТИХ 9. НАСИЛИЕ „Насилието” споменато преди като грях на Юдея /виж коментара за ст.2/ сега щеше да бъде наказанието за тях от халдейците.

НАСОЧЕНИ. На еврейски език сумата е „megdmmath”, чието значение не е ясно. Тя се среща само тук в Стария Завет и поради неопределеността на нейното значение, цялата фраза с тази дума е преведена по различен начин в различните издания.

КАТО ПЯСЪК. Фигуративен израз, който посочва голямо множество пленници и плячка, които щяха да бъдат взети.

СТИХ 10. ПРИСМИВАТ. От висотата на своето себевъзвеличаване /виж коментара за ст.7/, вавилонците щяха да гледат с присмех и подигравка към чуждите царе и първенци.

ГРАМАДИ ОТ ПРЪСТ. Това е намек за издигането на насипи от пръст или диги за превземането на даден град /виж коментара за 2Царе 20:15/. В Септуагинтата изразът се чете: „издигат могила”.

СТИХ 11. ПРЕМИНАВА КАТО ЗАВОЕВАТЕЛ. Значението на фразата се отнася или за преминаването или за напредване на завоевателя през земята, или за преминаване на всички граници на гордостта.

КАТО ПРАВИ СИЛАТА СИ. Бог е „раздразнен” поради това, че вавилонците приписват успеха си на своята мощ и умения, като правят силата си свой бог /виж коментара за ст.7/. Пророкът намеква, че народът, който е използван да накаже Юдея, самият той ще бъде наказан за неговите грехове.

СТИХ 12. НЕ СЕ ЛИ ТИ? Авакум като говори за своя народ, умолява Бога за

милост, за да не загинат /ст.12-17/. Поглеждайки отвъд възпрепятстващите перспективи на настоящето, пророкът потвърждава с вяра: „няма да умрем”.

ПРИСЪДА. Тук думата е използвана в смисъл на наказание.

ТИ, МОГЪЩИ. На еврейски език думата е „Sur” и означава „Канара” /виж Втор.32:31; 2Царе 22:3,47/. Нова име подчертава мисълта, че Бог е сигурна и непроменима подкрепа на Своя народ. Последната част на еврейския текст, цитиран в коментара на книгата на пророк Авакум в ръкописите, открити край Мъртво море се чете: Ти, Канаро, Си ги определил да ни накажат /да накажат народа Ти/.

СТИХ 13. ОЧИТЕ ТИ СА МНОГО ЧИСТИ. Тъй като безгрешното естество на Бога не може да толерира „злото” /Пс.5:4-6/ и не може да гледа „беззаконието” /Пс.145:17/, пророкът е обезпокоен, че Той щеше да позволи на халдейците „да постъпят извратно”. Те бяха идолопоклонци и бяха по-лоши – поне от гледната точка на Авакум – от Юдея. Как тогава Бог може справедливо да ги използва, за да накаже Юдея?

СТИХ 14. МОРСКИТЕ РИБИ. Праведният човек е често като нем и безпомощен под натиска на нечестивия, както са морските риби в мрежата на рибаря.

ГАДИНИТЕ. Пълзящи животни. Виж Пс.104:25.

НЯМАТ УПРАВИТЕЛ. В коментара на книгата на пророк Авакум в намерените ръкописи тази последна част се чете: „като пълзящи същества, над които да се владее”.

СТИХ 15. ИЗТРЪГВА. Тук пророкът показва фигуративно как вавилонците завладяват народите, използвайки описанието за действията на рибаря. Но всъщност същото фигуративно описание може да представи действието на всеки нечестив човек.

СТИХ 16. ЖЕРТВА. Използвана е метафора за посочване, че халдейците не познават истинския Бог, а отдават успеха си на техните собствени умения и средства /виж коментара за ст.7, също и Исаия 10:12-13/.

СТИХ 17. ИЗПРАЗВА. Пророкът пита дали на халдееца ще бъде позволено да продължи да завладява, „да изпразва мрежата си” само, за да я напълни отново с плячката от военните действия. Стих 17 от еврейския текст, цитиран в коментара на книгата на пророк Авакум, открит в намерените ръкописи, се чете: „Тогавата той ще вади ли меч, за да убива постоянно народите, без да показва милост?”.

Глава 2

СТИХ 1. ЩЕ ЗАСТАНА. Тук пророк Авакум ясно изявява вярата си в Бог. Представя себе си като заемащ своето място, както прави това и стражът /Езек.3:17; 33:7/ върху някое високо място, за да има ясен поглед наоколо и да види и чуе това, което идва.

КУЛАТА. На евр. език думата е „masor” и означава място, от което да се устоява при засада. В еврейския текст цитиран в откритите край Мъртво море ръкописи, тази дума има представка, която означава „моята”.

ДА ВИДЯ. Авакум сигурно чувства, че се бе изправил срещу Бога с основателно възражение към Неговия план да използва халдейците като Свой инструмент срещу Юдея /1:6,13/. И затова той призовава за отговор.

СТИХ 2. НАПИШИ. Господ отговаря на вярата на Своя служител и го насърчава в това дело. Написването щеше да придаде дълготрайност на пророческите вести.

ДЪСЧИЦИ. На евр. език „luchoth”, дума която означава „плочици”, обикновено камени, а понякога дървени дъсчици. Тук вероятно тези дъсчици са се поставяли на публично място, където всички са могли да ги видят и прочетат.

БЪРЗО. Т.е. ясно, свободно, спокойно.

СТИХ 3. ОПРЕДЕЛЕНО/БЪДЕЩО/ ВРЕМЕ. Видението щеше да се изпълни на определеното време /Гал.4:4/.

КЪМ ИЗПЪЛНЕНИЕТО СИ. Т.е. към края си.

АКО И ДА СЕ БАВИ. Според прочита на израза на еврейски език, значението му е, че ако и да изглежда, че изпълнението на видението за идването на вавилонските завоеватели ще се забави, на определеното време то ще се изпълни. Според прочита на израза в Сетуагинтата идеята е, че ако и да изглежда, че врагът забавя идването си, той със сигурност ще дойде, както е предсказано. Този прочит се има предвид в Евр.10:37 и думите, заедно с фраза в Септуагинтата на Ис.26:20, са приложими за второто идване на нашия Господ.

Пророчеството от книгата на пророк Авакум 2:1-4 е било голямо насърчение и утеха за ранните вярващи от адвентното движение, известни като Милеристи. Когато Господ не дойде през пролетта на 1844 г. както се е очаквало, милеристите са изпаднали в дълбоко безпокойство. Наскоро след първоначалното разочарование те са видели особено значение в думите на пророка: „видението се отнася за едно определено бъдещо време, но бърза към изпълнението си и няма да излъже; ако и да се бави, чакай го” /Е.Уайт, Свид. към църквата, том 1, стр.52, англ./ И те са тръгнали да прогласяват среднощния вик: „Ето, Младоженецът иде! Излизайте да Го посрещнете” /Мат.25:6/.

СТИХ 4. ДУШАТА МУ. В Септуагинтата първата част на стиха се чете: „Ако се дръпне назад, няма да благоволи в него душата Ми”, прочит който се съдържа в Евр.10:38. Интересно е да се отбележи, че еврейският текст цитиран в отритите ръкописи на коментара на книгата на пророк Авакум са в съгласие с мазоретския текст в този случай. В първоначалното си приложение тези думи изобличават пророка за неговата прибързаност и липса на вяра.

ПРАВЕДНИЯТ. На еврейски език думата е „saddiq” и означава „прав/а/”, „праведен”, „невинен”. Използва се за човек или някакво друго творение, което е изпитано и намерено в добро състояние. Тази последна част на стиха противопоставя характера на добрия човек на този на злия човек, описан в първата част на стиха.

ВЯРАТА СИ. На евр. език думата е „amunah” и означава „постоянство”, „благонадеждност” или „верност”, използвана тук да опише връзката на човек с Бога. Доверието в Бог произтича от увереността, че Бог ще ръководи, пази и благославя онези, които вършат Неговата воля. Тук пророк Авакум потвърждава, че който живее чрез проста вяра и упование в Господа, ще бъде спасен, избавен, но „душата, която се е надигнала” чрез собствената си гордост и извратеност към греха, ще загине.

В мазоретския текст изразът се чете „чрез вярата си”, докато в Септуагинтата – „чрез вярата Ми”, което означава, че Самият Бог е говорителят. При цитирането на този текст в Евр.10:38, сравнително малко новозаветни ръкописи следват Септуагинтата, докато повечето ръкописи не използват нито израза „вярата си”, нито „вярата Ми”. Прочитът, както в мазоретския текст, така и в Септуагинтата се основава на великата истина, че човек ще „живее” приет от Бога, чрез своята уповаваща верност към своя Бог, което от своя страна е базирано на Божията

верност в делата Му с Неговите деца. Вероятно това различие в прочита се дължи на подобните форми на еврейските букви „waw” и „yod” както са били изписвани по времето на превода на Септуагинтата. В този период тези две букви са били практически идентични. При използване на „waw” като представка на думата „amunah”, тя ще означава „чрез вярата си”, а с представката „yod” – „чрез вярата Ми”.

Докато основно този стих се отнася за онези, които чрез вярата си в Господа ще бъдат избавени от халдейците и ще намерят още и мир, докато Юдея бъде опустошена, в по-широк смисъл стихът потвърждава истина, която е валидна за всяко време. Няколко пъти ап. Павел използва това старозаветно изявление като основа на темата за оправдание чрез вяра /Римл.1:16-17; Гал.3:11; Евр.10:38-39/.

СТИХ 5. ПРИ ТОВА. Отново се подчертава контраста между характера на нечестивия както е обрисован в първата част на стих 4 и характера на праведния, както е споменат в заключителната част на същия стих.

В Глава 2:5-19 се изброяват греховете на Вавилон. Бог знае, че вавилонците са коварни и нечестиви, както ги описва и Авакум /1:13/. Но Бог все още има грижата за всички дела на земята и за всички хора – включително и пророк Авакум и ще постъпват добре като „млъкнат пред Него” /2:20/.

ВИНОТО. Еврейският текст цитиран в коментара на пророк Авакум в ръкописите, открити край Мъртво море вместо „виното” съдържа думата „hon”, означаваща „сила” или „богатство”.

ОХОТАТА. На еврейски език думата е „nephesh” /виж коментара за 3Царе 17:21; Пс.16:10/

ПРЕИЗПОДНЯТА. На евр. език думата е „she'ol” /виж коментара за Пр.27:20; Ис.5:14/, така и вавилонците „събират” и „струпват” при себе си „всички народи” и „всички племена”.

СТИХ 6. ВСИЧКИ ТЕ. „Народите” и „племената” /стих 5/, завладени от вавилонците.

ПРИТЧА. Виж коментара за Михайл 2:4.

ЗАЛОЗИ. Използвана е еврейската дума „abti”, която се среща само тук в Стария Завет и обикновено означава „залог” т.е. дрехи или други неща давани като уверение за дълговете. С други думи, поставен е въпросът: „Докога Вавилон ще продължава да трупа дългове на право и справедливост, които дължи на подчинените му народи и тези залози не трябва ли да бъдат отнети чрез гневно въздаяние на жителите на Вавилон?”

СТИХ 7. ЩЕ ХАПЯТ. Онези, които вавилонците са онеправдали ще се повдигнат и ще воюват срещу тях. От историческа гледна точка това бяха Мидия и Персия, които ограбиха вавилонците и опустошиха империята им.

ПЛЯЧКА. Т.е. „разграбен” /Ерем.50:9-10/.

СТИХ 8. ОБРА. В отплата „всички останали от племената”, поробени и ограбени от вавилонците, основно мидяните и персите, ще „оберат” вавилонците /Исая 21:2; 33:1/.

ЗЕМЯТА. Някои изследователи смятат, че тук пророкът отнася израза особено за земята на Палестина.

СТИХ 9. КОЙТО ПРИДОБИВА НЕПРАВЕДНА ПЕЧАЛБА ЗА ДОМА СИ.Вероятно се отнася за вавилонското царско семейство или династия.

ГНЕЗДОТО СИ НАВИСОКО. Фигуративен израз за безопасност.

БЕДСТВОИЕТО. Виж коментара за Исая 45:7.

ПРОТИВ СОБСТВЕНАТА СИ ДУША. Планът на вавилонския цар да запази славата си „като е изтребил много племена” му докарва „срам” и прави сигурно неговото падение /Пр.8:36/.

СТИХ 11. КАМЪК. Забележителен символ, използван да посочи големината на вината на вавилонците. Не само хората, но и неодушевените творения ще осъдят беззаконието на вавилонците /Лука 19:40/.

СТИХ 12. КОЙТО ГРАДИ.В това трето „горко” /ст.6,9/ осъждането остава върху Вавилон, тъй като неговата сила беше изградена чрез избиване и нечестие /Дан.4:27; Мих.3:10/. Вавилон се беше разширил и украсил от плячката иззета от завладените народи. Макар че този стих отново се отнася за Вавилон, посочените тук истини са приложими за всяко време.

СТИХ 13. ГОСПОДА НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

ЗА ОГЪНЯ. Всички постройки и укрепления, които вавилонците бяха съградили чрез деспотичния си робски труд, щяха в края да бъдат само гориво „за огъня”, а също така и „да се мъчат за суетата” /Ерем.51:29-30,58/.

СТИХ 14. ЩЕ БЪДЕ ПЪЛНА. Тук пророк Авакум повтаря мисълта изразена преди това от пророк Исая /Исая 11:9/. Падението на Вавилон е символ на унищожението на всички нечестиви в последния ден.

СТИХ 15. УПОЯВА БЛИЖНИЯ СИ. Подобно на човек, който дава спиртно питие на ближния си, за да има полза от него, така и халдейците упояваха съседите си и подобаващо е в замяна на това и те да бъдат упоени от Божия гняв /Откр.14:8,10/.

ЗА ДА ГЛЕДАШ. Това е символ, който илюстрира /Бит.9:20-23/ нещастното унищожително състояние, до което са доведени завладените народи под беззаконното и тиранично управление на вавилонците /Плач Ерем.4:21/

ГОЛОТАТА. Вместо думата „голата” в еврейския текст в коментара на книгата на пророк Авакум от откритите ръкописи се чете думата „празници”.

СТИХ 16. НАПЪЛНИЛ СИ. Лошото отношение на вавилонците към потиснатите щеше да съдейства за тяхното опустошение. То щеше да ги направи да пият напълно от чашата на Божествената отплата.

НЕКА СЕ ОТКРИЕ КРАЕКОЖИЕТО ТИ. Буквално означава „смятан за необрязан”, дума която произхожда от еврейската „aral” – „оставам необрязан”. Т.е. „нека Вавилон да получи същото позорно отношение, каквото той е проявявал към другите /виж коментара за ст.15 От особено значение е фактът, че в този стих еврейският текст цитиран в коментара на книгата на пророк Авакум от ръкописите намерени край Мъртво море има интересно различие от мазоретския текст в книгата на пророк Авакум. Вместо думата „aral” в коментара се съдържа думата „ga'al”, която означава „залитам”, „клатушкам се”, „вървя несигурно”. /Следва да се отбележи, че еврейските съгласни в думите са същите, но разместени/. Думата „ga'al” по-добре отговаря на контекста и в този случай изразът се чете: ”Пий и ти и залитай”. С други думи вавилонците щяха да пострадат с подобно негодумане и суровост каквито те бяха проявили към завладените народи.

СТИХ 17. НЕПРАВДАТА ТИ КЪМ ЛИВАН. ТОВА, КОЕТО Вавилон бе извършил на Ливан, щеше да дойде върху него /Ис.14:4-8/. Някои тълкуватели разглеждат тук Ливан като отнасяне за храма в Ерусалим, който беше построен с кедри от Ливан /3Царе гл.5; Зах.11:1-2/ Други виждат отнасяне за кедрите, изсечени по време на нашествието на вавилонците.

СТИХ 18. КАКВА ПОЛЗА? Пророкът иронично пита, каква полза халдейците ще извлекат от уповаването на техните богове /Исая 44:9-10; Ерем.2:11/. Отново и

отново в Стария Завет безумието от упование в „немите идоли“ е подчертавано /Пс.115:4-8; Ерем.10:1-5 и др./.

СТИХ 19. ДЪРВОТО. Дървото и камъкът, са били обичайните материали, използвани в древния Изток за направата на идоли.

СЪС ЗЛАТО И СРЕБРО. Тези скъпоценни метали са използвани за украсяване на камъни или дървото /Ис.40:19; виж коментара за Дан.3:1/.

СТИХ 20. ГОСПОД. Господ е все още в Своя храм и стои на Своя престол. Той все още управлява съдбините на народите /виж коментара за Авакум 2:5; Даниил 4:17/.

В СВЕТИЯ СИ ХРАМ. Пророк Авакум предизвикателно поставя разлика между живия величествен Бог и суетните и безжизнени идоли. Докато пророкът може би е имал в ума си основно храма в Ерусалим като земното местообиталище на истинския Бог, в по-широк смисъл той може да е имал предвид в мисленето си и Божия храм в небето /3Царе 8:27-30; Пс.11:4; Михей 1:2-3/. Поради възвишеното величие на Бога, „цялата земя“ като творение на Царя на Всемира е призвана да почака тихо и смирено пред Него /Пс. 46:10; виж коментара за Пс.76:8/.

МЛЪКНИ. Т.е. не се опитвай да поставиш под въпрос Божията премъдрост в управлението на съдбите на народите, както пророк Авакум бе направил /1:13; 2:1/. Този стих понякога подходящо се използва за благоговение и почит в Божия дом, макар че това не е било първоначалната цел на думите.

ЦЯЛА ЗЕМЬО. Т.е. всички човеци, включително и пророк Авакум /виж коментара за 1:13 и 2:1,4/.

Глава 3

СТИХ 1. МОЛИТВА. Както е използвана тук тази дума се отнася за псалм, химн или за песен на посвещение /виж надписите на Псалм 9, 17, 102/.

ОПЛАКВАНИЯТА. Замислени да бъдат пламенни песни с бързо сменяне на емоциите, изразени чрез бързи промени в ритъма. Структурата на молитвата на Авакум може да е отразявала този тип поезия /виж АБК, том III, стр.628, англ./

СТИХ 2. УПЛАШИХ. Пророкът въвежда своята „молитва“ чрез изразяване страха си от идващия Божествен гняв и умолява Бог да „помни милостта“. Той високо оценява Божествената мъдрост спрямо хората, за което преди търсеше отговор /виж коментара за 1:2,13 и 2:1/ и смирено признава собствената си заблуда.

ОЖИВЯВА. Пророкът знае, че когато Бог наказва Своя народ за тяхното отстъпничество, ще докара сигурни присъди и върху техните неприятели. Той също признава, че в края Израел ще бъде избавен и цялата земя „ще бъде пълна със знанието за славата Господня“ /2:14/. Затова настойчиво умолява Бог да „оживява“ или „ускорява“ това добро „дело“ на възстановяване. Със смирен дух, той не е по-малко настойчив в копнежа си за успех на Божия план за Израел, отколкото беше първоначално /виж коментара за 1:2/.

СРЕД. Пророк Авакум моли Божие намерение да бъде изявявано „сред годините“, а не при тяхното свършване. С други думи, пророкът копнее за изпълнение на Божиите обещания за крайното изкупление.

ПОМНИ МИЛОСТТА. Пророкът добре знае, че върховната надежда на човек е положена на Божията милост, а не на човешката доброта.

СТИХ 3. БОГ ДОЙДЕ. Стихове 3-16 представят величествена картина на Господа, Който идва за съд и избавление на Своя народ. Картината е представена

в обстановката на избавлението на буквалния Израел, но тя е описателна и за идването на Христос да въведе царството на правдата /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.300, англ. За принципите на тълкуване виж АБК, том IV, стр.36-38, англ./.

Със забележителен символизъм той описва въздействието от това завръщане върху природата и върху нечестивите човеци. Авакум използва някои примери от предишните Божии дела с Неговия народ, за да илюстрира тези последни събития от земната история/ви коментара за стих 11/.

ТЕМАН. Област, която принадлежи на един от родовото разделение на Едом или е име за целия Едом /виж коментара за Ерем.49:7; Сравни с Исаия 63:1-4/.

ФАРАН. Тук пророкът има предвид величествените събития, свързани с даването на Закона на планината Синай /виж коментара за Втор.33:2/, като ги използва за илюстрация на събитията в деня на съда. Както Бог дойде във величие да повтори Своя закон на народа Си, така Той и ще се яви в слава за спасение на народа Си и за наказване на злотворците /виж коментара за Бит.21:21/.

СЕЛА. Дума, вероятно използвана, за да означаи някакъв вид промяна в мелодията или в подчертаването /виж АБК, том III, стр.629, англ./.

СТИХ 4. СКРИВАЛИЩЕТО НА СИЛАТА МУ. Когато Спасителят ще се появи, раните от Голгота, белезите на Неговото унижение, ще се явят като Негова най-висока чест; там ще бъде Неговата слава, там е „скривалището на силата Му“ /виж Е.Уайт, Великата борба стр. 674 англ.; виж коментара за стих 3/.

СТИХ 5. МОРЪТ. Сега пророк Авакум посочва въздействието на Божието явяване. Върху несправедните ще падне „морът“. С други думи, опустошение ще дойде за нечестивите.

МЪЛНИИ. Тук думата вероятно е използвана символично да обозначи „язвите“, напастите.

СТИХ 6. ПЛАНИНИ. Тези символи на устойчивост и стабилност /Бит.49:26; Втор.33:15/ ще „се разпаднат“ при това велико събитие. В противовес на изглеждащите „вечни планини“, Божиите пътища са истински вечни и непроменими /Числа 23:19; Малахия 3:6/.

МАДИАМСКАТА ЗЕМЯ. Виж коментара за Бит.25:2. „Шатрите“ /на Етиопия/ и „завесите“ /на Мадиям/ могат символично да представят жителите на Етиопия и Мадиям.

СТИХ 8. НЕГОДУВА ЛИ? За да се подчертае Божествената сила над цялото творение Авакум

риторично задава въпроса дали Бог се е разгневил на неодоушената природа, когато е показвал Своята мощ.

ВЪЗСЕДНАЛ. Бог е представен символично като идващ с голямо войнство от колесници и коне, като че ли идващи да защитят Неговия народ и да смажат враговете Му /Пс.68:17/.

СТИХ 9. ИЗВАДЕН. Т.е. лъкът е готов за действие. Пророкът обрисова Господа като Воин /Исх.15:3/, Който приготвя лъка Си, за да го използва.

С КЛЕТВА. На еврейски език този текст е неясен и това е довело до забележителни различия в превода на отделните издания. В Септуагинтата изразът се чете: „Наистина ще опъна лъка срещу скиптър, казва Господ“. В Ревизирания американски превод изразът се чете: „Лъкът се оголи, клетвата към племената е сигурна дума“. В Ревизирания стандартен превод изразът е: „Ти Си извадил лъка от покривката му и си поставил стрелите му“.

СТИХ 10. УПЛАШИХА. Фигуративен език за обозначение на земетресение /Изход 19:18; Пс. 114:6-7; виж коментара за Пс.114:4/.

БЕЗДНАТА. Виж коментара за Бит. 1:2.

РЪЦЕТЕ. Вероятно поетичен синоним за вълни.

СТИХ 11. СЛЪНЦЕТО И ЛУНАТА. Тук пророкът използва историята за заставането на слънцето на място и за спирането на луната в дните на Исус Навин /Ис.Навин 10:11-14/ като илюстрация за пришествието на Господа /виж коментара за Авакум 3:3/.

СТИХ 12. ПРЕМИНАЛ. Виж Съдии 5:4.

ВЪРШЕЕЛ НАРОДИТЕ. Виж Исая 63:1-4; Йоил 3:13; Откр.14:14-16.

СТИХ 13. ИЗЛЯЗЪЛ. Целта на Господното пришествие е да спаси народа Си „чрез Помазаника Си /Пс. 20:5,6; 28:8,9/.

ДО ВЪРХА. Тези думи показват, че „дома на нечестивите“ ще бъде напълно унищожен.

СТИХ 14. ВИХРУШКА. Виж Исая 41:16; Ерем.13:24.

ДА МЕ РАЗБИЯТ. Вероятно пророкът използва този израз, за да се уеднакви с народа.

СТИХ 15. ПРЕМИНАЛ МОРЕТО. Вероятно се има предвид Изхода /Изх.15:1-19/, като образ на по-късното избавление на Божия народ /виж коментара за Авак.3:3,11/. По време на Изхода Бог бе извел народа Си от Египет чрез символичното „стъпване“ на „големите води“ на морето /Пс.77:19-20/.

СТИХ 16. ВЪТРЕШНОСТИТЕ МИ. Т.е. цялото ми същество.

СТИХ 17. СМОКИНЯТА. В този стих са представени гибелните въздействия на вавилонското нашествие – опустошаване на смокинените и маслинените дървета, така високо почитани в Палестина, заедно с еднакво нужните лози, жито и добитък. Така ще бъде отново по време на последните сцени от земната история, когато земята ще бъде подобно опустошена /Е.Уайт, Копнежът на вековете, стр.122; Великата борба, стр.629, англ./.

СТИХ 18. НА ЕЛЕНИТЕ. Сред острите зъбери и скалисти планински пътеки краката на елените са били бързи и сигурни /2Царе 22:34; Псалм 18:32-33/.

ДА ХОДЯ ПО ВИСОЧИНИТЕ СИ. Тук Авакум се уеднаквава със своя народ както Мойсей /Изх.32:30-32/, Еремия /14:19-21/ и Даниил /9:3-19/ бяха направили. Успехът на Израел /Исая 5:14/ е негов собствен успех.

ЩЕ СЕ ВЕСЕЛЯ. Колкото и страшни да са предвещаваните събития в тази Глава,тя завършва с утешителните и удовлетворяващи душата радост и надежда „в Бога на спасението“. Пророкът сам уверява себе си, че най-после всичко ще бъде добро поради верността на Бога /Пс.13:5-6; 31:19-20; Михей 7:7/. Проблемът е решен и пророкът радостно подчинява волята си на Божията воля.

СТИХ 19.ПО ВИСОЧИНИТЕ. Божият народ ще възтържествува над всяко противопоставяне и ще живее безопасно върху височините на спасението /Втор. 32:13; 33:29; Ис.59:13-14; Амос 4:13/. На всички въпроси на пророка е отговорено чрез вяра в Бога и Авакум остава доволен, че в края правдата и истината ще възтържествуват завинаги.

ЗА ПЪРВИЯ ПЕВЕЦ. Вероятно това е ръководителят на музикалното изпълнение в храма. Твърде вероятно е псалмът на Авакум да е бил предназначен за използване в публично поклонение, което вероятно е трябвало да бъде придружено от струнни инструменти.

Книгата на пророк Авдий

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Книгата носи името на пророка, чиято вест тя съдържа. Името Авдий /на евр. език "Obadiyah" означава „служител на Йехова“. Авдий е популярно еврейско име в старозаветните времена /3Царе 18:3,4; 1Лет. 3:21;7:3; 12:9 и др./.

2. АВТОР. Макар и доста личности от Стария Завет да са споменати с името Авдий, никой от тях не може с положителност да се определи като автор на пророческата книга, но отнасянето ѝ до южното царство Юдея показва, че Авдий принадлежи към юдейския народ.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Тъй като Авдий не отбелязва юдейските царе по времето на които той служи, както прави например Осия /Осия 1:1/ и други пророци, ние сме зависими от вътрешно доказателство, за да определим времето на написване на книгата. Проблемът може да се разреши като разберем за кое време се отнася разорението на Ерусалим, описано в стихове 10-14.

Според една гледна точка случаят се отнася до завладяването на Ерусалим от филистимците и арабите /2Лет.21:8,16-17/. Приема се, че едомците са включени в общия термин „арабите“, понеже при царуването на Йорам „Едом отхвърли властта на Юдея“ /4Царе 8:20-22/. Това би поставило пророчеството на Авдий да е извършено в 9 век пр.Хр. Според втората гледна точка пророкуването слово от Авдий се отнася за бедствията, които постигат Юдея по време на Вавилонското нашествие, което достига кулминационната си точка с разрушаването на Ерусалим през 586 г. пр.Хр. Сходството на изобличението на Авдий към Едом с това на Еремия /Ерем.49:7-22/ и на Езекиил /Езек.25:12-14,35; Пс.137:7/ е изтъквано в подкрепа на по-късната дата, без това да влияе на възможността за по-ранно написване /виж АБК, том 4, стр.22, англ./.

4. ТЕМА. Книгата описва наказанието, което щеше да постигне Едом за жестокото му отношение към Юдея по време на бедствието ѝ и крайния триумф на Божия народ и на Божието царство. Едомците бяха потомци на Исав /Бит.36:1/ брат на Яков /Бит.25:24-26/. Враждата, която съществуваше между едомците и юдеите беше особено остра, което е често срещана истина за семейните отношения. Тази враждебност съществуваше отдавна, вероятно водеше началото си от самото раждане на двамата близници /Бит.25/. Тя се изяви, когато потомците на Исав отказаха на Израел да преминат през тяхната земя на път за Ханаан /Числа 20:14-21/. Ненавистта беше явна във войните, които Саул водеше против неприятелите на народа си /1Царе 14:47/. Давид беше предприел жестока мярка спрямо едомците „като беше убил всеки от мъжки пол в Едом“ /3Царе 11:15/ и беше поставил „гарнизони в Едом“ и „всички едомци се подчиниха на Давид“ /2Царе 8:13-14/. Омразата между едомците и юдеите продължи и по време на царуването на Давидовия син - Соломон /3Царе 11:14-22/. При царуването на Йосафат, едомците, наричани „жителите на Сиир“ /Бит.32:3; 36:8; Втор.2:5/, заедно с моавците и амонците нападнаха Юдея /2Лет.20:22/. Независимостта, която те бяха загубили при царуването на Давид си възстановиха отново при царуването на Йорам /2Лет.21:8-10/. Борбата между Едом и израелтяните бе подновена отново при царуването на царуването на юдейския цар Амасия, който превзема Села – укрепения град на едомците и избива мнозина от тях /4Царе 14:1,7; 2Лет.25:11-12/. При царуването на

Ахаз, едомците все още ненапълно подчинени, „пак бяха дошли и поразили Юдея и взели пленници“ /2Лет.28:17/. Когато Ерусалим беше разорен от Навуходоносор, едомците се радваха на бедствията, сполетели Юдея /виж коментара за Пс.137:7/.

След произнасянето на участта на Едом, пророкът се обръща към обещанията за възстановяване на Израил. Домът на Яков отново „ще владее своето наследство“ /стих 17/ и „ще разшири пределите си“ /ст.19-20/.

5. ПЛАН

- I. Предсказание за участта на Едом – стихове 1-16
 - A. Известие до езическите народи за битка с Едом – ст.1-2
 - B. Гордостта на Едом – ст.3-4
 - V. Пълното разорение на Едом – ст.5-9
 - Г. Омразата на едомците към Юдея – ст.10-14
 - Д. Наказанието на Едом в Господния ден – ст.15-16
- II. Триумфът и възстановяването на Израил – ст.17-21

Глава 1

СТИХ 1. ВИДЕНИЕТО. Четирите въведителни думи: „Така казва Господ Йехова за Едом“ съставляват заглавието на книгата. Пророк Авдий не определя времето, в което той живее. За времето на неговото пророчество трябва да се направи заключение от вътрешно доказателство /виж АБК, том IV, стр.22, англ./.

ЕДОМ. Едомците, потомци на Исав, бяха съответно кръвно свързани с израелтяните /Бит.36:1/. Техните предели се намираха на юг от Мъртво море в Арабия, като обхващаха на юг територия от около 160 км.

СТИХ 2. НАПРАВИХ ТЕ. Глаголното време тук следва да се разглежда като пророческо свършено време, на което превода е „Аз ще направя“. Пророческото свършено време означава посочване на събития, които все още не са станали, като вече извършени. Използването на това време подчертава сигурността на изпълнението им.

СТИХ 3. В ЦЕПНАТИНИТЕ. Територията на Едом беше хълмиста. Имената „поляната Сиир“ и „Исавовия хълм“ /Исус Навин 24:4; Авдий 8/ са подходящо посочени поотделно.

КАНАРИТЕ. На еврейски език думата е „sela“, означаваща „скала, канара“. Тя обаче може да бъде преведена и „Sela“ /Села/, с която се обозначава важен трад в Едом. По-късно град Села е наречен Петра от гърците. Той се намира в превъзходна защитна позиция, разположен в тясна долина, заобиколен от стръмни отвесни скали /виж коментара върху Ерем.49:16/.

ЩЕ МЕ СВАЛИ. Горда и надменна претенция. Потомците на Исав се чувстваха безопасно в здравината на тяхната естествена защита. Сравнете с надменната гордост на Фараона /Изход 5:1,2/ и на Навуходоносор /Дан.4:28-31/.

СТИХ 4. КАТО ОРЕЛ. Характерно за орела е да прави гнездото си по високите скали /Йов 39:27-28/.

МЕЖДУ ЗВЕЗДИТЕ. Каринна илюстрация на безсилието на едомската защита срещу идващите присъди.

СТИХ 5. КРАДЦИ. На еврейски език „gannabin“, дума която произлиза от корена „ganab“ – глаголът, използван в Декалога срещу кражбата /Изх.20:15/.

РАЗБОЙНИЦИ. Произлиза от еврейската дума „shadad“, означаваща ограбвам,

„действам насилствено“, „опустошавам“. Думата се използва обикновено за крадци и грабителите, които вземат някои неща, а оставят другите. За да подчертае, че пълно разорение ще постигне Едом, пророк Авдий показва в контраст, че нищо няма да бъде оставено.

ГРОЗДОБЕРЦИ. Със закон бе забранено израелтяните да обират лозята си напълно /Левит 19:10; Втор.24:47/. Но това нямаше да се отнася до опустошителите на Едом.

СТИХ 6. ПРЕТЪРСЕН. Или „внимателно изследван“.

СТИХ 7. СЪЮЗНИЦИ. Буквално пасажът се чете: „всички мъже на съюза“, т.е. всички съюзници на Едом.

ДО ГРАНИЦАТА. Възможни са няколко тълкувания на тази фраза: 1. Самите едомци са изпратени и разположени до границите им; 2. Едомските посланици, които са призовавали съюзниците за помощ, са били доведени до границите на Едом без отговор на техните искания; 3. Съюзниците са изоставили едомците при границите им и са ги предали на неприятелите им; 4. Отказано е прибежище на едомските бежанци и те са изпратени обратно до границите им.

ХОРАТА, КОИТО БЯХА В МИР С ТЕБ. Тази фраза се явява паралелна с фразата „твои съюзници“.

ПРИМКА. Думата, която се използва в Ревизирияния стандартен превод очевидно се основава на думата, използвана в Септуагинтата /Гръцки превод на Стария Завет в 150 г.пр.Хр.

ТОВА. Може да се отнася за безпокойството, смущението, което щеше да обхване едомците, измамани от техните доверени съюзници.

СТИХ 8. МЪДРИТЕ ОТ ЕДОМ. Очевидно Едом е бил известен с мъдростта си /Ерем. 49:7/.

ИСАВОВИЯ ХЪЛМ. Виж коментара за стих 3.

СТИХ 9. ТЕМАН. Район в Едом, или име за Едом /виж коментара за Ерем.49:7/.

СТИХ 10. НАСИЛИЕТО. Виж въведението към книгата на пророк Авдий.

СРАМ. Сравнете с Ерем. 3:25; Михей 7:10.

СТИХ 11. СТОЕШЕ. На базата на приетото от този коментар време за написване на книгата на пророк Авдий, събитията описани в стихове 10-14 се отнасят за разрушаването на Ерусалим от Навуходоносор в 586 г. пр.Хр. /виж Въведението/.

СТИХ 12. НЕДЕЙ ГЛЕДА. Стихове 12-14 описват в изразена поетична структура бездушното отношение на Едом към Юда.

ЗЛОРАДО. Тоест, изпълнен със злоба.

НЕ ГОВОРИ НАДМЕННО. Наблюдава се една възходяща кулминация в стиха: първо, едно злорадо гледане, след това радост, изпълнена със злоба и накрая надменно говорене, обиди и присмех.

СТИХ 13. НЕДЕЙ ВЛИЗА. Сравнете с Езекиил 35:5.

СТИХ 14. НЕДЕЙ ЗАСТАВА. Споменатото тук престъпление изглежда се отнася до погубване на бежанците от Юдея и предаването им като пленници. Като съседни на Юдея, едомците бяха по-добре запознати с пътищата за бягство, отколкото вавилонците.

СТИХ 15. ДЕНЯТ ГОСПОДЕН. Във връзка с възстановяването на Юдея /стихове 17-21/ щеше да дойде ден на съд за народите. За определеното на израза „Денят Господен“ виж коментара за Исаия 13:6. Пророчествата за участва на Едом трябва да бъдат разбирани в светлината на пророчествата за бъдещето на Израил.

Понеже обещанията за възстановяването на Израил бяха условни, а Израил не успя да изпълни условията, не всички подробности по изпълнението на предсказанията бяха изпълнени виж коментара за Езек. 34:11,14 и том IV, стр. 54, англ./.

ПОСТЪПКИТЕ ТИ. Това ще се извърши при последния съд. Всеки ще получи „според каквото е правил в тялото – било добро или зло.“ /2Кор.5:10; Откровение 22:12/.

СТИХ 16. ПИХТЕ. Някои поддържат, че обръщението се отнася до израелтяните, които бяха пили от чашата на Божия гняв заради греховете си /Исаия 51:17/. Божият народ беше наказан; ще бъдат наказани и всички народи. Други смятат, че думите се отнасят за едомците, тъй като пророк Авдий говори в пророчеството си за тях. Тогава изразът „намиращи се на святия Ми хълм“. Може да има предвид сцените на пируване, които вероятно са ставали в Ерусалим след нападението и падането на Юдея.

НЕПРЕСТАННО. На еврейски език „tamid“. За определеното на „tamid“ виж коментара за Дан.8:11. Тук не се има предвид „вечно продължаващо действие“, тъй като след пиенето народите „ще бъдат като че ли не са били“.

КАТО ЧЕ ЛИ НЕ СА БИЛИ. В Септуагинтата изразът се чете: „като че ли не са съществували“ Изразът означава пълно погубление. Народите, които се противопоставят на Бога, ще престанат да съществуват.

Думите на този израз често са използвани да се опише крайната участ на нечестивите хора. Те ще бъдат напълно унищожени. „Душата и тялото“ ще бъдат погубени „в пъкъла“ /Мат.10:28/. Това е „втората смърт“ /Откр.20:13-15/. Библията не ни дава основание за учението на вечно горящия ад /пъкъл/, в който изгубените ще страдат непрекъснато /вечно/.

Унищожението на нечестивите няма да бъде действие на тиранична сила от страна на Бога, просто за да покаже Своята власт и морално върховенство. Истина е, че то ще бъде изява на Неговата върховна власт, но изява, която е необходима, тъй като за съжаление безбожните хора са оформили такива характери, които ги правят напълно неподходящи за светостта и чистотата на дома на изкупените. Ще бъде милост за тях да бъдат пощадени от съществуване, което би било най-отблъскващото и омразно за тяхното зло естество /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.36-37, англ.; Деяния на апостолите, стр. 107, 763-764 англ.; Пътят към Хр. стр.18 /англ./.

СТИХ 17. СИОНСКИЯ ХЪЛМ. Мястото, което понасяше негодуванието на Едом и другите народи /стих 16/, щеше да преживее славно изкупление.

ЩЕ ВЛАДЕЕ ОТНОВО СВОЕТО НАСЛЕДСТВО. Тоест, след завръщането на Якововия дом от робството. Обещанията от стихове 17-21 никога не се изпълниха напълно поради това, че юдеите както по време на робството, така и след него, не успяха да постигнат духовно обновление, необходимо за осъществяване на тяхното местонахождение.

СТИХ 18. ЙОСИФОВИЯТ ДОМ. Това е Израилевото царство, наречено по името на Йосиф, бащата на Ефрем /Бит. 41:50-52/, най-важното племе в Северното царство. Според Божествения план двете царства трябваше да бъдат събрани заедно като един народ /Езек.37:19; Осия 1:11; Зах.10:6; виж и коментара върху Авдий стих 19/.

НИКОЙ НЯМА ДА ОСТАНЕ. Някои коментатори виждат в тези думи предсказания за победите на Йоан Айракий над Идумея /Йосиф, Античност хiii 9.

1/. Но трябва да се помни, че изпълнението на това пророчество зависеше от изпълнението на пророчествата за възстановяване на Юдея. Понеже те бяха условни и в голяма степен условията за възстановяването не бяха изпълнени, поради това е невъзможно да се определи каквото и да е специфично събитие като цялостно изпълнение на предишното пророчество.

СТИХ 19. ЮГ. На еврейски език „negeb”, т.е. Негев или безводната земя на юг от Юдея /виж коментара върху Ис.Навин 15:19/.

ПОЛЯНИТЕ. На еврейски език „shephelah” т.е. Сефела, името на ивицата от страната на филистимците, включваща ниски хълмове, разположени между планините на Юдея и крайбрежната равнина /виж коментара за Исус Навин 15:33/.

САМАРИЙСКИТЕ НИВИ. Тук е посочено разпределянето на териториите, като Юда и Вениамин щяха да притежават земи, които преди са принадлежали на десетте племена. Това без съмнение бе резултат от факта, че десетте племена дълго се бунтуваха и не се покаяха „и за тях не бе дадено обещание за пълно възстановяване на предишната им власт в Палестина” /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.298, англ./. Отделни личности от Израел имаха привилегията да се присъединят към новата държава, но щеше да има само един народ.

СТИХ 20. ПЛЕНЕНА. На еврейски език стих 20 е неясен. Преводът Кинг Джеймс, ако се пропуснат добавените думи, дава съвсем буквално отнасяне с изключение на това, че думата за „войска” – „chel” вероятно трябва да се отнася за „укрепление”. Но не е известно за какво „укрепление” става въпрос. Когато думата „Chalach” се чете като „Chel”, тогава тя се отнася за името на град в северната част на Месопотамия, Ала, в който израилтяните са били отведени в плен /4Царе 17:6; 18:11; 1Лет.5:26/.

САРЕПТА. Крайбрежен град във Финикия, сега известен с името Сарафанд /3Царе 17:9/, на около 14,4 км на юг от Сидон и на около 21,6 км североизточно от Тир.

СЕФАРАД. Името е споменато само тук и разположението е неизвестно. Това е било мястото, където са били настанени пленените Ерусалимци. Някои предлагат това да се отнася за Сардис в Мала Азия, а също и за мястото, разположено в Мидия. В Септуагинтата името се чете „Ефрат”.

СТИХ 21. ИЗБАВИТЕЛИ. Пророк Авдий завършва пророчеството си с триумфиращото отбелязване на увереността за пълното и съвършено изкупление на Сион. Хълмът Сион е показан в контраст с Исавовия хълм – Божият свят хълм, в контраст с планините на човешката гордост. „Избавителите” могат да бъдат онези, които идват от земите на робството, споменати в стих 20, за да помогнат на Ерусалим против неприятелите му. В Септуагинтата се дава по-различно значение: „Хората, които са избавени ще се изкачат на хълма Сион, за да извършат възмездие върху Исавовия хълм”.

ЦАРСТВОТО ЩЕ БЪДЕ НА ГОСПОДА. Подходяща кулминация за вестта от пророчеството на Авдий, която наистина ще бъде осъществена в човешката история. Денят приближава, когато ще се прогласи: „Световното царство стана царство на нашия Господ и на Неговия Христос; и Той ще царува за вечни векове” /Откр.11:15/.

Книгата на пророк Агей

ВЪВЕДЕНИЕ

ЗАГЛАВИЕ. Книгата носи името на пророка, който е неин автор. На еврейски език думата е „Chaggai“, което означава „празник“ или „празничен“. Предполага се, че пророкът вероятно е бил роден в празничен ден.

АВТОР. Агей е първият от тримата малки пророци, които са служили след вавилонския плен. Нищо друго не се знае за него освен това, което той разкрива в пророчеството си и това, което е казано за него в книгата на Ездра /5:1; 6:14/. Някои тълкуватели смятат, че е бил твърде възрастен, когато предава пророчествата в книгата си, тъй като той бе видял предишния храм /виж коментара за Агей 2:3/. Дали това е било така не се знае, но никога пророк Агей не е бил смятан за връзка между стария и новия храм.

ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Когато цар Кир Велики завладява Вавилон /539 г. пр.Хр./ той веднага установява помирителна политика към религията на завладяната нация, дори показва уважение към вавилонския бог Мардук. Същото отношение на помирение към религиозните чувства на завладените народи от империята му е показано в издаването на указа му за връщането на юдеите и възстановяването на храма в Ерусалим /Ездра 1:1-4/. Възползвайки се от този указ относително малка група от пленници под ръководството на Зоровавел /или Сасавасар – виж коментара за Ездра 1:8/, потомък на Давид, се върнаха в родината си и скоро след това положили основата на втория храм /Ездра 2:64; 3:1-10/. През цялото царуване на Кир и на неговия наследник Дарий, враговете на юдеите се стремяха да осуетят царския указ и да спрат работата по строежа /Ездра 4:5/. Но Господ се намеси в полза на Своя народ /виж коментара за Дан.10:12-13/ и попречи на неприятелите им да успеят. Така пътят остана открит за завърналите се пленници да продължат напред с възстановяването на Господния дом.

Но след такова обещаващо начало работата по строежа на храма постепенно започна да отслабва и на дело се преустанови – основно поради непрекъснатата опозиция и спънките на самаряните /Ездра 4:1-5/. Обезсърчените пленници се върнаха да обработват своите парчета земя и да строят жилища за себе си. Малко направиха онези, които „плачеха като се основаваше този дом“ /виж коментара за Ездра 3:12/, без да осъзнават колко далеч би могъл да отиде техният пример в обезсърчението на всички, които полагаха усилия за възстановяването на Божия дом. След Дарий, за кратко време царския престол бе зает от /лъжливия/ Смердис /в 522 г. пр.Хр./. Той се оказал голяма спънка за завърналите се пленници. Явно отмъстителните самаряни най-сетне успяха да издействат от този цар, наречен от цар Дарий „опустошител на храмове“, издаването на указ за спиране на работата в Ерусалим /виж Е.Уайт, Пророци и царе, стр. 572-573, англ./. Всичко това доведе завърналите се пленници да заявят, че не е дошло подходящото за тях време да построят храма /виж коментара за Агей 1:2/. Когато народът отслаби работата по построяването на Божия дом и обърна вниманието си към своите домове и земя, Господ ги „посети“ със суша и се противопостави на всички техни планове. За повече от година храмът беше напълно изоставен. Но фалшивият Смердис бе убит от Дарий, който зае престола и отмени указите му.

Трябваше да се намери изход от тази духовна летаргия и Господ въздигна пророците Агей и Захария. Техните вести на предупреждение и изобличение, на

увещание и насърчение, повдигнаха народа към действие, докато накрая работата по построяването на храма бе възстановена във втората година на цар Дарий /Агей 1:14-15/. Само след като народът действително започна отново работата по построяването на храма, уповавайки на Божието закрила, подбуди цар Дарий, който се опитваше да следва цар Кир в много неща, да издаде друг официален указ за построяването на храма /Ездра 5:3 до 6:13/. Под вдъхновяващото водителство на пророците Агей и Захария и на управителя над завърналите се пленници Зоровавел, и на първосвещеника Исус /Ездра 5:1-2; 6:14/, народът премина напред със сила и ревност и завърши строежа на храма в шестата година от царуването на цар Дарий /Ездра 6:15/. И така, от гледна точка на постигнати резултати, очевидно пророк Агей трябва да бъде поставен сред най-успешните пророци.

ТЕМА. Четирите вести, които съставляват книгата на пророк Агей са имали за цел да въздигнат отпадналия дух на народа, да го вдъхновят с желанието и волята да вършат големи неща за Бога. Агей разбираше значението на храма като видимото място на Божието присъствие и като силната връзка, нужна да поддържа народа във вяроност към Завета и в послушание на Закона. Пророкът вдъхновяваше завърналите се пленници да вложат всяко усилие за построяването на храма.

Като цяло на вестта на пророк Агей бе откликнато много бързо и настойчиво от страна на двамата ръководители и народа в сравнение с който и да е друг пророк. В противовес на това, вестта на пророк Еремия беше изцяло и открито отхвърлена. Всъщност повечето пророци срещаха опозиция, придружаваща целия път, който започваше от апатия, минаваше през презрение, стигаща до гонение. Но пророк Агей се смята като най-успешен сред пророците, ако незабавното приемане на вестта му може да се смята като мярка за пророчески успех. Благородният пример на ръководителите и народа е достоен за подражание и днес.

Духът на сърдечно сътрудничество беше този, който доведе до завършване на Господния дом за забележително кратко време. В наши дни същият дух ще доведе до усъвършенстване на духовния Божий дом и до утвърждаване на Божието вечно царство /1Петр.2:5; Мат.24:14/. Ако духът, който юдеите изпяваха по времето на пророк Агей, беше поддържан, славното обещание дадено на бащите им чрез пророците скоро щеше да се изпълни и Месия щеше да дойде, да умре и да започне Неговото вечно царство /виж том IV на АБК, стр.27-32, англ./. Вестта на пророк Агей за църквата днес е не само едно предупреждение, но и голямо насърчение.

ПЛАН

I. ПЪРВАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 1:1-15

А. Изобличение на безразличието – 1:1-6

Б. Причината за сушата – 1:7-11

В. Отговорът на народа на пророческата вест – 1:12-15

II. ВТОРАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 2:1-9

А. Скърбящите за предишния храм – 2:1-5

Б. Славата на новия храм ще надминава славата на предишния – 2:6-9

III. ТРЕТАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 2:10-19

А. Религиозният формализъм е неефективен – 2:10-14

Б. Народът трябва да се покорява, за да получи Божиите благословения –

IV. ЧЕТВЪРТАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 2:20-23

А. Отхвърлянето на народите, които са против Бога – 2:20-22

Б. Лично обещание за Зоровавел – 2:23

Глава 1

СТИХ 1. ЦАР ДАРИЙ. Втората година от царуването на Дарий е била 520 / 519 г. пр.Хр. независимо от календара на годината, започваща през пролетта или есента /виж т.ІІІ АБК/.

ШЕСТИЯТ МЕСЕЦ. На еврейски това е месец Емул, който започва през август или септември /виж том ІІ, АБК, стр. 116, англ./.

НА ПЪРВИЯ ДЕН. Денят на празника на новолунието /виж коментара за Числа 28:11,14/, подходящо време за настояване за построяването на храма /за деня виж коментара за стих 15/.

УПРАВИТЕЛЯ. На еврейски език думата е „rasha” и означава „подчинен управител”, т. е., който е подчинен на областния управител. Макар че Зоровавел, потомък на Давид, да е имал политическа власт над Юдея, той я притежавал само като заместник на управителя – чужденец.

ЗОРОВАВЕЛ. /виж Ездра 3:8/. Той е бил познат и като Сасавасар /виж коментара за Ездра 1:8/.

ИСУС. Неговият баща е отведен като пленник във Вавилон от Навуходоносор /виж коментара за 1Лет.6:15/. Пророк Захария, съвременник на пророк Агей, често споменава Исус Йоседековия син /Зах.3; 6:11/. Произходът на Зоровавел и Исус вероятно е даден чрез изтъкване на преден план правото им на власт като потомци съответно на Давид и на Аарон.

СТИХ 2. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. /виж коментара за Еремия 7:3/.

ВРЕМЕТО, КОЕТО... Народът представяше този лъжлив аргумент за неуспеха си да довършат построяването на Господния дом. Очевидно не разглеждаха правилно пророчеството на Еремия за 70-годишния плен, като казваха, че този период не е свършил напълно. Очевидно те претендираха за изчакване изпълнението на пълни 70 години от разрушаването на храма в 587 / 586 г. пр.Хр. /виж АБК, том ІІІ, стр.99-100/ - период, който трябваше да завърши в 518 / 517 г. пр.Хр., малко по-късно, отколкото посочваха пророческите вести /виж коментара за стих 1/. Трудностите, които те смятаха, че спират изграждането на храма, представяха по начин като че ли бяха Божие изобличение за тяхната прибързаност. Но самият факт, че цар Дарий премахна забраната на узурпатора Смердис за построяването на храма /виж въведението/ би трябвало да даде на юдеите подтик да подновят работата по построяването на Господния дом /виж Е.Уайт, Допълнителни бележки за Агей 1:2/.

СТИХ 3. ГОСПОДНЕТО СЛОВО. /виж коментара за Софония 1:1/.

ПРОРОК АГЕЙ. Както пророк Агей, така и неговият съвременник пророк Захария смятаха себе си за пророци /Зах.1:1; виж коментара за Авакум 1:1/.

СТИХ 4. ВРЕМЕ ЛИ Е? Бог изобличава евреите, които са си позволили спокоен живот в добре подредени къщи, които ги е заслепил относно нуждата за възстановяването на храма. Колко често хората са внимателни за своите материални нужди и слепи за духовните си нужди и за нуждите на Божието дело на земята. Колкото дълго хората отлагат съграждането на Господния духовен дом /1Петр.2:5/, толкова

дълго ще бъде забавено и неговото цялостно завършване.

СТИХ 5. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. /виж коментара за Еремия 7:3/.

ПОМИСЛЕТЕ. Господ винаги призовава за сериозен размисъл и разискване от страна на хората /виж коментара за Исаия 1:18/.

СТИХ 6. ПОСЯХТЕ МНОГО. Трудът на народа по време на предходната суша донесе оскъдно отплащане, понеже Бог беше задържал благословенията Си /виж Агей 2:15-17; Втор.28:38-47; Притчи 11:24/.

СКЪСАНА КЕСИЯ. Забележителен символ на отсъствие на благополучие, понеже народът не бе ревностен за Божието дело. Този е неизбежният резултат от материалистичната философия на живота. За коментар върху относителната стойност на духовните и материални неща и важността от вършене на най-важните неща на първо място виж коментара за Матей 6:24-34; 19:21-22.

СТИХ 7. ПОМИСЛЕТЕ. Втори Божествен призив /виж ст.5/, за да издигне народа от тяхното греховно отошение /виж коментара за Исаия 1:18/.

СТИХ 8. В ГОРАТА. Може би това се отнася за хълмистите райони близо до Ерусалим, вероятно за „царските гори” /виж коментара за Неем.2:8/, откъдето дървеният материал можеше бързо да бъде осигурен.

СТИХ 9. ОЧАКВАХТЕ МНОГО. Очевидно върналите се пленници са се надявали на мир и благополучие при завръщането си в Юдея и не бяха подготвени за трудностите, които се изправиха пред тях.

ЗАЩО? На народа бе казано сериозно, че оскъдната реколта се дължи не само на природни причини, но на Бог, Който контролира природните сили – Него, към чийто дом се бяха отнесли пренебрежително.

ТИЧАТЕ. Идиоматичен израз, който посочва настойчивостта и бързината, с които юдеите бяха изградили обширни и удобни домове.

СТИХ 10. ЗАДЪРЖА. Сушата е била толкова голяма, че дори е нямало роса.

СТИХ 11. АЗ ПОВИКАХ. Пророкът иска да стане ясно на народа, че тази суша не бе причинена само поради природни причини, но че бе докарана от Бога, за да покаже на народа греховните им пътища.

СТИХ 12. ОЦЕЛЯЛ. Само относително малка част от пленниците се върнаха в Юдея /виж коментара за Ездра 2:64/.

ПОСЛУША. Призивът на пророк Агей бе „послушан” /ст.12-15/ и работата по възстановяването бе с желание подновена.

СТИХ 13. ПРАТЕНИК. На еврейски език думата е „mal'ak” и често означава „човешки пратеник”; тази дума също се използва и за „ангел” в Стария Завет. Агей говори за себе си, тъй като няма друг пророк като „Господният пратеник” /виж коментара за Малахия 1:1/.

АЗ СЪМ С ВАС. Покаянието на народа бе прието и Бог им обеща Своята закрила /Пс.23:4; 91:15; Исаия 43:2/. Веднага, щом народът реши да се покори на Господа, вестите на изобличение бяха заместени с думи на насърчение. Увереността от Божието присъствие даде на народа обещание за всички други благословения, защото те са определени да придружават Божието присъствие.

СТИХ 14. УПРАВИТЕЛЯТ НА ЮДЕЯ. /виж коментара за стих 1/.

ОЦЕЛЯЛ. /виж ст.12/.

РАБОТЕХА. Народът бе подбуден за действие и внимаваше на Господните вести. Вдъхновението, подбудено от пророците Агей и Захария бе мощен подтик за водачите на Юдея да започнат „да строят Божия дом” и „с тях бяха Божиите пророци и им помагаша” /Ездра 5:1-2/.

Глава 2

СТИХ 1. СЕДМИЯ МЕСЕЦ. Еврейският месец Тишри, който започва през септември или октомври /виж АБК том II, стр.116, англ./.

СТИХ 2. ОЦЕЛЕЛИЯ НАРОД. Тоест „остатъкът“. Същата еврейска дума „she'erith“ е използвана тук и в стихове 12 и 14.

СТИХ 3. КОЙ ОСТАВА? Тъй като не бяха изпълнени цели 70 години /виж коментара за 1:2/ от разрушението на храма, твърде е възможно някои от възрастните хора, които са били сред завърналите се от плена да бяха видели храма през детството си. Някои коментатори смятат, че самият пророк Агей е доста възрастен, за да го е виждал. Различието между „предишната слава“ на Соломоновия храм и обезсърчителния вид на строежа на новия храм трябва да са предизвикали дълбока скръб на народа. Такава, каквато бяха почувствали 15 години по-рано при поставянето на основите му /Ездра 3:11-13/.

НИЩО. Йосиф посочва, че вторият храм е бил не само наполовина висок от първия, но и по много други признаци на по-ниско стъпало от първия /Antiquities viii.3.2;xv.11.1/. Основното различие обаче, не е било в размера, а във великолепието от вида и богатото украсяване със злато и скъпоценни камъни.

СТИХ 4. НО ОБОДРИ СЕ. Тези думи на насърчение бяха изречени три пъти, за да бъдат подчертани /напр. четири пъти в Ис.Навин 1:6-7,9-10/. АЗ СЪМ С ВАС. Виж коментара за Агей 1:13.

СТИХ 5. ДУМИТЕ НА ЗАВЕТА МИ. Бог бе дал обещание да бъде с народа Си /Исх.29:45/.

ИЗЛЯЗОХТЕ ОТ ЕГИПЕТ. Израелтяните трябваше винаги да смятат излизането от Египет като изключително важно събитие /виж коментара за Амос 2:10/.

ДУХЪТ МИ. Тук Бог дава уверение на народа, че Духът Му ще пребъдва с тях.

СТИХ 6. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем 7:3.

ОЩЕ ВЕДНЪЖ. За да може народът да се научи и да оценява втория храм, пророк Агей предизвестява, че в бъдещето неговата слава много повече ще надвишава тази на Соломоновия храм. С използването на думите „още веднъж, след малко“ пророкът се връща към предишното изявяване на Божията сила, включваща вероятно разтърсването на земята при даването на Закона на планината Синай /виж коментара за Пс.68:7,8/.

СТИХ 7. ВСИЧКИ НАРОДИ. Тъй като тук пророкът свързва вестите си с Първото идване на нашия Господ, вероятно това се отнася за падането на народите и империи по време на служенето на пророк Агей /ст.21-22/.

ОТБРАНИТЕ. „Отбраните неща на всички народи“ дойдоха във втория храм, постороен от Зоровавел и по-късно подобрен от Ирод Велики, когато Исус Христос поучаваше и изцеляваше в неговите предели.

АЗ ЩЕ ИЗПЪЛНЯ. Това се изпълни, когато Христос дойде в храма /Мал.3:1; Йоан 2:13-16/. Храмът, в който дойде Христос, често бе наричан Иродовия храм /виж коментара за Лука 3:1; Йоан 2:20/. По-късно, дори и днес, юдеите обикновено отнасят Соломоновия храм като първия храм, а храмът построен под ръководството на Зоровавел до неговото разрушаване в 70-тата година след Христа – като втория храм.

СТИХ 8. СРЕБРОТО. Бог не моли хората да Му принасят, понеже се нуждае от пари, но за да приемат благословение от даването и развитието на характер като Неговия. „Постоянното даване умъртвява сребролюбието“ /Е.Уайт, Свид. към

църквата, том 3, стр.548, англ./.

От юдеите в дните на пророк Агей можем да научим урока, че Бог не може да благославя онези, които се въздържат да Му принасят онова, от което се нуждае Божието дело /1:5-11/.

СТИХ 9. СЛАВА. От присъствието на Христос, „славата“ на втория храм бе „по-голяма“ от тази на предишния. Вторият храм бе почетен с живото присъствие на Божеството /Кол.2:9/.

МИР. Присъствието на „Княза на мира“ щеше да донесе на хората всички благословения, които придружават мира /виж коментара за Ерем.6:14/. Известяването на раждането на Исус, направено от ангелското воинство на овчарите във Витлеем, беше вест на мир: „Слава на Бога във висините и на земята мир между човеците, в които е Неговото благоволение /Лука 2:14/

СТИХ 10. ДЕВЕТИЯ МЕСЕЦ. Това е месец Кислев - еврейският месец, започващ през ноември или декември /виж АБК, том II, стр.116, англ./.

Двадесет и четвъртият ден от този месец вероятно е бил 18 декември 520 г. пр.Хр.

СТИХ 11. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

ПАПИТАЙ. Бе определено задължение на свещениците да учат народа на Божиите изисквания /виж коментара за 2Лет.15:3/. Съответно отговорът на свещениците трябваше да се смята за авторитетен.

СТИХ 12. ОСВЕТЕНО МЕСО. Тоест месото от определени жертвени животни /виж коментара за Левит 6:25/.

НЯМА. Това, което се допираше до „осветеното месо“ трябваше да бъде свято /Левит 6:27/, но дрехата на онзи, който носеше осветеното месо не можеше да пренася святост на нищо друго.

СТИХ 13. НЕЧИСТ. Тежка церемониална нечистота идваше от допирането на мъртво тяло. /Числа 19:11/. Всяко нещо, което нечистият човек докосваше, ставаше нечисто.

СТИХ 14. ТАКА СА ТЕЗИ ХОРА. Тук пророкът дава тълкувание на стихове 11-13. Не само самите пленници, но и всяко друго нещо, до което се допирала ръцете им, донасяше небесно проклятие вместо небесно благословение. Непослушанието им да построят Господния дом бе тяхната нечистота. Вестта определено е укор за предишното действие на народа.

ПРИНАСЯТ. Вероятно това се отнася до жертвеника, който те издигнаха, когато първоначално се върнаха /Ездра 3:2/. Следвайки аналогията в Агей 2:12 е ясно, че осветеният жертвеник не е и не може да освети невятите действия на поклонниците.

СТИХ 15. В МИНАЛОТО. Тоест от времето, споменато в стихове 10 и 18.

ДО ДНЕС. Пророк Агей очевидно желае народа да „размисли“ какво би се случило в светлината на това, което бе станало вече.

ПРЕДИ ДА Е БИЛ ПОЛОЖЕН. Вероятно отнасяне за построяването на основната част на храма, вместо поставянето на основите му.

СТИХ 16. КУП. „Куповете“ бяха зърно, които след вършитбата са ставали наполовина на това, което народа е очаквал. Тези малки добиви са представяли Божието наказание за народа, поради неговата небрежност.

ПРИ ЛИНА. На еврейски език думата е „yeqeb“ и означава преса за вино или дървено масло. Обикновено тя е съставлявала две кухни в камък или в земята – горна, в която гроздето или маслините се пресовали и свързана с канал с долната, в която гроздовия сок или маслото са се събирали.

МЕРИ. Пророкът е имал предвид добира на вино или дървено масло, което се

е измервало с обичайните за измерване на течности мерки, като например „бат“ /виж АБК, т.1, стр.166/.

ЗА ДА ИЗТОЧИ. На евр.език „rigah“ и означава долната част на лина, в която се е събирала течността.

СТИХ 17. ПОРАЗИХ. Сам Бог наказва народа Си /виж коментара за Втор.28:22; Амос 4:9/. „Изушителният вятър“ и „маната“ са поразили житото, а „градушката“ – лозята /Пс.78:47

СТИХ 18. РАЗМИСЛЕТЕ. На еврейски език този стих е разделен граматически правилно на две части. В първата част пророкът призовава народа да „размислят“ – да забележат внимателно – какво би се случило от този ден нататък. Във втората част той ги моли да „размислят“ от деня на поставянето на основите и нататък. Много коментатори смятат, че тези два „дни“ са един и същи ден.

СТИХ 19. ПОСЯТОТО. С други думи: „Семето /Йов 39:12/, което вие сте запазили за сеитба за следващата година все още ли е „в житницата“ или вече е изядено поради оскъдния добив, дължащ се на сушата?“

ПРИ ТОВА. Макар и да нямаше знак за произрастване и растеж чрез който да се предскаже каква ще бъде реколтата, пророк Агей предсказва за изобилие /Втор. 28:2-3/.

ОЩЕ НЕ СА РОДИЛИ. Очевидно сушата /Агей 1:9-10/ все още е продължавала по времето, когато тази вест е била дадена. Обикновено дъждовният сезон би трябвало да настъпи един-два месеца по-рано /виж АБК том II, стр.110/.

ОТ ДНЕС. Тоест от деня на тяхното послушание.

Стих 20. Доиде втори път. Книгата завършва с обещание за възстановяване на Давидовия дом под управлението на Зоровавел /ст.21-23/.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИЯ ДЕН. Виж коментара за стих 10. Макар че месецът не е посочен, основателно е да се приеме, че това е същият месец, в който вестта е дадена на пророка. Обикновено се поддържа схващането, че тя е предадена в същия ден, както вестта в ст.10-19.

СТИХ 21. АЗ ЩЕ РАЗТРЕСА. Виж коментара за стихове 6 и 7.

СТИХ 22. ЩЕ ПРЕОБЪРНА. Тук сам Бог се представя като упражняващ Своята власт над всички земни народи, които се противопоставят на Неговите намерения.

СТИХ 23. ПЕЧАТ. На еврейски език думата е „chotham“ и означава „печат“ или „пръстен за печат“. Печатът се е смятал като обект с голямо значение, власт и стойност /виж коментара за Ерем.22:24/. Тези прекрасни думи на обещание за Зоровавел би трябвало да донесат насърчение на всички Божии деца. „Бог няма да остави нито едно от Своите истински страдащи деца самò да се бори срещу превъзхождащите сили и да бъде победено. Той запазва като скъпоценен бисер всеки, чийто живот е скрит с Христос в Бога. На всеки един от тях Той казва: Аз ще те направя за печат, защото съм те избрал /Е.Уайт, Свидетелства към църквата, том 7, стр.67/.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Тези думи на обещание са изговорени от Военачалника на Силите на Всемира в уверение, че обещанията Му ще се изпълнят.

Книгата на пророк Агей

ВЪВЕДЕНИЕ

ЗАГЛАВИЕ. Книгата носи името на пророка, който е неин автор. На еврейски език думата е „Chaggai“, което означава „празник“ или „празничен“. Предполага се, че пророкът вероятно е бил роден в празничен ден.

АВТОР. Агей е първият от тримата малки пророци, които са служили след вавилонския плен. Нищо друго не се знае за него освен това, което той разкрива в пророчеството си и това, което е казано за него в книгата на Ездра /5:1; 6:14/. Някои тълкуватели смятат, че е бил твърде възрастен, когато предава пророчествата в книгата си, тъй като той бе видял предишния храм /виж коментара за Агей 2:3/. Дали това е било така не се знае, но никога пророк Агей не е бил смятан да е връзката между стария и новия храм.

ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Когато цар Кир Велики завладява Вавилон /539 г. пр.Хр./ той веднага установява помирителна политика към религията на завладяната нация, дори показва уважение към вавилонския бог Мардук. Същото отношение на помирение към религиозните чувства на завладените народи от империята му е показано в издаването на указа му за връщането на юдеите и възстановяването на храма в Ерусалим /Ездра 1:1-4/. Възползвайки се от този указ относително малка група от пленници, под ръководството на Зоровавел /или Сасавасар – виж коментара за Ездра 1:8/, потомък на Давид, се върнаха в родината си и скоро след това положиха основата на втория храм Ездра 2:64; 3:1-10/. През цялото царуване на Кир и на неговия наследник Дарий, враговете на юдеите се стремяха да осуетят царския указ и да спрат работата по строежа /Ездра 4:5/. Но Господ се намеси в полза на Своя народ /виж коментара за Дан.10:12-13/ и попречи на неприятелите им да успеят. Така пътят остана открит за завърналите се пленници да продължат напред с възстановяването на Господния дом.

Но след такова обещаващо начало работата по строежа на храма постепенно започна да отслабва и на дело се преустанови – основно поради непрекъснатата опозиция и спънките на самаряните /Ездра 4:1-5/. Обезсърчените пленници се върнаха да обработват своите парчета земя и да строят жилища за себе си. Малко направиха онези, които „плачеха като се основаваше този дом“ /виж коментара за Ездра 3:12/, без да осъзнават колко далеч би могъл да отиде техния пример в обезсърчението на всички, които полагаха усилия за възстановяването на Божия дом.

След Дарий, за кратко време царския престол бе зает от /лъжливия/ Смердис /в 522 г. пр.Хр./ Той се е оказал голяма спънка за завърналите се пленници. Явно отмъстителните самаряни най-сетне успяха да издействат от този цар, наречен от цар Дарий опустошител на храмове, издаването на указ за спиране на работата в Ерусалим /виж Е.Уайт, Пророци и царе, стр.572-573, англ./ Всичко това доведе завърналите се пленници да заявят, че не е дошло подходящото за тях време да построят храма /виж коментара за Агей 1:2/. Когато народът отслаби работата по построяването на Божия дом и обърна вниманието си към своите домове и земя, Господ ги посети със суша и се противопостави на всички техни планове. За повече от година храмът беше напълно изоставен. Но фалшивият Смердис бе убит от Дарий, който зае престола и отмени указите му.

Трябваше да се намери изход от тази духовна летаргия и Господ въздигна пророците Агей и Захария. Техните вести на предупреждение и изобличение, на увещание и насърчение, повдигнаха народа към действие, докато накрая работата по построяването на храма бе възстановена във втората година на цар Дарий /Агей 1:14-15/. Само след като народът действително започна отново работата по построяването на храма, уповавайки на Божията закрила, подбуди цар Дарий, който се опитваше да следва цар Кир в много неща, да издаде друг официален указ за построяването на храма /Ездра 5:3 до 6:13/. Под вдъхновяващото водителство на пророците Агей и Захария и на управителя над завърналите се пленници Зоровавел, и на първосвещеника Исус /Ездра 5:1-2; 6:14/, народът премина напред със сила и ревност и завършиха строежа на храма в шестата година от царуването на цар Дарий /Ездра 6:15/. И така, от гледна точка на веднага постигнати резултати, очевидно пророк Агей трябва да бъде поставен сред най-успешните пророци.

ТЕМА. Четирите вести, които съставляват книгата на пророк Агей са имали за цел да въздигнат отпадналия дух на народа, да го вдъхновят с желанието и волята да вършат големи неща за Бога. Агей разбираше значението на храма като видимото място на Божието присъствие и като силната връзка нужна да поддържа народа във вяроност към Завета и в послушание на Закона. Пророкът вдъхновяваше завърналите се пленници да вложат всяко усилие за построяването на храма.

Като цяло на вестта на пророк Агей бе откликнато много бързо и настойчиво от страна на двамата ръководители и народа в сравнение на който и да е друг пророк. В противовес на това, вестта на пророк Еремия беше изцяло и открито отхвърлена. Всъщност, повечето пророци срещаха опозиция придружаваща целия път, който започваше от апатия, минаваше през презрение до гонение. Но пророк Агей се смята като най-успешен сред пророците, ако незабавното приемане на вестта му може да се смята като мярка за пророчески успех. Благородният пример на ръководителите и народа е превъзходно достоен за подражание и днес.

Духът на сърдечно сътрудничество беше този, който доведе до завършване на Господния дом за забележително кратко време. В наши дни същият дух ще доведе до усъвършенстване на духовния Божий дом и до утвърждаване на Божието вечно царство /1Петр.2:5; Мат.24:14/. Ако духът, който юдеите по времето на пророк Агей изявяваха беше поддържан, славното обещание дадено на бащите им чрез пророците скоро щеше да се изпълни и Месия щеше да дойде, да умре и да започне Неговото вечно царство /виж том IV на АБК, стр.27-32, англ./ Вестта на пророк Агей за църквата днес е не само едно предупреждение, но и голямо насърчение.

ПЛАН

- I. ПЪРВАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 1:1-15
 - A. Изобличение на безразличието – 1:1-6
 - Б. Причината за сушата – 1:7-11
 - В. Отговорът на народа на пророческата вест – 1:12-15
- II. ВТОРАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 2:1-9
 - A. Скърбящите за предишния храм – 2:1-5
 - Б. Славата на новия храм ще надминава славата на предишния – 2:6-9
- III. ТРЕТАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 2:10-19
 - A. Религиозният формализъм е теефективен – 2:10-14

19 Б. Народът трябва да се покорява, за да получи Божиите благословения – 2:15-

IV. ЧЕТВЪРТАТА ВЕСТ НА ПРОРОК АГЕЙ – 2:20-23

А. Отхвърлянето на народите, които са против Бога – 2:20-22

Б. Лично обещание за Зоровавел – 2:23

Глава 1

СТИХ 1. ЦАР ДАРИЙ. Втората година от царуването на Дарий е била 520 / 519 г. пр.Хр. независимо от календара на годината, започваща през пролетта или есента /виж т.ІІІ, АБК/.

ШЕСТИЯ МЕСЕЦ. На еврейски това е месец Емул, който започва през август или септември /виж том ІІ, АБК, стр.116, англ./.

НА ПЪРВИЯ ДЕН. Денят на празника на новолунието /виж коментара за Числа 28:11,14/, подходящо време за настояване за построяването на храма; за деня виж коментара за стих 15/.

УПРАВИТЕЛЯ. На еврейски език думата е „rasha” и означава „подчинен управител”, т.е., който е подчинен на областния управител. Макар че Зоровавел, потомък на Давид, да е имал политическа власт над Юдея, той я притежавал само като заместник на управителя – чужденец.

ЗОРОВАВЕЛ. Виж Ездра 3:8. Той е бил познат и като Сасавасар /виж коментара за Ездра 1:8

ИСУС. Неговият баща е отведен като пленник във Вавилон от Навуходоносор /виж коментара за 1Лет.6:15/. Пророк Захария, съвременник на пророк Агей, често споменава Исус Йоседековия син /Зах. гл.3; 6:11/. Произхода на Зоровавел и Исус вероятно е даден чрез изтъкване на преден план правото им на власт като потомци съответно на Давид и на Аарон.

СТИХ 2. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Еремия 7:3.

ВРЕМЕТО, КОЕТО. Народът представяше този лъжлив аргумент за неуспеха си да довършат построяването на Господния дом. Очевидно не разглеждаха правилно пророчеството на Еремия за 70-годишния плен, като казваха, че този период не е свършил напълно. Очевидно те претендираха за изчакване изпълнението на пълни 70 години от разрушаването на храма в 587 / 586 г. пр.Хр. /виж АБК том ІІІ, стр. 99-100/ - период който трябваше да завърши в 518 / 517 г. пр.Хр., малко по-късно, отколкото посочваха пророческите вести /виж коментара за стих 1/. Трудностите, които те смятаха, че спират изграждането на храма, представяха по начин като че ли бяха Божие изобличение за тяхната прибързаност. Но самият факт, че цар Дарий премахна забраната на узурпатора Смердис за построяването на храма /виж въведението/ би трябвало да даде на юдеите подтик да подновят работата по построяването на Господния дом /виж Е.Уайт, допълнителни бележки за Агей 1:2/.

СТИХ 3. ГОСПОДНЕТО СЛОВО. Виж коментара за Софония 1:1.

ПРОРОК АГЕЙ. Както пророк Агей, така и неговият съвременник пророк Захария смятаха себе си за пророци /Зах.1:1; виж коментара за Авакум 1:1/.

СТИХ 4. ВРЕМЕ ЛИ Е? Бог изобличава евреите, които са си позволили спокоен живот в добре подредени къщи, който ги е заслепил относно нуждата за възстановяването на храма. Колко често хората са внимателни за своите материални нужди и слепи за духовните си нужди и за нуждите на Божието дело на земята. Колкото

дълго хората отлагат съграждането на Господния духовен дом /1Петр.2:5/, толкова дълго ще бъде забавено и неговото цялостно завършване.

СТИХ 5. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Еремия 7:3.

ПОМИСЛЕТЕ. Господ винаги призовава за сериозен размисъл и разискване от страна на хората /виж коментара за Исаия 1:18/.

СТИХ 6. ПОСЯХТЕ МНОГО. Трудът на народа по време на предходната суша донесе оскъдно отплащане, понеже Бог беше задържал благословенията Си /виж Агей 2:15-17; Втор.28:38-47; Притчи 11:24/.

СКЪСАНА КЕСИЯ.Забележителен символ отсъствие на благополучие, понеже народът не бе ревностен за Божието дело. Този е неизбежният резултат от материалистичната философия на живота. За коментар върху относителната стойност на духовните и материални неща и важността от вършене на най-важните неща на първо място виж коментара за Матей 6:24-34; 19:21-22.

СТИХ 7. ПОМИСЛЕТЕ. Втори Божествен призив /виж ст.5/, за да издигне народа от тяхното греховно отошение /виж коментара за Исаия 1:18/.

СТИХ 8. В ГОРАТА. Може би това се отнася за хълмистите райони близо до Ерусалим, вероятно за „царските гори” /виж коментара за Неем. 2:8/, откъдето дървеният материал можеше бързо да бъде осигурен.

СТИХ 9. ОЧАКВАХТЕ МНОГО. Очевидно върналите се пленници са се надявали на мир и благополучие при завръщането си в Юдея и не бяха подготвени за трудностите, които се изправиха пред тях.

ЗАЩО? На народа бе казано сериозно, че оскъдната реколта се дължи не само на природни причини, но на Бог, Който контролира природните сили – Него, към чийто дом се бяха отнесли пренебрежително.

ТИЧАТЕ. Идиоматичен израз, който посочва настойчивостта и бързината, с които юдеите бяха изградили обширни и удобни домове.

СТИХ 10. ЗАДЪРЖА. Сушата е била толкова голяма, че дори е нямало роса.

СТИХ 11. АЗ ПОВИКАХ. Пророкът иска да стане ясно на народа, че тази суша не бе причинена само поради природни причини, но че бе докарана от Бога, за да покаже на народа греховните им пътища.

СТИХ 12. ОЦЕЛЯЛ. Само относително малка част от пленниците се върнаха в Юдея /виж коментара за Ездра 2:64/.

ПОСЛУША. Призивът на пророк Агей бе „послушан” /ст.12-15/ и работата по възстановяването бе с желание подновена.

СТИХ 13. ПРАТЕНИК. На еврейски език думата е „mal’ak” и често означава „човешки пратеник”; тази дума също се използва и за „ангел” в Стария Завет. Агей говори за себе си, тъй като няма друг пророк както „Господният пратеник” /виж коментара за Малахия 1:1/.

АЗ СЪМ С ВАС. Покаянието на народа бе прието и Бог им обеща Своята закрила /Пс.23:4; 91:15; Исаия 43:2/. Веднага щом народът реши да се покори на Господа, вестите на изобличение бяха заместени с думи на насърчение. Увереността от Божието присъствие даде на народа обещание за всички други благословения, защото те са определени да придружават Божието присъствие.

СТИХ 14. УПРАВИТЕЛЯТ НА ЮДЕЯ. Виж коментара за стих 1.

ОЦЕЛЯЛ. Виж ст.12.

РАБОТЕХА. Народът бе подбуден за действие и внимаваше на Господните вести. Вдъхновението, подбудено от пророците Агей и Захария бе мощен подтик

за водачите на Юдея да започнат „да строят Божия дом” и „с тях бяха Божиите пророци и им помагаха” /Ездра 5:1-2/.

Глава 2

СТИХ 1. СЕДМИЯ МЕСЕЦ. Еврейският месец Тишри, който започва през септември или октомври /виж АБК, том II, стр.116, англ./.

СТИХ 2. ОЦЕЛЕЛИЯ НАРОД. Тоест, „остатъкът”. Същата еврейска дума „she'erith” е използвана тук и в стихове 12 и 14.

СТИХ 3. КОЙ ОСТАВА? Тъй като не бяха изпълнени цели 70 години /виж коментара за 1:2/ от разрушението на храма, твърде е възможно някои от възрастните хора, които са били сред завърналите се от плена дабяха видели храма през детството си. Някои коментатори смятат, че самият пророк Агей е доста възрастен, за да го е виждал. Различието между „предишната слава” на Соломоновия храм и обезсърчителния вид на строежа на новия храм трябва да са предизвикали дълбока скръб на народа. Такава, каквато бяха почувствали 15 години порано при поставянето на основите му /Ездра 3:11-13/.

НИЩО. Йосиф посочва, че вторият храм е бил не само наполовина висок от първия, но и по много други признаци на по-ниско стъпало от първия /Antiquities viii, 3.2; xv, 11.1/. Основното различие обаче, не е било в размера, а във великолепието от вида и богатото украсяване със злато и скъпоценни камъни.

СТИХ 4. НО ОБОДРИ СЕ. Тези думи на насърчение бяха изречени три пъти, за да бъдат подчертани /напр. четири пъти в Ис.Навин 1:6-7,9-10/.

АЗ СЪМ С ВАС. Виж коментара за Агей 1:13.

СТИХ 5. ДУМИТЕ НА ЗАВЕТА МИ. Бог бе дал обещание да бъде с народа Си /Изм.29:45/.

ИЗЛЯЗОХТЕ ОТ ЕГИПЕТ. Израелтяните трябваше винаги да смятат излизането от Египет като изключително важно събитие /виж коментара за Амос 2:10/.

ДУХЪТ МИ. Тук Бог дава уверение на народа, че Духът Му ще пребъдва с тях.

СТИХ 6. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

ОЩЕ ВЕДНЪЖ. За да може народът да се научи и да оценява втория храм, пророк Агей предизвестява, че в бъдещето неговата слава много повече ще надвишава тази на Соломоновия храм. С използването на думите „още веднъж, след малко” пророкът се връща към предишното изявяване на Божията сила, включваща вероятно разтърсването на земята при даването на Закона на планината Синай /виж коментара за Пс.68:7-8/.

СТИХ 7. ВСИЧКИ НАРОДИ. Тъй като тук пророкът свързва вестите си с Първото идване на нашия Господ, вероятно това се отнася за падането на народите и империи по време на служенето на пророк Агей /ст.21-22/.

ОТБРАНИТЕ. „Отбраните неща на всички народи” дойдоха във втория храм, построен от Зоровавел и по-късно подобрен от Ирод Велики, когато Исус Христос поучаваше и изцеляваше в неговите предели.

АЗ ЩЕ ИЗПЪЛНЯ. Това се изпълни, когато Христос дойде в храма /Мал.3:1; Йоан 2:13-16/. Храмът, в който дойде Христос, често бе наричан Иродовия храм /виж коментара за Лука 3:1; Йоан 2:20/. По-късно, дори и днес, юдеите обикновено отнасят Соломоновия храм като първия храм, а храмът построен под ръководството на Зоровавел до неговото разрушаване в 70-тата година сл.Хр. – като втория храм.

СТИХ 8. СРЕБРОТО. Бог не моли хората да Му принасят, понеже се нуждае от пари, но за да приемат благословение от даването и развитието на характер като Неговия. „Постоянното даване умъртвява сребролюбието”/Е.Уайт, Свидетелства към църквата, том 3, стр.548, англ./.

От юдеите в дните на пророк Агей можем да научим урока, че Бог не може да благославя онези, които се въздържат да Му принасят онова, от което се нуждае Божието дело /1:5-11/.

СТИХ 9. СЛАВА. От присъствието на Христос, „славата” на втория храм бе „по-голяма” от тази на предишния. Вторият храм бе почетен с живото присъствие на Божеството /Кол.2:9/.

МИР. Присъствието на „Княза на мира” щеше да донесе на хората всички благословения, които придружават мира /виж коментара за Ерем.6:14/. Известяването на раждането на Исус, направено от ангелското войнство на овчарите във Витлеем беше вест на мир: „Слава на Бога във висините и на земята мир между хората, в които е Неговото благоволение /Лука 2:14/

СТИХ 10. ДЕВЕТИЯ МЕСЕЦ. Това е месец Кислев, еврейският месец започващ в ноември или декември /виж АБК, том II, стр.116, англ./.

Двадесет и четвъртият ден от този месец вероятно е бил 18 декември 520 г. пр.Хр.

СТИХ 11. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

ПАПИТАЙ. Бе определено задължение на свещениците да учат народа на Божиите изисквания /виж коментара за 2Лет.15:3/. Съответно отговорът на свещениците трябваше да се смята за авторитетен.

СТИХ 12. ОСВЕТЕНО МЕСО. Тоест, месото от определени жертвени животни /виж коментара за Левит 6:25/.

НЯМА. Това, което се допираше до „осветеното месо” трябваше да бъде свято /Левит 6:27/, но дрехата на онзи, който носеше осветеното месо не можеше да пренася святост на нищо друго.

СТИХ 13. НЕЧИСТ. Тежка церемониална нечистота идваше от допирането на мъртво тяло. /Числа 19:11/. Всяко нещо, което нечистият човек докосваше, ставаше нечисто.

СТИХ 14. ТАКА СА ТЕЗИ ХОРА. Тук пророкът дава тълкувание на стихове 11-13. Не само самите пленници, но и всяко друго нещо, до което се допирала ръцете им донасяше небесно проклятие вместо небесно благословение. Непослушанието им да построят Господния дом бе тяхната нечистота. Вестта определено е укор за предишното действие на народа.

ПРИНАСЯТ. Вероятно това се отнася до жертвеника, който те издигнаха, когато първоначално се върнаха /Ездра 3:2/. Следвайки аналогията в Агей 2:12 е ясно, че осветеният жертвеник не е и не може да освети неслетите действия на поклонниците.

СТИХ 15. В МИНАЛОТО. Тоест, от времето, споменато в стихове 10 и 18.

ДО ДНЕС. Пророк Агей очевидно желае народа да „размисли” какво би се случило в светлината на това, което бе вече станало.

ПРЕДИ ДА Е БИЛ ПОЛОЖЕН. Вероятно отнасяне за построяването на основната част на храма, вместо поставянето на основите му.

СТИХ 16. КУП. „Куповете” бяха зърно, които след вършитбата са ставали наполовина на това, което народа е очаквал. Тези малки добиви са представляли Божието наказание за народа, поради неговата небрежност.

ПРИ ЛИНА. На еврейски език думата е „yeqeb” и означава преса за вино или дървено масло. Обикновено тя е съставлявала две кухни в камък или в земята –

горна, в която гроздето или маслините се пресовали и свързана с канал с долната, в която гроздовия сок или маслото са се събирали.

МЕРИ. Пророкът е имал предвид добира на вино или дървено масло, което се е измервало с обичайните за измерване на течности мерки, като например „бат” /виж АБК, т.1, стр.166/.

ЗА ДА ИЗТОЧИ. На евр. език „pigaḥ” и означава долната част на лина, в която се е събирала течността.

СТИХ 17. ПОРАЗИХ. Сам Бог наказва народа Си /виж коментара за Втор.28:22; Амос 4:9/. „Изушителният вятър” и „маната” са поразили житото, а „градушката” – лозята /Пс.78:47

СТИХ 18. РАЗМИСЛЕТЕ. Наеврейски език този стих е разделен граматически правилно на две части. В първата част пророкът призовава народа да „размислят” – да забележат внимателно – какво би се случило от този ден нататък. Във втората част той ги моли да „размислят” от деня на поставянето на основите и нататък. Много коментатори смятат, че тези два „дни” са един и същи ден.

СТИХ 19. ПОСЯТОТО. С други думи: „Семето /Йов 39:12/, което вие сте запазили за сеитба за следващата година все още ли е „в житницата” или е вече изядено поради оскъдния добив, дължащ се на сушата?”

ПРИ ТОВА. Макар и да нямаше знак за произрастване и растеж чрез който да се предскаже каква ще бъде реколтата, пророк Агей предсказва за изобилие /Втор.28:2-3/.

ОЩЕ НЕ СА РОДИЛИ. Очевидно сушата /Агей 1:9-10/ все още е продължавала по времето, когато тази вест е била дадена. Обикновено дъждовният сезон би трябвало да настъпи един - два месеца по-рано /виж АБК, том II, стр.110/.

ОТ ДНЕС. Тоест, от деня на тяхното послушание.

Стих 20. Дойде втори път. Книгата завършва с обещание за възстановяване на Давидовия дом под управлението на Зоровавел /ст.21-23/.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТИЯ ДЕН. Виж коментара за стих 10. Макар че месецът не е посочен, основателно е да се приеме, че това е същият месец, в който вестта е дадена на пророка. Обикновено се поддържа схващането, че тя е предадена в същия ден, както вестта в ст.10-19.

СТИХ 21. АЗ ЩЕ РАЗТРЕСА. Виж коментара за стихове 6 и 7.

СТИХ 22. ЩЕ ПРЕОБЪРНА. Тук Сам Бог се представя като упражняващ Своята власт над всички земни народи, които се противопоставят на Неговите намерения.

СТИХ 23. ПЕЧАТ. На еврейски език думата е „chotham” и означава „печат” или „пръстен за печат”. Печатът се е смятал като обект с голямо значение, власт и стойност /виж коментара за Ерем.22:24/. Тези прекрасни думи на обещание за Зоровавел би трябвало да донесат насърчение на всички Божии деца. „Бог няма да остави нито едно от Своите истински страдащи деца само да се бори срещу превъзходящите сили и да бъде победено. Той запазва като скъпоценен бисер всеки, чийто живот е скрит с Христос в Бога. На всеки един от тях Той казва: Аз ще те направя за печат, защото съм те избрал /Е.Уайт, Свидетелства към църквата, том 7, стр.67/.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Тези думи на обещание са изговорени от Военачалника на Силите на Всемира в уверение, че обещанията Му ще се изпълнят.

Книгата на пророк Амос

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Както и при другите книги на малките пророци, заглавието на книгата носи името на автора й, Амос. На еврейски език името е „Амос“ и произхожда от глагола „нося“ или „предавам /вест/“. Следователно името означава „носител на вест“, значение което подходящо съответства на тежките и тържествени вести, които пророкът бе призван да предаде. Името не се среща другаде в Стария завет.

2. АВТОР. От щрихите на живота си, които пророк Амос дава в 7:14-15 научаваме, че той е бил пастир и е берял малко ценените черници. От това става ясно, че, макар и беден, той е бил независим и е можел да оставя стадото си за известно време. Не е бил образован човек според нашето разбиране за името пророк, нито е бил обучаван за службата си в пророческите училища. Когато - както в случая с пророк Амос - сравнително необразовани и радващи се на малко предимства хора са избирани да вършат велика работа за Бога, се виждало, че „превъзходната сила е от Бога, а не от нас“ /2Кор.4:7/. А това означава, че самият човек, а не това, което той притежава, го прави подходящ за служба за Бога.

При получаване на небесното си призоваване Амос напуска Юдея, за да отиде в Израел. Вероятно основната си дейност е извършвал във Ветил - мястото, където са се намирали храма за поклонение на телетата и летния дворец на царя. Там той изобличава поклонението на златните телета. Срещу него се опълчва идолопоклонническият първосвещеник Амасия, който го обвинява пред царя като опасен заговорник /Амос 7:10-13/. Нищо не е известно за последните дни от живота на пророка, който следва да бъде нареден сред най-големите пророци заради ясното си красноречие и силно издигаща се мисъл. Малко са пророците, които са проникновени от пророк Амос в разбирането на основите на физическия и морален свят или разкриващи по-голямо вътрешно разбиране за силата, мъдростта и светостта на Бога.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Амос е бил призван да изпълни своята мисия във време, когато както Израел, така и Юдея са били благоденстващи. При царуването на Еровоам II Израел е бил в зенита на благоденствието си /виж коментара за Осия 2:8/. Еровоам бе победил Сирия и разширил пределите на Северното царство до северната граница на първоначално обединеното царство. То се е простирало от прохода на Емат в най-северната част до Мъртво море /4Царе 14:25,28/. По същото време юдейският цар Озия бе покорил едомците и филистимците, а на амонците бе наложил данък. Той бе насърчил развитието на земеделието и занаятите, бе създал голяма и силна войска и бе укрепил със стени Ерусалим /2Пет.26:1-15/.

Очевидно в безопасност от чужди неприятели и вътрешно стабилен, Израел ни най-малко е очаквал да бъде в опасност или да бъде погубен. Наистина, Асирия привличала вниманието с нарастващата си мощ, но е изглеждало неприемливо, че тя би могла да нападне Израел. Небезизвестните плодове на благополучието - гордост, лукс, егоизъм, потисничество, бяха се умножили и в двете царства. Но положението в Израел бе още по-лошо поради поклонението на телета, което бе въведено от първия израилев цар Еровоам I /3Царе 12:25-33/. Несъмнено това

поклонение на телета оформяше причината защо и пророк Амос, и пророк Осия бяха изпратени да насочат своите пророчества специално против Северното царство.

Тъй като Озия беше единственият цар на Юдея от 767 до 750 г. пр.Хр., а Еровоам II единственият цар на Израел от 782 до 753 г. пр.Хр., вероятно служенето на Амос е било в периода 767-753 г. пр.Хр. В книгата няма указание за продължителността на активната пророческа дейност на пророк Амос. Изявлението „две години преди земетресението“ /1:1/ не ни помага за това, тъй като не можеи да се установи кога точно е станало това земетресение. Очевидно пророк Амос е бил по-възрастен съвременник на пророк Осия.

4. ТЕМА. Основната цел на пророк Амос бе да призове вниманието на Божия народ към техните грехове и ако е възможно да ги доведе до покаяние. Както духът на ап. Павел се бе възбудил когато в Атина виждаше как градът напълно се бе отдал на идолопоклонство, така и пророк Амос бе възбуден от разкоша и греховете, които така живо и подробно описва. Той изобличаваше греховете, които произхождаха от материалното благополучие, екстравагантността, от пируването, от разврата на богатите, които вършеха това, като потискаха бедните и извращаваха правосъдието чрез подкупи и изнудване. Пророк Амос обръща по-голямо внимание на подробностите и обстоятелствата на беззаконие в сравнение с пророк Осия. Навсякъде той разкрива картинно престъпленията в събитията на ежедневния живот на народа. Никакво зло не е могло да убегне от вниманието му. Той определя като свое задължение да предупреди Израел, Юда и околните народи за Божествените присъди, които скоро щяха да дойдат над тях, ако постоянстваха в беззаконието си. Но пророкът завършва книгата си със славната картина на пълния триумф на правдата над нечестието.

5. ПЛАН

I. ВЪВЕДЕНИЕ - 1:1

II. Присъди против околните народи, Юдея и Израел – 1:2 до 2:16.

А. Дамаск – 1:2-5

Б. Газа – 1:6-8

В. Тир – 1:9,10

Г. Едом – 1:11-12

Д. Амон – 1:13-15

Е. Моав – 2:1-3

Ж. Юда – 2:4,5

З. Израел 2:6-16

III. Пророчески вести на Израел – 3:1 до 6:14

А. Сигурността на пророческите вести – 3:1-8

Б. Неизбежността на наказанието, поради непокаяние на Израел – 3:9 до 4:13

В. Плач за участта на народа – 5:1-27

Г. Опустошение на онези, които отхвърлят деня Господен – 6:1-14

IV. Видения за приближаващия Божий съд против Израел – 7:1 до 9:10

А. Видение за скакалци – 7:1-3

Б. Видение за огън – 7:4-6

В. Видение за отвес – 7:7-9

Г. Съпротива на Амасия спрямо Амос – 7:10-17

- Д. Видение за зрели плодове и глад за Божието Слово – 8:1-14
Е. Видение за наказанието на грешниците – 9:1-10
V. Обещания за възстановяване и благословение – 9:11-15

Глава 1

СТИХ 1. ДУМИТЕ. Направеното уточнение, „които той чу във видение“ показва, че думите идват от Бога. Пророкът първо вижда небесното откровение, което след това записва /виж 2Царе 23:2/.

ПАСТИРИТЕ. Глава 7:14-15 ни показват, че Амос е бил или дребен собственик на стадо овце или е бил беден пастир. Той е принадлежал към бедните слоеве на народа.

ТЕКОЕ. Малък град в Юдея, разположен в песъклив и пасбищен район, на 8 км южно от Витлеем /2Царе 14:2; 2Лет.11:6; 20:20; Ерем.6:1/. Текое е идентифициран със съвременния град Теци.

ОТНОСНО ИЗРАЕЛ. Служенето на Амос, подобно на това на Осия, бе специално насочено в полза на Израел, северното еврейско царство, макар че Амос не винаги ограничава термина Израел само за Северното царство, но често включва в него и южното царство, Юдея.

ПРЕДИ ЗЕМЕТРЕСЕНИЕТО. В историята досега това събитие не е осветено. Но дълго време след служенето на пророк Амос, пророк Захария споменава за това земетресение /Захария 14:5/. Очевидно то е било силно и забележително, оставяйки спомен и за следващите поколения. Историкът Йосиф пише, че това събитие е станало след като цар Озия предумишлено бе влязъл в Господния храм, за да покади тамяна върху кадилния олтар /2Лет.26:16-21/.

СТИХ 2. ГОСПОД ЩЕ ИЗВИКА. Сравнете същото фигуративно изразяване в Йоил 3:16.

ОТ ЕРУСАЛИМ. Това описание за Ерусалим като местообиталище на Господното присъствие е очевидно, за да се подчертае факта, че Бог не обитава в Дан или Ветил, местата на поклонението на телета /3Царе 12:25-33/.

ПАСБИЩАТА. Като пастир, съвсем естествено би било Амос да използва такъв език, за да предаде мисълта, че цялата земя щеше да изпита Божието възмездие.

КАРМИЛ. Това е планината Кармил, всъщност планинска верига вместо само един връх. Известна е с голямото си плодородие /Исая 33:9; 35:2; Ерем.30:19/.

СТИХ 3. ТАКА КАЗВА ГОСПОД. Преди да извърши присъда над Израел, Амос произнася присъда над околните езически народи, поради преследването им на Божия народ. Ако езичниците заслужаваха наказание, то Израел, който имаше много по-голяма светлина, не можеше да го избегне.

ТРИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ. Виж също стихове 6,9,11,13; 2:1,4,6. Броят не бива да се приема буквално, като посочващ определен брой престъпления. Във всеки случай числата са използвани, за да обозначат голям брой, четвъртото престъпление е добавено за още по-голямо измерение /виж коментара за Йоан 5:19; 33:29; Екл.11:2/. Начинът на изброяване е било древно поетично средство, открито също и в ханаанската литература.

Вероятно „три престъпления“ са били достатъчни да потвърдят умишленото и неизлечимо зло. А народите, споменати в гл.1 и 2, всички бяха надвишили тази граница. Постоянният грях водеше до натрупването на вина. Бог дълго търпи нечестивите, но в края те преминават границата на Неговото дълготърпение.

ДАМАСК. Този град беше столица на силното сирийско царство и представителен град за цяла Сирия. Беше разположен в красива местност, благуоспяващ и добре укрепен – един от най-старите градове на света. След като Резон въстава против Соломон /3Царе 11:23-25/ и завладява Дамаск, който по времето на царуването на Давид му плащаше данък /2Царе 8:5-6/, Дамаск периодично беше във вражда с Израел. Това довеждаше до чести военни действия между двете царства /2Царе 15:16-20; гл.20 и 22; 4Царе 7; 10:32; 12:17-18; 13:3-5/. Израилевият цар Еровоам II, при царуването на когото пророк Амос служи, отново завладява Дамаск и му налага данък /4Царе 14:28/.

ГАЛААД. Хълмистата, изпълнена с пасища земя, на изток от река Йордан. Използваното тук име обозначава цялата земя на изток от р.Йордан, която бе дадена в наследство на племето на Гад, на Рувим и на половината от Манасиевото племе /Ис.Навин 22:1-4,9/.

ЖЕЛЕЗНИ ДИКНИ. Това са наруци, направени от тежки дъски, здраво свързани, под които са поместени остри камъни или железни пръти със заострени върхове. Натоварени с тежки камъни, приведени в движение чрез ръчка или специален механизъм или теглени от волове, бяха прекарвани над сноповете със зърно /Исая 28:27; 41:15/.

СТИХ 4. АЗ ЩЕ ИЗПРАТЯ ОГЪН. Изглежда като че ли това е действителен /материален/ огън, но трябва да се има предвид, че огънят е използван като метафора за военни действия и злините от тях /Пс.78:62,63; Ерем.48:45-46; 49:26-27/.

ВЕНАДАД. Буквалнодумата означава „синът на /бога/ Адад“. Венадад III е бил син на сирийския цар Азаил /4Царе 13:3/. Името може да посочва династията на Азаил и на самия Дамаск с неговите великолепно царски дворци. Този горделив град трябваше да получи справедлива присъда за греховете си.

СТИХ 5. АЗ ЩЕ СТРОША ЛОСТОВЕТЕ. Лостовете бяха използвани, за да осигурят безопасността на портите на града /2Царе 4:13; Ерем.51:30; Наум 3:13/. Затова строшаването на лостовете отваряше града за неприятеля.

АВЕНСКОТО ПОЛЕ. Точното местоположение на това поле не е известно. Вместо „Авенското поле“ Септуагинтата използва израза „полето на Он“. Обикновеното гръцко име за Он е Хелиополис – „град на слънцето“ и това е дало основание на някои изследователи да определят „полето на Он“ като разположено между Ливан и разположените срещу него планини, където се е намирал храма на Ваалбек, който също се нарича Хелиополис.

ЕДЕНОВИЯ ДОМ. Буквално изразът означава „дом на наслада“. Някои изследователите определили Еден като област в Месопотамия, обикновено идентифицирана като асирийската „Bit-Adeni“ и разположена върху бреговете на р.Ефрат /виж коментара за 4Царе 19:12/.

КИР. Разположението на Кир не е определено. Това е бил районът, от който сирийците /арамейците/ са емигрирали /Амос 9:7/. Няколко години след като това пророчество е било дадено, много хора от Сирия са били отведени в плен, когато асирийският цар Теглат-Феласар III убива сирийския цар Расин и превзема Дамаск /4Царе 16:7-9/.

СТИХ 6. ГАЗА. В стихове 6-8 е произнесена присъдата над филистимците, които бяха наследствени противници на Израел. Поради нейното значение, Газа – най-южният град от петте главни градове във филистимската земя е използван като представител на цялата нация, както Дамаск е използван да представя цяла

Сирия /виж коментара за стих 3/. В стих 8 са споменати други три филистимски града - Азот, Аскалон и Акарон. Вероятно Гет не е споменат, тъй като не е бил вече значим град или е бил разрушен /2Лет.26:6/. Възможно е град Гет да е включен в израза „останалите от филистимците” /Амос 1:8/.

СТИХ 7.ОГЪН. В по-късни времена Газа беше завладяна от египетския цар /Ерем.47:1/, от Александър Велики, който го е обсаждал в продължение на два месеца, а също и от други завоеватели.

СТИХ 8. АЗОТ. Този град /споменат и в Деян. 8:40/ се е намирал на 33,2 км северозападно от Газа и на няколко мили от Средиземно море. Азот е бил превзет от цар Озия /2Лет.26:6/, от асирийския цар Саргон /Исая 20:1/ и от египетския цар Псалмтик.

АСКАЛОН. Това е бил единственият известен град, разположен на морския бряг. Естественото амфитеатрално разположение давало възможност за най-величествената гледка от морето. Макар и да е имал малко и недобро пристанище, е бил център на активна търговска дейност, придаваща му сила и важност.

ЩЕ ОБЪРНА РЪКАТА СИ. Тоест Аз /Бог/ пак ще посети Акарон с наказание /виж коментара за Исая 1:25/.

АКАРОН. Този град се е намирал източно – североизточно от Азот. Всеки от филистимските градове е имал свой цар, но всички са съставлявали една конфедерация, когато е трябвало да обсъждат или действат заедно при всеки необходим случай /виж коментара за Съдии 16:5,8,18; 1Лет.12:19/.

СТИХ 9. ТИР. В стихове 9 и 10 е произнесена присъдата за Тир – главният град на Финикия.

ПРЕДАДОХА. Тир като важен и известен търговски град по онова време се бе съюзил с филистимците против евреите /Пс.83:7/. Той не е обвинен от пророк Амос за отвещането на пленници, а за предаването им на Едом, като по този начин бе забравен завета, сключен с Давид и Соломон /2Царе 5:11; 3Царе 5:1,7-11; 9:11-14; 2Лет.2:11-16/. Понеже финикийците предадоха народа на едомците, бяха отговорни за неговото страдание. Пред Бога човекът, който съдейства за извършване на престъпление, е толкова виновен, колкото и ако сам извършва престъплението.

СТИХ 10. ОГЪН. Основната част на Тир бе превзета от Сенахирим, а по-късно – от Асур-банипал. Островът Тир е обсаден от Асур-банипал и е плащал данък. Той е бил завладян и разрушен от Александър Велики /виж коментара за Езек.26:3,4/.

СТИХ 11. БРАТ СИ. Пророк Амос започва да разглежда трите народа, кръвно свързани с Израел: Едом, Амон и Моав. Едом, наследник на Исав, беше най-тясно свързан с Израел, но и най-враждебен спрямо него. Антибратското отношение на Едом към потомците на Яков – от времето на Исав до времето на пророк Амос – това е, което пророк Амос осъждаше, а не някое действие /Числа 20:14-21; Втор. 2:2-8; 28:7; 4Царе 8:20-22; 2Лет.28:16,17/. Цялото пророчество на пророк Авдий е против Едом. Виж също и Езек.25:12-14; гл.35; Йоил 3:19. Лошо е да мразиш враг, по-лошо е да мразиш приятел и най-лошо е да мразиш брат.

СТИХ 12. ТЕМАН. Това е име или за Едом, или за област от Едом, населена с потомци на Исав /виж коментара за Бит.36:11, 34; Ерем.49:7/.

ВОСОР. Известен град в Едом, отстоящ на 38,4 км югоизточно от Мъртво море и на 45 км северно от Петра; разположен на хълм.

СТИХ 13. АМОН. В стихове 13-15 пророкът прогласява идващата присъда на Амон. Той е свързан с Израел чрез Лот. Харемът на Соломон е включвал много жени от Амон /3Царе 11:1,7/. Макар че амонците първоначално са били скитащ

народ, многобройните останки показват, че те са се заселили и са имали постоянни жилища.

За враждебността на амонците към Израел виж 1Царе 11:1-3; 2Царе 10:1-3; 2Лет.20; Неем.2:10,19; 4:1-3. Завист, ревност и страх свързаха амонците с моавците за да наемат Валаам да прокълне Израел /Втор.23:3-4/. Макар че нямаме друг доклад за жестокостта на амонците спрямо галаадците като посочения тук, сирийският цар Азаил е прилагал това жестоко престъпление и е твърде възможно амонците да са се присъединили към него в това престъпление /4Царе 8:12; Осия 13:16/.

РАЗШИРЯТ ПРЕДЕЛИТЕ СИ. Амонците претендираха за територията, която Израел бе взел от цар Сион и направиха опит да я завземат по времето на Ефтай /Съдии 11/. По-късно те обсаждат територия от племето на Гад, поради което върху тях бе произнесено суровото обвинение на пророк Еремия /Ерем.49:1-6/.

СТИХ 14. РАВА. Град Рава или Рава-Амон бе столица на Амон, разположен на Изток от р.Йордан върху южното корито на потока Явок. Той е бил превзет от Давид /виж 2Царе 11:1; 12:26-31/. Съвременното име на Рава е Аман, столица на кралство Йордания.

СИЛНО ВИКАНЕ. Отнася се за викането на враждебната войска, която усилва ужаса от боя /Йов 39:25/.

С ВИХРУШКА. Израз, който посочва Божия гняв спрямо града /Ерем.23:19/.

СТИХ 15. ЦАРЯТ ИМ. На еврейски език думата, „mal-kam”, която може да се преведе като „техният цар” или като собствено име за Молох, основният бог на амонците /виж коментара за 3Царе 11:7; Ерем.49:1; Софония 1:5/. Това е в хармония с духа на времето, когато местният бог или богиня е трябвало да споделят нещастията на битката с техните поклонници /Исая 46:1,2/. Пророк Амос вероятно е имал предвид, че както царят, така и богът на амонците е трябвало да бъдат взети в плен като доказателство за пълната победа на този народ.

В ПЛЕН. Пленът на Израел беше планиран да извърши реформация с този народ. За езическите народи, споменати тук от Бог, пленът щеше да отбележи свършване на благодатното им време.

Глава 2

СТИХ 1. ТАКА КАЗВА ГОСПОД. В стихове 1-3 пророкът произнася Божествената присъда на Моав, братският народ на Амон /Бит.19:30-38/, който по подобен начин е свързан с Израел чрез Лот /виж коментара за Амос 1:13/.

МОАВ. Враждебността на Моав към израелтяните е разкрита в Писанието чрез наемането на Валаам, за да прокълне Израел /Числа 22:24 и 2Лет.20:22/. В надписа на Моавския камък моавският цар Миса казва: „Аз направих това високо място за Бога Кемош /Kemosh in Qorcha.../, защото Кемош се разгневи на моавската земя”.

ИЗГОРИ КОСТИТЕ. Оскверняването на тялото на едомския цар /4Царе 23:16; Ерем.8:1-2/, което бе считано от евреите като голям позор, не е отбелязано другаде в Библията. Тъй като Амос се насочва най-вече към престъпленията, извършени против Божия народ, това посегателство може да е било свързано в известна степен с Израел и Юда. Може да е било извършено по време на съюзяването на едомците с цар Йорам и цар Йосафат против моавския цар Миса /4Царе 3:7,9/, автор на надписа върху Моавския камък. Цитира се еврейско предание от Йорам, в

което се говори, че след войната моавците в отплата на едомците са помогнали на израелтяните, като изкопали тялото на едомския цар, за да осквернят костите му.

СТИХ 2. КАРИОТ. На еврейски език думата „qeriyuoth“, означаваща или „градове“, „места“ или съответно име на град. В Септуагинтата изразът се чете „палатите на градовете“. По-добре е думата да се разглежда като име на един от главните градове на Моав /Ерем.48:24,41/. Градът е споменат в 13 ред на надписа на Моавския камък.

ЩЕ УМРЕ СРЕД МЕТЕЖ. Тъй като моавците живеяха като „метежници“ и затова трябваше да умрат чрез небесно възмездие /Числа 24:17; Ерем.48:45/.

СТИХ 3. СЪДИЯТА. Тук вероятно думата е използвана в смисъл на цар /Михей 5:1/, като главен съдия на народа.

СТИХ 4. ТАКА КАЗВА ГОСПОД. След като произнася присъда над езическите народи, Амос навлиза в същинската тема на своето проповядване – греховете на собствения си народ и наказанията, които трябваше да дойдат върху тях. Тъй като Израелтяните бяха отхвърлили далеч по-голямата светлина, която те имаха в сравнение с езичниците, те бяха и под по-голямо осъждане /Йоан 9:40-41/. Амос започва първо с присъдата на южното царство Юдея /ст.4-5/ и след това се насочва към своята основна цел – Северното царство Израел /ст.6-8/.

ЗАКОНА. На еврейски език „torah“ – основно име за всички заповеди и повеления - морални и церемониални /виж коментара за Втор.31:9; Притчи 3:1/. Споменатите по-горе езически народи бяха осъдени поради престъпленията си спрямо Божия народ и закона на съвестта. Тук Юда е осъден и наказан поради неговите престъпления спрямо Господа и Неговия писан закон. Като имаха познание за „закона на Господа“, отговорността на Юдея пред Бога беше несравнимо по-голяма от другите народи. В посочването на Юда, народът от който произхождаше, Амос разкрива Божието безпристрастие /Римл.2:11-13/.

ИДОЛИТЕ. Не е необичайно за Библейските писатели да отнасят идолите като „нищо“ или като „суета“ /виж Исаия 41:23-24; Ерем.10:14-15; 16:19-20; 1Кор.8:4; 10:19/.

ХОДИХА. Типично изразяване в Стария завет за обозначение следването на определен път на морално и духовно поведение /3Царе 15:26; 4Царе 8:18; Езек. 23:31/. Погрешното вярване на Израел ги водеше към погрешно действие; и времето даде на заблудата да властва и устоява. Погрешният път на едно поколение става възприет стандарт на следващото.

СТИХ 5. АЗ ЩЕ ИЗПРАТЯ ОГЪН. Това пророчество беше първоначално изпълнено с разрушението на Ерусалим от вавилонците, предвождани от цар Навуходоносор в 586 г. пр.Хр. /4Царе 25:8-9; Ерем.17:27; Осия 8:14/. В 70-тата година на сл.Хр. Ерусалим отново беше изгорен когато римските войници, предвождани от Тит, го превзеха.

СТИХ 6. ТАКА КАЗВА ГОСПОД. Като кулминация на тази серия от вестта, тук пророкът обвинява Израел за несправедливост, жестокост, кръвосмешение, лукс и идолопоклонство. Божествените присъди, провъзгласени над околните народи, както и върху Юдея и Ерусалим, сега падат с пълна сила върху Израел.

Бог бе посочил вече Юдея /ст.4/ като подведена под отговорност, в съучастничество за оправдание на злите пътища на Израел чрез посочване на нейните престъпления. Заслужава да се отбележи, че Бог обвинява Израел не толкова в презирането на „закона на Господа“ /ст.4/, който дотогава те широко бяха пренебрегвали, отколкото за извършване на социални несправедливости, за които

знаеха, че са нечестие.

ЧИФТ ОБУВКИ. Сандалите бяха обикновено най-евтините обувки. Това посочва, че дори за най-малките неща народът отхвърляше справедливостта спрямо бедните и немощни хора /Езек.13:19/. Очевидно скъперничеството беше основен грях в Израел.

СТИХ 7. ТЕ ЖЕЛАЯТ. Скъперничеството водеше до угнетяване на бедните. Този израз изглежда представя желанието на онези угнетители да видят бедните смазани на земята или да ги поставят в такова ужасно състояние, при което земен прах да има по главите им /Ис.Нав.7:5-6; Йов 2:12/. В Септуагинтата стих 7 е свързан с последните думи на стих 6 и се чете: „И немощните за един чифт обувки, с които вървят по земята, биват засипани с праха, който те вдига“. Във Вулгата изразът се чете: „Онези, които поставят земен прах върху главите на бедните“.

КРОТКИТЕ. Това са скромни, мирни, непретенциозни и обикновено благочестиви хора от народа в контраст с онези, които са горди, самоуверени и които не чувстват нужда от Бога в живота си /Исаия 11:4; Софония 2:3; Мат.5:3/.

ОМЪРСЯВАТ. Тези престъпления не бяха извършени поради незнание, а умишлено и съзнателно, с предизвикателен, бунтовен дух.

СВЯТОТО МИ ИМЕ. Понеже тези престъпления бяха извършвани от хора, които наричаха себе си народът на Господа, те обезславяха Бога пред езичниците /Лев.20:1-3; Езек.36:16-23; Римл.2:24/.

СТИХ 8. ЗАЛОЖЕНИ ДРЕХИ. Тези дрехи бяха широки върхни дрехи, които бедните носеха през деня и с които се покриваха през нощта. Ако те бяха дадени на друг човек като залог, той трябваше да ги върне до залязването на слънцето /Левит 22:26,27; Втор.24:10-13/. Тук пророкът посочва онези коравосърдечни, алчни хора, които задържат тези дрехи като тяхна собственост в нарушение на закона.

КАПИЩАТА. Това може да се отнася и до Господния дом, в който Израел претендираше, че се покланя чрез символа на телето - поклонение, което бе въведено от Еровоам I, когато Северното царство Израел се отдели от Юдея /3Царе 12:25-33/.

СТИХ 9. НО АЗ ИЗТРЕБИХ. Тук Господ укорява Израел за отсъствието на благодарност за милостта и добротата, които Той им е показвал. На еврейски език се наблюдава на личното местоимение „Аз“ и изразът е: „Аз, да, Аз ги изтребих“. За същите престъпления, сега извършвани в Израел, Бог бе лишил от собственост аморейците и другите ханаански народи. Можеше ли Израел да очаква, че ще избегне тяхната участ?

АМОРЕЕЦА. Това е обикновено име за жителите на Ханаан, които бяха изгонени от пределите им, когато израелтяните наследиха земята им /виж коментара за Бит.15:16; Ис.Навин 3:10; Съдии 1:34; Изх.33:2; 34:11; Втор.1:20,27/.

КЕДРИТЕ. Кедърът беше известен в древния Изток със своята височина /Ис. 2:13; Езек.17:22; 31:3/.

ДЪБОВЕТЕ. На еврейски език думата „allonym“, която не описва даден вид дърво, а се използва основно за всички широколистни видове дървета.

СТИХ 10. ОЩЕ АЗ. Основно личното местоимение „Аз“ на еврейски език е подчертано /виж коментара за стих 9/. Предупреждението, изречено в ст.9, е подсилено чрез посочване на силното доказателство за Божията сила в историята на Израел.

ОТ ЕГИПЕТСКАТА ЗЕМЯ. Извеждането от Египетската земя и развеждането в

пустинята са цитирани като очебиещи примери за Божията благодат и закрила към Неговия народ. Тези пасажии съдържат много отнасяния към Петокнижието, което показва, че пророк Амос и неговите слушатели са били добре запознати с него /Изм.20:2; Втор.29:5/.

СТИХ 11. ПРОРОЦИ. Чрез тях Бог разкриваше Своята воля /Числа 12:6/ и чрез тях предаваше волята Си на народа /Евр.1:1/.

НАЗОРЕИ. Те бяха посветени на Господа чрез оброк във въздържание от спиртни питиета, от използване на бърснач и от ритуално оскверняване /виж коментара за Числа 6:2-7/.

СТИХ 12. С ВИНО. Вместо да извличат полза от святия живот на тези мъже, отстъпилият Израел се стремеше да направи назореите да нарушават оброците си.

НЕ ПРОРОКУВАЙТЕ. Вместо да приемат свидетелството на пророците, Израел отхвърляше тези Боговъдъхновени вести и често се отнасяше зле с тези, които бяха изпратени да предадат Божието Слово на народа /Ерем.20:9; 1Кор.9:16/. Неблагодарни и непокорни, народът на Израел не можеше да понасят онези, които бяха живо изобличение на техните собствени зли пътища /3Царе 13:4; 19:1-2; 4Царе 6:31; Исаия 30:9-10; Мат.23:37/. Онези, които не са търпели верното проповядване, ще отговарят за това, а онези, които са потъпквали това – още повече. Когато хората затварят ушите си за Божието Слово, те са твърде близо да затворят пътя, чрез който Божият Дух има достъп до душите им.

СТИХ 13. ЕТО. Пророкът предупреждава за наказанието, което щеше да дойде поради греховете на народа и показва пълното безсмислие за упование в техните човешки възможности.

ПРИТИСКА. Предлага се тълкуванието, че Господ ще притисне Израел с товара на наказанието така, както колата, пълна със снопи се „притиска“ и разклаща от тежкия си товар и очевидно е готова да се разпадне.

СТИХ 14. БЪРЗИНАТА. Буквално „убежището си“. Бързоходците няма да намерят „убежище“, където да избягат, за да се запазят /Пс.142:5/.

СИЛАТА СИ. Няма никакви оръжия, които могат успешно да се използват против Бог; няма сила, която може да се сравни с неговата сила /Йов 40:9; Исаия 45:9/.

СТИХ 16. ГОЛ. Воюващите ще свалят всичко от себе си, което би им попречило да избягат /виж коментара за 1Царе 19:24; Йоан 21:7/.

Глава 3

СТИХ 1. СЛУШАЙТЕ ТОВА СЛОВО. Тази фраза се среща в началото на глави 3-5. Тези глави съдържат различни вести, които посочват по определен начин греховете на Израел и известяват приближаването на Божиите присъди поради тези грехове. В тази, първата от трите вести, Бог призовава Израел на подсъдимата скамейка и подчертава отчуждението, което сега съществува между Него и Неговия народ /ст.3 и 10/. За основната мисъл на тази вест виж стих 3.

ЦЕЛИЯ РОД. Това означава, че Божествения призив е даден за всичките дванадесет племена, „към които Бог проявява Своето благоволение, като ги извежда от Египетската земя“ /Амос 2:10/. Но изобличението, което следва, е специално насочено към Северното царство Израел.

СТИХ 2. САМО ВАС. Божията специална връзка с израелтяните е често подчертавана в Писанията /Втор.4:7,20; 14:2; 2Царе 7:23; 1Лет.17:21; Римл.9:4-5/.

Когато Израел като народ отказа да живее с големите си привилегии и да приеме отговорностите си, тази благодатна възможност бе отнета от него и дадена на духовното семейство на земята – християнската църква /виж АБК, том 4, стр.35-36, англ./.

Всички са призовани в Божието семейство чрез вяра в Исус Христос /Гал.3:26,29/ чрез нашето духовно раждане чрез вяра в Христос като наш Спасител /Йоан 1:12-13; 3:3; 2Петр.1:4/. Това ни прави Божиите синове /Йоан. 3:1/ и така „сънаследници с Христос“ /Римл.8:17/ и наследници на благодатта и на всички привилегии на семейството /Гал.4:6-7/.

НАКАЖА. Поради големите привилегии и изобилната светлина, която Господ бе позволил да светят по пътя им, Той щеше да накаже особено Израел за неговото беззаконие. Колкото по-ясно осъзнаваме нашата близост, нашето родство с Бога, толкова по-осъдително е да Го отхвърляме и толкова повече заслужаваме последиците от такова действие. С големите привилегии не бива да се злоупотребява, защото те ще донесат върху нас големи наказания /Лука 12:47-48/. Но Божията любов към нас остава и тя е, която кара Бог да опита друг път, макар и „странен“ – наказанието - с надежда да ни доведе до морално и духовно поправление /Исаия 28:21/.

ВСИЧКИТЕ ВИ БЕЗЗАКОНИЯ. Основният грях на Северното царство Израел бе отстъпничеството /Амос 3:14; 4:4; 5:4-5/. Но следва да се отбележи, че в тази Глава греховете, които особено бяха изобличавани и предвещаващи наказание, бяха голямата морална поквара, скъперничеството и лукаса, които от своя страна водеха до безсрамно пренебрегване на простите задължения, които дължим на ближните си и до насилственото угнетяване на бедните. Това зло бе непрекъснато обект на остро порицание /Амос 2:6-7; 4:1; 5:11-12; 8:5-6/. Пророк Амос силно осъжда големците и богатите за небрежието и злоупотребата с богатството и влиянието си, благословения които трябваше да бъдат използвани за излекуване на тази поквара и бедност.

СТИХ 3. ЩЕ ХОДЯТ ЛИ ДВАМА ЗАЕДНО. Виж коментара за Амос 2:9. Този въпрос предава основната мисъл на първата от трите вести /виж коментара за Амос 3:1/.

АКО НЕ СЕ СЪГЛАСЯТ. Така, както двама души няма да ходят заедно, ако нямат еднаква гледна точка, така и Бог посочва, че специалната връзка, която поддържа с Израел /ст.2/, не може да продължи, докато Израел се придържа към беззаконията си. В Септуагинтата този израз се превежда: „Ще ходят ли заедно двама, ако не се познаят един друг?“ Да се „ходи с Бога“ не означава случайно действие, а постоянен навик, който произхожда от утвърдена връзка. Това означава сътрудничество, базирано на взаимна хармония на дух и душа. Двамата трябва да вървят в една и съща посока, ако искат да „ходят заедно“.

СТИХ 4. ЩЕ ИЗРЕВЕ ЛИ ЛЪВЪТ? Преди да произнесе присъдата върху народа си, пророкът представя няколко сравнения. Чрез тях той разкрива истината, като се извлича поука от всеки определен пример, като при това всеки пример дава определена поука. Като правило лъвът реве твърде силно когато се готви да се нахвърля към жертвата си. По подобен начин когато Бог издава Своя глас чрез пророка, народът трябва да е сигурен, че Бог се готви да накаже Своя народ /Амос 1:2; 3:8/.

СТИХ 5. МОЖЕ ЛИ ПТИЦА ДА НАПАДНЕ? Както птицата не може да бъде хваната, ако няма поставена клопка за нея на земята, така и когато грешникът попадне в клопката на беззаконието, не може да избяга от наказателните

резултати /Пс.7:15-16; 9:15; 40:2; Пр.5:22/.

ПРИМКА. Тази примка вероятно е мрежа с дръжка и с пружина, която отскача с част от мрежата, когато докосва, затваря и залавя птицата.

БЕЗ ДА Е ХВАНАЛА НЕЩО. Така, както примката не отскача от земята, ако не е хванала нещо, така със сигурност и пророкът не би съобщил за идването на небесна отплата, ако престъпниците не я заслужаваха.

СТИХ 6. ТРЪБА. На еврейски език думата „shophar”, която означава овнешки рог, специално използвана за сигнализиране на важна вест /виж АБК том 3, стр.39, англ./ . Както тръбата, когато затръби внезапно, кара жителите на града да се страхуват, така и вестта на пророк Амос щеше да предизвика тревога /Езек.33:2-5/.

БЕДСТВОЕ. Използваната тук дума има за цел да посочи бедствие, скръб и съд /виж коментара за Исая 45:7; 63:17/. Неизбежната погибел и завладяване на столицата на Израел, град Самария, са представени като идващи от Господа с приближаващия враг като Негов инструмент /Ис.10:5/. Библията приписва действията и направлението на събитията в такива кризи като директно и веднага осъществявани от Бога /1Царе 18:10; 3Царе 22:19-23; Йов 1:6-12; Исая 45:7; виж и коментара за 2Лет.18:18/.

СТИХ 7. НАИСТИНА ГОСПОД ЙЕХОВА. Всичките страшни злини щяха да дойдат върху Йезраел, но не без предварително предупреждение от Господа към народа, изказано чрез пророците /Йоан 13:19; 14:29/. Божията милост е показана чрез факта, че Той няма да нанесе Своите присъди към хора, преди да ги е предупредил чрез Своите пророци. Той предсказва злото, което ще дойде, с надеждата, че няма да бъде принуден да го извърши. Преди да нанесе язвите на Египет, Бог предупреди фараона чрез Мойсей. Преди римляните да разрушат Ерусалим, Исус предсказа неговото разрушаване. Така е и днес, преди да бъде унищожен света при Второто идване на Исус, Бог изобилно ни поучава чрез пророчествата от Словото Си /Е.Уайт, Великата борба, стр.594-595, англ./.

Независимо от факта, че Израел заповяда на пророците: „Не пророкувайте” /Амос 2:12/, Бог прогласи, че Той ще продължи да разкрива волята Си на Своите избрани вестители.

СЛУГИТЕ СИ. Високата чест, подарена на пророците е показана чрез факта, че те не са само „Негови служители”, но и Негови уверители, предаващи намеренията Му.

СТИХ 8. КОЙ НЯМА ДА ПРОРОКУВА? Както ревящият лъв предизвиква страх у човек и животно, така и Божественото слово произвежда своя ефект върху пророка и той не може да се въздържа да говори /Ерем.1:7; 20:9; Деян. 4:19-20; 1Кор.9:16/.

СТИХ 9. ПРОГЛАСЕТЕ. Пророк Амос призовава езичниците да видят беззаконията на Израел; обитателите на „палатите” или „укрепените градове” на филистимската земя /представени чрез Азот/ и на Египет, чиято помощ те търсеха /Осия 7:11; 12:1/, са особено ясно посочени. В Септуагинтата вместо „Азот” се използва думата „асирийците”.

СЪБЕРЕТЕ СЕ. Поради столицата на Израел, Самария, която бе построена върху единствения хълм, издигащ се в долината, заобиколена от планините, пророкът отправя фигуративен призив към наблюдателите да се съберат наоколо и да видят „метежите” и „насилията”, които се извършват в града. В Септуагинтата вместо израза „големите метежи”, се чете „многого чудни неща”, с което се намеква, че действията, вършени в Самария, бяха голяма изненада дори за езичниците.

СТИХ 10. НЕ ЗНАЯТ. Народът в Самария, а също и в целия Израел, бе изоставил правосъдието, самата същност на обществото /Исая 59:9,12-15; Ерем. 4:22/. Характерно за моралната и духовна тъмнина, предизвикана от греха е, че грешникът не само не върши добро, но накрая изглежда е и неспособен да го разбере. Сравнете с Осия 4:6.

СТИХ 11. НЕПРИЯТЕЛЯТ. Вероятно се отнася за асирийския цар Салманасар, който няколко пъти е воювал против Израел и е обсадил Самария /4Царе 17:3-6; 18:9-12/ или за неговия наследник Саргон, който е претендирал, че е превзел града с неговите жители /виж АБК, том II, стр.62,65, англ./.

СТИХ 12. КАКТО ОВЧАРЯТ. Така истинско щеше да бъде Божието наказание, че всички, с изключение на един остатък, на който ще се покаже милост, ще бъдат включени в него. За пастиря Амос /виж коментара за Амос 1:1; 7:14/ тази илюстрация е твърде естествена.

СТИХ 13. СЛУШАЙТЕ. Вероятно тези думи са насочени към езичниците, които вече бяха призовени да свидетелстват за греховете на Израел /ст.9/ и им бе наредено да видят тяхното наказание.

ГОСПОД ЙЕХОВА, БОГ НА СИЛИТЕ. Единственият текст в Стария завет за пълното име на Бога /виж коментара за Ерем.7:3/.

СТИХ 14. ЖЕРТВЕНИЦИТЕ НА ВЕТИЛ. Много е вероятно да се наричани така, тъй като там Еровоам I за първи път издигна отстъпнически жертвеник, последван и от други /3Царе 12:22-33/.

РОГОВЕТЕ. Те бяха направени на четирите ъгъла на жертвеника /Иzx.27:2; 29:12; Левит 16:18/. Тук пророкът предсказва, че тези идолопоклонически средства ще бъдат погубени заедно с идолопоклонниците.

СТИХ 15. ЗИМНАТА КЪЩА. Виж коментара за Ерем.36:22.

КЪЩИТЕ ОТ СЛОНОВА КОСТ. Археологическите разкопки посочват, че много от къщите на богатите по онова време са били облицовани или покрити със слонова кост /виж коментара за 3Царе 22:39/.

ГОЛЕМИТЕ КЪЩИ. Или „многого къщи”.

Глава 4

СТИХ 1. СЛУШАЙТЕ. Виж коментара за Амос 3:1. За основното значение на тази втора вест, виж коментара за Амос 4:12.

ВАСАНСКИ ТЕЛИЦИ. Дискусионно е схващането, дали чрез думата „телициза да” пророкът означава специално похотливите жени на Самария или използва термина „телици”, за да представи мекушавия характер на мъжете /виж коментара за Осия 10:5/. Но фактът, че се откриват и двата рода на еврейски език в глаголите и съществителните в стихове 1-3, навежда на мисълта, че пророк Амос изобличава обичащите изпълнения с лукс и разкош живот на издигнатите мъже и жени в столицата Самария.

ВАСАН е разположен в североизточната част на Палестина, на изток от р. Йордан. Известен е с богатите си пасбища и голям брой стада добитък /виж Втор. 32:14; Пс.22:12; Езек.39:18/. Уместната фигура, приложена тук показва, че може да се очаква, че пророкът – пастиря Амос да я използва /виж коментара за Амос 1:1/.

САМАРИЙСКАТА ПЛАНИНА. Това е хълмът Семера, върху който е бил съграден градът Самария /виж коментара за 3Царе 16:24/.

НАСИЛВАТЕ СИРОМАСИТЕ. Това може да е намек за силата и измамата,

които тези екстравагантни жени са упражнявали върху съпрузите си, за да си осигурят средства за лукс и поквара. Пример за това е Ахав и неговата жена Езавел /3Царе 21:1-16/.

ГОСПОДАРИТЕ СИ. ТОЕСТ, ЗА СЪПРУЗИТЕ СИ /Бит.18:12; 1Петр.3:5-6/. Или ако „телици“ се отнася за мекушавия характер на мъжете, тогава „господарите си“ се отнася за началниците им. С думите „донесете и да прием“ тези нечестиви жени поканват съпрузите си да им осигурят средствата за разврат и да се присъединят към тях в пируванията им.

СТИХ 2. В СВЕТОСТТА СИ. Тук Бог дава в залог светостта Си, че ще въздаде за несветостта на Израел. Самото Божие семейство не може да толерира нечестията завинаги /Ис.6:3,5/.

КОГАТО ЩЕ ВИ УЛОВЯТ. Вероятно тук се има в предвид врагът – инструментът на Божието наказание. Думите „въдици“ и „рибарски куки“ посочват, че израелтяните са били напълно безпомощни пред неприятелите си и така те ще бъдат „уловени“ за разрушение, както рибата се улавя с въдици /Ерем.16:16; Авак.1:14-15,17/. Изваждането на рибата с въдица е болезнено за нея и е двойно болезнено, ако тя се съпротивлява.

СТИХ 3. ПРЕЗ ПРОЛОМИТЕ. Както животните минават бързо през пролуките на оградата, така и Израел отиваше към изоставяне и разпръсване като на животни при падането на Самария. Те щяха да излизат, всеки „направо пред себе си“ или в опит да избягат през най-близките проломи или като бъдат отведени в плен.

ХАРМОН. На еврейски език думата е „harmon“, значението на което е неизвестно. В Септуагинтата последната част от стиха се чете: „и ще бъдете хвърлени върху планината Реман, казва Господ“. Трудно е да се узнае точното значение на този пасаж, освен ако се приеме, че посочва местоположение за плена на израелтяните.

СТИХ 4. ЕЛАТЕ ВЪВ ВЕТИЛ. С ирония тук пророк Амос призовава Израел да покаже ревността си към идолопоклонството и по този начин да умножи вината си /3Царе 18:25-27/. Ветил е специално споменат, тъй като е бил основното място за тяхното идолопоклонство /виж коментара за Амос 3:14/.

ГАЛГАЛ. Виж коментара за Осия 4:15.

ВСЯКА СУТРИН. Докато израелтяните са участвали в идолопоклонство, очевидно са внимавали да продължат да спазват поне външно постоянното левитско поклонение. Като говори иронично, вероятно пророк Амос няма в предвид всекидневната жертва /Числа 28:3-4/, а жертвите, принасяни от отделните израелтяни, които не е трябвало да се принасят всеки ден. Често е истина, че онези, които безсрамно нарушават най-малките морални задължения и заедно с това проявяват голяма религиозна ревност, не могат правилно да се покланят. Религиозната ревност не дава доказателство за истинско благочестие. Тази външна религиозна форма и опитност често компенсира липсата на истинска вътрешна праведност и по този начин успокоява съвестта. Според пророчеството, този грях по времето на пророк Амос ще бъде истинен и за времето преди Второто идване на Христос /2Тим. 3:1,5/. Да се съгреши и след това да се извърши покаяние в религиозна форма е по-лесно, отколкото да се разпъне тялото и да се отдели от греха. Но това успокоява и приспива съгрешилия в опасно самодоволство.

ТРИ ДНИ. В Септуагинтата изразът е „всеки трети ден“. Тук пророк Амос по ироничен начин наставлява народа да донасят десетъците си „през три дни“. Ако израелтяните трябваше да „донасят жертвите си всяка сутрин“, а „десетъците си –

през три дни“, но въпреки това нямаше промяна в сърцето и истинско покаяние, нищо повече не можеше да се получи, освен нарастване на отстъплението от Господа.

СТИХ 5. КВАСЕН ХЛЯБ. Законът не позволяваше да се използва квасен хляб за каквото и да е принос, преминал през огън /Левит 6:17; 7:12; виж също коментара за Левит 2:11; 23:6/. Ако за благодарствена жертва се принасяха квасни пити, те не трябваше да се поставят върху жертвеника и да се изгарят, а едната трябваше да бъде за свещеника, който свещенодействаше, а останалата част трябваше да бъде изядена с жертвения принос /Левит 7:13-14/. Тук отново Амос иронично наставлява народа в тяхната ревност не според закона, че не само биха принесли квасен хляб чрез огън за благодарствена жертва, но и да покажат колко са щедри като принасяха чрез огън това, което трябваше да бъде отделено за други нужди.

ПРОГЛАСЕТЕ... И ИЗВЕСТЕТЕ. Виж коментара за Амос 3:3. Пророческата вест продължава с ироничен тон. Очевидно народът по времето на Амос и фарисеите по времето на Христос /Мат.6:2/ външно известяха на съховеците си, че принасяха това, което считаха за доброволен принос, а не това, което се изискваше като задължителен принос.

ТАКА ОБИЧАТЕ. Буквално означава „обичате този начин на вършене на нещата“. Израелтяните се прилепиха към фалшивата идея, че религията се състои в подходящи външни форми на поклонение, пренебрегвайки факта, че „...послушанието е по-приемливо от жертвата...“ /1Царе 15:22/.

СТИХ 5. ЧИСТОТА НА ЗЪБИТЕ. Буквално изразът означава „беднота на зъбите“. Изразът обозначава глад, особено като се има предвид и думите, които следват: „оскъдност от хляб“. Народът не беше непредубеден от факта, че гладът можеше да дойде като резултат на отстъпление /Левит 26:14-20; Втор.28:47-48/. Но въпреки това те не се трогнаха от тези предубеждения.

ПЕК. Обърнете внимание на петте случая на използване на тази дума в Амос 4:6-11. Бог бе допуснал глад, суша, опустошителен вятър и повреждане на растенията, мор и бедствие, но Израел „пак“ отказа да се обърне към истинския Бог. Когато Божии думи се окажат недостатъчни, те са последвани от наказателни действия. Но тези страдания не доведоха до добри резултати и така пет пъти в тези стихове се чува тъжният рефрен „но пак не се обърнахте към Мен, Господ /ст.6, 8-11/.

СТИХ 7. АЗ УДЪРЖАХ. За да не се припише сушата на сляпата случайност на природните закони, а на допуснати от Бога, е подчертано Неговото присъствие.

ТРИ МЕСЕЦА. Да не вали дъжд три месеца преди жътвата би означавало изключително голяма загуба на реколтата.

СТИХ 8. ДВА-ТРИ ГРАДА. Поради липсата на дъжд бе настъпил голям недостиг на вода, поради което било необходимо да се изминава голямо разстояние, за да се набавя.

СКИТАХА. Този израз посочва изнемогането на народа поради жаждата.

НЕ СЕ ОБЪРНАХТЕ. Виж коментара за стих 6.

СТИХ 9. ПОРАЗИХ. Виж Втор.28:22; 3Царе 8:37; Агей 2:17. Поразяването е резултат или от повреждането на растенията или от изсушителния изгарящ източен вятър /Ис.27:8; Езек.17:10; виж и коментара за Ерем.4:11/.

МАНА. Това е заболяване по растенията, която ги прави бледи и жълтеникави и довежда до безплодие.

ГЪСЕНИЦАТА. Някои тълкуватели смятат, че това са скакалци /виж коментара за Йоил 1:4/, а други, че са гъсеници.

НЕ СЕ ОБЪРНАХТЕ. Виж коментара за стих 6.

СТИХ 12. ЗАТОВА. Суровото наказание можеше да доведе до известна надежда, че народът щеше да се покае. Бог използва всяко възможно средство да ни избави преди да използва най-силните мерки. Ако не го осъзнаем, тогава Той изпраща наказания. Това има за цел не погубление, а отваряне на очите на престъпниците, така че хората да видят Бога и да се покаят. Затова Божиите присъди са както знаци за Неговата благодат, така и доказателство за Неговия гняв.

ПРИГОТВИ СЕ. Възщност, пророческата вест бе: „Пригответе се да посрещнете идващите Господни отсъждания”. Тези, които внимаваха на призива и се покаяха, щяха да бъдат опростени и уверени в Божията закрила в деня на ужасното наказание. Бог никога не призовава хората да се пригответ да Го посрещнат, без да осигури милост за тези, които се пригответ. Този стих е основната мисъл във втората вест на пророк Амос /виж коментара за ст.1/. Бог предупреди Израел, че е готов да го запази от съд. Те щяха да направят добре да се пригответ и да използват предложената им милост.

СТИХ 13. ОБРАЗУВА. За да засили предупреждението за наказанието пророкът набляга на Божията сила и всезнание.

МИСЪЛТА МУ. Тук се има в предвид мисълта на човека, а не на Бога, Който във Своето всезнание изявява на човека това, преди човек да го изрази в думи. Понякога Бог прави това чрез съвестта, друг път – чрез вдъхновени от Него пророци, за да открие скритите подбуди на хората и истинското състояние на сърцата им /Ерем.17:9-10/.

СТЪПВА. Божията мощ и величие са представенитук в човешка форма и с човешки действия. Създателят управлява всичко; и най-малките неща са под Неговия съвършен контрол /Втор. 32:13, 29; Михей 1:3/. Пророците разглеждат Бога като същество, което може да се нарече Управител на природните закони.

БОГ НА СИЛИТЕ. Поради фундаменталния факт, че Бог контролира всичко, старозаветните автори често говорят за Него като „Господ на Силите” /виж коментара за Ерем.7:3/. Особено това прави пророк Амос, който вижда така своя Създател, че често говори за Него като Бог на Силите /Амос 3:13-14; 5:14-16, 27; 6:8, 14; 9:5/. Основната и грандиозна мисъл на пророк Амос за Бога е, че Той е над всичко и че е Бог не само на Израел, но е Господ и Владетел и на целия Универс.

Глава 5

СТИХ 1. СЛУШАЙТЕ. Това е третата вест от трите вести на пророк Амос /виж коментара на Амос 3:1; 4:1/. За основната мисъл на тази вест виж коментара за Амос 5:4. Тук Бог представя, както си и беше, установаването на съда /виж коментара за Амос 3:3; 4:12/.

ПЛАЧА. В стихове 1-3 Амос плаче за падението на Израел. След произнасяне на проклятията върху бунтовните израелтяни, пророкът променя своя тон в такъв на един скърбящ зрител, който вижда изпълнените присъди. В това той отразява Христовия дух, който е толкова милостив, че не само ни показва греховете ни, но и скърби, когато трябва да ни накаже за тях /Лука 19:40-44/.

СТИХ 2. ДЕВИЦА. Този израз е използван за Израел, независимо от неговата

невярност към Бога, вероятно поради това, че той е бил нежно воден и пазен от Бога от неприятелите му /Исая 23:12; 47:1; Ерем.14:17/.

НЯМА ДА СТАНЕ. Виж коментара за Осия 4:17.

СТИХ 3. ХИЛЯДА. Толкова сурово щеше да бъде Божието наказание на Израел, че само една десета от градските жители щяха да останат. Същото щеше да се отнася и за малките градове и села. Скъперничеството на Израел /виж коментара за Амос 2:7/ щеше да доведе до загуба, а не до печалба.

СТИХ 4. ПОТЪРСЕТЕ МЕ. Стихове 4-6 са както застъпничество за идващото погубление на Израел, така и последно предложение за неговото избавление. Бог в Своята изобилна милост щеше да им прости миналото, ако те биха се върнали към Него. Нищо друго не радва Бога повече отколкото завръщането на грешника към Него и всичките Му дела с нас имат за цел този резултат /Езек.18:23, 31-32; Лука 15:3-7/. И така, докато присъдата все още не е изпълнена над грешника, страхът от нея е използван като „спирачка” за пътищата му.

Този стих посочва основната мисъл на третата вест на пророк Амос /виж коментара за Амос 5:1/. Ако само Израел „потърсеше” Бога, нямаше да последва иначе неизбежния резултат.

ЩЕ ЖИВЕЕТЕ. Обещание за онези, които търсят Бога с цялото си сърце /Ерем.29:13-14/.

СТИХ 5. НО НЕ ТЪРСЕТЕ. По природа човек е търсач – или на това, което е добро или на това, което е лошо. Ветил и Галгал бяха центрове на идолопоклонство /виж коментара за Осия 4:15; Амос 4:4/.

ВИРСАВЕЕ. Това е град на 68,8 км южно от Ерусалим. За известно време той бе станал „високо място” за идолопоклонство и очевидно израелтяните са ходили до него независимо, че е бил далеч от техните предели /Амос 8:14/.

ВЕТИЛ. Пророк Амос прогласява, че Ветил, името на който означава „Божий дом”, нямаше да бъде „дом на пустота”, а самият той щеше да бъде „пустота” /виж коментара за Осия 4:15/. С други думи Ветил вместо да бъде място за поклонение на истинския Бог, бе станал храм на идоли и така бе станал нищо /1Кор.8:4/. От трите споменати в този стих градове само два са споменати от пророк Амос, че ще бъдат разрушени. Очевидно това е поради факта, че Вирсавее не е бил в пределите на десетте племена и пророкът не е посочил участието му. Освен това когато Израел е бил превзет, Вирсавее не е бил разрушен.

СТИХ 6. ЩЕ ЖИВЕЕТЕ. Бог предлага Своите славни обещания на грешниците да не би в отчаяние да ходят от грях към грях.

КАТО ОГЪН. В наказанието Му на греха Бог е уподобен на „поглъщащ огън” /Втор.4:24; Ерем.4:4/. Бог желае всички човеци да се спасят, но тези, които решават да следват своите си зли пътища, не могат да избегнат Божието справедливо наказание /2Петр.3:7-9/.

ЙОСИФОВИЯ ДОМ. Йосиф, бащата на Ефрем, бе най-главното племе на Северното царство /виж коментара за Осия 4:17/ и затова изразът „Йосифовия дом” визира Израел.

СТИХ 7. ПЕЛИН. Растение от род Artemisia с много горчив вкус /Втор.29:18; Притчи 5:4/. Така голяма бе покварата на Израел. Правосъдието бе превърнато в най-горчива неправда.

СТИХ 8. ПЛЕЯДИТЕ. Виж коментара за Йов 38:31.

ОРИОН. Виж коментара за Йов 9:9.

МРАЧНАТА СЯНКА. Виж коментара на Пс.23:4. Изразът „Който обръща

мрачната сянка в зора” е използван в контраст на изявлението „вие, които превръщате правосъдието в пелин” /Амос 5:7/.

И ГИ ИЗЛИВА. Това може да се отнася за потопа /Бит.7/ и да се разглежда като катастрофа или може да е описание на чудния Божий промисъл, чрез който посредством изпарения се отделя влага от морето, която по-късно пада като дъжд на земята.

СТИХ 10. В ПОРТАТА. В градовете на Изток портата е била мястото за публичните стичания на народа за търговски сделки, за изпълнение на присъди, за слушане или съобщаване на новини /Бит.19:1; Ис.Нав.8:29/. Мястото при главната порта на Самария е било твърде голямо /3Царе 22:10; 4Царе 7:1; 2Лет.18:9/.

И СЕ ГНУСЯТ ОТ ОНЗИ. Едно очебийно доказателство за непокаяното състояниена отстъпилите израелтяни бе тяхното презрение към истината и правдата.

СТИХ 11. ЖИТО. Вероятно това се отнася за задължителните и принудителни събирания, които управителите са изисквали. Това може да се отнася и до лихвите, които те са изисквали при заемането на пари или храна.

НЯМА ДА ЖИВЕЕТЕ. Това предупреждение за наказание е в контраст с обещанието за благословение, записано в Исаия 65:22.

СТИХ 12. ПОДКУПИ. Това може да се отнася не само за подкупи с пари, за да се спечели съдебно дело, но и откупи за избягване на наказанието за извършено престъпление /1Царе 12:3; Притчи 6:35/. Законът забраняваше такива откупи за живота на убиеца /виж коментара за Числа 35:37/.

ПРАВОТО НА СИРОМАСИТЕ. Това посочва за лишаването на сиромаша от дължимата му справедливост, поради това, че не може да плати /Исход 23:6; Втор. 16:19/.

СТИХ 14. ПОТЪРСЕТЕ ДОБРОТО. Пророк Амос отправя призив към израелтяните да „потърсят доброто” с желание така както са били в търсенето на злото /ст.4-6/. Освен това той им напомня, че не биха могли да търсят доброто, ако първо не се отклонят от злото /Исаия 1:16-17/.

КАКТО ВИЕ КАЗВАТЕ. От времето,когато Израел избира Господа и отхвърля Ваал /виж коментара за 3Царе 18:39/ те са се покланяли в името на Йехова, независимо от идолопоклонството им. Пророците се стремели да породят истинско поклонение в сърцето.

СТИХ 15. ЩЕ СЕ СМИЛИ. Бог знаеше, че повечето от Израел нямаше да се покаят, но въпреки това Той предлага Своята благодат на „останалите”.

ОСТАНАЛИТЕ. С тази фраза се наемква, че само малцина от израелтяните щяха да се избавят от крайната погибел на града и народа. Вероятно пророк Амос използва думата „Йосиф” вместо „Ефрем”, за да привлече вниманието им към техния праотец, който получи благословение от Яков и заради когото на тези „останали” ще бъде показана милост.

СТИХ 16. БОГ НА СИЛИТЕ. Виж Амос 3:13; Виж коментара за Еремия 7:3.

РИДАНИЕ. Тъй като нечестието на Израел бе непоправимо, трябваше да последва Божествена присъда.

ЗЕМЕДЕЛЕЦА. Тук той е описан като повикан да остави работата си на полето, за да жалее над бедствието в дома му.

ИЗКУСНИТЕ ОПЛАКВАТЕЛКИ. Има се в предвид наети оплаквателки, които пеят жални песни при погребенията /виж коментара за Ерем.9:17/.

СТИХ 17. ПО ВСИЧКИ ЛОЗЯ. Местата, където владеят радост и веселие /Исаия

16:10/.

СТИХ 18. ГОРКО НА ОНЕЗИ! Пророкът предупреждава онези, които се надяват на заветна връзка на Бога с Израел и смятат, че религиозния фанатизъм ще бъде приет от Него.

КОИТО ЖЕЛАЯТ. Израелтяните очакваха, че „денят Господен” щеше да им донесе голямо добро – избавление от враговете им, несравнимо благополучие, издигнато положение сред народите. Пророкът предупреждава, че денят щеше да бъде напълно противоположен на това.

ЗА КАКВО ВИ Е ТОЙ? Пророкът говори на Израелтяните, че в противовесна очакванията им и поради нечестието им „денят Господен” щеше да бъде ден на скръб и смърт, когато техния собствен народ щеше да бъде разорен и самите те щяха да бъдат отведени в плен.

СТИХ 20. ТЪМНИНА. Отново народът е предупреден, че увереността им, че „денят Господен” щеше да бъде за тяхно добро е измама /ст.18/. Виж и коментара за Амос 8:9.

СТИХ 21. МРАЗЯ. Верността във външните форми на религиозност няма да спечели небесно благоволение във времето на съда. Поклонението не може да бъде оценено в по-голяма степен от реда и красотата на външните му форми, така както хранителната стойност на един плод не може да бъде оценен от неговата големина и цвят.

ТЪРЖЕСТВЕНИТЕ ВИ СЪБРАНИЯ. Предвид злите им дела, тези тържествени събрания бяха нищо друго, освен лицемерие /виж коментара за Исаия 1:11-13/.

СТИХ 22. ВСЕИЗГАРЯНИЯ. Този стих посочва, че дори и в тяхното идолопоклонство, израелтяните все още са изпълнявали някои външни ритуали, изисквани от Мойсеевия закон.

СТИХ 23. ПЕСНИТЕ СИ. Повърхностното и неискрено поклонение на народа е правило техните песни нищо друго, освен противен и изморителен звук в Божиите уши /Езек.26:13/

ПСАЛТИРИТЕ ТИ. Песните и свиренето с музикални инструменти бяха част от поклонението в храма /1Лет.16:42; 23:5; 25:6-7/.

СТИХ 24. КАТО ПОТОК. Има се в предвид постоянен воден поток, а не такъв, който се появява временно /виж коментара за 1Царе17:3/. Този красив символ на речта представя на Израел Божието желание към тях /виж коментара за Ерем. 5:15/, все още това е Неговото желание и към Неговия народ днес.

СТИХ 25. ПРИНАСЯХТЕ. Дори в скитането си в пустинята, където практически Израел нямаше контакт с външно идолопоклонство, те не „принасяха” на Господа истинско и вярно послушание, което Му дължаха /Пс.78:37/.

СТИХ 26. СИКУТ. Може да се отнася за име на бог, но може да се използва и за обозначение на идолско светилище.

ХИУН. Не е определено за какъв бог се отнася това име. Някои изследователи поддържат схващането, че това не е собствено име, а съществително, означаващо „пиедестал” или „основа” на идола.

КОИТО СИ НАПРАВИХТЕ. Тук е разкрит фундаменталния мотив на отстъпничеството – удовлетворяване на собственото „Аз”. В крайна сметка идолопоклонството е удовлетворяване на собствената воля. Дякон Стефан, когато цитира тази част от пророчеството на Амос /Деян.7:42-43/, подчертава факта за израелевото идолопоклонство като цяло, отколкото да разкрива детайли от него.

СТИХ 27. В ПЛЕН. Бог често наказва греха против Самия Него чрез някои

човешки инструменти, изпратени към нечестивите човеци /2Царе 24:13; 2Лет.22:8/.

ОТТАТЪК ДАМАСК. Дамаск беше столицата на силното Сирийско царство на севЕрем. Преди асирийците да завладеят тази част на света, Сирия бе най-силният враг, който Бог използваше, за да наказва народа Си /4Царе 13:7/. Бог наскоро бе избавил Израел от Сирия и бе предал Дамаск в техните ръце /4Царе 14:23-28/. Но поради непрекъснатото отстъпничество на Израел, Дамаск, сцената на скорошно извоюваната победа, щеше да бъде пътя към плена. Асирия скоро щеше да отведе Израел в плен, оттатък Дамаск в много по-отдалечени земи.

Глава 6

СТИХ 1. БЕЗГРИЖНО. Изразът означава състояние на самодоволство и въображаема безопасност /Исаия 32:9; Захария 1:12/. Тъй като и южното царство е изявявало в известна степен това опасно състояние на равнодушие и отстъпничество, Сион също е посочен /2:4/

САМАРИЙСКАТА ПЛАНИНА. Виж Амос 3:9; 4:1; виж и коментара за 3Царе 16:24. Разположен върху хълм издигащ се внушително в долината, която го обгръща, силно укрепен с дебели стени град Самария е бил без съмнение смятан от жителите му за непревземаем. Неговата сила можела лесно да създаде чувството на сигурност в онези, които по-скоро са зависели от материалното благополучие, отколкото от Божията закрила. Колко големи са били тези укрепления свидетелства факта, че са били нужни две години на войските на силаната Асирийска империя, за да превземе изцяло Самария /виж коментара за 4Царе 18:9,10/.

БЕЛЕЖИТИТЕ МЪЖЕ. Тоест, водачите на народа.

ОТ ГЛАВНИЯ МЕЖДУ НАРОДИТЕ. Израел носеше това гордо име, понеже бе избран от Бога, натоварен от Него да разнесе познанието за небесния Бог на останалата част на света /Исх.19:5; 2Царе 7:23/.

ПРИ КОИТО. Това се отнася за водачите на народа, които бяха призвани да ръководят народа и следователно трябваше да бъдат пример за правда и правосъдие.

СТИХ 2. ХАЛНЕ. Вероятно би следвало да се идентифицира с „Килани“, съвременният град Киланкой, близо до Арфед /виж коментара за Исаия 10:9; виж картата на стр.289, АБК том 4/. Като цар на Асирия Тиглат-филизер III е претендирал, че е завладял града.

ЕМАТ. Важен град в древността, разположен на река Оронтес /виж коментара за Бит. 10:18; виж картата на стр.289, АБК, том 4/. Тиглат-филизер III е получавал данък от град Абат и отделните от него 19 квартала. Саргон II се хвалел, че е изкоренил града.

ГЕТ. Един от петте главни града на филистимците /1Царе 6:17/ близо до долината Ела /виж коментара за 4Царе 12:17/. Очевидно споменатите в стиха три града са цитирани за Израел като примери за благоденстващи градове, които по-късно са разорени и превзети и по този начин са подходящи примери за това, какво би се случило на Самария, ако не се покае. Гет и Азот бяха разорени от Озия, който събори стените им /2Лет.26:6/. Но Азот е бил съграден отново и е споменаван по-късно. След разорението на Гет от Озия, той не се споменава повече в историята. Пророк Амос като съвременник на Озия използва този факт като изразителна илюстрация на участта, която щеше да сполети Самария.

ПО-ЩАСТЛИВИ ЛИ СА? Пророкът пита Израел дали той има някакво право да очаква по-добра участ от тази, която е сполетяла Гет, Халне и Емат.

СТИХ 3. ОТДАЛЕЧАВАТЕ. В своето духовно дамодоволство Израел „отдалечаваше“ времето на небесната присъда.

СЕДАЛИЩЕТО НА НАСИЛИЕТО. Докато Израел отдалечаваше деня на бедствието, те издигаха насилието отсрещ тях.

СТИХ 4. ПОСТЕЛКИ ОТ СЛОНОВА КОСТ. По-скоро дивани, покрити със слонова кост, върху които богатите са се облягали по време на угощенията, в своя разкош и поквара. Като скромни „говедар и берач на черници /Амос 7:14/, пророкът изразява отвращението си от плътския живот на издигнатите класи в Самария.

ОТСРЕД ОБОРА. Очевидно телетата са били оставяни в обора, за да бъдат угоявани за трапезите на безделниците в Израел.

СТИХ 5. КАКТО ДАВИД. Давид отделяше голямо внимание на музиката и правеше подробни планове за насърчаване на хоровото пеене и музикалното изпълнение за почитане на Бога в храмовата служба /1Лет.15:16; 23:2-5; 2Лет.29:25-30/. Както Давид, тези отстъпници бяха музикални, но за разлика от него, техните песни и музикално изпълнение бяха унижителни.

СТИХ 6. С цели паници. На еврейски език думата „mizraqim“, което означава посветени съдове за възлияние на вино и за напръскване с кръв /Исх.38:3; Числа 7:13; 1Лет.28:17; 2Лет.4:8,22; Зах.14:20/. Обичащите разкоша и кощунството князе използваша тези прибори при угощенията си и по този начин, показваша както липсата им на благочестие, така и тяхната невъздържаност.

С ИЗРЯДНИ МАСЛА. Вероятно се отнася за онези масла, които се използват в храмовата служба /Исх.30:23-25/. Ако народът имаше истинско чувство за греховността си, те биха жалеели и биха се въздържали от помазване с масла /2Царе 14:2/.

НЕ СКЪРБИТЕ. Разкошът на Израел задушаваше мисълта за страданието, защото такова мисленепречеше на успокоените чувства. Народът бе така погълнат от плътския живот, че те не бяха загрижени за приближаваща погибел на Израел. Егоизмът на греха довежда до две злини – незачитане на Бога и пренебрегване на човека. Това е илюстрирано в преживяването на Адам. Адам пренебрегна Бог чрез непослушанието си към Божията заповед да не яде от забранения плод. Той пренебрегна човека, когато хвърли вината от непослушанието си върху възлюбената от него Ева /Бит.3:1-6, 9-12/.

БЕДСТВИЕТО НА ЙОСИФ. Бедствието в Израел, Северното царство, тук наречено „Йосиф“ бе от малко значение за онези, които се бяха отдали на необуздано удоволствие.

СТИХ 7. В ПЛЕН. Стихове 7-11 предсказват наказанията на народа поради престъпленията, споменати в стихове 1-6. Отхвърлени от Бога израелтяните трябваше да отидат в плен и да бъдат погубени. Нещастното разграничениена израелтяните бе това, че то щеше да бъде първото от двете израелеви царства, които трябваше да отидат в плен.

СТИХ 8. СЕ ЗАКЛЕ. Тук Господ Сам се приспособява към човешкия език и преживяване /Ерем.51:14; Амос 4:2/.

БОГ НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

НАДМЕННОСТТА. На еврейски език думата е „ga'on“ и означава „издигнат“, „забележителен“, „горд, надменен“ /виж коментара за Еремия 12:5/. Тук отнасянето е ясно насочено към палатите и другите здания, които бяха обект на гордостта на

Израел /виж Даниил 4:30 и коментара за Осия 5:5/. Не е добре да се похарчат често спечелени пари за скъпо струващи здания, но израелтяните бяха придобили разкош и великолепие чрез нечестие, особено чрез несправедливост към бедните /виж Амос 2:6-7; 3:10; 4:1/. Божествената омраза към „надменността“ на Яков и на „палатите му“ разкрива, че Бог не мрази хората, но че мрази техните греховни постъпки и дела /Езек.18:29-32; Осия 11:1-4,8; Йоан 37:16/.

ГРАДА. Отнася се за град Самария.

СТИХ 9. ДЕСЕТ. Вероятно се отнася за израза за „десет“ човека, споменат в Амос 5:3, останалите оцелели във войните, водени в последните етапи на израелевата история. Трябва да се помни, че Израел не бе загубил своето благополучие чрез едно бедствие, но по-скоро разпадането на Северното царство бе дошло чрез постепенни етапи /4Царе 15:19-20,29; 17:5-18/.

ЕДИН ПО ЕДИН ЩЕ ИЗМРАТ. Ако останалите „десет“ са били запазени от смъртта по време на войните, те щяха да умрат от глада и мора при обсадата на Самария /4Царе 17:5/.

СТИХ 10. КОЙТО ЩЕ ГО ГОРИ. Роднината е влизал в къщата да изпълни погребални обичаи над умрелия близък. Някои тълкуватели смятат, че тези обичаи са включвали горене на тамян близо до мъртвото тяло. Други смятат, че споменатото тук горене се отнася за кремиране на тялото. Обикновено юдеите са погребвали своите мъртви, но в някои случаи е било използвано и изгаряне /кремиране/ /Лев.20:14; 1Царе 31:21/. Изгарянето по онова време вероятно е било необходимо поради големия брой умрели, поради естеството на мора или поради факта, че мястото за погребване на мъртвите не можеше да бъде достигнато поради обсадата. Ако най-близкият роднина не е могъл да погребва близкия си, той е трябвало да го изгори.

КОСТИТЕ. Отнася се за трупа на мъртвия човек.

ПО-НАВЪТРЕ. Тук близкият роднина е обрисован като говорещ на някой, който е останал в някое уединено място по-навътре в къщата.

НЕ БИВА ДА СПОМЕНЕМ. Тази забрана е била тълкувана по различен начин: 1. Че тя е възникнала от пълно отчаяние, в което оцелелите са изпаднали, поради това, че това е бил ден на присъда и е било твърде късно да се призовава Господното име. Те не са призовавали Бога когато са били живи, не могат да Го призоват и в часа на смъртта; 2. Че думата „няма“ е показател за коравосърдечие и неверието на народа, който, независимо от постигналите ги нещастия, не биха изповядали Господното име; 3. Че забраната изразява страха от призоваването на Господното име, което би насочило Неговите очи към оцелелия и той също би споделил частта на смъртната присъда; 4. Че говорителят смята, че Бог е авторът на всички техни бедствия и е нетърпелив към самото произнасяне на Господното име; 5. Че това е правило или ако би се извършило, това би довело до подиграване или друго социално действие върху онзи, който се е опитал да „произнесе“ Господното име, а това е било за предпочитане от онзи, който искрено е обичал Господа и е искал да Му бъде послушен, за да избегне отплатата като задържа езика си. Вероятно чувството за отчаяние на част от оцелелите израелтяни би било най-доброто обяснение за забраната като чувстват, че би било безполезно сега да призовават Господа.

СТИХ 11. ЩЕ БЪДЕ ПОРАЗЕНА. Повторение и потвърждение на предвещаното наказание от пророка /стих 8/.

СТИХ 12. СКАЛА. В завършващата част на тази Глава се разкрива безумието

на онези, които мислят, че със своите си сили биха могли да въстанат срещу Божията присъда и да устоят срещу врага, изпратен против тях. Конете не могат да тичат безопасно по скалистите места.

ТАМ. Думата не се среща в еврейския ръкопис. В превода King James Version изразът „по скала“ е използван, за да представи както мястото за оране с вол, така и мястото за тичането на конете.

С ВОЛОВЕ. На еврейски език е използвана думата „babbegarim“. Някои тълкуватели смятат, че тази еврейска дума би следвало да се разграничи от думата „babbegar uam“, което означава „с волове морето“ и тогава изразът би означавал „може ли да се оре морето с волове“. Във всеки случай заключението е, че опитите на Израел да избегнат непримиримата присъда биха били безполезни. Погрешният начин на действие бе довел неизбежно до националното бедствие.

ЖЛЪЧКА. На еврейски език „ga'sh“ – дума, означаваща „отровно растение“ /виж коментара за Пс.69:21/. Правосъдието се бе превърнало в смъртоносна неправда и всички щяха да понесат страшните последствия, които със сигурност щяха да връхлетят.

ПЕЛИН. На еврейски език думата „la'anah“ - растение от род Artemista, с много горчив вкус /Втор.29:18; виж коментара за Притчи 5:4/. Плодът на Израелевото извращение на правдата бе най-горчивата неправда и грях.

СТИХ 13. ЗА НЕЩО, КОЕТО Е СУЕТА. На еврейски език „lo dabar“. Пророк Амос посочва безумието на онези, които полагат доверието си в нещо, което действително не съществува в техните идоли, в тяхната надменна сигурност и в тяхната хвалебствена мощ. Някои библейски тълкуватели смятат, че тези стихове се отнасят за собствени имена. „Lo debar“, използвано като собствено име обозначава пределите на Галаад /2Царе 9:4-5; 17:27/.

СТИХ 14. НАРОД. Отнасяне за асирийците, които като инструменти на Божия гняв /Ис.10:5-6/ щяха да нападнат Израел от север, „от прохода на Емат“, град в горна Сирия /виж коментара за Числа 34:8; Амос 6:2/. Сравнете подобните изразавания, давани някога като предупреждение, че непрекъснатото отхвърляне на покаянието ще доведе национално бедствие /Исая 5:26; Ерем.5:15/.

ПУСТИНЯТА. На еврейски език думата „arabah“. Арабската падина се простира от Галилейското езеро до залива Акбаба /виж коментара за Втор.1:1/. Реката на Арабия вероятно обхваща някой течащ поток, който се влива в северната част на Мъртво море. Достатъчно ясно тези северни и южни граници очертават територията, която цар Еровоам II е притежавал по времето на най-голямото благополучие на Израел /4Царе 14:25/.

Глава 7

СТИХ 1. КОГАТО ТРЕВАТА ЗАПОЧНА. Много вероятно е това да е времето на втората коситба, когато тревата от същата нива е започнала да расте. Опустошението на скакалците по това време е било най-голямо.

СЛЕД ЦАРСКАТА КОСИТБА. От това изявление може да се направи заключението, че тревата от първата коситба на някои от земите е била взета за използване от царя.

СТИХ 2. ТРЕВАТА. На еврейски език думата „eseb“, която не означава трева, която обикновено обозначаваме с този термин, но по-скоро семеносна трева /виж коментара за Битие 1:11/.

БЪДИ МИЛОСТИВ. Пророк Амос като се е надявал, че може да отклони изпълнението на това пророчество, умолява Бог да бъде милостив към Израел и да му прости. Пророкът поставя упованието си не на небесното правосъдие, а на небесната милост.

ДА СЕ ИЗДИГНЕ. Или „да остане“. Пророкът пита: „Ако Израел трябва да понесе суровата присъда, която видението представя, как може да оцелее?“

СТИХ 3. ГОСПОД СЕ РАЗКАЯ. Миж коментара за Числа 23:19. Когато грешниците се разкаят за злините си, Господ „се разкайва“ за Своето намерение да ги накаже и погуби /Ерем.18:8, 42:10; Йоил 2:12-14; Йона 3/. Небесните заплахи всъщност са условни пророчества и тяхното изпълнение или неизпълнение зависи от нашето погрешно или правилно действие.

Нашествието на скакалците бе видно във видение. Съществуват различия в схващането като: дали то представя буквално нашествие или минало такова или заплаха от нашествие, или се отнася към по-ранните наказания, които Бог бе използвал, за да доведе народа Си към покаяние. Или може би се отнася за неприятелско нападение като това на Теглат-Феласар III /1Пет.5:26; виж и коментара за Амос 7:4/.

СТИХ 4. ОГЪН. Както и за скакалците /виж коментара за стих 3/, съществува различно схващане относно това дали огнят представя опустошителна суша или неприятелско нашествие. В полза на първото схващане може да бъде цитиран паралела между тук описаните присъди и онези, споменати в Амос 4:6-9. От друга страна, предшествващите неприятелски нашествия преди окончателното погубление на нацията може също подходящо да се представи с тези символи. Настоящото видение показва, че Бог силно желаше да смекчи присъдите, с които по-рано бяха заплашвани или извършвани върху тях. Но сега народът бе достигнал до горната граница на Божието търпение. Отвесът щеше да бъде поставен /стих 8/ и народът щеше да бъде отведен в плен /стих 9/.

БЕЗДНА. Възможно е да се отнася за подземни извори и реки /Бит.7:11; 49:25/, които щяха да пресъхнат от сушата.

ДА ИЗЯДЕ. Ако огнят представя нашествие, възможно е тук да съществува предсказание за нашествието на асирийския цар, когато той завладява източната и северните части на Израел и отвежда част от народа в Асирия /4Царе 15:29/.

СТИХ 5. ТОГАВА КАЗАХ. Пророкът и тук се застъпва както прави и в стих 2, с разликата че тук той казва „престани“ вместо „бъди милостив“ /виж коментара за Амос 7:2/.

СТИХ 7. ОТВЕС. Инструмент, който се използва от строителите при изграждането на равни и перпендикулярни стени. Очевидно отвесът символизира Божият изпит за поведението на Израел.

СТИХ 8. КАКВО ВИЖДАШ? Използването на въпрос дава възможност за представяне обяснението на символа /Ерем.1:11,13; 24:3/.

ЩЕ СЛОЖА ОТВЕС. За да се види дали стената отговаря на изискванията. Но Израел не бе изпълнил Божиите изисквания и щеше да бъде отхвърлен.

НЯМА ВЕЧЕ ДА ГИ ЩАДЯ. Северното царство нямаше повече да бъде пощадено /Амос 8:2/. Постоянното прилепване на Израел към злото не носеше вече надежда за покаяние и поради това пророкът нямаше да се застъпва повече. Северното царство трябваше да преживее превземане от Асирия и народът да бъде отведен в плен /виж 4Царе 18:9-12/.

СТИХ 9. ВИСОКИТЕ ИСАКОВИ МЕСТА. Виж коментара за Ерем.2:20. Тук

„Исаак“ е използван като символ на Израел.

СВЕТИЛИЩА. Това бяха центровете на идолопоклонство в Дан и Ветил /виж 3Царе 12:26-30/ и Галгал /Амос 4:4/, а вероятно и някои други.

С МЕЧ. Това е причина да се предполага, че Еровоам II е бил известен поради успешните войни, които е водил, както и с превземенето на Силия /4Царе 14:23-28/. Обаче, неговият „дом“ или династия беше отхвърлена чрез меч, когато Салум уби Захария, сина на Еровоам /4Царе 15:8-10/.

СТИХ 10. АМАСИЯ. Ясната вест на пророк Амос, прицелваща злините сред Израелевия народ, естествено бе повдигнала негодуваща опозиция. Свещеникът на Ветил /3Царе 12:31-32; 13:33/ бе обвинил пророк Амос пред царя. Вероятно Амасия е бил началник на свещениците. Той хитро правеше усилия да направи предсказанието на Амос да изглежда като предателство спрямо царския дом. Така той се надяваше да смълчи вестта, насочена към Израел от пророк Амос.

НАПРАВИ ЗАГОВОР. В своята омраза към Божиите деца нечестивите често са обвинявали праведните като предатели на управляващите /Ерем.37:11-15; 38:4; Деян.16:20-21; 17:6-7/.

СТИХ 11. ЩЕ УМРЕ ОТ МЕЧ. Това може да означава, че Амасия тук погрешно е разтълкувал вестта на Амос. Пророкът беше предсказал меч против „Израелевия дом“ /стих 9/, което обаче не е необходимо да означава, че самият монарх трябваше да бъде убит. Но правилно разбрано това наказание беше наистина това, което трябваше да дойде върху царя и народа, ако останеха непокаяни.

СТИХ 12. ИДИ, БЯГАЙ. Някои тълкуватели са заключили от тази заповед на свещеника, че Еровоам II не е предприел действие в отговор на обвинението на Амасия. Вероятно царят е почувствал, че изявленията от видението не бива да се приемат на сериозно. Като Ирод и той може би се е боял от народа /Мат.14:5/, който - както е предполагал - е бил впечатлен от вестта на Амос. Така отстъпилият свещеник бе прибегнал до своята власт като нещо, което можеше да използва в опита си да заплаши Амос и да го принуди да напусне страната.

ЮДА. Вероятно Амос би намерил благоволение в Юда, понеже бе дошъл оттам.

ЯЖ ХЛЯБ. Вероятно намек за това, че Амос бе заплатил, за да пророкува и така да спечели от своята набожност. Амасия бе приписал на Амос светски цели, от които сам той бе повлиян .

СТИХ 13. ЦАРСКО СВЕТИЛИЩЕ. Тоест светилище, изградено или покровителствано от царя /3Царе 12:26-33/. Под Божественото ръководство смелият пророк желаше да занесе Божията вест в самия център на отстъпилото поколение /виж коментара за Амос 7:10/.

ЦАРСКИ ДВОРЕЦ. Буквално изразът означава „дом на царството“ и несъмнено смисълът е „царско светилище“. Очевидно и Амасия, и Амос са считали Ветил за религиозната столица на народа. Името „Ветил“ означава „Божий дом“; Еровоам бе узурпирал този „Божий дом“ и го бе превърнал в „дом на царството“.

СТИХ 14. АЗ НЕ БЯХ ПРОРОК. Без да се страхува Амос отрича лъжата на Амасия /виж коментара за стих 12/ и че той не е пророк по професия или за да придобие печалба, но просто поради Божия призив.

НИТО СИН НА ПРОРОК. Учениците, които се подготвяха в пророческите училища бяха наричани „синове на пророците“ /3Царе 20:35; 4Царе 2:5/ Амос не бе обучаван в никоя човешка институция. Обичайна грешка е да се смята, че онези, които не са били обучавани по обикновено приетите стандарти, въобще не са

обучени. Господ обучаваше Амос в уединението на полетата, в долините и на хълмовете на Юдея, когато пасеше стадото и когато събираше черници /виж коментара за Лука 19:4/.

БЕРЯХ ЧЕРНИЦИ. Този израз насочва както за един, който бере черници, за да ги използва за свои нужди, така и за един, който ги отглежда за други хора. Плодът на черницата е бил твърде незначителен спрямо този на смокинята /виж коментара за Лука 19:4/. Трябвало е черниците да се пробождат известно време, преди да се берат, за да бъдат подходящи за ядене. Тъй като това дърво давало плод многократно през годината, това е осигурявало постоянна работа на хората, които са ги беряли.

СТИХ 15. ВЗЕ ОТ СТАДОТО. Виж 2Царе 7:8; Пс.78:70. Божият призив бе повелителен и Амос не можеше да не го послуша. Сега не бе време Амос да се връща обратно само защото Амасия, свещеникът на Ветил, му се противопоставя.

СТИХ 16.И ТАКА, СЕГА СЛУШАЙ. Осъзнал своето Божествено призоваване, тук Амос говори със свято дръзновение. Онези, които са изпратени от Бога, не трябва да се страхуват, когато хората правят опити да смълчат тяхната вест.

ДА НЕ КАПНЕ ОТ ТЕБ ДУМА. Тоест предполагало се е, че пророкът ще спре да пророкува /Езек.21:2,7; Михей 2:6,11/.

СТИХ 17. ЖЕНА ТИ. Тъжно щеше да бъде страданието на Амасия като съпруг и баща. Това пророчество не посочва, че жена му щеше да стане блудница „по избор“; а може да означава, че тя трябваше да устоява на насилието на завоевателя, когато градът щеше да бъде завзет от нашествениците /Исая 13:16; Плач.Ерем.5:11/.

КАТО ПЛЕННИК. Чрез повторение пророк Амос потвърждава пророчеството си за плена на Израел /стих 11/, което посочва, че Божественото намерение е непроменимо. Като истински Божий пророк той не може да променя своята вест под силата на външен натиск. Пленът щеше да дойде за непокаялия се Израел и той наистина дойде /4Царе 17:1-9/.

Глава 8

СТИХ 1. ЗРЕЛИ ПЛОДОВЕ. На еврейски език думата „qayis“, което означава „ранно зреещ плод“ и е специално използвана за обозначение на зрели смокини. Целта на това видение бе да се покаже, че народът бе узрял за съд и че Божието дълго търпение се бе свършило. Резултатът от Божието дълго търпение бе единствено в продължаване на Израелевия грях. Тази фигура подходящо представя крайната участ на Израел. В Септуагинтата вместо израза „кошница със зрели смокини“ се използва израза: „кош с птици“. Това навежда на мисълта, че Израел щеше да бъде отведен в плен – така, както птицата се улавя в кафез или кош.

СТИХ 2. КРАЯТ. На еврейски език думата е „qes“. Използването на „qes“ е във връзка с „qaysis“ /виж коментара за стих 1/ и е типична игра на думи в еврейския език.

НЯМА ВЕЧЕ ДА ГИ ЩАДЯ. Виж коментара за Амос 7:8. Нищо не може да бъде направено за реколтата по време на жътвата. С реколтата ще се постъпи в зависимост от дадения плод.

СТИХ 3. ПЕСНИ. Вероятно се имат предвид религиозни песни, свързани с идолопоклонническия храм във Ветил или това са били песните на пируващите, споменати в Амос 6:5. Независимо от случая тези песни трябваше да се променят в

плач за умрелите /Амос 8:10/.

МЪЛЧЕШКОМ. Показател за безразличието или безмълвието, което придружава голямото страдание, такова, каквото не може да се изрази с думи.

Жалеенето на земята, описано тук в първоначалното си отнасяне за Израелевата земя след асирийския плен, бе описане в малък размер на въздействието на четвъртата язва от последните седем язви /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.628, англ./

СТИХ 4. ПОГЛЪЩАЛИ. На тези, които потискали бедните, бе заповядано да осъзнаят че техният погрешен път бе предизвикал Божественото им осъждане. Благополучието на големците нямаше да може да помогне на тези нечестиви насилници в деня на наказанието на Израел.

СТИХ 5. НОВОЛУНИЕТО. Първият ден от месеца /1Царе 20:5,24,27/ беше посветен на религиозна служба и очевидно е бил ден, в който цялата търговия е била преустановявана /виж коментара за Числа 28:11; 1Царе 4:23/. Тук е изявен очебиен пример на формално съблюдаване на светите повеления без истински дух на посвещение. В егоизма си тези отстъпници са се скъпили за времето, което техният религиозен формализъм изисквало от тях. Такова поклонение донася проклетие вместо благословение.

ЕФАТА. Когато са намалявали изкуствено теглото на тази мярка, продавачите са получавали повече пари, отколкото е съответствало на продаденото жито.

СТИХ 6. ДА КУПИМ СИРОМАСИТЕ. Виж коментара за Амос 2:6.

ОТСЕВКИТЕ. Във време на оскъдност тези отсевки, обикновено използвани за храна на животните, са могли да бъдат продавани като храна за хората.

СТИХ 7. С КОГОТО ЯКОВ СЕ СЛАВИ. В Септуагинтата първата част на стиха е преведена като „Господ се закле против гордостта на Яков“. Тук се имат предвид **делата** от тяхната гордост вместо **обектите** на тяхната гордост /виж коментара за Амос 6:8/.

СТИХ 8. СЕ ИЗДИГА. Тоест земята ще „се издига“ като развълнувано море. Поради Божествената присъда над нея, земята ще се издига като реката Нил по време на нейното прииждане.

СТИХ 9. ДА ЗАЛЕЗЕ СЛЪНЦЕТО. Денят Господен често е представен като придружен от катаклизъм в природата /Исая 13:10; Йоил 3:15; Амос 5:20/.

СТИХ 10. ЩЕ ОБЪРНА . Виж Плач.Ерем.5:15; Осия 2:11; Амос 5:16-17; 8:3.

ВРЕТИЩЕ. То бе знак на жалеене /2Царе 20-31; Ис.15:3; Йоил 1:8,15/, какъвто и „плешивостта“, т.е. обръсването на Главата /Йов 1:20; Исая 3:24; 15:2/.

ЕДИНОРОДЕН СИН. Представя силна скръб /Ерем.6:26; Зах.12:10/.

СТИХ 11. ИЗПРАТЯ ГЛАД. Пророкът ясно посочва времето, когато поради продължаващото непослушание щеше да бъде твърде късно за израелтяните да се обърнат към Божието Слово в опита си да избегнат небесните присъди. Дълбоката скръб понякога стимулира хората да търсят Светите Писания. За нещастие такава скръб често идва твърде късно, за да произведе някакви полезни резултати. Това не е понеже Божията любов е задържана спрямо грешника, а поради това, че грешникът е така закоравял в беззаконията си, че желае единствено да избегне последиците от престъпленията си, но не и да изостави злите си пътища. Той оскърбява Светия Дух отвъд всяка надежда за истинско покаяние и промяна на характера /Бит.6:3,5-6; виж и коментара за 1Царе 28:6/.

В последния „ден на Господа“, непосредствено преди Второто идване на Христос, това преживяване на древния Израел ще се повтори, когато непокаяните

по цялата земя, страдайки от седемте последни язви, ще търсят изобавление от бедствието по всеки възможен начин, дори и обръщайки се към Божието Слово, което преди са пренебрегвали да изучават и му се покоряват /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.629, англ./.

СТИХ 12. ДО ИЗТОК. Някои библейски изследователи смятат, че юг е посоката, пропусната тук, тъй като на юг от Северното царство или Израел в Ерусалим бе истинското поклонение на Бога, което отстъпниците бяха отхвърлили /3Царе 12:26-33/.

НЯМА ДА ГО НАМЕРЯТ. Виж коментара за Даниил 12:4.

СТИХ 13. ДЕВИЦИ И ЮНОШИТЕ. Състоянието, споменато в стихове 11 и 12 щеше да бъде толкова тежко, че щеше да повлияе дори на онези, които притежават пълната сила и енергия на младостта.

ЩЕ ПРИМИРАТ. В еврейския език този глагол се отнася за буквално физическо състояние, а не просто за слабост или отпадналост.

СТИХ 14. ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО НА САМАРИЯ. Вероятно се отнася за поклонението на златното теле във Ветил /виж коментара за Осия 8:5-6/. Изразът „твоят бог живее, да” не намеква за другото златно теле, поставено в Дан, най-северната част на царството /3Царе 12:26-33/ Някои тълкуватели смятат, че еврейската дума „ashmah”, използвана тук, може да бъде разглеждана като собственото име Ashima, което е на бога на ематците, на когото се покланят в самарийската земя.

Поклонението е въведено от асирийския цар Саргон, който ги заселва там, за да заместят отведените в плен израелтяни /4Царе 17:29-30/.

ПЪТЯТ. Тук означава начин на поклонение или религиозна система /Деян.9:2; 19:9,23/.

Глава 9

СТИХ 1. ВИДЯХ ГОСПОДА. На пророка е дадена възможност да види Величието на небото. Тук Бог е описан като готов да накаже Своя бунтовен народ /Иов 6:1; Езек.10:1/.

ПРИ ОЛТАРА. Някои тълкуватели разглеждат този олтар като такъв за поклонение на златното теле във Ветил, при който е застанал Сам Господ с намерение за укоряване и съд. Други поддържат схващането, че тъй като във Ветил е имало повече от един олтар /3:14/, тук се има предвид олтарът за взеизгарянето в Ерусалим.

УДАРИ. Това вероятно е обръщение към погубващ ангел /2Царе 24:15-16; 4Царе 19:35/.

ПРАГОВЕТЕ. На еврейски език думата е „sippim”. Ударът трябваше да бъде така силен, че постройката трябваше да бъде разклатена и отслабена, праговете разтресени и зданието разрушено.

РАЗТРОШИ. Падащото здание е обрисувано като нанаряващо или убиващо народа с неговите падащи части.

ОСТАНАЛИТЕ Тоест, онези които ще оцелеят от това разрушаване. За тях няма изглед да избягат от смъртта, тъй като ще бъдат погубени с меч.

СТИХ 2. АКО ИЗКОПАЯТ. Стихове 2-4 подчертават безполезността от опита за бягство /Пс.139:1-12/.

АДА. На еврейски език думата „sheol”, която представлява фигуративен израз за мястото на умрелите, където те са представени като спящи /виж коментара за Притчи 15:11/.

ЩЕ ГИ ИЗТРЪГНЕ. Целта е наказанието им.

СТИХ 3. КАРМИЛ. Особено е намеканото като място за скриване, вероятно поради неговите пещери, скалисти проломи, гори, гъсти храсти, които са предлагали

много възможности за укриване.

СТИХ 4. АКО ОТИДАТ В ПЛЕН. Тези нечестиви отстъпници не биха се спасили от меча, дори в земята на плена /Левит 26:33/.

ОЧИТЕ СИ. Виж Псалм 34:15,16; Ерем. 44:11.

СТИХ 5. ГОСПОД ЙЕХОВА НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Еремия 7:3. Бог може да изпълни присъдите Си, тъй като е Господар на цялото небесно воинство, не само на небесните ангели, но и на небесните същества от всякакъв род и положение.

ТОПИ. Сравнете с Псалм 46:6; 97:3-5; Михей 1:4; Наум 1:5.

ЩЕ СЕ ИЗДИГА. Виж коментара за Амос 8:8.

СТИХ 6. СФЕРИТЕ СИ. На еврейски език „ma'aloah”. Думата често описва „стъпала” /Изм.20:26; 3Царе 10:19/. Точното и значение тук не е определено. На поетичен

език думата та би означавала Божието обиталище.

И ГИ ИЗЛИВА. Виж коментара за Амос 5:8.

СТИХ 7. КАТО ЕТИОПЦИ. Поставени на равна основа с другите народи, израелтяните бяха избрания Божий народ единствено въз основа на условието за послушание на Божията воля /виж коментара за Изход 19:5-6; Мат.3:7-9/. Израел беше Божият избран народ докато те избираха Бога. Когато се отделиха от Него, те станаха като чужденци за Бога.

ФИЛИСТИМЦИТЕ. Споменаването на филистимците и сирийците тук може би е направено, за да привлече вниманието на Израел, че те като потомци на Яков, не бяха единствените, които имаха привилегията да живеят в Обещаната земя. Всъщност и сирийците, и филистимците живееха в територия, което Бог обеща да даде

на Авраамовото потомство /Бит. 15:18/. Израел не успя да пристъпи с вяра в Бога и да завладее цялата земя. Сега, в дните на пророк Амос народът на бунтовното Северно царство трябваше да види, че тяхното местопребиваване в Обещаната земя не бе нужно да показва Божието одобрение – техните съседи езичници също живееха там.

КАФТОР. Вероятно се отнася за остров Крит /виж коментара за Битие 10:14/.

ОТ КИР. Неговото разположение не е определено /виж коментара за Амос 1:3/.

СТИХ 8. ГРЕШНОТО ЦАРСТВО. Колкото и нечестив да бе народът и да заслужаваше пълно погубление, Бог милостиво бе обещал, че остатък от него ще бъде изобавен /Ерем.30:3,11 Мнозина от израилевите племена се върнаха с пленниците от Юдея /виж коментара за Осия 1:11; 9:17/.

СТИХ 9. ЩЕ ПРЕСЕЯ. Израел щеше да бъде „разпръснат сред народите” и там щеше да бъде пресят, както и стана, през „ситото” на страдание и гонение, за да се определи чрез изпитание кои щяха да останат верни последователи на Бог и кои щяха да се прилепят към езичниците и щяха да откажат да се върнат от плена.

СТИХ 10. ЩЕ ИЗМРАТ.Никой от онези, които мамеха себе си чрез фалшива безопасност, като отказваха да обърнат внимание на предупреждението на пророка, нямаше да се спасят.

НЯМА ДА СТИГНЕ ДО НАС. Онези, които пренебрегнаха предупреждението на

пророка горделиво се хвалеха, че опасността „няма да стигне до нас, нито ще ни изпревари”.

СТИХ 11. В ОНЗИ ДЕН. Пророк Амос се обръща от мрачната картина на своя грешен народ и от последвалото наказание към блестящите и славни обещания за бъдещо възстановяване. Тези обещания бяха изпълнени частично за онези, които се върнаха от вавилонския плен. Те можеха да бъдат изпълнени напълно, но и Юдея и Израел не успяха да използват възможностите си. И Господ даде на езичниците възможността, която Израел загуби и тези славни обещания ще бъдат изпълнени за верните от всички народи, които ще съставляват църквата на Господа /виж Деян.15:13-17; Е.Уайт, Пророци и царе, стр.714-715/.

СКИНИЯ. „Падналата скиния” е трагичен символ, който представя тъжното състояние на Израел преди плена му. С неуспеха на буквалния Израел, духовното значение на този пасаж трябва да се открие в предвещаната всемирна църква на Христос, духовният Израел, която се издига от изгубената възможност на буквалния Израел /Мат.23:37-38; Деян.13:44-48/.

ПРОЛОМИТЕ Й. Давидовият дом бе съборен **вътрешно** от бунта на Еровоам I /3Царе 12 гл./ и **външно** от нашествието на Асирия и Вавилон /4Царе 15:29; 17:1-6; 18:9-13; глави 24 и 25/. Тези „проломи” бяха частично поправени, а „развалините” бяха издигнати в известна степен, когато пленниците се върнаха. Но когато юдейският народ отхвърли Спасителя си, благословенията и обещанията на израилевия народ бяха дадени на онези, които бяха духовно потомство на Авраам, последователите на Христос /Гал.3:29/.

СТИХ 12. ЕДОМ. Едомците, по-късно наречени идумейци /от Едом – Идумея/, бяха най-тясно свързани с Израел от околните му народи, но и най-враждебно настроени /виж коментара за Амос 1:11/. „Останалите от Едом” очевидно се отнася за избегнали наказанието, произнесено в Амос 1:11-12.

ВСИЧКИ НАРОДИ. Цитирането на този пасаж е тясно свързан със съответстващите стихове 11 и 12 в Септуагинтата /виж Деян.15:16-17/.

СТИХ 13. ЕТО, ИДВАТ ДНИ. Стихове 13-15 очертават с ярък език множеството благословения, които можеха да дойдат за буквалния Израел /виж коментара за стих 11/, но сега ще дойдат за всички, които са истинският Божий Израел /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.300, англ./.

ОРАЧЪТ ЩЕ СТИГНЕ ЖЕТВАРЯ. „Орачът” ще стигне „жетваря”, тъй като сеенето и жетвата ще следват едно след друго без прекъсване във времето. Толкова изобилна ще бъде жетвата и гроздобера, че казано с фигуративния език, те /житото и гроздето/ няма да могат напълно да бъдат прибрани, преди да започне орането и сеенето.

СТИХ 14. И АЗ ЩЕ ВЪРНА. Първото отнасяне на тази фраза трябва да бъде за връщането на юдеите от плена в края на 70-годишния плен /2Лет.36:22-23; Ерем.29:10-14/. Но този стих посочва и напред към последната сцена на великата борба между доброто и злото, когато „пленниците” избавени от греха ще живеят във вечен мир и щастие /Ис.65:21-22/.

СТИХ 15. НЯМА ВЕЧЕ ДА БЪДАТ ИЗТРЪГНАТИ. Фигуративен израз, обозначаващ постоянно утвърждаване на земята /Ерем.24:6/.

КОЕТО ИМ ДАДОХ. Обещанието, дадено на Авраам, че неговото потомство ще наследи Ханаанската земя /виж коментара за Битие 15:13/ бе изпълнено частично, когато Израелтяните влязоха в Обещаната земя под ръководството на Исус Навин. Божието намерение бе това да стане и когато юдеите се върнаха в Палестина след

Вавилонския плен. Но крайното изпълнение на това великолепно обещание ще стане, когато Светият град, Новият Ерусалим „слиза от небето от Бога” /Откр.21:2/ и се установява постоянно в Ханаанската земя /виж коментара за Захария 14:4/.

Книгата на пророк Захария

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Книгата се нарича на името на пророка, чието пророчество съдържа. Името Захария, на еврейски език „Zakariah“, означава „Йехова помни“ или „Йехова е помнил“. Името е често срещано сред юдеите.

2. АВТОР. Вероятно Захария е бил левит, и може да е бил свещеник /Неем. 12:16; Зах.1:1/. Фактът, че в Ездра 5:1; 6:14 Захария е наречен „Идовият син“ може да се има предвид свободното използване на „син“ и за „внук“ /виж коментара за 1Лет.2:7/.

Почти е сигурно, че Захария е бил роден във Вавилон. Той започва служенето си около 16 години след завръщането от плена т. е. в 520 / 519 г. пр.Хр. Ако той би бил роден непосредствено след завръщането от плена, това би означавало, че той е бил призван за пророческо служене в твърде ранна възраст. Най-късното време дадено в пророчеството му е четвъртата година от царуването на Дарий /7:1/. Но е твърде вероятно пророк Захария да е доживял да види построен храм, няколко години по-късно, в 515 г. пр.Хр. /виж коментара за Ездра 6:15/.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Пророк Захария е бил съвременник на пророк Агей /Зах.1:1 Агей 1:1/. За историческата обстановка виж въведението към книгата на пророк Агей/.

4. ТЕМА. Пророк Захария, както и пророк Агей, бяха определени от Бога да подтикнат юдеите към действие, които поради опозицията на врага, оглавявани от лъжливия Смердис /522 г. пр.Хр./ бяха преустановили съграждането на храма. „Пророчествата на Захария бяха дадени във време на голяма несигурност и безпокойство, когато за водачите изглеждаше, че даденото им разрешение за построяването на храма щеше да бъде отменено“ /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.580, англ./ Неговите вести, свързани с Божието дело и Божиите планове за възстановяване бяха определени да донесат насърчение на отслабналата ревност на юдеите. Като резултат от боговдъхновените вести и ръководство на пророците Агей и Захария храмът скоро беше завършен /Ездра 6:14-15/.

Вестите на пророк Захария, разкриващи славното бъдеще на Ерусалим бяха условни /Зах.6:15/. Поради неуспеха на юдеите след завръщането им от плена да отговорят на духовните изисквания, на които се основаваше тяхното благополучие, пророчествата не бяха изпълнени, както първоначално бяха определени. Но някои характерни черти ще бъдат изпълнени в християнската църква /виж АБК, том IV, стр.30-36, англ./.

5. ПЛАН

I. Обещания за възстановяване – гл. 1:1 до 6:15

A. Въведение и призив за следване на Господа – 1:1-6

Б. Осем видения – 1:7 до 6:8

1. Първо видение: конниците – 1:7–17

2. Второ видение:четирите рога и ковачите – 1:18-21

3. Трето видение: човекът с мерителна връв – 2:1-13

4. Четвърто видение: Исус и Сатана – 3:1-10

5. Пето видение: Златният светилник и двете маслиненни дървета – 4:1-14

6. Шесто видение: Летящият свитък - 5:1-4

7. Седмо видение: Ефата и жените – 5:5-11

8. Осмо видение: четирите колесници – 6:1-8

В. Идването и делото на Христос, Отрасъла - 6:9-15

II. Изобличение на греха и призив за праведност – 7:1 до 8:23

A. Осъждане на неискрения пост – 7:4-7

1. Делегацията от Ветил – 7:1-3

2. Осъждане на неискрения пост – 7:4-7

3. Ясно очертаване на истинската религия – 7:8-10

4. Съзнателно бунтуване и неговите резултати - 7:11-14

Б. Възстановяване основано на покаяние – 8:1-23

III. Унищожаването на врага и избавлението на Израел – 9:1 до 14:21

A. Първо пророчество – 9:1 до 11:17

1. Опустошение на околните езически народи – 9:1-8

2. Праведният Цар на обединения Израел – 9:9-17

3. Бог, а не идоите, е източникът на триумф – 10:1-7

4. Събиране на Божия народ от всички части на земята – 10:8-12

5. Притчата за пастира – 11:1-17

Б. Второ пророчество – 12:1 до 14:21

1. Поразяване на околните народи – 12:1-9

2. Изливане на духа на благодат и моление -12:10-14

3. Духовно очистване на Ерусалим – 13:1-6

4. Смъртта на великия Пастир – 13:7-9

5. Очистване на Ерусалим чрез военни действия – 14:1-7

6. Възобновяване на земята и признаване на Господа за Цар – 14:8-11

7. Присъди над идолопоклонниците – 14:12-15

8. Присъди над остатъка, който отказва да се покланя – 14:16-21

Глава 1

СТИХ 1. В ОСМИЯ МЕСЕЦ. Наричан преди плена Вул /3Царе 6:38/, а по-късно Мархесван или Хесван – нашият октомври или ноември.

ПРЕЗ ВТОРАТА ГОДИНА НА ДАРИЙ. 520 г. пр.Хр. /виж АБК, т. III, стр.98-99/. За кратката история на цар Дарий I виж т. III, стр. 70-72, англ.

СИН НА ИДО. За родословието на пророк Захария виж Въведението.

СТИХ 2. РАЗГНЕВИ. Виж Втор.9:19; Исая 47:6 и др.

СТИХ 3. ВЪРНЕТЕ СЕ. Бог умолява народа да се покае и така да получи небесното благоволение, което може да ги направи способни безопасно и сигурно да продължат работата по построяването на храма. Нуждата от покаяние и реформация е често посочвана от пророк Захария /Зах.3:7; 6:15; 7:7-10; 8:16-17/.

КАЗВА ГОСПОД. Несъмнено трикратното повторение на тази фраза е за подчертаване.

СТИХ 4. ПРЕДИШНИТЕ ПРОРОЦИ. Виж 4Царе 17:13-14; 2Лет.36:15-17; Ерем. 25:3-9; 35:15. Хората трябва да се поучават от преживяванията на тези, които са живели преди тях /Римл.15:4; 1Кор.10:11/.

СТИХ 5. БАЩИТЕ ВИ. Тоест, размишлявайте върху тяхната участ, да не би това, което ги е сполетяло, да дойде и върху вас.

ЖИВЕЯТ ЛИ ВЕЧНО. Пророците бяха смъртни човечи като всички, на които

проповядваха. Но техните думи бяха Божии думи. Затова тези думи бяха вечни и щяха непременно да се изпълнят.

СТИХ 6. НЕ СПОЛЕТЯХА ЛИ. На еврейски език думата е „nasag” и е така преведена в Битие гл.44; Втор.28:2,15,45. Вестите и „наредбите” щяха евентуално да донесат ужасно наказание.

ОБЪРНАХА. На еврейски език думата е „shub” и е преведена „покаяха” в 3Царе 8:4-7; Езек.14:6; 18:30; тук също може да се отнесе до същия замисъл.

СТИХ 7. ЕДИНАДЕСЕТИЯ МЕСЕЦ. Дадената тук дата е вероятно 15 февруари 519 г. пр.Хр. според Юлианския календар /виж АБК т. III, стр.99, англ./ . Преди около три месеца по-рано пророк Захария бе започнал своето пророческо служене /Зах. 1:1/. Следващата дата спомената в книгата е в Глава 7:1. Осемте видения записани в гл.1:8 до 6:8 са били дадени без съмнение в определен интервал помежду им. Някои тълкуватели приемат, че виденията са дадени в една нощ – „нощем” /ст.8/, но това не може да бъде доказано.

СТИХ 8. ВИДЯХ. Първото видение бе замислено да даде сигурност в Божието милостиво намерение да възстанови Своя народ. То даваше увереност, че идолопоклонническите народи щяха да бъдат отхвърлени и че независимо от настоящето състояние на Израел, Божието милостиво намерение щеше да се изпълни при условие, че народът извърши своя дял /виж гл.6:15/.

При тълкуването на виденията на пророк Захария трябва да се има предвид, че макар общото поучение от въведението да изглежда ясно, значението на подробностите не винаги е явно. Това се дължи отчасти на факта, че виденията, подобно на притчите, съдържат някои характеристики, които са нужни, за да разширят разказа или представянето, които не е необходимо да имат стойност при тълкуването. Други характеристики са оставени необяснени от пророка и от други боговдъхновени писатели /виж коментара за Езек.1:4; виж АБК т. III, стр.111, англ./.

Серията от осемте видения записани в 1:7 до 6:8 представят свързан пророчески разказ, който разкрива Божието намерение за юдеите върнали се от вавилонския плен и достигащ кулминационната си точка с идването на Месия и установяване на Неговото царство /виж АБК т. IV, стр.26-31, англ./ . Тази серия от видения бе дадена на пророк Захария по време на голямо обезсърчение, когато изглеждаше, че враговете на Божия народ щяха да доведат работата по построяването на храма до пълно спиране /виж Е.Уайт, Пр. и царе стр.582, англ./ . Тези вести бяха предназначени да насърчат върналите се пленници и да ги вдъхновят да продължат напред с вяра да вършат определената им задача.

ПЪРВОТО ВИДЕНИЕ /1:7-17/ разкрива Божия план за Израел за прекъснатата работа. Езическите народи стояха „тихо” и „спокойно”, но Бог известява намерението Си да възстанови храма като „Свой дом” и да „избере Ерусалим” като средство, чрез което Неговото намерение за спасението на хората да бъде осъществено. **ВТОРОТО ВИДЕНИЕ /1:18-21/** обрисова цената, които Израел като нация понесе в резултат на плена и известява Божието намерение за възстановяване на направените щети. **ТРЕТОТО ВИДЕНИЕ /2:1-13/** уверява юдеите за Божието присъствие и благословение в работата за възстановяване и завършване на мисията на Израел към света. В **ЧЕТВЪРТТО ВИДЕНИЕ /3:1-10/** Бог уверява народа Си, че ще се застъпи, за да ги защити от техния главен враг, Сатана и ще прости греховете им, които са имали в миналото и са давали възможност на Сатана да пречи на изпълнението на Божията воля за тях като негов народ /виж АБК, т. IV стр.27-28 англ./ . **ПЕТОТО ВИДЕНИЕ /4:1-14/** разкрива средствата, чрез които възстановя-

ването на Ерусалим и преобразяването на характера трябва да се извършат „чрез Духа Ми, казва Господ на Силите /ст.6/. **ШЕСТОТО ВИДЕНИЕ /5:1-4/** представя процеса, чрез който грехът трябва да бъде изтръгнат отсрещ Божия народ. **СЕДМОТО ВИДЕНИЕ /5:5-11/** обрисова пълното и крайно унищожение на греха и грешниците отсрещ избрания народ. **ОСМОТО ВИДЕНИЕ /6:1-8/** представя Бог като ръководящ земните дела за завършване на Неговото Божествено намерение, както то е посочено в предишните видения и това да даде увереност за успех на Израел в неговата мисия. Осмото видение на пророка се придружава с вдъхновена картина на идването на Месия, „свещеник на престола Си /6:15; Втор.28:1,14/. За коментар на условното естество на тези пророчески видения виж АБК т. IV, стр.34 и за неуспеха на Израел да получи обещаните благословения – стр. 30-33.

ЧЕРВЕН КОН. Пророкът не обяснява значението на цвета на коня и всякакви спекулации са безсмислени.

МИРТОВИ ДЪРВЕТА. Вечнозелено дърво с бели цветове и ароматичен плод, от който се приготвят благоуханни парфюми. Дървото е обичайно за Палестина.

ПЪСТРИ. На еврейски език думата е „seguqqim”, която може да означава и „червенокафяв” Друго предложение е, че тя означава „светло червен”. Значението на цветовете, ако има такива, не е очевидно. Коментаторите са правили различни предположения като тези – че трите цвята представят трите световни сили: Вавилон, Персия и Гърция. Тъй като тълкувателя на видението не споменава тази характерна черта на пророческото представяне, най-добре е да оставим цветовете без обяснение. Те няма да имат никакво по-нататъшно значение, освен за различаване на групите, които ги представят.

СТИХ 9. КОЙТО ГОВОРЕШЕ С МЕН. Тоест, ангелът, който тълкува. Той следва да се разграничи от „човекът, който стоеше между миртите” /ст.10/, който също е наречен „ангела Господен” /ст.11/.

СТИХ 10. ДА ОБХОДЯТ СВЕТА. Тези куриери са представени като даващи доклад на великият Владетел на Всемира относно земните дела и особено за Израел като Божий избран народ, пострадал от плена и утеснението на околните езически народи. Те бяха изпълнили своята мисия и бяха готови да докладват.

СТИХ 11. И Е ТИХ. Божията програма изглеждаше да е в „задънена улица”. Народите не правеха нищо, за да помогнат на Божия народ. Всъщност изглеждаше че разрешението за построяването на храма бе станало невалидно /виж Въведението/.

СТИХ 12. НЯМА ДА ПОКАЖЕШ МИЛОСТ. Божият народ бе в състояние на несигурност и обезсърчение. Храмът бе оставен пуст, Ерусалим бе в развалини.

ТЕЗИ СЕДЕМДЕСЕТ ГОДИНИ. Някои коментатори смятат, че това е отнасяне за седемдесетте години, споменати от пророк Еремия /Ерем.25:12; 29:10/. Други отчитат период от датата на видението в 519 г. пр.Хр. /Зах.1:7/ и достигат до 589 /588 г. пр.Хр., когато цар Навуходоносор започва обсаждането на Ерусалим /виж коментара за 4Царе 25:1; АБК т. III, стр.99-100, англ./.

СТИХ 13. С УТЕШИТЕЛНИ ДУМИ. Видението бе предназначено да донесе насърчение и утешение на народа.

СТИХ 14. РЕВНУВАМ. Сравни с Йоил 2:18.

СИОН. Тук очевидно е използван като синоним на целия град Ерусалим /виж коментара за Пс.48:2/.

СТИХ 15. ОХОЛНИТЕ. Виж коментара за стих 11. Макар че Бог бе наказал Израел поради греховете им, Той се бе „разсърдил само за малко” и бе решил да

ограничи присъдите. От друга страна „охолните“ народи бяха направили повече отколкото Бог възнамеряваше, като се опитваха да поставят израелтяните в непрекъснато подчинение /Ис.10:5-19/.

СТИХ 16. ЩЕ БЪДЕ ПОСТРОЕН. Стихове 16-17 показват Божиите милостиви планове за остатъка. Предсказанията се изпълниха частично. Храмът беше построен и Ерусалим възстановен. Но посоченото тук благосъстояние никога не бе изпълнено напълно. Народът не успя да изпълни духовните условия, върху които се базираше временното им благополучие. Но възможностите бяха техни. Видението беше предназначено да даде насърчение и да представи пред тях стимул, за да се възползват от пренебрегнатите от тях привилегии. Божият план за Израел, който бе временно възпрепятстван поради плена, сега отново вървеше в изпълнението си напред и Израел трябваше да бъде възстановен за привилегиите и отговорностите на заветната връзка /виж АБК, т.IV, стр.31, англ./.

СТИХ 18. ЧЕТИРИ РОГА. Второто видение /ст.18-21/ показва средствата, чрез които Бог планиваше да изпълни намерението Си. Роговете са ясно определени като силите, „които разпръснаха Юдея, Израел и Ерусалим“ /ст.19/. Числото „четири“ може да означава „във всяка посока“ или универсалност, каквото посочват и четирите стрелки на компаса /Дан.8:8; 11:4/, към които четири посоки Израел беше разпръснат /Зах.1:21; 2:6; виж е коментара за 1:8/.

СТИХ 19. РАЗПРЪСНАХА. Виж коментара за стих 18.

СТИХ 20. КОВАЧИ. На еврейски език думата е „charashim“ и означава „занаятчия“. Думата означава работа с камък /Изход 28:11/, дърво /2Царе 5:11/, метал /1Царе 13:19/ и др. Много предположения са направени, за да се определят тези четири „занаятчий“. Числото „четири“ може просто да означава „четирите земни краища“ /Исаия 11:12/. Занаятчиите (а в използвания превод „ковачи“) са средствата, използвани от Господа във възстановяването на Неговия народ и домът на Неговото поклонение /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.581/.

СТИХ 21. ДА ГИ УПЛАШАТ. Виж коментара за стих 18.

Глава 2

СТИХ 1. ЕТО ЧОВЕК. Третото видение показва триумфа на Божия план. Представеното тук славно бъдеще, щеше да се осъществи за Израел, ако народът сътрудничеса – т.е., напълно бе свързан с небесната програма. Човекът с връвта за мерене не е определен, нито е необходимо, за да бъде разбрано видението кой е той.

СТИХ 2. ДА ИЗМЕРЯ ЕРУСАЛИМ. Символично действие, което дава увереност, че Ерусалим щеше да бъде съграден.

СТИХ 3. ДРУГ АНГЕЛ. Така в символичното видение има четири личности: човекът с мерителната връв, пророкът и двама ангела.

СТИХ 4. ТОЗИ ЮНОША. За определяне на „този юноша“ са поддържани две схващания: 1/. Че това е човекът с мерителната връв /стих 1/. Според тази гледна точка фактът, че юношата е на път да измери града намеква, че той ще определи границите му. Необходимо е да се спре и да му се каже, че новият град не трябва да се измерва, понеже той ще подхвърли предишните си граници и ще бъде подобен на град без стени. 2/. Че той е пророк Захария. Това заключение вероятно е основано на идеята, че вестта изпратена до „този юноша“ действително е била предназначена за пророк Захария. Но независимо кой получава вестта в символич-

ното видение, отнасянето на видението по-нататък трябва да прокарва небесната вест към онези, за които е предназначено.

Думата, преведена като „този“ /на еврейски език „hallas“/ може да се преведе и като „онзи“. Но използваното местоимение няма да помогне в определянето на „този юноша“.

СТИХ 5. ОГНЕНА СТЕНА. Не са нужни стени от даден материал, тъй като Сам Бог ще бъде закрилата на града /Пс.125:2/.

СТИХ 6. БЯГАЙТЕ. Сравнете с Ерем.51:6,45. Това бе нов призив към онези юдеи, които не бяха се върнали в Ерусалим при издаването на указа от цар Кир /Ездра 1:1-4/ да дойдат в Сион, да „избягат“ трудните времена, които бяха пред тях в Персийското царство. Все още имаше много пленници във Вавилон и не малко от тях живееха спокойно и богато. Тяхното благосъстояние ги бе направило въздържани пред несигурното бъдеще, което завръщането в Ерусалим им предлагаше.

СЕВЕРНАТА ЗЕМЯ. В Стария Завет често Вавилон е обозначаван като „северната страна“ понеже нашествениците от тази страна навлизаха в Палестина от север /виж коментара за Еремия 1:14-15; 4:6/.

СТИХ 7.ОТЪРВИ СЕ. Божието намерение бе да накаже онези народи, които отвеждаха и държаха в плен Неговия народ /виж коментара за стих 6/.

ВАВИЛОНСКАТА ДЪЩЕРЯ. Същата фраза се среща и в Пс.137:8. Сравнете с израза „сионова дъще“ /Исаия 52:2; Плач.Ерем.4:22; Захария 2:10/.

СТИХ 8. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА СЛАВАТА. Значението на тази фраза не е ясно. Изразът „след възстановяване на славата Той ме изпрати“ е получен след промяна на еврейския текст.Според променения текст на пророка е дадено видение за Божествената слава.

ЗЕНИЦАТА. Думата се среща единствено тук в Библията. На еврейски език думата е „baba“ Окоето е изключително чувствително към всяка вреда, която му се нанася и е с безценна стойност за притежателя си. Всичко, което нанасява светиите, нанасява техния Господ /Исаия 63:9; Деян.9:15; Мат.10:40; 25:34-46/.

СТИХ 9. ЩЕ ПОМАХАМ. Помахването с ръката означаваше упражняване на сила /Исаия 11:15; 19:16/. Бог обещава да размени ролите, така че онези, на които Израел е слугувал, да „станат плячка“ на Неговия народ.

МЕ Е ИЗПРАТИЛ. За достоверността на вестите на истинския пророк се съди по изпълнението на неговите предсказания /виж Втор.18:21-22/.

СТИХ 10. РАДВАЙ. Предвид славното бъдеще, Сион е призован да се радва. Ако народът отдаваше нужното внимание на вестите на пророците си, „градът щеше да се издига в благополучие като царица в царството“ /Е.Уайт, Копнежът на вековете стр.577, англ./.

Бог щеше да обитава сред него и Ерусалим щеше да бъде корона на славата в целия свят. Неуспехът на Израел да изпълни Божиите намерения и с изпълнението им от духовното наследство, което е християнската църква, основание за радост сега е Новият Ерусалим, „който слиза от небето от Бога“ /Откр.21:2/.

СТИХ 11. ЩЕ СЕ ПРИЛЕПЯТ. Сравнете с Исаия 14:1; Михей 4:2. Божието намерение бе хора от всички народи, които бяха наблюдавали и благополучието на Израел, и предимствата да се служи на истинския Бог, да се „прилепят“ към Господа. Но Израел както преди Вавилонския плен, така и след плена отказа да внимава в светлината, изпратена от небето. Сега Бог предава на християнската църква мисията да проповядва благовестието по целия свят, за да могат „мнозина“

от всички народи да повярват и да се спасят /Мат.24:14; 28:19-20; Марк 16:15-16; Деян.1:8; Откр.14:6-12/.

СТИХ 13. ДА ЗАМЪЛЧИ. Предвид настъпването на тези славни и велики събития на света е заръчано да ги очаква със страх и почит /Пс.76:8-9/. Дадена ни е увереност, че Сам Бог ще стане от Своего положение на „неактивност“, за да накаже нечестивите и да избави народа Си /Пс.44:23-26/.

Глава 3

СТИХ 1. И ГОСПОД МИ ПОКАЗА. Четвъртото видение /ст.1-10/ бе дадено, за да покаже силата на Христос „да победи клеветника на Неговия народ“ /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.583/. То бе дадено по време когато „сигурният напредък показан от строителите на храма победи и изплаши злите воинства“ /Е.Уайт, Пророци и царе“, стр.582, англ./ Виж коментара за Захария 1:8.

ИСУС е първият първосвещеник след плена . Той е наречен Исус в Ездра 2:2 и представлява транслитерация на арамейската форма на името, вместо на еврейската форма, както е тук. Виж повече за името в коментара за Ездра 2:2. В това видение първосвещеникът представя Израел като стоящ пред Бога.

АНГЕЛ ГОСПОДЕН. Тоест „Ангелът, Който е Господ“ и означава Христос /както е в Юда 9; виж коментара за Изход 23:20-21/.

САТАНА. На еврейски език думата е „hassatan“ и буквално означава „противник“. Думата произлиза от глагола „satan“, който означава „клеветя“, „действам като противник“. Глаголът се среща в Пс.38:20; 71:13; 109:4,20,29; Захария 3:1. Съществителното се използва за човек-противник в 1Царе 29:4; 2Царе 19:22; 3Царе 5:4; 11:14, 23, 25; Пс.109:6 и за ангел в Числа 22:22-23. Във всички тези текстове съществителното име не е членувано в еврейския език. Членуваното съществително се среща 14 пъти в Йов 1:6 до 2:7 и 3 пъти в Захария 3:1-2. Във всеки от тези примери съществителното е превеждано като „Сатана“. Само веднъж нечленуваното съществително на еврейски език е преведено като „сатана“ в 1Лет.21:1.

ВЪЗПРОТИВИ. На еврейски език думата е „satan“ – „да клеветя“, „да действам като противник“ /виж по-горе текста за „сатана“/. Докато Исус се застъпваше за народа Си пред Бога, Сатана стоеше близо до Него, за да Му се противопоставя и да осуети Неговите усилия, като поставяше върху Исус и народа му отговорността за греховното им състояние /виж 1Петр.5:8; Откр.12:10/. Той посочваше престъпленията на Израел като причина защо народът не трябваше да бъде възстановен чрез небесно благоволение /виж Е.Уайт, Пророци и царе, стр.583, англ.; Зах.1:11; 2:12/. Те не заслужаваха да бъдат възстановени за заветната връзка /виж коментара за Захария 1:16/.

СТИХ 2. ДА ТЕ СМЪМРИ. Истина беше, че Божият народ бе съгрешил тежко. Те понесоха наказанието на плена и мнозина се покаяха и смириха. При тези условия беше подходящо да се разпростре над тях Божественото благоволение.

ТОЗИ. Има се предвид както самия първосвещеник Исус, така и народа, който той представляваше.

ГЛАВНЯ. На еврейски език думата е „ud“ и означава „пън“, с първоначално значение на извита пръчка, за разпалване на огъня. Думата се среща в Стария Завет тук, в Исая 7:4 и в Амос 4:11. Изгарящите пламъци на плена биха евентуално погубили избрания народ, ако Бог не бе подействал в сърцата на езическите царе

да покажат благосклонност към Неговите разпръснати чеда и ако някои от тях не желяеха да отговорят на Божия апел да избягат от Вавилон /Ерем. 51:6,45; Зах.2:6/.

СТИХ 3. ИЗЦАПАНИ ДРЕХИ. Означава омърсяване от греха /Исая 64:6/.

СТИХ 4. ПРОГОВОРИ. Събличането на изцапаните дрехи означаваше прощение на греха и възстановяване на Божието благоволение. Новата дреха означаваше вменената праведност на Христос /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.584/.

СТИХ 5. ХУБАВА МИТРА. Буквално означава „чиста митра“. Думата, превеждана като „хубава“ е от глаголната форма „tahar“, на еврейски език и има няколко значения: „да бъде чист“, „да бъде обявен за чист“. Митрата, предназначена в древността за първосвещеника имаше на предната страна надпис „СВЯТ НА ГОСПОДА“ /Изм.7:36-38/. Поставянето на „чиста митра“ върху Главата на Исус означаваше, че неговите грехове са простени и той можеше да изпълнява святата си служба. Свещеник и народ бяха възстановени в Божията благодат /ст.9; виж коментара за стих 1/.

СТИХ 6. ЗАЯВИ. По-добре да се използва думата „предупреди“.

СТИХ 7. ХОДИШ. Големи благословения са осигурени при послушание. Сравнете с обещанието към Соломон /3Царе 3:14/.

СТОЯЩИТЕ ТУК. Отнася се за присъстващите ангели.

СТИХ 8. СЛУШАЙ СЕГА. Важното значение на заръката трябваше да привлече изцяло вниманието на първосвещеника.

ПОСТАВЕНИ ЗА ЗНАМЕНИЕ. Буквално означава поставени за „извършеното чудо“. На еврейски език думата „topheth“ тук преведена като „знамение“ в 3Царе 13:3,5; 2Лет.32:24,31; Езек.12:6/. Както Езекиил беше „знамение“ /на еврейски език „tophet“/ за своето поколение /Езек.12:6,11; 24:24,27/, така и израелтяните след тяхното възстановяване трябваше да бъдат изява на това, което Бог желяеше да стори за онези, които се свързват и сътрудничат на Божествените намерения. Те трябваше да бъдат почетени като избрани от небето сред земните народи /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.585, англ./.

СЛУГАТА СИ. Име, често давано за Месия /виж коментара за Исая 41:8/.

ОТРАСЪЛА. На еврейски език думата е „semach“, и означава „отрасъл“, символ за Месия /виж Еремия 23:5; 33:15/, Който трябваше да бъде славния Отрасъл, произлязъл от Давидовия дом.

СТИХ 9. КАМЪКА. Символизъмът не е напълно обяснен. Коментаторите дават различни предложения, като такива, че камъка /на еврейски език „eben“/ се отнася за Христос, както в Исая 8:14; или за царството на Христос, както е в Даниил 2:34, 35, 44 или за Зоровавел като „печат“ /Агей 2:23/. Но единственото най-пряко загатване за значението на символизма изглежда да се съдържа в думите: „ще изглежда беззаконието на тази земя в един ден“. Основната поука от видението бе премахването на вината за греха от Исус и народа.Може би съществува връзка между „единствен камък“ и „в един ден“.

СТИХ 10. ПОД ЛОЗАТА СИ. Символ за мир и безопасност, за радост и благополучие /Исая 65:17-25; Михей 4:1-5/.

Глава 4

СТИХ 1. И МЕ СЪБУДИ. Това действие показва преминаването от едно видение към друго. Вероятно пророкът е бил в състояние на дълбоко размиш-

ление и сега вниманието му е отправено към ново символично представяне. /Сравнете с Даниил 8:18; 10:8-9; виж коментара за Зах.1:8/.

СТИХ 2. СВЕТИЛНИК. Очевидно символизмът е взаимодействан от светилника в светилището. В древната скиния светилникът имаше седем светила /Изх.25:31-40/. В Соломоновия храм имаше десет светилника – пет отдясно и пет отляво /3Царе 7:49/. Настоящият светилник не беше като първите, а имаше да предаде определен поучителен урок.

ЧАША. Тя е служела за наливане на маслото в седемте лампи чрез седем цеви /тръбички/.

СТИХ 3. МАСЛИНЕНИ ДЪРВЕТА. Според стих 12 тези дървета са доставяли масло за чашата на светилника, която на свой ред снабдяваше лампите.

СТИХ 6. ЗОРОВАВЕЛ. За личността и делото на Зоровавел виж Ездра 2:1 до 4:5. Тук Зоровавел е представител на гражданското управление и дейност, както Исус /Зах.3:1/ е представител на религиозното ръководство на народа.

ЧРЕЗ ДУХА МИ. Маслото, давано от маслинените дървета /стих 3/ се уеднаквява със Светия Дух /виж Е.Уайт, Притчи Христови, стр.408, англ./ Само Божията благодат можеше да преодолее всички пречки по пътя на възстановителите на Ерусалим. Зоровавел и другарите му бяха потиснати от слабите си възможности и ограничени средства за възстановяване при опозицията на неприятелите. Видението показваше, че Божиите намерения за Израел нямаше да бъдат постигнати чрез човешка „сила“ или „мощ“, но чрез Неговия Дух и Неговата сила.

СТИХ 7. ПЛАНИНО ВЕЛИКА. Символ на привидно непреодолимите трудности, които Зоровавел трябваше да срещне при извършването на целта си /виж коментара за Исая 2:2/.

ВРЪХНИЯТ КАМЪК. На Зоровавел се дава уверение, че той ще завърши работата по възстановяването чрез заемане на върховното положение в работата.

С ВЪЗКЛИЦАНИЕ. Несъмнено това са възклицанията на онези, които свидетелстват за заемащия върховното място в работата – Зоровавел.

СТИХ 9. ОСНОВИТЕ. Виж коментара за Ездра 8:9.

ЩЕ ГО ИЗКАРАТ. Виж коментара за Ездра 6:15.

СТИХ 10. ТОЗИ ДЕН НА МАЛКИТЕ РАБОТИ. Тоест недостатъчният напредък, който е така далеч от постигането му.

ЩЕ СЕ РАДВАТ. Тоест при завършването на това, което изглежда невъзможно.

ТЕЗИ СЕДЕМ. Несъмнено това се отнася за седемте светила /ст.2/. Тук те са символ на Божието всезнание и всеприсъствие. „Ето, няма да задреме, нито да заспи Онзи, Който пази Израел /Пс.121:4/. От Своя висок престол Той ръководи земните дела и провежда намеренията на Своята воля. Нищо не може да избегне от погледа Му /Пс.139:1-12; виж коментара за Дан.4:17/.

СТИХ 11. КАКВИ СА ТЕЗИ? Значението на двете маслиненни дървета /ст.3/ не беше още изяснено.

СТИХ 14. ДВАМАТА ПОМАЗАНИКА. Те са описани като „стоящи пред Господа“. В символичния смисъл маслинените дървета доставяха масло за светилата /стих 12/. Маслото е символ на Светия Дух /коментара за стих 6/. Следователно помазаните представят небесните инструменти, чрез които Светият Дух се свързва с човешките същества, които са напълно посветени на Неговата служба. „Мисията на двамата помазани е да предава светлина и сила на Божия народ.“ /Е.Уайт, Свидетелства към служители и евангелски работници, стр.510, англ./ От тези, които

получават тази небесна светлина и сила се очаква да предават тези благословения на другите.

Апостол Йоан в Откровение също споменава за две маслиненни дървета и ги сравнява с „двата светилника, които стоят пред Господаря на земята“ /Откр.11:4/. Чрез тези символи той идентифицира двамата свидетели, които представят „Писанията на Стария и Новия Завет /Е.Уайт, Великата борба, стр.267, англ./ ВЪпреки че двамата пророци виждат подобни символи, значението на символите не е едно и също.

Глава 5

СТИХ 1. КАТО ПОВДИГНАХ ОЧИТЕ СИ. В шестото видение /стихове 1-4/ чрез летящ свитък на пророк Захария е показано „как Бог ще постъпи с онези, които отказват тържествените одежди“ /Зах.3:4/ и които се бунтуват против водителството на Неговия Свят Дух /4:6; виж коментара за Зах.1:8/.

ЛЕТЯЩ. Вероятно има за цел да се обозначи, че е свършил работата си.

СВИТЪК. За описанието на древните свитъци виж АБК, том I, стр.31 англ. Свитъкът, който Захария беше видял, вероятно е бил направен от кожа. Тъй като свитъкът беше представен като „проклятието“, приема се че съдържал написани думи.

СТИХ 2. ТОЙ МИ КАЗА. Тоест, ангелът, който тълкува видението.

ДЪЛЪГ. Понеже Захария можеше да оцени и да разбере размерите, свитъкът е трябвало да бъде изцяло разгънат. Чрез съвременните мерки свитъкът е имал вероятно размери около 51,8 до 104 м. Понеже тези мерки са били почти идентични с тези на святото място на шатъра за срещане /Изход 26:1/ и с тези на предверието на Соломоновия храм /3Царе 6:3/, някои тълкуватели искат да покажат връзка между „летящия свитък“ и светилището. Но дори и проклятието, произлязло от престъпването на Десетте заповеди написани върху каменните плочи, намиращи се в шатъра за срещане /светилището/ и в Соломоновия храм, не е начин за доказване, че такава връзка може да бъде представена чрез гореспоменатото подобие в мерките. Свитъкът бе с необикновени размери и имаше много широка площ за писане. Затова вероятно мерките са отбелязани, за да покажат важността на проклятието.

СТИХ 3. КОЙТО КРАДЕ. Кражбата представлява оскърбяване спрямо хората, а лъжливото къпнене беше оскърбление срещу Бога /виж коментара за Матей 5:33-37/. Тези две злини са били широко практикувани от завърналите се от плена юдеи и затова са посочени като примери на общ упадък на моралността.

ЩЕ БЪДЕ ИЗТРЕБЕН. За да се извършат Божиите намерения трябваше възстановения Израел да бъде очистен. Видението за смяната на дрехите на първосвещеника Исус /гл.3/, посочваше небесните средства за постъпване с греха. Щеше да се прости на всяка покаяна душа. Онези, които приемаха осигурените средства, щяха да бъдат облечени със свършената праведност на Христос. Но за да приемат по подходящ начин дрехата на Христовата правда от хората се изискваше да изоставят злите си дела /виж Е.Уайт, Притчи Христови, стр.316, англ./ Онези, които отказваха да направят това, щяха да бъдат обект на произнесеното проклятие от летящия свитък.

СТИХ 4. ЩЕ ВЛЕЗЕ. Грешникът не можеше да избяга. Проклятието щеше да влезе в къщата на крадеца и в къщата на „къпнещия се лъжливо“ и да остане там

докато извършва своето намерение, включващо погубване на обитаващите в къщата.

СТИХ 5. КАКВО Е ТОВА? Седмото видение /стихове 5-11/ символизира отнемането на нечестието от земята /виж коментара за Захария 1:1/.

СТИХ 6. ЕФА. Това е суха мярка за маса, еквивалентна на 22 литра течност. Тъй като съдът не бе достатъчно голям, за да се постави в него една жена /ст.7/, някои тълкуватели предлагат, че се има предвид формата, а не обема на съда в това описание.

ТОВА ГИ ПРЕДСТАВЛЯВА. Тоест „тяхното нечестие“.

СТИХ 7. ЕДИН ТАЛАНТ. На еврейски език думата е „kikkar“ и означава „кръгъл диск“. Тук е използвана, за да опише оловния капак на ефата. Когато този капак бе повдигнат Захария вижда жена, седяща сред ефата.

СТИХ 8. НЕЧЕСТИЕТО. Тази жена персонифицира нечестието на отстъпилия Израел, което Бог искаше да отдели. Така видението е свързано с предходното /виж коментара за стихове 1-4/. Някои тълкуванели обаче смятат, че тези две видения са едно. Но всъщност, те са две различни представяния.

ХВЪРЛИ. Явно в представянето жената прави опит да напусне ефата, когато се вдигнал капака, но ангелът я връща обратно в ефата.

ОЛОВНАТА ТЕГЛИЛКА. Тоест, оловния капак. Той е бил достатъчно тежък, за да изпълни предназначението си да държи жената затворена в ефата.

СТИХ 9. ДВЕ ЖЕНИ. Защо са избрани жени с крила на щъркел, за да се представи средството, чрез което нечестието щеше да бъде премахнато, ангелът не разкрива и затова е безполезно да се спекулира с това /виж коментара за Захария 1:8/.

СТИХ 11. ЗЕМЯТА СЕНААР. Вавилония /виж коментара за Дан.1:2/. По този начин Вавилон е представен като място, където обитава нечестието. Онези, които са напуснали Вавилон, би трябвало да са изоставили нечестието си там. Но дори и сега има осигурено средство против греха /виж Захария 3:1-5 и коментара за 5:3/. Както Божият избран народ трябваше да излезе от Вавилон, така онези сред Неговия народ, които отказваха да преобразят характерите си трябваше да излязат от Израел и да се преместят във Вавилон.

Глава 6

СТИХ 1. ЧЕТИРИ КОЛЕСНИЦИ. Може би това е най-неясната част на осмото видение. Информацията, дадена от ангела, който тълкува видението е ограничена. Някои тълкуватели отбелязват, че видението е подобно на това от гл.1:8-11, но до каква степен е това подобие е въпрос, на който не може да се отговори. Няма пълно задоволително обяснение на различните символи от това, направено и по-рано за тях.

ДВЕ ПЛАНИНИ. Те се появяват във видението и не е необходимо да представят някакво географско разположение. Казано е, че колесниците излизат от присъствието на Бога /ст.5/.

МЕДНИ. Значението на метала не е обяснено. Пророкът може да е искал да обозначи вида им, вместо материалното им естество. Не всички характеристики отбелязани във видението тепременно трябва да имат тълкувателна стойност.

СТИХ 2. ЧЕРВЕНИ КОНЕ. Различните цветове на конете /стихове 2,3/ разграничават колесниците отправени в различни посоки /виж ст.6-7/.

СТИХ 5. ДУХА. На еврейски език думата е „ruchoth“, в единствено число „ruach“, и се среща 377 пъти в Стария Завет. Тя е преведена като „дух“ 232 пъти, като „вятър“ – 90 пъти и останалите пъти – по различни начини. Много преводачи предпочитат превода на думата като „вятър“ в този стих /Септуагинтата, Ревизирано издание и др./ Идентичната фраза на еврейски, тук преведена като „четирите небесни ветрища“ в Даниил 8:8.

СТИХ 6. СЕВЕРНАТА СТРАНА. Тъй като нашествениците от Вавилон навлизаха в Палестина от север, Вавилон преди е обозначаван като северната сила /виж коментара за Еремия 1:14-15/. Терминът подходящо може да бъде употребен и за персийците, които завладяха територията на вавилонците. Колесниците, които „излизат отпред Господаря на целия свят /Зах. 6:5/ без съмнение представят Божиите представители, които работят по цялата земя и тихо и настойчиво провеждат намеренията на Божията воля /Е.Уайт, Възпитание, стр.173, англ./ Делегацията от Северната страна вероятно символизира влиянието, упражнявано върху управителите на Персийското царство да осъществят Божието дело. Изглежда, че бе настъпило време при, което като че ли разрешението дадено на юдеите за възстановяването на Ерусалим щеше да бъде възпрепятствано. Видението трябва да е донесло голямо насърчение на обезкуражените строители, защото им даваше уверение, че мисията на северната страна щеше да бъде успешна. „Онези, които излизат към северната страна, успокоиха духа Ми в северната страна“ /виж коментара за стих 8/. Цар Дарий издаде нов указ наскоро след това, който разрешаваше да продължи работата по възстановяването, като насърчаваше начинанието със средства и заплашваше всеки, който се противопоставяше на указа /Ездра 6:7-12/.

СЛЕД ТЯХ. Някои тълкуватели предпочитат фразата да се чете „на запад“ /виж Ревизиран стандартен превод/, както изглежда това да е така, тъй като четирите колесници са изпратени в четирите посоки. Но не е нужно да се променя текста на еврейски език, за да се получи този прочит. Възможно е, белите коне макар и нормално да не бяха изпратени в северната посока, сега те да са изпратени в тази посока поради необходимостта да бъдат там /виж коментара по-горе за фразата „северната страна“. Във време на нужда небесните служби се свързват, за да донесат избавление /виж коментара за Дан.10:13/.

СТИХ 7. ПЕПЕЛЯВИТЕ. На еврейски език думата е „amussim“ и означава „силните“ или „смелите“. Вероятно чрез този израз пророкът разпределя конете по цветове, макар и такова групиране да оставя местоположението на „пъстрите и сиви коне“ /стих 3/ непосочено. Но нетърпението и силното желание на всички коне трябва да е било мотива на представянето и по този начин показването на бързината, с която Небето щеше да посредничи за разпръскване на преобладаващата несигурност и безпокойство /виж коментара за стих 6/.

СТИХ 8. УСПОКОИХА ДУХА МИ. Духът /на еврейски език „ruach“/ може тук да бъде използван и в смисъл на „воля“ или „проява на воля“ /виж коментара за Екл. 12:7/. Изразяването може да се отнася до осъществяване на Божията воля в Персия, а именно в запазване на указа, който щеше да бъде полезен за юдеите /виж коментара за Зах.6:6/. Сравнете с 1:11,15.

СТИХ 9. ГОСПОДНЕТО. В стихове 9-15 е посочен забележителния символизъм за делото на Месия. Работата по възстановяването трябваше да напредва до великата кулминация – идването на Месия и установяването на Неговото вечно царство /виж особено стих 13; виж коментара за 1:8/.

СТИХ 10. ОТ ВЪРНАЛИТЕ СЕ ... ВЗЕМИ. В осемте видения от гл. 1:7 до 6:8 пророк Захария е само наблюдател. Тук вероятно наставленията дадени на пророка е трябвало да се изпълнят като част от церемонията по встъпването на Исус в службата на Първосвещеник, по времето, когато службите в храма бяха възстановени.

ОТ ПЛЕН. Някои тълкуватели предполагат, че тримата мъже са били представители на юдеите, които са били все още във Вавилон и които са дошли с подаръци за храма. Вместо техните имена в Септуагинтата се дава символичното значение на тримата мъже: „главните мъже”, „полезните мъже” и „онези, които го разбраха”.

ИОСИЯ. Някои тълкуватели предлагат това да е синът на Софония, споменат в 4Царе 25:18, който е бил „втория” свещеник сред свещениците в последните години на юдейското царство /Ерем.21:1; 37:7/. Но фактът, че превземането на Ерусалим беше преди около 70 години /4Царе 25:18-21/, прави доста недостоверно предположението Софония да е бил баща на Йосия от настоящия разказ, освен ако Йосия е бил в случая много стар.

СТИХ 11. ИСУС. Виж коментара за Зах.3:1. Тук първосвещеникът представя Месия, както в 3:1-4, той представя народа.

СТИХ 12. И МУ ГОВОРИ. Тоест, на първосвещеника Исус.

ОТРАСЪЛ. На еврейски език думата е „semach” /виж коментара за 3:8/. Ясно месианско пророчество, признато и от юдеите като такова.

ИЗРАСТЕ. На еврейски език думата е „samach” – „произраствам”, „израствам”. От думата „samach” Произлиза думата „semach”, която се превежда „Отрасъл”.

ЩЕ ПОСТРОИ. Тук е предсказано нещо повече от материалния храм, завършен от Зоровавел /Ездра 6:14,15/. Пророкът вижда духовния дом /виж коментара за Зах.6:15; 1Кор.3:16,17; Ефес.2:19-22; 1Петр.2:3-5; Е.Уайт, Великата борба, стр.416, англ./.

СТИХ 13. ЩЕ ПОСТРОИ ХРАМА ГОСПОДЕН. Без съмнение повторението има за цел да подчертае и да наблегне на този факт.

СЛАВАТА. „На Христос принадлежи славата за изкуплението на падналата човешка раса”. /Е.Уайт, Великата борба, стр. 416, англ./

СВЕЩЕНИК. Подобно на Мелхиседек, който беше едновременно свещеник и цар /Лука 1:32-33; Евр.5:5-6,10; 7:1-2,15-17; 8:1-2/. Христос щеше да бъде свещеник и щеше „да се простре от Сион скиптъра на силата Ти” /Пс.110:1-4/. При Своето първо идване Христос „се уприличи по всичко на братята си, за да бъде милостив и верен Първосвещеник по отношение на Бога” /Евр.2:17/, да отдели хората от греховете им и да преобрази характерите им. При второто Си идване Христос ще дойде да царува над тях като Цар /виж коментара за Мат. 25:31/.

СЪВЕЩАНИЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА МИР. Този израз описва съгласието между Отца и Сина за спасението на човека /виж Е.Уайт, Свид. към църквата, том 8, стр.269; В.Б., стр.416/.

СТИХ 14. КОРОНИТЕ. Или „корона”.

ЕЛЕМА. Вероятно името е същото като „Халдея” /стих10/.

ТОВИЯ. Виж коментара за стих 10.

ЙЕДАЙЯ. Виж коментара за стих 10.

ХЕНА. Буквално да се чете: „По милост или благоволение на сина на Софония”.

СТИХ 15. ДАЛЕЧНИ НАРОДИ. Това се езичниците, които щяха да се присъединят към Месианското царство /Исая 11:9; 57:13/. С пълния неуспех на

буквалния Израел, сега Бог извършва Своите намерения чрез Християнската църква /Ефес.2:19-22; 1Петр.2:3-5/. Юдеите можеха да образуват ядрото на Божия духовен дом.Но обещанията, които им бяха дадени бяха условни. Независимо от човешкия неуспех, Божиите цели ще бъдат изпълнени чрез онези хора от всеки народ, които съставляват Неговия духовен дом днес.

Глава 7

СТИХ 1. В ЧЕТВЪРТАТА ГОДИНА. Стихове 1-3 разказват за делегацията от Ветил /виж коментара за стих 2/, за да узнаят от свещениците дали отбелязването с пост бедствие над Ерусалим все още трябва да продължава. Дадената тук дата може да бъде определена приблизително като 7 декември 518 г. пр.Хр. /виж АБК, том 3, стр.99, англ./.. Тъй като след около две години храмът бе завършен /Ездра 6:15/, работата по възстановяването без съмнение е напредвала. Свещениците са били вече в „дома на Господа на Силите”/Зах.7:3 Поради това оптимистично развитие на нещата естествено е възникнал въпроса дали постът, обявен поради трудните и бедствени обстоятелства трябва да продължи да се спазва.

ЦАР ДАРИЙ. Цар Дарий I /виж АБК, том III, стр.70-72, англ./.

СТИХ 2. САРАСАР. Име от Вавилон. Синът и убиецът на асирийския цар Сенахирим се е наричал с това име /4Царе 19:37/. Чуждестранното име показва, че Сарасар е бил по времето на плена.

ХОРАТА ИМ. Вероятно техни заместници в службата им.

СТИХ 3. СВЕЩЕНИЦИТЕ. Това са били тълкувателите на Закона /Агей 2:11/.

ДОМА НА ГОСПОДА НА СИЛИТЕ. Виж коментара за стих 1.

ПРОРОЦИТЕ. Без съмнение пророците Агей и Захария и вероятно и други.

ДА ПЛАЧА ЛИ? Постът /стих 5/ тук се отнася за отбелязване разрушението на Ерусалим от цар Навуходоносор в петия месец от 586 г. пр.Хр. /4Царе 25:8-9; Ерем.52:12-14/ Виж коментара за Зах.8:19.

КАТО СЕ ОТДЕЛЯ. Тоест, като се въздържа от храна и удоволствия.

СТИХ 4. СЛОВОТО ОТ ГОСПОДА. Отговорът е даден в няколко части, всяка представена с този израз /7:8; 8:1/.

СТИХ 5. ЦЕЛИЯ НАРОД. Отговорът се отнасяше и засягаше целия народ, не само жителите на Ветил.

В СЕДМИЯ МЕСЕЦ. По традиция този пост възпоменаваше убийството на Годолия /4Царе 25:22-26/.

СЕДЕМДЕСЕТ ГОДИНИ. От 586 г. пр.Хр., годината на разрушаването на Ерусалим /4Царе 25:1-4/ до споменатата дата /виж коментара за 7:1/ бяха изминали около 70 години /виж АБК, том III, стр.99-100, англ./.. Тоест ако отчитането бе извършено с начало на годината есента /от есен до есен/, това е било 587 / 586 до 518 / 517 г. пр.Хр., 70 годишен период.

ЗА МЕН ЛИ? Този пост бе човешко изобретение и не бе изпълнение на Божествено наставление. Явно те не са били породени от истинско покаяние за греховете, които са довели до опустошение на града и страната.

СТИХ 6. ЗА СЕБЕ СИ.Тоест, отделени от мисълта за Бога /1Кор.11:17-22/.

СТИХ 7. НЕ СА ЛИ? Непрекъснато „придшните пророци” предупреждаваха против поставяне увереността единствено в спазването на външните церемониални практики /1Царе 15:22; Притчи 21:3 и др./.

БЛАГОДЕНСТВИЕ. Контрастът между предишното благоденствие на Израел и

настоящото му ниско положение беше тъжно напомняне на това, което бяха загубили чрез непослушание.

ЮЖНАТА СТРАНА. Негев /виж коментара за Исус Навин 15:19/.

ПОЛСКАТА СТРАНА. Шефела /виж коментара за Ис.Навин 15:33/. Негев и Шефела съставляваха две трети от територията на Юдея и третата част бе „хълмистата“ местност около Ерусалим /виж коментара за Съдии 1:9/.

СТИХ 9. СЪДЕТЕ СПРАВЕДЛИВО. Пророкът изброява различни аспекти на моралната праведност, които най-често бяха изисквани /Исход 23:6-8; Исаия 32:7; Ерем. 22:3; Михей 2:1-2/.

СТИХ 10. НЕ УГНЕТЯВАЙТЕ. Виж Исход 22:22-24; Втор.10:18,19; Ерем.7:5-6; Исаия 58:5-7.

СТИХ 11. ОТТЕГЛИХА ПЛЕЩИТЕ СИ. Както вол, който се дърпа от хомота, който се поставя на врата му /Неем. 9:29; Осия 4:16/.

ЗАПУШИХА УШИТЕ СИ. Те всички бяха станали безразлични към Божиата воля.

СТИХ 12. ПРЕВЪРНАХА СЪРЦЕТО СИ В КАМЪК. Каменното сърце е безчувствено. И най-силните призови не получават отговор. Действията им бяха съзнателни – проява на волята им. „Те оформяха сърцата си.“

ЗАКОНА. На еврейски език думата е „torah“ – наставление. Виж коментара за Притчи 3:1.

СТИХ 13. ТОЙ ВИКАШЕ. Тоест, Бог. Суровите наказания, които постигнаха народа можеха да бъдат избегнати. Когато стана очевидно, че дисциплината на робството беше нужна, за да доведе до морална реформа, виковете за избавление от наказание не бяха послушани /Исаия 66:12-14; 66:4/.

СТИХ 14. ЩЕ ГИ РАЗПРЪСНА. Непослушанието и отстъпничеството доведоха до вавилонския плен.

НЕ ПОЗНАВАХА. Сравнете с Втор.28:33,49; Ерем.16:13.

ЗАПУСТЯ. Виж Ерем. 9:9-16.

ПЛОДОРОДНАТА ЗЕМЯ. Виж Втор.8:7-10; Пс.106:21; Ерем.3:19; Езек.20:6.

Глава 8

СТИХ 1. И СЛОВOTO ОТ ГОСПОДА. Стихове 1-8 описват обещанието на Бога да живее със Своя народ във възстановения и населен Ерусалим.

СТИХ 2. ТАКА КАЗВА ГОСПОД. Този израз се среща 10 пъти в Глава 8. Повторението потвърждава сигурността на небесните обещания. Във всеки отделен случай /с изключение на стих 3/ се среща по-пълния израз: „Така казва Господ на Силите“.

РЕВНУВАМ. Сравнете с Йоил 2:18.

СТИХ 3. ВЪРНАХ СЕ. Фактът, че възстановяването на града и храма сега беше напреднало показваше, че Бог се бе върнал към Своя народ /гл.2:10/. Но глаголът, преведен като „върнах се“ може да се отнесе и за бъдеще време /виж Септуагинтата, Ревизиран стандартен превод/. Това, което дотогава е било свършено, всъщност е било само началото на това, което Бог бе промислил за Ерусалим.

ИСТИНАТА. На еврейски език думата е „emeth“ и означава „твърдост“, „сигурност“, нещо „заслужаващо доверие“, „вярност“, „истина“. В ревизирания стандартен превод изразът се чете: „верният град“, а в Септуагинтата – „градът на

истината“, „истинския град“.

СВЕТИЯТ ХЪЛМ. Тук изразът е използван като синоним на Ерусалим /виж Исаия 27:13; 66:20/.

СТИХ 4. ОЩЕ ЩЕ СТОЯТ. Стихове 4-15 описват Ерусалим като такъв, какъвто е могъл да бъде през вековете /виж АБК, том IV стр.27-30 англ./. Божият план беше възстановеният Израел да приеме славната си съдба, определена за него много преди това. Ако те желаеха да работят в хармония с намеренията на Бога, временното благополучие и духовни сили, описано тук, щяха да бъдат техни, за да им се радват. Ерусалим трябваше да се издига в благополучие, да бъде царица на царствата, изпълнени със сила от дадената му от Бога власт /Е.Уайт, Копнежът на вековете, стр.577, англ./. Но „обещанията бяха при условие на послушание“ /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.704, англ./ и Израел не успя да изпълни Божието намерение /АБК, том IV, стр.30-33, англ./.

ДЪЛБОКАТА СИ СТАРОСТ. Дълголетието щеше да бъде награда за послушанието /Бит.15:1; Исход 20:12; Втор.4:40; Пс.91:16; виж коментара за Исаия 65:20/. Ранната смърт се считаше като наказание за греха /Пс.55:23/.

СТИХ 5. МОМЧЕТА И МОМИЧЕТА. Белег /знак/ за устойчиво нарастване на населението и на възстановената безопасност /Осия 1:10/.

СТИХ 6. ЧУДНО. Произлиза от еврейската дума „pala“, която може да се преведе и „да бъде твърде трудно“ /Бит.18:14; Втор.17:8 и др./. Ако се разбира по този начин, тук съществува изобличение поради липсата на вяра. Ако Израел бе загубил необходимата вяра, това което Бог планираше да извърши щеше да бъде „твърде трудно“ за Него. От друга страна „pala“ означава и „да бъде различен“, „да бъде очебиен, ярък“, „чуден“ и от там превода „чудно“.

СТИХ 7. АЗ ЩЕ ОТЪРВА. Бог щеше да „отърве“ Своя разпръснат народ и „да го доведе“ /стих 8/ пак в неговата земя. Още веднъж те щяха „да се заселят“ в мир и сигурност и щяха „да бъдат Мой народ“ /стих 8/.

ИЗТОЧНАТА СТРАНА. Споменатите две посоки могат да символизират универсално разширяване /Пс.50:1; Мат.1:11; 8:11/.

СТИХ 8. МОЙ НАРОД. Залог, че заветът щеше да бъде възобновен /Ерем. 31:33/.

СТИХ 9. УКРЕПЕТЕ РЪЦЕТЕ СИ. Заръка да бъдат смели /Съдии 7:11; Исаия 35:3/.

ТЕЗИ ДНИ. Тогавашното настоящо време е представено в контраст с времето на „предишните пророци“ /7:7/. Пророците, за които се споменава тук са Агей и Захария, шегуващи се добродушно към завърналите се от плен да поставят „основата на дома на Господа“ и да го построят отново /Ездра 6:14/.

СТИХ 10. ПРЕДИ ОНЕЗИ ДНИ. Намек за времето на бездействие /Ездра 4 Глава/, което последва първоначалното поставяне на основите на храма след завръщането от плена. Нямаше „надници“ т. е. заплата, защото земята не раждаше произведения и съществуваше голяма бедност /Агей 2:17/.

Състоянието на липса на мир беше предизвикано от опозицията на враждебния народ на земята относно работата по построяването на храма /Ездра 4:4/. Думите „всеки против ближния му“ посочват вътрешните несъгласия между завърналите се юдеи, добавени към външната опозиция.

СТИХ 11. НЯМА ДА СЕ ОТНАСЯМ. Поради възобновеното си усърдие в работата по построяването на храма, Божието отношение към „останалите“ се променя /Агей 2:18-19/. „Както в предишните дни“ се отнася за времето на

бездействие, както бе споменато в стих 10.

СТИХ 12. ЩЕ ИМА СЕМЕ. Реколтата щеше да бъде запазена от присвояване от неприятеля /Левит 26:16/ и така щеше „да има семе” /Левит 26:4-6/.

СТИХ 13. ПРОКЛЯТИЕ. Виж Еремия 24:9.

ДОМЕ ЮДОВ. Фактът, че са споменати Юдовия и Израелевия дом показва, че възстановяването щеше да обхваща потомците на всичките 12 племена /Ерем.50:17, 20, 33-34/. Беше очевидно, че някои от всичките 12 племена се бяха върнали.

БЛАГОСЛОВЕНИЕ. За ролята на израелтяните за възстановяването виж АБК, том IV, стр.27-30, англ.

СТИХ 14. НЕ СЕ РАЗКАЯХ. Виж коментара за 7:13.

СТИХ 15. ДА СТОРЯ ДОБРО. Сравнете с Ерем.31:28. Пророкът представя контраста между миналото и бъдещето.

СТИХ 16. ТРЯБВА ДА ПРАВИТЕ. Славните обещания бяха условни и основани на послушание. Стихове 16 и 17 наблягат върху моралните добродетели /коментара върху Михей 6:8/

СТИХ 19. ПОСТЪТ. Връщайки се към първоначалния въпрос /7:3,5/ Бог известява, че тези предишни възпоминания за бедствия ще се променят в радостни случаи. Постенето в „четвъртия” и „петия” месец несъмнено възпоменаваше превземането и разрушаването на Ерусалим он вавилонците /4Царе 25:1-9; Ерем.52:12-16/; постът в „седмия месец” възпоменаваше може би убийството на Годолия и бягството в Египет /4Царе 25:22-26; Ерем.41:1-2; Зах.7:5/; а постът в „десетия месец” възпоменаваше вероятно времето, когато цар Навуходоносор е започнал обсадата на Ерусалим /4Царе 25:1-2; Ерем. 52:4/.

СТИХ 20. ХОРА. Благосъстоянието на Израел трябваше да бъде изява пред всички народи за ползата и последиците от искреното поклонение на Йехова. Като резултат от тази изява мнозина от онези народи щяха да бъдат доведени до поклонение на Господа./АБК т.IV, стр.28-29, англ./

СТИХ 21. НЕКА ОТИДЕМ НЕЗАБАВНО. Пророк Исая описва същото движение /виж коментара за Исая 2:2-4/.

СТИХ 22. ЗА ДА ПОТЪРСЯТ ГОДПОДА. Чудни щяха да бъдат резултатите, ако израелтяните при завръщането си от плена бяха изпълнили славното си предопределение. Цялата земя щеше да бъде приготвена за първото идване на Христос /виж АБК т.IV стр.29-30, англ.; Е.Уайт, Пророци и царе, стр.704, англ./.

СТИХ 23. ВСИЧКИТЕ ЕЗИЦИ. Представяне на едно световно, универсално движение.

ЩЕ ХВАНАТ. Илюстрация на по-нататъшното разширяване на мисионското движение. Колко е тъжно, че Израил се отвърна от славното си предназначение, а то можеше да донесе изцеление и духовен живот на мнозина /Е.Уайт, Пророци и царе/. Сега Бог осъществява намеренията Си чрез църквата Си на земята. Нейните членове трябва да разпръскват светлината на истината до всички народи /Откр. 14:6/. В личния си живот трябва да направят религията на Исус така привлекателна, че и други да пожелаят да посветят своя живот на Спасителя. Божията църква трябва да бъде благословение за света/8:13/.

Глава 9

СТИХ 1. ИЗЯВЕНО. Господнето Слово бе пророчество. Виж коментара за Исая

13:1.

АДРАХ. Вероятно се отнася за „Hattarikka” от асирийските надписи, територия в Сирия, граничеща с Емат.

НАД ДАМАСК. Дамаск беше обекта на пророчеството и вестта беше изобличение и осъжданена този град.

СТИХ 2. ЕМАТ. Град, който е разположен на 189 км североизточно от Дамаск.

ТИР И СИДОН. За описанието на Тир и Сидон и на наказанието, което щеше да постигне тези градове, както е посочено в стих 3 и 4 виж коментара за Езекиил глави 26 до 28. Описанието на пророк Захария е паралелно свързано със същото, но по-подробно описание е дадено от пророк Езекиил.

СТИХ 5. АСКАЛОН. Превземането на големия град Тир щеше да предизвика страх и ужас сред околните народи, на главните градове на филистимската земя, които са посочени тук. Сравнете пророчеството на Езекиил за филистимците /Езек. 25:15-17/.

СТИХ 6. УЗУРПАТОРСКО ПЛЕМЕ. Към него се отнася незаконороден или роден от брак с чужденци /виж коментара за Втор.23:2/.

СТИХ 7. КРЪВТА. Несъмнено отнасяне за езическите практики за пиене кръвта на жертвите или ядене на жертвите с кръвта. На израелтяните беше строго забранено да ядат кръв /Левит 17:10,12/.

ГНУСОТИИТЕ. Виж Исая 66:3,17.

ЗА НАШИЯ БОГ. Останалите или „остатъка” щеше да изостави идолопоклонническите практики и щеше да се присъедини към Израел.

КАТО ХИЛЯДНИК. Онези, които сами щяха да се присъединят към Господа щяха да станат като тези, от семействата и родовете на Юдея.

ЙЕВУСЕЦА. Йевусейците са били древните жители на укрепения Сион. Племето не било напълно разорено, а са били оставени като слуги /3Царе 9:20-21/. Не е напълно ясно какво е имал предвид пророкът със сравнението. Може би е предсказвал поглъщането на филистимците в държавата Израел.

СТИХ 8. ЩЕ РАЗПОЛОЖА СВОЯ СТАН. Бог щеше да защити Израел от неприятелите му.

ЗА ДА НЕ ПРЕМИНЕ НЯКОЙ. Отнасяне за неприятелски чети или за враждебни нападения на различни места.

ВИДЯХ С ОЧИТЕ СИ. Бог сега разглежда състоянието на Израел и намерението Му към него е да му помогне /виж Изход 3:7,9/.

СТИХ 9. РАДВАЙ СЕ МНОГО. Сион е призван да се радва, защото неговото обещано избавление ще бъде извършено чрез неговия Цар, Който идва, Месия.

ПРАВЕДЕН. На еврейски език думата е „saddiq”, дума която се среща повече от 200 пъти в Стария Завет. Обикновено се превежда „праведен” и по-рядко „справедлив”. Терминът другаде се използва за Месия. Пророк Еремия известява: „Ще въздигна на Давид праведен Отрасъл”, Който трябваше да сенарича „Господ е наша правда” /Ерем.23:5,6/ Някои тълкуватели разглеждат „saddiq” и със значение „триумфиращ” /виж Ревизиран стандартен превод/. Тази идея произлиза от наблюдението, че онзи, който приема това, което е негово право е „тържествуващ”. Макар че такова определение е в хармония с контекста, съмнително е, че значението на думата следва да бъде така ограничено. Моралната правда е основната характерна черта на Месия. В човешкото Си естество Исус изяви съвършен характер и Той предлага да го вмени на всички, които Го приемат с вяра. Цялата ни правда е „като омърсена дреха” /Исая 64:6/. Но Исус „стана за нас

мъдрост от Бога и правда, и освещение, и изкупление /1Кор.1:30/.

СПАСЯВА. Думата на еврейски е „yasha” и означава „спасявам”. „Yasha” е корен на думата за името „Исус” /виж коментара за Матей 1:1,21/.

КРОТЪК. За тази характерна черта на Месия виж Матей 11:29; Филип.2:5-8.

НА ОСЕЛ. За изпълнението на това предсказание виж коментара за Матей 21:1-11.

СТИХ 10. ИЗТРЕБЯ. Предсказание за пълно военно унищожение. Ефрем и Ерусалим представят съответно десетте племена на Северното царство и двете племена на Юдея, съставляващи цялата юдейска нация.

НАРОДИТЕ. Цялата опозиция на неприятеля към израелевия народ щеше да бъде унищожена /Йоил 3:1-17; Захария 14:1-9/.

ДО ЗЕМНИТЕ КРАИЩА. Показател за световното разпростиране на Месианското царство.

СТИХ 11. КОЛКОТО ДО ТЕБ. Бог се обръща към Своя заветен народ.

ЗАВЕТ. Вероятно в неговите по-широки аспекти е отнасяне за завет, сключен с човека в Едем /Бит.3:15/ и възобновен с Авраам /Бит.22:18/. Този завет стана известен като Новия Завет /Евр.8:8-12/.

АЗ ИЗВЕДОХ. Или „Аз ще изведа”. Отнасяне за израелтяните, които са били все още пленници в чужди земи.

СТИХ 12. ВЪРНЕТЕ СЕ. Небесен призив към „затворниците, Разпръснати по земята да приемат избавлението. Прибежището е Сион, защитен от Бог и символизиращ Неговото спасение /виж Михей 4:8/.

ОБНАДЕЖДЕНИ ЗАТВОРНИЦИ. Завърналите се затворници, които макар и такива поради обстоятелствата, имат надежда за избавление, за което Бог ги уверява – ако те прилежно слушат гласа Му /6:15/; виж коментара за Мат.7:24-27/.

ОЩЕ ДНЕС. Пред лицето на неблагоприятните условия.

ДВОЙНО. Сравнете с Исаия 61:7.

СТИХ 13. ЗАПЪНА ЮДА. Тук Бог е представен като воин, готов за битка, използващ Юдея като Свой лък, а Ефрем /Израел/ - като стрела.

ГЪРЦИО. Тук вероятно символ за страните, в които юдеите са били отведени /Йоил 3:6/.

СТИХ 14. Господ ще се яви. Намесата на Бог е описана с поетичен език. Сравни с Пс.18:14.

ВИХРУШКИ. Сравнете с Йов 37:9.

СТИХ 15. ЩЕ ГИ ЗАЩИТАВА. Поетичното описание от стих 14 продължава и в стих 15. Действието е изключително романтично. Убийството на враговете е сравнено с жертва, а противниците са описани като опиянени от кръвта на жертвите.

СТИХ. 16. ЩЕ ГИ ИЗБАВИ. Нещата ще се обърнат. Онези, които са били потискани ще блесят като скъпоценни камъни на корона.

СТИХ 17. БЛАГОСТТА МУ. Господ, Всемогъщият Избавител е възвеличен.

ЖИТОТО. Житото и младото вино представят изобилието от земни произведения. Житейските нужди ще бъдат изобилно задоволени, когато Бог възстанови народа Си в тяхното наследство.

Глава 10

СТИХ 1. ОТ ГОСПОДА. Пророк Захария разкрива, че Божият народ трябва да

приеме обещаните благословения и че трябва да ги искат от Господа, а не от идолите /стих 2/. Сигурността от изобилие /9:17/ подтиква пророка да призове народа си да уповава единствено на Бога за материалните и духовните облаги.

ПРОЛЕТНИЯТ ДЪЖД. Пролетният /или късният/ дъжд пада през пролетта в края на дъждовния сезон и е нужен за узряване на житото преди жътвата /Втор.11:14/. С ранния дъжд започваше дъждовния сезон през есента, за да осигури растежа на посятото семе. Изобилните дъждове – ранният и късният, бяха знак за Божията грижа и благоволение, за неговите материални и духовни благословения /Ис.30:23; Ерем.5:24; Йоил 2:23/.

СВЕТКАВИЦИ. На еврейски език думата е „chazimim”. Фигуративният израз за късния дъжд е използван, за да опише специалното изливане на Светия Дух в последните дни на човешката история /виж коментара за Йоил 2:23/. Сега е времето на „късния дъжд”, когато хората трябва да отправят най-настойчиви молитви, така че духовната благодат, която приготвя църквата за идването на Човешкия Син да може бързо да се осъзнае и осъществи. /Е.Уайт, Деяния на апостолите, стр.55; Свид. за служителите и евангелските работници, стр.506/.

СТИХ 2. ИДОЛИТЕ. На еврейски език думата е „tegraphim” и означава домашни богове, обикновено във формата на малки човешки фигури /виж коментара за Бит.31:19/.

СУЕТА. Безсмисленост, напълно безполезна отговори.

МАГЪОСНИЦИТЕ. Онези хора, които претендираха, че откриват волята на боговете /Ерем.29:8/.

СКИТА. Увереността в тези измамници доведе израелтяните да бъдат отведени в плен.

НЯМА ПАСТИР. Вероятно, че нямат цар, който да ги управлява и защитава /Осия 3:4/.

ПАСТИРИТЕ. От контекста се разбира, че има предвид, че тези фалшиви пастири бяха отстъпилите водачи на Израел, князете, свещениците и пророците, които Бог основно държеше отговорни за цялото зло, което бе постигнало Израел във връзка с плена /Ис.3:12; 9:16; Ерем.2:8,26-27; 8:1-2; 10:21; 32:32; Езек.22:23-31; 34:2-10 и др./.

В Захария 11:15,17 се намеква, че тези фалшиви пастири са се обогатили от стадото си и в гл. 10:22 народът е представен като овце, които са се заблудили, понеже не са имали пастир, който да ги води по правилния път /Ерем.5:1-5; Езек.34:5/.

Други тълкуватели предлагат, че пастирите представят езическите царе, които владеят над Израел във времето, когато „нямат свой пастир” /стих 2/. Бог е използвал тези езически „пастири” като Свои инструменти, за да накаже народа Си /Исаия 10:5-6/, но те са прилагали безотговорна жестокост към Неговия народ.

КОЗЛИ. На еврейски език думата е „attidim”. Тя е използвана като метафора за водачите както е тук и в Исаия 14:9.

СТАДОТО СИ. Бог щеше да посети „стадото Си” с благословения и щеше да направи народа Си силен, за да победи неприятелите си /9:13/.

СТИХ 4. КРАЙЪГЪЛНИЯТ КАМЪК. А може би и крайъгълната кула. Различните фигуративни изрази подчертават твърдостта и безопасността на Юдея. Юдеите разглеждат този стих като Месианско пророчество.

КОЛЪТ. Сравни с Исаия 22:23.

СТИХ 5. СИЛНИ МЪЖЕ. Божието присъствие щеше да осигури на избрания народ пълен триумф над враговете им. Тези обещания за победа бяха „условни,

основани на послушание” /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.704, англ./ и никога не бяха осъществени за Израел поради постоянният им отказ да изпълнят Божествените намерения.

СТИХ 6. ЮДОВИЯТ ДОМ. Има се предвид южното царство /3Царе 11:31,32/.

ЙОСИФОВИЯТ ДОМ. Десетте племена, съставляващи Северното царство Израел са така наречени, понеже най-многобройното и изявено племе сред северните племена беше това на Ефрем, сина на Йосиф /Бит. 41:50-52/.

КАТО ЧЕ ЛИ. На завърналите се пленници Бог обещаваше даром пълно възстановяване. Ако те сътрудничеха на Божествените намерения, скоро щяха да се радват на благополучие не по-различно от това, което беше тяхна привилегия да получат и по-рано /виж АБК, том IV, стр.31-32, англ./

Така може да бъде и с грешника. Макар че е виновен за тежко престъпление, той може да получи прощение напълно даром. Когато чрез вяра приеме Христовата праведност, той се приема от Бога, като че ли никога не е съгрешавал /виж Е.Уайт, Пътят към Христа, стр.62, англ./.

СТИХ 7. ЕФРЕМЦИТЕ. Тоест от Северното царство. Поради греха им, на десетте племена не беше дадено обещание за пълно възстановяване на предишната им сила в Палестина /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.298, англ./.

Но славно място очакваше онези сред тези племена, които щяха да се присъединят към Господа и да се свържат с остатъка от Юдея.

СТИХ 8. ЩЕ ИМ СВИРНА. В Септуагинтата изразът се чете „Ще им направя знак”.

СТИХ 10. ЕГИПЕТСКАТА ЗЕМЯ. Виж Ерем. 43 и 44 относно юдеите, които живеят в Египет.

АСИРИЯ. Тук е представена територията на Асирия, която сега вече е в пределите на Персия /виж коментара за Ездра 6:22/.

ГАЛААДСКАТА ЗЕМЯ И В ЛИВАН. Страни в източните и северни предели на Израел, които бяха първи отведени в плен и обезлюдени /4Царе 15:29; виж коментара за 1Лет.5:26/.

СТИХ 11. ВЪРХУ МОРЕТО. Отнасяне за чудото при Червеното море /Иzx.14/. Бог отново желаше да действа по чуден начин за избавлението на народа Си.

ЩЕ СЕ ПОВАЛИ. Наказание щеше да бъде нанесено на онези народи, които бяха пленявали Божия народ /Исаия 40:12; 13:1-22; Езек.29-32 и др./.

СТИХ 12. ЩЕ ХОДЯТ В ИМЕТО МУ. В Септуагинтата изразът се чете: „в славата Му”, което изисква промяна на една от буквите на еврейски език. Сравнете с Михей 4:5.

Глава 11

СТИХ 1. ВРАТИТЕ СИ. Съществува значително различие в схващанията относно начина на тълкуване на символизма в Глава 11. Езикът е така силно фигуративен, а пророкът поднася толкова малко обяснение, че е невъзможна пълна яснота относно неговите поучения. Два основни възгледа са поддържани: 1/ че пасажът е предсказание за наказанието, което щеше да постигне юдеите поради тяхното отхвърляне на Божието ръководство, особено на Месия и 2/ че пасажът е преглед на миналата история на Израел, но в метафорична форма, за да ги предупреди какво може да им донесе едно бъдещо престъпление. Последното схващане тук е кратко представено като пример на възможна интерпретация. В

същото време схващането, че Главата е предсказателна, тоест, дотолкова, доколкото това е предупреждение за участта на Израел, ако народът отхвърли настоящето и бъдещето си ръководство – може да бъде препоръчано.

Стихове 1-3 са били разбирани по различен начин. Сред поддържаните възгледи са: 1/ че те предсказват продължаване на опустошението за известно време, преди да се изпълни славното бъдеще, описано в 10:5-12; 2/ че те представят предупреждение за наказание, което ще бъде неизбежен резултат от по-нататъшно непослушание и отстъпничество; 3/ че те са оплакване на падането на Асирия и Египет, чието унижение беше предсказано в гл. 10:11; 4/ че те са преглед на опустошенията, които бяха вече извършени и на причините за тях, като предупреждение за настоящето поколение.

СТИХ 2. КЕДРИ. Но тук кедърът, елата и дъбът са вероятно използвани метафорично за видни водачи или за самите народи.

СТИХ 3. РИДАЕЩИ ПАСТИРИ. За коментар виж коментара на гл.10:3.

ВЕЛИЧИЕ. На еврейски език думата е „ga on”. Тук вероятно е използвана в смисъл, че гъстата растителност, която е покривала бреговете на Йордан неочаквано е била опустошена от лъвовете /виж коментара за Ерем.12:5/.

СТИХ 4. ПАСИ. Бог заповядва на пророка като Негов представител, да се грижи за стадото Му.

НА КЛАНЕ. Изоставено, такава би била участта на стадото.

СТИХ 5. КУПУВАЧИ.Тоест, злите пастири от стих 3, които търгуват с тях и въпреки това имат дързостта да благославят Господа за добрата си сполука /стих 5/. Заслепени от собствените си интереси не са смятали себе си за виновни, когато са се отнасяли зле със стадото.

СТИХ 6. ЩЕ ПРЕДАМ. Тези угнетители щяха да бъдат предадени в ръцете на други народи, които от своя страна щяха да угнетяват тях. Бог държи отговорни водачите за грижата им към Неговите деца /Исаия 10:5-7,12; виж коментара за Дан. 4:17/.

СТИХ 7. БЛАГОСТ.На еврейски език думата е „no' am” и означава „благост”, „благоволение”, „любвеобилност”, „веселост”, „приятен”. В Стария Завет думата „no'am” се среща седем пъти и е преведена като „благост” или „благоволение” четири пъти /Пс.27:4; 90:17; Зах.11:7,10/ като „угоден” – два пъти /Пр.15:26; 16:24/ и като „приятен” – един път /Пр.3:17/. Както пречупването на тоягата представя нарушаването на завета /Зах.11:10/, така тоягата можеи да се смята за символ на завета.

ВРЪЗКИ. На еврейски език думата е „chobelim” е свързана с думата „chebel”, означаваща „връв” или „въже”. Следователно „chobelim” в тесен смисъл на думата представя „съюз”. Според стих 14 тази тояга е представлявала братството между Юдея и Израел.

Бог бе сключил тържествена заветна връзка със Своя народ /Иzx. 19:5,6; 24:3-8/. Неговото намерение беше, като свята, обединена нация да бъдат благословение за света /виж Бит.12:2; АБК, том IV, стр.27-30, англ./.

Двете тояги символизираха Божиите благи намерения за Неговия народ.

СТИХ 8. ТРИМА ПАСТИРИ. Не е възможно с някаква степен на сигурност да се приложи това за някои отделни личности или служби. Най-добре е да разбираме този текст в неговия общ смисъл, а именно, че Бог бе избавил народа Си от цялата опозиция и от потискащото и угнетяващо водителство. Той правеше всичко възможно Неговите планове, свързани с Израел да бъдат успешни /виж

коментара за Исаия 5:4; Захария 10:3/.

СТИХ 9. **НЯМА ДА ВИ ПАСА.** Бог проявяваше това отношение, когато народът упорито отказваше да приеме Неговото водителство /4Царе 18:2; 2Лет.36:14-16/.

СТИХ 10. **ПРЕЧУПИХ Я.** Това символично действие представя унищожаването на завета /виж коментара за стих 7/.

Стих 11. **Познаха.** Дързостта и скептицизмът сред народа поставяха под въпрос изпълнението на Божествените заплахи. Като пример на такова отношение виж коментара за Езек. 11:3. Изпълнението на пророчествата потвърждаваше почтеността на Господното Слово.

СТИХ 12. **ДАЙТЕ МИ ЗАПЛАТАТА МИ.** Говорейки от името на главния Пастир, Захария се обръща към цялото стадо на израелтяните, като изисква от тях заплатата си. Въпросът осветлява голямата неблагоприятност на народа. Пророкът оставя заплащането на заплатата да стане според чувството им за правосъдие.

ТРИДЕСЕТ СРЕБЪРНИКА. Тази нищожно малка сума /съвременната стойност е 12,60 долара/ показва тяхната презрителна благодарност за това, което Бог е направил за тях. Тридесет сребърника беше цената на един роб /Изход 21:32/. Но по-древните сребърници са се различавали по тежина от тези на пророк Захария /виж коментара за Изход 21:32/. За изпълнението на стихове 12 и 13 в преживяването на нашия Господ виж коментара за Матей 27:3-10.

СТИХ 13. **ХВЪРЛИ ГИ НА ГРЪНЧАРЯ.** Не е дадена причината, нито е посочено защо дара е направен в „Господния дом”. Промяната на една буква на еврейски език дава възможност думата да се прочете „съкровищница”, вместо „грънчаря” /виж Ревизиран стандартен превод/. „Съкровищница” се чете и в превода от Сирийски език. Някои тълкуватели разбират израза „хвърли ги на грънчаря” като просто израз за отбелязване на надменното отхвърляне на „тридесетте сребърника”, когато ги внасят в съкровищницата на храма.

СТИХ 14. **ПРЕЧУПИХ.** Значението на това символично действие е обяснено незабавно /виж коментара за стих 7/. За разделянето на царството виж 3Царе 11:26-37; 12:13-20.

СТИХ 15. **ВЗЕМИ СИ.** Понеже Божият народ беше отхвърлил Добрия Пастир, на пророк Захария е заповядано /стих4/ да приеме ролята и да вземе „пособията” на ненужен пастир.

СТИХ 16. **А ЩЕ ЯДЕ МЕСОТО.** Картично символично представяне на преживяването, което щеше да достигне Израел, когато отхвърляйки Божието ръководство, щяха да загубят Божествената закрила и народът щеше да стане плячка на враждебните народи.

СТИХ 17. **МЕЧ.** Страшно предупреждение за онези, които приемат ръководството на стадото, да не би да се намерят неверни на повереното им доверие.

Глава 12

СТИХ 1. **ГОСПОДНЕТО СЛОВО ИЗЯВЕНО.** Глави 12-14 съдържат второто „пророческо слово” /виж коментара за 9:1/. Пророческата вест може да бъде озаглавена „Триумфът на Божия план”.

СТИХ 2. **ОМАЙНА ЧАША.** Тоест, чаша чието съдържание ще предизвика трепет. Сравнете с подобните фигуративни изрази в Исаия 51:17; Ерем.25:15-18; 51:57; Авакум 2:16.

ОБСАДАТА. Виж коментара за Захария 14:2

СТИХ 3. **ТЕЖЪК КАМЪК.** Ерусалим щеше да бъде като речен камък, много тежък да се повдигне и явно с остри издадени краища.

ЩЕ СЕ СМАЖАТ. На еврейски език глаголът е „saraf”, който се среща тук и в Левит 21:5, където описва своеволни порязвания по тялото, което беше забранено за израелтяните. Божията специална закрила бе над Неговия народ. Онези, които правеха опит да го наранят, щяха самите те да бъдат наранени.

СТИХ 4. **ЩЕ ПОРАЗЯ.** Тези думи трябва да са били особено утешителни за Зоровавел и неговите другари по времето когато бъдещето е било тъмно и врагът е искал да отслаби Божието дело /Агей 2:22/.

СТИХ 6. **НАЧАЛНИЦИ.** На еврейски език „alluphim”. Лека промяна на гласна дава прочитането „alaphim”, което може да бъде преведено като „хиляди” /1Царе 10:19/. Виж коментара за Михей 5:2. Насърчени от Божието закриляща сила, юдейските началници щяха да разширят пределите си и щяха да завладеят определената им от Бога територия.

СТИХ 7. **ЗА ДА НЕ СЕ ВЪЗВЕЛИЧИ.** Като резултат от възвеличаване на провинциалните области, славата на провинцията Юдея трябваше да бъде еднаква с тази на столицата, на Ерусалим.

СТИХ 8. **КАТО ДАВИД.** Тези обещания за завладяване Можеха да бъдат изпълнени от остатъка в Юдея. Очакваше се, че след завършването им от плен, те щяха да се свържат напълно с Божествените намерения. Народ, който така стои с Господа е непоклатим. Всяка личност също може да претендира за тези обещания в битките си срещу изкушенията и в победите си за Господа. /виж Е.Уайт, Копнежът на вековете, стр.250,251 англ./ За приложението на това пророчество за християнската ера виж АБК, том IV стр.35,36/.

СТИХ 9. **ЩЕ ПОТЪРСЯ ДА ИЗТРЕБЯ.** Допълнителна увереност за победа над вражеската опозиция.

СТИХ 10. **БЛАГОДАТ.** На еврейски език думата е „chen”, която има две основни значения: 1/ „качества, които правят някой човек приятен, привлекателен” и 2/ „благоволение”, често откривано в израза „да придобия благоволение”, преведен също „да придобия благодат, милост” /Бит.18:3; 19:19; 32:5 и др./ „Chen” произхожда от корена „chanaf”, който означава „да бъде милостив”.

МОЛЕНИЕ. На еврейски език думата е „tachanunim”, чийто корен е „chanaf”. Думата, преведена като „благодат” е също от този корен. Думата „tachanunim” означава моление за благодат, за милост, за благоволение.

Предсказанието относно изливането на „дух на благодат и моление” е било различно разбирано. Изразът „дух на благодат” може да бъде разтълкуван като означаващ дух, който търси благоволение. Ако това е значението, вторият израз „дух на моление” е по същество съпоставен на първия и фразите могат да бъдат изразени така: „дух, който търси благоволение” и „дух, който моли за благоволение”. Изразът, разбран по този начин означава, че тук пророкът като вижда във видение настъпването на духовно пробуждане в бъдеще, дава ново прозрение върху греховността и характеризиранието и чрез настойчивото търсене на Христовата праведност. Гледайки към „прободения” Месия, виждайки в Него изпълнението на всички старозаветни символи, пробуждайки се както никога преди това от удивителната Божия любов в дара на Неговия Син, хората щяха дълбоко да заплачат за миналите недостатъци на характера си.

Плачът, „както някой плаче за единичкия си син” може да бъде и скръб за

смъртта на Месия, такава каквато народ приготвен да приеме Месия щеше да приеме. Тук пророк Захария представя бъдещето на Израел, каквото то би могло да бъде. Божият план бе цялата земя да бъде подготвена за първото идване на Христос /виж Е.Уайт, Пророци и царе, стр.704, англ./ Колко различна би била историята на юдейската нация и на Ерусалим, ако народът бе приел дара на Божия възлюбен Син! /Е.Уайт, Копнежът на вековете, стр.576-577, англ./ Ако Той би дошъл при народ така приготвен да Го приеме и Той изведнъж беше „прободен”, колко дълбока щеше да бъде тяхната скръб! Горчивината на тяхната скръб щеше да се засили и от разбирането, че техните грехове бяха причинили Неговата смърт.

Но думите трябваше да имат и друго изпълнение. Изглежда че думите от Захария 12:10 се имат предвид в Мат.24:30 – „И тогава ще заплачат всички земни племена, като видят Човешкия Син, идващ на небесните облаци със сила и голяма слава” и в Откровение 1:7 – „Ето иде с облаци и ще Го види всяко око, и онези, които Го прободоха; и всички земни племена ще заридаят за Него”. Думата, преведена като „заридаят” в Откр.1:7 е същата, както тази, преведена като „заплачат” в Мат.24:30 и отразява прочита на Захария 12:10 в Септуагинтата. Описаният тук плач обрисова картини на опитностите на онези, които са отхвърлили Христос при първото Му идване. Когато Го видят в цялата Му слава при Второто пришествие, те ще осъзнаят пълния смисъл на своето дело /Е.Уайт, Копнежът на вековете, стр.580, англ. Несъмнено, „най-ревностните противници на Неговата истина и на Неговия народ от всички други векове са също включени в даденото тук пророчество /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.637, англ.; Ранни писания, стр.179, англ./.

ПРОБОДОХА. На еврейски думата е „dagar”. Често е използвана за пробуждане с оръжие /Числа 25:8; Съдии 9:54; 1Царе 31:4; 1Лет.10:4/. Апостол Йоан отбелязва, че Писанието се е изпълнило, когато един от римските войници е пробол с копие ребрата на Исус /Йоан 19:37/.

СТИХ 11. АДАДРИМОН. Сложна дума, съставена от две имена на един и същ бог – Адад и Римон. Значението на термина не е ясно. Някои тълкуватели смятат, че Ададримон е място в долината до Мегидо и това е отнасяне за смъртта на Йосия, който получава смъртоносна рана в битката срещу египетския цар Нехао в долината Мегидо. Смъртта на царя бе предизвикала жалеене на цяла Юдея и Ерусалим /2Лет.35:20-25/. Редица опити са правени да се определи мястото, но без успех. Други тълкуватели смятат, че „жалеенето при Ададримон” се отнася за някакъв езически ритуал. Фактът, че сложното име Ададримон е съставено от двете имена на езическо божество допринеся за приемане на тази гледна точка.

СТИХ 12. ВСЯКО ДОМОЧАДИЕ НАСАМЕ. Изброяването на различните домочадия в стихове 12 и 13 завършва с израза: „всичките останали домочадия” /стих 14/ предава картината за всеобщо, световно „жалеене”. „Домочадието на Давидовия дом” представя царското семейство. Натан беше син на Давид /1Лет. 3:5/. То може да е споменато тук, тъй като Зоровавел беше потомък на Давид чрез Натан /Лука 3:27,31/. Левитите представят духовните водачи. Както в случая с Давидовия дом, едно видно семейство е споменато – това на Натан. За семейството на Семей, виж Числа 3:17-18,21.

Глава 13

СТИХ 1. В ОНЗИ ДЕН. Специално отнасяне за деня на Месия, споменат вече в

12:10. Идването на Изкупителя щеше да бъде по специален особен начин, призовавайки вниманието на хората към Божието средство за изкуплението на греха. Винаги съществува един открит извор. Идването на хората при Спасителя чрез вяра винаги е давало възможност за прощение на греха. Но те многократно са игнорирали осигуреното средство за спасение. Сега трябваше да бъде отправена нова покана.

СТИХ 2. ЩЕ ИЗТРЕБЯ. Стихове 2-5 предизвестяват очистването на земята от идоли и лъжливи пророци. Ужасът, в който ще бъдат държани фалшивите пророци картинно е илюстриран с обръщането към закона, подобно на древната системо от правила за някои от отстъпилите израелтяни /Втор.13:6-10; 18:20/. Израел беше особено нараняван от фалшиви пророци /Ерем.23:9-40; Езек.1-23/. В новата обстановка, която Бог възнамеряваше да утвърди, следването на първото идване на Месия беше от особено значение, така че всички фалшиви религиозни учители трябваше да бъдат отстранени и техните заблуждаващи изявления да бъдат смълчани.

Лъжливите религиозни учители и пророци още от древни времена са били напад за Божията църква и ще продължат да бъдат до края на времето /Мат. 24:24; 2Сол.2:9-10; Откр.13:13-14/. Единствената сигурност срещу техните измамни учения е да имаме ум, който грижливо се обогатява с истините от Библията /виж коментара за Езек.22:25/.

СТИХ 6. МЕЖДУ МИЩЦИТЕ СИ. Някои тълкуват израза като „гръб”, сравнявайки го с този в 4Царе 9:24 – „между плещите му”, което явно означава „гръб”. Стрелата, която улучи Йорам между плещите му, прониза и излезе през сърцето му”. В контекста си въпросът за тези рани изглежда да е насочен към преобразените фалшиви пророци /Зах.13:5-6/. Някои тълкуватели прилагат този текст за Христос като предсказващ презрителното отношение към Него и раните по ръцете Му получени от онези, които трябваше да бъдат Негови приятели /Мат.27:26; Марк 14:65; 15:15; Лука 22:63; Йоан 19:1,17-18/. Това трябваше да се направи чрез второто приложение и чрез прекъсване след Захария 13:5 и чрез свързването със стихове 6 и 7, които ясно са предсказателни за Исус Христос /Мат.26:31/.

СТИХ 7. ПОРАЗИ. Исус прилага думите за Себе Си /Мат.26:31/. Овцете бяха се разпръснали когато Неговите ученици се разбягаха преди Той да понесе изпитанието и смъртта Си /Мат.26:56; Йоан 16:32/.

АЗ ЩЕ ОБЪРНА РЪКАТА СИ. Тази фраза може да бъде разбрана в добър смисъл както е в Исая 1:25, или в лош смисъл, както е в Амос 1:8. В първия случай тя е уверение за утеха и закрила на Неговите „малки”, а в последния случай е предсказание, че трудностите и утесненията щяха да се разпрострат дори до кротките и смирените от стадото.

СТИХ 8. ИЗТРЕБЕНИ. Тук пророк Захария дава предсказание за условията и събитията, които биха настъпили, ако Израел се свързваше с Божиите планове и намерения. Мнозина, макар и не всички, щяха да приемат Месия. Неговата смърт щеше да бъде последвана от време на утеснение, време на изстребване на онези, които не желаеха да Го приемат и време на пречистване /ст.9/ за онези, които щяха да станат Негови последователи. Дадената тук пропорция /две трети изстребени и една трета оставени/ не бива да се възприема в абсолютен смисъл, макар че несъмнено тогава, както и по-късно, мнозинството щеше да отхвърли определеното от Бога спасение /Мат.22:14/.

СТИХ 9. ТЕ СА МОЙ НАРОД. С пречистения остатък Бог щеше да възстанови и отвърди Своя завет. Сравнете с Езек.37:23; Осия 2:23.

Глава 14

Стих 1. ЕТО. Глава 14 е описание на събитията във връзка с Второто пришествие та Месия, в случай че това грандиозно събитие щеше да стане, ако израелтяните, които де бяха върнали от плен бяха изпълнили мисията си. Понеже те се отделяха отново и отново от високите си привилегии и накрая отхвърлиха Месия /Деян.3:13-15/ Бог се отвърна от тях. Сега Той извършва намеренията Си чрез християнската църква. Внимателно трябва да прилагаме пророчествата от книгата на пророк Захария гл. 14 за нашите дни. Принципите, очертани в АБК том IV, стр.25-38, англ. Трябва внимателно да се прилагат в тълкуването на Зах.14 гл., тъй като могат да се направят и други неприемливи заключения.

СТИХ 2. ЩЕ СЪБЕРА. Представената тук картина е подобна на тази представена от пророк Йоил /виж коментара за Йоил 3:1-2/. Благополучието на Израел щеше да предизвика враждебност на народите, които са представени като събирани от Бога срещу Ерусалим /виж Езек.38:16/. Но Захария призовава за внимание към характеристика на битката, която не е спомената от другите пророци – нашествието над Юда и Ерусалим ще бъде час-тично успешно.

НЯМА ДА БЪДЕ ИЗТРЕБЕН. „Останалият народ, сойто няма да бъде изтребен“ беше без съмнение праведните, онези, които са прекарани „през огън“ и пречистени „както се чисти среброто“ /13:9/. Целта от допускането битката да има частичен успех изглежда да е била да се изтребят грешниците от Сион /ст.7-9/.

СТИХ 3. ТОГАВА. Тоест, след частичния успех на врага и унищожението на грешниците. Тук картината е паралелна с тази на пророк Йоил 3:16 и на пророк Езекиил 38:18-23.

СТИХ 4. ЕЛЕОНСКИЯТ ХЪЛМ. Виж коментара за Мат.21:1.

ЩЕ СЕ РАЗЦЕПИ. Стихове 4 и 5 описват големите физически промени на земната повърхност, придружаващи небесната намеса за унищожаване на неприятелските народи. Подробната картина е от гледна точка как тези събития щяха да се извършат, ако Ерусалим бе останал завинаги /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.564; Копнежът на вековете, стр.577; виж коментара за стих 1/. Някои характеристики ще бъдат изпълнени по-късно, когато Новият Ерусалим ще слезе от небето в края на милениума. Но не всички подробности трябва да бъдат така прилагани /Е.Уайт, Великата борба, стр.663, англ./.

СТИХ 5. АСАЛ. На еврейски език думата е „asa!“. Това място не можеше да бъде определено. В Септуагинтата тя се чете „lasol“, вероятно, за да се идентифицира с потока „Yasul“, който да тече в Кедрон. В Ревизирания стандартен превод на Библията се чете: „до брега на Асал“, което изисква добавяне на представката /w/ на еврейски език. На еврейски език „esel“ означава „бряг“.

ЗЕМЕТРЕСЕНИЕТО. Твърде вероятно е това да е земетресението споменато в Амос 1:1.

ЩЕ ДОЙДЕ. Тук идването на Христос е предсказано от гледна точка на обстоятелствата в коментарите за стих 1. За приложението на това пророчество за слизането на Новия Ерусалим след Милениума виж Откровение 21:2.

СВЯТИ. На еврейски език думата е „qedoshim“ и означава „святи“. В Стария Завет думата е прилагана както за хора /Втор.33:3/, така и за ангели /виж коментара

за Йов 15:15, също и Юда 14/.

С ТЕБ. В Септуагинтата и в Сирийски превод изразът се чете „с Него“.

СТИХ 6. СИЯНИЕТО СИ. На еврейски език не е много ясен. В Септуагинтата той се чете: „в онзи ден няма да има светлина или студ, или мраз“. Малка промяна на еврейски език дава възможност вместо думата „светлина“ да се чете „студ“. Изглежда се подчертава отсъствието на студ. Вероятно се предсказват промени в климатичните условия. Сиянието на мраза е изчезнало.

СТИХ 7. ЕДИНСТВЕН ДЕН. Това е един „продължителен“ ден /Ревизиран стандартен превод/. В приложението Му в бъдеще стихът намира изпълнението си в изказването „а нощ няма да има там“ /Откр.21:25; виж коментара за Захария 14:1/.

СТИХ 8. ЖИВА ВОДА. Пророчеството е паралелно на това в Езек. 47:1-12 и описва състоянието, до което те биха могли да доведат /виж коментара за Езек.47:1; Откр.22:1

КЪМ ИЗТОЧНОТО МОРЕ... КЪМ ЗАПАДНОТО МОРЕ. Има се предвид Мъртво море и Средиземно море съответно /виж коментара за Числа 3:23/.

СТИХ 9. ЩЕ БЪДЕ ЦАР. Това бе кулминационното събитие, към което гледаха всички древни пророци и благочестиви хора с ревностно очакване /виж Дан. 7:13-14; Откр.11:15

СТИХ 10. В ПОЛЕ. Предсказване за по-нататъшно топографски промени, които щяха да настъпят, освен споменатите в стих 4. Споменатият тук район преди е бил хълмист.

ГЕВА. Място на 9,2 км. Североизточно от Ерусалим, съвременният Йева, тук използван, за да представи най-северната част на Юдея /виж коментара за 4Царе 23:8/.

РИМОН. Несъмнено това е Ен-римон, 14,4 км североизточно от Вирсавее, съвременния град „Khirbet Umm er-Ramamin“. Тук мястото е използвано, за да посочи най-южния край на Юдея. Сравнете с 4Царе 23:8, където Гева и Вирсавее са посочени, за да посочат северните и южните краища.

ВЕНИАМИНОВАТА ПОРТА. Вероятно еднаква с Овчата порта на североизточния ъгъл на стената.

ПЪРВАТА ПОРТА. Тази порта не може да бъде напълно положително определение, но описанието е достатъчно ясно без познание за точното и разположение.

ЪГЛОВАТА ПОРТА. Тя е спомената също в 4Царе 14:13; Ерем.31:38. Смята се, че това е портата на северозападния ъгъл на стената. Така пророк Захария посочва източните и западните граници на града.

КУЛАТА НА АНАНЕИЛ. Кула на северната стена.

ЦАРСКИТЕ ЛИНОВЕ. Те не могат точно да бъдат определени, но несъмнено са били в южната част на града, може би близо до царските градини в Кедрон /виж Неем. 3:15/. Кулата на Ананеил и цалските линове по този начин посочват северните и южните граници на града. Картината от последната част на Захария 14:10 е на град изцяло населен.

СТИХ 11. НЯМА ДА ИМА ВЕЧЕ ПРОКЛЯТИЕ. Ако народът бе продължил да изпълнява определеното му от Бога местоположение, градът щеше да остане завинаги /виж АБК том IV, стр.30, англ.; Е.Уайт, Великата борба, стр.19, англ./.

СТИХ 12. ЯЗВАТА. Пророкът се връща към обсъждането участта на народите воюващи против Ерусалим. Нападателите щяха да преживеят раните на ужасна

язва, изключително бърза и опустошителна. Язвата щеше да доведе до състояние на ярост и обезумяване, което щеше да доведе до взаимно унищожение /стих 13/.

СТИХ 14. ЩЕ ВОЮВА В ЕРУСАЛИМ. Изразът може да се преведе и „ще воюва против Ерусалим“. Според стих 2 Ерусалим бе паднал в ръцете на врага. Но и тогава Йехова се бе борил за Ерусалим /ст.12-13/, но и народът имаше да извърши своя дял.

СТИХ 15. ЯЗВАТА ВЪРХУ КОНЯ. Подобна язва на тази, която бе поразила хората /ст.12-13/ щеше да поразии товарните животни и добитъка на враговете.

СТИХ 16. ЩЕ ИЗЛИЗА. Целта на Божественото благословение над Израел трябваше да даде изява на това, което Бог желаше да бъде за всичките народи. Разбрали това, което се случваше и уверени от Божието желание да приеме поклонението на всички хора, оцелелите от воюващите народи щяха да търсят Израелевия Бог и щяха да излизат от година на година да Му се поклонят в Ерусалим.

ПРАЗНИКА НА ШАТРИТЕ. За описанието на този празник виж коментара за Левит 23:34,40. Пророк Захария описва състоянието на възстановяване преди свършване на благодатното време и пълното унищожение на греха и грешниците, а именно как биха изглеждали събитията, ако юдеите бяха останали верни. Същото се отнася и за някои пасажи от книгата на пророк Исаия /виж коментара за Исаия 65:17,20/.

СТИХ 17. НЕ ОТИВАТ. Този стих подкрепя коментара за стих 16, че пророкът описва подготвителния етап на цялостното възстановяване на земята. Все още има опасност от бунт и онези, които са склонни към това, са предупредени за наказанието, което ще последва.

СТИХ 18. ЕГИПЕТ. Вероятно споменат поради неговата дълга история на бунт против Бога, или просто като илюстрация на опитността на всички народи. Несъмнено и той е бил сред народите, воюващи против Ерусалим /стих 2/ и сред оцелелите в него сега имаше поклонници на Йехова /стих 16/. Египетската земя бе зависима за напояването си от река Нил. Липсата на дъжд за пълноводието на Нил би означавало пълна икономическа разруха на страната.

СТИХ 20. ЗВЪНЦИТЕ НА КОНЕТЕ. Вероятно това са конете, използвани за пътуването на пътници от всички страни до Ерусалим. Преди конете от другите страни достигнали до Ерусалим бяха често сигнал за война. Сега звънът от украшенията на конете щяха да бъдат приятни музики, защото щяха да разказват за дружините - от поклонници, пътуващи към Ерусалим. Надписът „Посветен на Господа“, преди поставят върху митрата на първосвещеника /Изход 28:36-37/ сега щеше да бъде мотото на поклонниците.

КОТЛИ. Споменаването на котлите и легените в стихове 20 и 21 изглежда да се отнася до необходимостта от посвещаването на голям брой от тези съдове поради големия брой поклонници, които щяха да дойдат в Ерусалим.

СТИХ 21. ДА ТЪРГУВА. В икономика, в която всички народи са добре дошли, никой не би бил изключен поради национална принадлежност. Но търговци от вида на онези, които Исус изгони от храма /Мат.21:12/, нямаше да бъдат толерирани.

Книгата на пророк Йоил

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Книгата носи името на пророка, чието пророчество тя съдържа. На еврейски език думата е „Yo' el" и вероятно означава „Йехова е Бог”.

2. АВТОР. Не знаем нищо за Йоил, освен това, което е разкрито в книгата му. Неговият баща е бил Фатуил, но кой Фатуил, не знаем. Вероятно родината на Йоил е била Юдея. Неговата пророческа мисия е свързана с Юдея и Ерусалим /Йоил 2:1,15; 3:1,6,18,20,21/. В пророчеството му никъде не се споменава за Израел.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Самият Йоил не ни казва нищо за времето на написване на пророчеството. Той не разкрива, както е при много други пророци /виж Исаия 1:1; Осия 1:1, Амос 1:1/ при кой цар или царе пророкува. Следователно е необходимо да зависим от вътрешно доказателство в книгата, за да установим времето на написване. Нищо определено не може да бъде извлечено от поставянето на книгата в канона, защото не можем да бъдем сигурни, че книгите са подредени в точен хронологически ред. В Библията на еврейски и английски език книгата на пророк Йоил се намира между книгите на Осия и Амос. В Септуагинтата книгата е на четвърто място в листата на така наречените Малки пророци и е поставена след книгата на пророк Михей, която там е на трето място. Някои изследователи смятат, че Йоил е най-ранният от големите и малки пророци; други го разглеждат като пророк, който е писал пророчеството след плена. Трета гледна точка поставя Йоил в VII век, в ранните години на цар Йосия. Макар че никоя дата не може да бъде доказана убедително, този коментар е приел VII век поради причините посочени на 20 и 21 стр. в том IV на АБК.

Йоил заема високо място сред еврейските пророци и е поставен заедно с Исаия и Авакум по възвишеност на стила. Той е забележителен с живото си описание и картинния си език. Стилът му е чист и ясен.

4. ТЕМА. Книгата на пророк Йоил е разделена на две части: 1/ от Глава 1:1 до гл. 2:17 – описание на страшното нашествие на скакалците /виж коментара за Йоил 1:4/, очевидно придружено със суша; 2/ гл.2:18 до 3:21 – обещание за възстановяване по Божие благоволение. Две разглеждания са били направени за описание на „язвата” от скакалците: 1/буквалното, което разглежда действителни рояци от нападащи скакалци като основа на призива на пророка; и 2/алегоричното, което разглежда скакалците като метафорично представяне на нашествието на вражески войски. В заключение, буквалната гледна точка изглежда да има по-голяма стойност /виж коментара за Йоил 1:4/. Независимо коя гледна точка ще бъде приета, поученията от книгата остават непроменими. Националното бедствие, дали е буквално или е фигуративно описание, е направено на основата на настойчив призив за покаяние /1:13-14; 2:1,12-17/ и на разпознаване на „деня Господен” /1:15; 2:1-2,11,31; 3:14/. Видението за бъдещата слава разглежда евреите заселени в земята си, която е с възстановено плодородие, радвайки се на Божието благоволение – както физическо, така и духовно. По-нататък е разгледана надигащата се опозиция и опита на неприятелските народи да смажат благоуспяващия народ и накрая Божият съд над тези неприятели и последващото продължително благополучие на еврейската нация.

В прилагането на есхатологичните поучения на книгата, принципите посочени

на стр. 25-38 на том IV на АБК трябва да бъдат съблюдавани /виж коментара за Йоил 2:18; 3:1,18/.

5. ПЛАН

- I. Напастта от скакалци и призивът за покаяние – гл. 1:1 до 2:17
 - A. Страхното опустошение от напастта – 1:1-12
 - Б. Призив за молитва и тържествено събрание – 1:13-14
 - В. Въздействието на язвата /напастта/ върху човек и животно – 1:15-19
 - Г. Сушата, която придружава язвата – 1:20
 - Д. Господният ден – 2:1-2
 - Е. Скакалците сравнени с добре дисциплинирана войска – 2:3-11
 - Ж. Призив за истинско покаяние и молитва – 2:12-17
- II. ОБЕЩАНИЕТО ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ
 - A. Отстраняване на множеството скакалци – 2:18-20
 - Б. Възстановяване на щетите, нанесени от скакалците – 2:21-27
 - В. Обещанието за Светия Дух – 2:28-29
 - Г. Физически знаци, придружаващи деня Господен – 2:30-32
 - Д. Божественият съд над езическите народи – 3:1-17
 - Е. Светлото Бъдеще на Юдея – 3:18-21

Глава 1

СТИХ 1. ГОСПОДНОТО СЛОВО. Пророк Йоил уверява читателя, че неговата вест не произлиза от самия него. Думите му са думи на Господа. Той настойчиво твърди за небесно вдъхновение, така както се правили другите пророци /Осия 1:1; Михей 1:1; 2Тим.3:16; 2Петр.1:20-21/.

ЙОИЛ. Вероятно името означава: „Йехова е Бог”. В Библията се споменават няколко души, които имат това име /1Царе 8:2; 1Лет.7:3; 11:38; 15:7,11/. Пророкът е разграничен от тях като „Фануиловия син”. За Фануил не се знае нищо повече.

СТИХ 2. СТАВАЛО ЛИ Е ТАКОВА НЕЩО? Бедствието е нещо ново за живите жители. За него не са чули бащите, за да го предадат на бъдещето поколение. Язвата със скакалците, докарана над Египет чрез Мойсей беше по подобен начин описана като несравнимо събитие /Изм.10:6/. Пет поколения след него, друго такова бедствие не е било, нито щеше да бъде познато. Чрез това ефективно средство Йоил подчертава особеното значение на своята вест.

СТИХ 3. ДЕЦАТА СИ. Сравнете с Пс.78:4-7.

СТИХ 4. ГЪСЕНИЦАТА. На еврейски език „gazam”, дума чийто корен означава „да поразя”, следователно мисълта тук е за поразяващ скакалец.

СКАКАЛЕЦЪТ. На еврейски език думата е „arben”, мисълта е да се представи множество или мигриращи скакалци. Скакалците, които нападаха египетските предели са определени като „arben” /Изм.10:4-19/.

ЧЕРВЕЯТ. На еврейски „yeleg” – представя стадия на пълзене в развитието на скакалците.

БРЪМБАРЪТ. На еврейски – „chosil”. Това насекомо не може да бъде определено с положителност. Думата произхожда от корен, който означава „да погълна, да унищожа” и в ревизирания стандартен превод на Библията /RSV/ преводът е „унищожаващият скакалец”. Някои изследователи поддържат схващането, че гъсеницата, скакалецът, червеят и бръмбарът се четири термина, които обозначават четирите стадия в развитието на скакалеца – от червей до

напълно оформено насекомо. Но това не може да бъде доказано.

Основно две гледни точки са били поддържани при описанието на напастта от скакалците: 1/ Буквалната, според която Йоил описва особено опустошително нашествие на скакалци и прави това бедствие случай на призив за покаяние; избавлението от природното нашествие е използвано за проповед за бъдещия Господен ден, когато Божият народ ще бъде избавен от всичките си неприятели. 2/ Алегоричната гледна точка, според която описанието на напастта от скакалци е просто фигуративно изразяване на приближаващите присъди.

Понеже както масовото нашествие на скакалците е било нещо различно от обикновеното им присъствие в Палестина, така би било трудно да се докаже, че една такава напаст не би дала повод на пророчеството на Йоил. Аргументите, които са били пред ставени против буквалната гледна точка, към които се отнася фактът, че пророкът не е описал прецизно свойствените характеристики на скакалците изглеждат несъстоятелни, като се има предвид, че езикът е основно фигуративен и поетичен. От друга страна е невъзможно да се докаже, че Йоил не е използвал описанието на масовото нашествие на скакалците просто като фигуративно представяне на вражеските армии.

Каквото и тълкуване да се приеме, есхатологиното поучение на книгата остава едно и също – Йоил фокусира вниманието върху великия ден Господен и върху избавлението на Израел в този ден, ако народът напълно сътрудничеса на Бога. Но Израел не успя да стори това. Боговдъхновените писатели показват как пророческите вести, които не се изпълниха поради неверието на Израел, щяха да се изпълнят в християнската ера.

СТИХ 5. ПИЯНИЦИ. С поетичен език винопийците са призовани да плачат за участта си. Лишени от средството за тяхното любимо пристрастяване те са насърчени да станат от унеса си и да пролеят сълзи на разочарование.

СТИХ 6. НАРОД. На еврейски „goy”. Сравнете с Притчи 30:25,26, където за низши творения се говори като за „народ”. Този пасаж в книгата на Йоил изглежда да е единственото място в Писанието, където низши творения са определени като народ. Възможно е тук реалността да е прекъсната чрез фигурата и на пророкът да е показано видение за вражеска опустошителна войска.

СТИХ 7. ЛОЗАТА МИ. Сравнете с Пс. 80:8; Исая 5:1-7; Осия 9:10; 10:1.

СЛОМИ. След нашествието на скакалците върху цялата зеленина, те са поразили и дърветата.

СТИХ 8. МЪЖА НА МЛАДОСТТА СИ. Несъмнено се отнася за мъжа, за когото е сгодена девица и когото истински обича, но който е починал преди да се оженият. Вместо сватбена дреха, тя е облякла дреха на жалеене – „опасана с вретиче”. Според Мойсеевия закон сгодената девица се е смятала като обвързана в женитба /виж коментара за Втор.22:23; Мат.1:18-20/.

СТИХ 9. ХЛЕБНИЯТ ПРИНОС. За естеството на този принос виж коментара за Левит 2:1. Този принос трябва да бъде споделен от дома на свещениците /Лев.2:3; 6:16; 10:12-15/.

СТИХ 10. ЖАЛЕЕ ЗЕМЯТА. Чрез фигурата на персонифициране земята е представена като жалееща за своето опустошение.

СТИХ 11. ПШЕНИЦАТА. Пшеницата, ечемикът, просото бяха основните зърнени култури в Палестина.

СТИХ 12. НАРЪТ. Несъмнено изброяването на въздействието на сушата върху различните растения и дървета е направено, за да подчертае колко опустошителна

е тя. Езикът в стихове 10-12 също по подходящ начин описва ефектите на четирите от последните седем язви, които ще се изляят на земята /Откр. 16:8,9/.

СТИХ 13. ОПАШЕТЕ СЕ. Вретището основно е символ на жалеене /виж ст.8/, но тук то е символ на покаяние, което Израел трябваше да изяви /виж 3Царе21:27/.

СЛУЖИТЕЛИ. От евр. дума „sharath”, означаваща „да служи”. Тук е синоним на свещеници.

СТИХ 14. ОСВЕТЕТЕ. На еврейски думата „gadash”, означаваща „да посветя”, тук вероятно е използвана в смисъл на посвещение с религиозни обичаи или най-малкото с официално изявление.

ТЪРЖЕСТВЕНО СЪБРАНИЕ. На еврейски език думата „asarah”, която произхожда от корена „asar”, означаващ „да прекъсна”, тук е употребена в смисъл на прекъсване, спиране на работата във връзка със свикването на тържествено събрание.

СТИХ 15. ДЕНЯТ ГОСПОДЕН. Обикновено изразяване на пророците /Ис.2:12-13:6; Езек.30:3; Амос 5:18; Соф.1:14/. За значението на израза виж коментара за Ис.13:6. Йоил отнася израза основно до приближаващите неизбежни присъди над Юдея. По принцип неговото предсказание може да се приложи и за последния ден на съд, който ще дойде над света.

ВСЕСИЛНИЯТ. На еврейски език думата е „Shaddai” /виж том I, стр. 171 англ./.

СТИХ 16.ОТ ДОМА. Това се дължеше на унищожените житни снопове, на отсъствието на първи плодове от дърветата и благодарствени приноси в Божия храм. Когато древните евреи принасяха всички тези приноси, заедно с други приноси на Господа, това бе време на радост и веселие /Втор.12:5-7/. Нашествието на скакалците и сушата сложиха край на тази радост.

СТИХ 17. СЕМЕНАТА ИЗСЪХНАХА. На еврейски език първото изречение на стиха е с неопределено значение. Тук преведените думи „семена”, „изсъхнаха”, „буци” се срещат само тук в Стария завет и тяхното значение не е ясно.

СТИХ 18. ПЪШКА ДОБИТЪКЪТ. Показано е въздействието на масовото нашествие на скакалците и на сушата.

СТИХ 19. ГОСПОДИ. Очевидно това е един зов към Господа, отправен от пророка, поради трудностите и страданията, причинени от сушата и нашествието на скакалците.

ОГЪНЯТ... ПЛАМЪКЪТ. Вероятно фигуративни изрази за жестоката слънчева топлина.

СТИХ 20. ЖИВОТНИ. Виж коментара за стих 18.

Глава 2

СТИХ 1. ЗАТРЪБЕТЕ. Стихове 1-11 дават по-нататъшно описание на бедствието, причинено от „скакалците” /виж коментара за Йоил 1:4/ и от „видът им” /Йоил 2:4/.

НАДАЙТЕ ТРЕВОГА. За целта се е използвал инструмент, направен от рог на овен.

СИОН. Името е било прилагано както за Ерусалим, така и за хълма, върху който Ерусалим е бил разположен /виж коментара за Пс.48:2/.

ДЕНЯТ ГОСПОДЕН. Виж коментара за Йоил 1:15.

Поради факта, че великият ден Господен иде много бързо и остават само малко скъпоценни мигове на благодатно време, нужно е Божията църква да се

пробуди от духовната летаргия и да търси покаяние и смирение. Има мнозина в Сион, които са доволни от духовните си постижения. Те се чувстват „богати и заможатели“ и „нямат нужда от нищо“ /Откр. 3:17/. Други, които чувстват нужда, са твърде бавни в промяната, а други очакват, че нуждата им ще бъде задоволена по време на късния дъжд /виж Е.Уайт, Свидетелства към служителите и евангелски работници, стр. 507 англ./ Всички такива нужди трябваше да бъдат възвестени чрез тръбния звук на стража от Сион. Сега, докато денят на благодатта е все още на разположение, е време да извършим делото на истинско покаяние, да очистим душите си от всяка нечистота и да позволим благодатта да извърши напълно делото си върху сърцето. Виж и коментара за стих 14.

СТИХ 2. ДЕН ТЪМЕН. Езикът може да бъде разгледан както като фигуративен – на бедствие и отчаяние, така и като буквален – на тъмнината, причинена от нашествието на скакалците, така както те бяха поразили Египет /Изх.10:15/. Действителното затъмнение на слънцето е споменато в Йоил 2:31.

ЗОРАТА. На еврейски език думата „shachar“ означаваща „розовочервената светлина предшестваша зората“, тук е използвана фигуративно, за да се опише по подходящ начин нашествието на „армията от скакалци“, разпростряла се над цялата страна.

НАРОД МНОГОБРОЕН И СИЛЕН. Виж коментара за Йоил 1:6.

НЕ Е ИМАЛО. Виж коментара за Йоил 1:2.

СТИХ 3. ОГЪН. Нашествието на скакалците оставя земята да изглежда като изгорена от огън.

ЕДЕМСКАТА ГРАДИНА. Символ на плодородие /Бит.2:8/.

СТИХ 4. КОНЕ. Скакалците са подобни на коне във формата на Главата. Виж Откровение 9:7, където връхлитащите конници са описани фигуративно чрез скакалците.

КОННИЦИ. На еврейски език думата „parashim“, означаваща хора, които яздят коне, но се използва и в смисъл на коне за битка, за война. Бързината, с която се придвижват скакалците е сравнена с тичането на конници. /Виж коментара за Изх. 10:4-15/

СТИХ 5. КОЛЕСНИЦИ. Виж коментара за стих 4. Сравнете с Откр.9:9. Шумът от напредващите скакалци е описан фигуративно чрез тропота на придвижващите се колесници.

ПРЪЩЕНЕ. Това е шумът, когато скакалците са опустошавали всяко зелено нещо.

СТИХ 6. ПОБЛЕДНЯВАТ. На еврейски език думата „ragul“, означаваща „блестя, светя, грея“, когато това може да се види на лицето при вълнение. Според някои коментатори тук думата се използва в смисъл на побледняване, като смятат, че ужасът предизвикан от скакалците отнема блясъка от лицето и го прави бледо.

СТИХ 7. ВОЕННИ МЪЖЕ. Скакалците са сравнени с добре дисциплинирана войска, която побеждава всички обстоятелства /виж Пр. 30:27/.

СТИХ 8. ТЛАСКАТ ЕДИН ДРУГ. Буквално се чете: „и всеки не се допира с брат си“.

ПАДАТ ВЪРХУ ОРЪЖИЯТА. Няма оръжие, което да им навреди. Не е възможно да се устои на тяхното напредване.

СТИХ 9. ПРЕЗ ПРОЗОРЦИТЕ. Прозорците на древните къщи не са били остъкдени и следователно не са представлявали препятствие за нашествието на скакалците.

СТИХ 10. ЗЕМЯТА СЕ ТРЕСЕ. Този стих следва да се разбира във връзка със стих 11. Той описва физическите явления, които придружават деня Господен. Обрисуватите тук състояния не могат да бъдат резултат от нашествието на скакалците, освен ако употребеният език не е хиперболичен. Яркото описание на скакалците представя само една илюстрация на присъдите, които щяха да дойдат върху Юдея в деня Господен /виж коментара за 1:14/.

СЛЪНЦЕТО И ЛУНАТА. Сравнете с Исаия 13:9-11; Амос 8:9. Исус показва как тези физически явления щяха да бъдат изявени във връзка с края, с последния ден /Мат.24:29-30/. Йоил беше насочил вниманието към великия ден Господен, като такъв, който трябваше да изпълни със страхопочитание Израелевия народ /виж коментара за Йоил 1:4/. Исус бе показал как великия ден Господен ще дойде и че Божиите намерения ще бъдат изпълнени чрез Църквата.

СТИХ 11. ТАЗИ СИ ВОЙСКА. Разбирането за нашествието на скакалците отчасти зависи от времето, за което се отнася книгата на пророк Йоил /виж Въведение/. Предполага се, че книгата е написана по времето на царуването на Йосия /4Царе гл.22; 23:1-30/. Възможно е да се види в картинното описание на връхлитащата напаст от скакалци предсказание за Вавилонското нашествие, за което цар Езекия е бил вече предупреден /4Царе 20:16-18/. Тогава Йоил би бил съвременник на пророк Авакум и на пророк Софония, които също предупреждаваха за страшното нашествие /Авак.1:6; Соф. гл.1/. Описанието на деня Господен от пророк Софония и неговият призив за покаяние са в тясно съответствие с тези на Йоил /Соф.1:14-15; 2:1-3/.

Изразът „тази Си войска“ може да бъде сравнен и с изявлението на Еремия относно Вавилон: „Ти си Ми бойна секира, оръжие за война; и чрез тебе ще смажа народи; чрез тебе ще изтребя царства“ /Ерем.51:20/.

СТИХ 12. С ЦЯЛОТО СИ СЪРЦЕ. Сравнете с Втор.4:29; Ерем.29:11-14. Единствено истинското и сърдечно покаяние можеше да отклони страшните присъди.

СТИХ 13. РАЗКЪСАЙТЕ СЪРЦЕТО СИ. За евреина да разкъса дрехата си беше знак за голяма скръб. Това свидетелстваше, че е изправен пред голямо бедствие /Бит.37:34; Лев.13:45; 2Лет.34:27; Ерем.36:24/. Но тъй като съществуваше възможност да се покаже само такъв външен знак на скръб, без каквото и да е действително чувство на скръб, на народа бе заповядано да избягва такава изява на разкъсване на дрехите вместо „разкъсване на сърцето“.

МИЛОСТИВ И ЩЕДЪР. Виж Изход 34:6-7; Неем. 9:17.

РАЗКАЙВА ЗА ЗЛОТО. За Божието „разкаяние“ виж коментара за Бит.6:6; 1Царе 15:11; виж също Е.Уайт, Патриарси и пророци, стр.630, англ./. Наказанието чрез присъдите би било ненужно, ако бъде направена необходимата промяна в характера /Ерем.26:3; Йона 4:2/. Молитвата няма да промени намерението на Бога. У Него „няма изменение, нито сянка от промяна“ /Як.1:17/. Но молитвата ще промени молителя /виж коментара за Дан.10:13/. Когато условията за отговор на молитвата са изпълнени, Бог може да подари богати благословения.

СТИХ 14. КОЙ ЗНАЕ? Бог е, Който определя дали е необходимо наказание. Молителят може да остане уверен, че независимо от промяната на сърцето, ако последва наказание, то ще съдейства за негово добро /Евр.12:5-11/.

От гледна точка на великия и страшен ден Господен, който скоро ще дойде върху обречения свят, призивът на Йоил за покаяние не е намалил силата си /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.311, англ.; Свидетелства, том 6, стр.408-409, англ./.

Призивът има двойно приложение: за света, това е призив да изостави безумието и греха и да приеме Господ Исус Христос, единственото средство за спасение предложено на хората /Деян.4:12/ и за „хладките“ вярващи /Откр.3:16/ това е призив да се събудят от духовната летаргия и да направят сигурно спасението си. Виж коментара за стих 1.

СТИХ 16. НАРОДА. Посочените различни класи и съсловия са предназначени да покажат универсалното значение на призива.

СТИХ 17. ПРЕДВЕРИЕТО. Отнася се за предверието при входа на храма /виж коментара за 3Царе 6:3/. Медният олтар за всеизгарянията бе поставен в двора пред предверието /виж 2Лет.8:12; виж също коментара за 3Царе 8:64/. Мястото на тържественото събрание следователно е било непосредствено при входа на храма.

НАСЛЕДСТВОТО СИ. Сравнете с призива в Изх. 32:12; Втор.9:26,29; Езек. 36:20-23.

СТИХ 18. ПОРЕВНУВА. Приема се, че събранието е придружено от покаяние. Стихове 18-32 разкриват Божия милостив отговор на настойчивия призив на свещениците от предходния стих. Обещанията бяха условни и понеже израелтяните никога не отговориха чистосърдечно на призива на Йоил, тези обещания никога не се изпълниха за тях. Но някои от характерните им принципни особености щяха да се изпълнят с християнската църква.

СТИХ 19. ГОСПОД ОТГОВОРИ. Виж коментара за стих 18.

ЖИТОТО, ВИНТО И МАСЛОТО. Това, което скакалците бяха унищожили, щеше да бъде възстановено /Йоил 1:10/.

СТИХ 20. СЕВЕРНАТА ЯЗВА. За скакалците обикновено се съобщаваше, че навлизат в Палестина от североизток, макар че по-естествено бе да дойдат от безводните и сухи южни райони на Юдея. Тук северната посока очевидно е избрана, понеже много от враговете на Юдея влизаха в Палестина от сев.Ерем. Нашествието на скакалците на скакалците, макар вероятно действително, беше както може да се предположи беше също и фигуративно изразяване на нашествието на вражески войски виж коментара за /Йоил 1:4/. Някои коментатори, които поддържат по-ранното време на служене на Йоил, виждат тук отнасяне са асирийците. Онези коментатори, които служене на Йоил по времето на Йосия, виждат отнасяне за вавилонците /Ерем.1:14; 4:6/. Онутошението, предизвикано от вавилонците би могло да бъде избегнато чрез искрено покаяние и реформиране.

ЩЕ Я ОТТЛАСНА. Картино описание на бързото и пълно опустошение, предизвикано от скакалците.

С ПРЕДНАТА Й СТРАНА. Евреите често са обозначавали посоките на компаса, като са насочвали лицето си към изток. Така запад щеше да бъде зад тях, дясната им ръка щеше да посочва юг, а лявата – север.

ИЗТОЧНОТО МОРЕ. Това е Мъртво море.

ЗАПАДНОТО МОРЕ. Това е Средиземно море.

ВОНЯ. Наблюдатели са отбелязвали, че отвратителна воня е излизала от голямото множество разлагащи се скакалци.

ИЗВЪРШИЛА. Язвата, предизвикана от множеството скакалци, е извършила своята опустошителна роля.

НЕ БОЙ СЕ. Преди земята жалееше /Йоил 1:10/.

ВЕЛИКИ ДЕЛА. Скакалците бяха извършили велики дела на опустошение; Бог щеше да извърши велики дела на избавление.

СТИХ 22. ПОЛСКИ ЖИВОТНИ. Животните, които бяха претърпели голямо утеснение поради липсата на храна, сега са призовани да се радват, защото пасищата, също и дърветата, щяха да им дават отново прехрана.

СТИХ 23. РАДВАЙТЕ СЕ. В първоначалното си приложение изразът се отнася за възстановяването чрез изливането на подходящ по време дъжд. Есенният дъжд подпомагаше поникването на посетите култури, а пролетният – подпомагаше за узряването на посевите. В прилагането им за християнската ера, тези дъждове представят работата на Светия Дух /Е.Уайт, Свидетелства към служители и евангелски работници, стр.506, англ./.

ЕСЕНЕН ДЪЖД. На еврейски език думата „moreh” буквално означаваща „учител”, така както е преведена в Притчи 5:13; Исая 30:20. Думата произхожда от корена „yarah”, който означава „да насоча”, „да науча, да поуча”. „Yarah” е корен също на „torah”, думата често превеждана като „закон” в Стария Завет /виж коментара за Притчи 3:1/. Редица изследователи предпочитат превода „учител” тук, докато други смятат, че контекстът изисква превода „есенен дъжд”. На еврейски език превода за „есенен дъжд” е „yoreh”, а не „moreh”, освен ако този израз в книгата на пророк Йоил е изключение.

СПРАВЕДЛИВА. На еврейски език думата е „lisedaqaq”, буквално означаваща „с почит към правдата” или „за праведност”. Думата за правда „sedaqaq” се среща повече от 150 пъти в Стария Завет, но никъде в смисъл на „справедливост”, както ние обикновено разбираме тази дума, освен ако тя е изключение. И затова са дадени различни значения на фразата „есенен дъжд със справедлива мярка”. Този пасаж в Стандартен ревизиран превод се чете „ранен дъжд за ваше оправдание”, в други преводи „дъжд за праведност”, „дъжд за оправдание” или „ранен дъжд като Неговата правда става причина Той /Бог/ да го даде. От друга страна, ако се използва значението „учител” вместо „есенен дъжд” както е в Таргум и Вулгата, тогава на думата „правда, праведност” може да се даде нейното обикновено значение и фразата може да бъде формулирана като „учител на правда”. Някои от еврейските коментатори виждат тук отнасяне за Месия. Християнските коментатори отнасят тази фраза на „учител” за Йоил, други – за Месия, трети – за наставленията на Мойсей и пророците и др.

Някои адвентни тълкуватели, като правят приложение на този стих за християнската църква, придават особено значение на буквалното четене „учител на правда”. Понеже както късният дъжд е времето на „високия вик” /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.611, англ./ Те прилагат израза „учител на правда” към вестта за „Христовата праведност”, която да бъде дадена като забележителна вест за настоящето време. „Вестта за Христовата праведност трябва да бъде чута от единия край на света до другия, за да подготви пътя на Господа. Това е Божията слава, която завършва делото на третия ангел.” /Е.Уайт, Свидетелства към църквата, том 6, стр.19; Свидетелства за служители, стр. 89-94, англ./.

ДЪЖД. На еврейски език думата „geshem”, често обозначаваща пороен дъжд”. **ЕСЕНЕН И ПРОЛЕТЕН.** Преведената тук дума от еврейски език е „moreh”, както и по-горе в стиха, но в 34 еврейски ръкописи се чете думата „yoreh”, обикновено използвана за есенен дъжд”. Очевидно е, че тук се има предвид „есенен дъжд” или „ранен дъжд”.

Във фигуративното приложение на израза за Християнската църква ранният дъжд представя изливането на Светия Дух, Който довежда до „узряването на жетвата” /Е.Уайт, Великата борба, стр.611, англ./ „Великото дело на евангелието

няма да завърши с по-малка изява на Божията сила, с каквато бе отбелязано и неговото начало” /Е.Уайт, Великата борба, стр.611, англ./.

Фигурите на ранния и късния дъжд се отнасят и за личната християнска опитност. „Светият Дух се дава, за да води напред душата от едно стъпало на друго в процеса на духовното израстване. Узряването на житото представя завършването на работата на Божията благодат в тази душа.” /Е.Уайт, Свидетелства за служители, стр.506, англ./.

Ако ранният дъжд не е извършил своята работа, късният дъжд няма да бъде ползотворен. Онези, които жераят да участват в „освещаването” трябва „да постигнат победа над всеки недостатък” /Е.Уайт, Ранни писания, стр.71, англ./.

Късният дъжд дава „сила на високия вик на третия ангел” /Е.Уайт, Ранни писания, стр.86, англ./ и приготвя църквата за идването на Човешкия Син” /Е.Уайт, Деяния на апостолите, стр.55, англ./.

Той подготвя „светиите да издържат във времето, когато ще бъдат излети седемте язви” /Е.Уайт, Ранни писания, стр.86, англ./.

Той насърчава чистосърдечните да приемат истината” /Е.Уайт, Ранни писания, стр.271 англ./.

СТИХ 24. ХАРМАНИТЕ. Стихове 24-27 очертават полезните ефекти на изобилния дъжд върху безводната и пуста земя. Стих 24 представя поразителен контраст на казаното в Йоил 1:10-12.

СТИХ 25. ВЪРНА ГОДИНИТЕ. Сравнете с Йоил 1:4. По подобен начин бъдещите награди напълно ще компенсират всички земни страдания и неволи /виж Римл.8:18/.

СТИХ 26. ЩЕ ЯДЕТЕ ИЗОБИЛНО. Поразителен контраст с по-предните условия /1:16-17/.

ЩЕ ХВАЛИТЕ. Хвалебен дух и благодарност ще характеризират онези, които са имали привилегията да участват във възстановяването; не хвалене за самите себе си, а хвала към Бога, който бе извършил такова велико избавление. Тържествената песен на небето ще бъде в съзвучие с хвалата и благодарността към Бога /Откр. 7:11-12; 5:13/.

СТИХ 27. И ЩЕ ПОЗНАЕТЕ. Великите Божии дела във възстановяването на Израел щяха да дадат доказателство на всички онези, които бяха изкушавани да вярват, че Бог бе изоставил Своя народ и не му вършеше добро. Дори с нападта Бог се ръководеше от милостиви цели – да доведе народа до толкова нужното покаяние и реформа. Някои са тълкували успехите на врага като доказателство, че боговете на езичниците, са били по-силни, отколкото Йехова. С победите на Израел над своите неприятели всички щяха да узнаят, че Йехова беше Бог и „няма друг”.

СТИХ 28. И СЛЕД ТОВА. Фразата е определена по време. В Божия план бе намерението да излее над възстановения Израел духовните благословения, описани тук /виж коментара за Езек.39:29/. Поради неуспеха на народа и последващото отхвърляне на еврейската нация, обещанията не бяха изпълнени за буквалния Израел. Тези обещания бяха предадени за духовния Израел. Апостол Петър определя събитията на Петдесетница като частично изпълнение на пророчеството на Йоил /Деян.2:16-21/. Вместо „след това” ап.Петър използва фразата „в последните дни” /стих 17/.

НА ВСЯКА ТВАР. Тази мисъл по-нататък е подчертана чрез наблягане на различните възрастови групи, които биха споделили духовните благословения; и още, че и обвързани, и свободни щяха да получат Духа. От контекста става ясно, че тук се говори за повече от приемане на Духа, под действието на който настъпва

преобразяване и промяна на живот. Това специално изливане на Духа води до изява на такива свръхестествени дарове като пророкуване. В деня на Петдесетница, когато апостолите бяха „изпълнени със Светия Дух и почнаха да говорят на други езици” /Деян.2:4/ ап. Петър посочва, че „това е казаното чрез пророк Йоил” /ст.16/.

В ранната църква проявяването на Духа бе дадено „на всеки за обща полза” /1Кор.12:7/. Различни дарове, дадени като доказателство – такива като „да говори с мъдрост”, „да говори със знание”, „вяра”, „изцелителни дарби”, „да върши велики дела”, „да пророкува”, „да разпознава духовете”, „да говори разни езици” и „да тълкува езици” /стих.8-10/.

Събитията, случили се в деня на Петдесетница бяха частично изпълнение на пророчеството на Йоил. То ще трябва да „достигне пълното си изпълнение в проявяването на Божествената благодат, която ще придружава заключителното дело на Евангелието.”/Е.Уайт, Великата борба/.

В еврейската Библия стихове 28-32 съставляват Глава 3, а това, което е в гл.3, съставлява Глава 4.

СЪНИЩА... ВИДЕНИЯ. За дискутиране на „сънища” и „видения” виж коментара за 1Царе 3:1, а също и за Числа 12:6.

СТИХ 30. ЧУДЕСА. За физическите знаци, които ще предшестват и придружават Второто идване на Христос виж Лука 21:25-26; Откр.6:12-17; 16:17-21.

СТИХ 31. В ТЪМНИНА. За изпълнението на това предсказание преди Второто идване на Христос виж коментара за Мат.24:29.

ДЕН ГОСПОДЕН. Виж коментара за Йоил 1:15.

СТИХ 32. И ВСЕКИ, КОЙТО ПРИЗОВЕ. В Божия план бе намерението Му чрез активна мисионерска работа оцелелите от Израел да разнесат знанието за истинския Бог и за Неговото спасение до народите, които не Го познаваха. Техният неуспех да извършат това, доведе то да бъде осъществено от Християнската църква.

ОЦЕЛЕЛИТЕ. На евр. език думата „seridim”, което означава „остатък”, както е преведена и в Исая 1:9.

Глава 3

СТИХ 1. ВЪРНА. Този израз може да описва връщане от буквален плен или може да бъде използван метафорично да опише общо връщането към благополучие /виж коментара за Пс.14:7 и въведението към Пс.126/. Ако книгата на пророк Йоил е била написана малко преди Вавилонския плен, тук вероятно съществува отнасяне за връщането от Вавилон. Изразяването е характерно за книгата на пророк Еремия и по този начин може да бъде използвано и тук /Ерем.30:3,18; 31:23; 32:44; 33:7/.

Описанието на връщането е от гледна точка как Божиите обещания биха били изпълнени, ако Израелевия народ бе във връзка с Бога /виж коментара за Езек.37:1/. Благополучието на Израел щеше да възбуди враждатана народите, които тук са представени като събрани от Бога в Йосафатовата долина. Предсказанието е паралелно на това в книгата на пророк Езекиил гл.38, където Гог и цялата му въоръжена войска са представени като докарани срещу Ерусалим и там осъдени /Зах.14:1-3/. Приложението на това пророчество за бъдещето трябва да бъде направено на базата на откровението в Новия завет /виж коментара за Езек.38:1/.

СТИХ 2. ЙОСАФАТОВАТА ДОЛИНА. Името на долината се среща само тук, но по време на евусейците /IV век/ то се е прилагало за Кедронската долина, разположена между Ерусалим и Елеонския хълм, намиращ се на изток от Ерусалим. Но не съществуват доказателства, че в древността долината се е наричала така. Името изглежда да е избрано поради значението му – Йосафат означава „Йехова е осъдил“ или „Йехова съди“ /Е.Уайт, Великата борба, стр.32 англ./.

Някои коментатори правят опит да свържат тази долина с долината Верах, където Юдея победи обединените сили на амонците, моавците и жителите на планината Сиир /2Лет.20:1-30/. Но тази долина е била в пустинята, в околностите на Текуе /2Лет.20:20/, град на около 16 км на юг от Ерусалим, вероятно долината „Wadi el Arrab“, на юг от Текуе. Разстоянието на това място от Ерусалим изглежда също да е против уеднаквяването на долината на Верах с Йосафатовата долина.

ЩЕ СЕ СЪДЯ. На еврейски език думата „shaphah“, която в използваната тук форма означава „да вляза в законна борба“. Тази дума е последната част на името Йосафат.

Духовно съживеният Израелев народ, свързан с Божия план щеше да се радва на небесно благоволение и закрила. Благословенията, обещани по времена Изхода /Втор.28:1-14/ щяха да имат закъсняло изпълнение. Еврейската нация щеше да стане благополучна и щеше да обърне множества към истинския Бог. Като се умножаваше Израел щеше да разширява пределите си докато обхване света виж Е.Уайт, Притчи Христови, стр.250, англ./.

Естествено такова развитие щеше да възбуди гнева на езическите народи. Под ръководството на Сатана тези народи щяха да сеобединят, за да смажат процъфтяващата държава и Бог щеше да се намеси. Но евреите не изпълниха това, което бе определено от Бога в Неговия план за тях и поради техния неуспех ние гледаме на изпълнението на тези предсказания по принцип с християнската църква /виж коментара за Езек.38:1/.

Описание на тук конфликт ще се изпълни с отчаяния опит на Сатана в последния час на земната история да унищожи Божията църква. „Както Сатана повлия на езическите народи да унищожат Израел, така и в близко бъдеще той ще възбуди нечестивите сили на земята, за да унищожи Божия народ“ /Е.Уайт, Великата борба, стр.656; Свидетелства том 6, стр.18-19, 395; том 9, стр.231/ Отново Бог ще се намеси в полза на Своя народ и при Второто идване на Христос ще погуби нечестивите /Откр.19:19-21/ и 1000 години по-късно ще ги унищожи окончателно /Откр. 20:9-15/.

СТИХ 3. ХВЪРЛИХА ЖРЕБИЙ. Разпределението на робите чрез хвърляне на жребий изглежда да е била общоприета практика в древните военни действия /Авдий ст.11; Наум 3:10/.

СТИХ 4. КАКВО ИМАТЕ С МЕНЕ? Бог идентифицира Себе Си със Своя народ /Мат.10:40; 25:40,45/.

ТИРЕ. Тир и Сидон бяха два известни града във Финикия /виж коментара за Езек.26:2; 28:21/.

СТИХ 5. ВЗЕХТЕ СРЕБРОТО МИ. Бог разглежда богатството на Израел като Свое.

СТИХ 6. ПРОДАДОХТЕ. Финикийците и филистимците са били известни като търговци на роби /виж Езек.27:13/.

ЗА ДА ГИ ОТДАЛЕЧИТЕ. Тук вероятно фразата изразява резултат. Като резултат на търговията с роби, извършвана от финикийците и филистимците,

основно заради печалба, юдеите са били разпръснати и отдалечени от пределите си.

СТИХ 8. САВЦИТЕ. Народ, населявал югозападната част на Арабия. Били известни като търговци.

СТИХ 9. НАРОДИТЕ. Стихове 9-17 ни връщат към темата на Йоил 2 Глава. Тя е разширена и картинно очертана. Както се отбелязва в коментара на Глава 2, описанието на буквалния конфликт е от гледна точка как биха се развили събитията, ако Израел бе изпълнил Божията мисия определена за него. Приложението на пророчеството за последното време на човешката история трябва да бъде направена като се вземе предвид информацията, дадена ни от по-късно вдъхновени писатели, които са показали, как събитията, които трябваше да бъдат изпълнени с буквалния Израел ще бъдат изпълнени от страна на духовния Израел /виж коментара за стих 2/.

НЕКА ИЗЛИЗАТ. За приложение по принцип на излизането или повдигането на нечестивите земни сили за погубване на Божия народ виж коментара за стих 2. Ще има и друго излизане на нечестивите в края на 1000-та години, когато Сатана „ще направи слабите силни и ще вдъхнови всички със своя дух и сила“, за да воюват против Новия Ерусалим /виж Е.Уайт, Великата борба, стр.663, англ.; коментара за Исая 24:22/.

Адвентните тълкуватели са виждали основно в това пророчество предсказание не само за кулминационните събития, свързани с великия ден Господен, но също и международни военни действия в последните дни на земната история. Постепенното оттегляне на Светия Дух в тези последни дни ще отвори път за съответно нарастване на сатанинската активност, определена да води хората да се погубват едни други. Този процес ще достигне кулминационната си точка точно преди идването на Човешкия Син в небесните облаци

СТИХ 10. ПАЛЕШНИЦИТЕ. Икономическите и производителните сили на народите трябваше да се насочат за военни цели.

СТИХ 11. СЪБЕРЕТЕ СЕ. За условното изпълнение на пророчеството за буквалния Израел виж коментара в том IV на АБК. За изпълнението на това пророчество за духовния Израел виж коментара за стих 2.

СТИХ 12. НЕКА СТАНАТ НАРОДИТЕ. Виж коментара за стих 9.

ЙОСАФАТОВАТА ДОЛИНА. Виж коментара за стих 2.

ДА СЪДЯ. Виж коментара за стих 2.

СТИХ 13. ЖЪТВАТА, ЗАЩОТО Е УЗРЯЛА. Очевидно са използвани две фигури, за да се опише присъдата над народите: 1/ узряването на зърнените посеви и жътвата им; и 2/ гроздоберът и изстискването на гроздовия сок. Някои коментатори смятат, че само една фигура се има предвид, понеже сърпът представя режещия нож, а жътвата представя обирането на лозята, което става през септември. Сравнете с картината на жътвата, описана от ап. Йоан в Откр.14:14-20.

СТИХ 14. ЩЕ БЪДЕ ОТСЪДЕНО. На еврейски език думата „charas“, който означава „да определя“, „да реша“, „да отсъдя“. „Charus“ може да бъде страдателно причастие на думата „charas“ и следователно да означава „решение“ в смисъл, че участието на нечестивите е била решена. Но следва да се отбележи, че тук думата се отнася в смисъл, че Йехова е отсъдил /виж коментара за стихове 2 и 12/, а не че народът е вече осъден. С други думи, това означава, че благодатното време е вече свършило. И идва „денят Господен“ /виж коментара за Исая 13:6/.

„Charus” може да бъде също прилагателно и съществително. Като такова може да означава „злато” /Псалм 68:13/, „окоп” /Даниил 9:25/, „трудолюбив” /Притчи 10:4/, „изкълчен” /Лев.22:22/ или „инструмент за вършитба” /Иов 41:30; Исая 28:27/. От тези значения само „инструмент за вършитба” е най-подходящ за контекста. Тогава картината е долина, в която нечестивите ще бъдат „овършани”.

Думите във фразата „множества в долината, където ще бъде отсъдено за тях” често е била използвана, за да опише земните множества, съдбата на онези души, които ще бъдат окачени на везните. Макар че думите могат да бъдат взети и приложени по този начин, трябва да помним, че това не е основното приложение на текста – онова, което е имал предвид боговдъхновеният пророк.

СТИХ 15. ЩЕ ПОТЪМНЕЯТ. За физическите знаци, които ще придружават деня Господен виж коментара за Йоил 2:10.

СТИХ16. ЩЕ ИЗВИКА ОТ СИОН. Сравнете с Амос 1:2. Виж коментара за Езек.38:18-23.

ЩЕ СЕ ПОТРЕСАТ. За приложението на тези пророчества в бъдещето виж коментара за ст.2, а също и коментара за Откр.16:17-18.

КРЕПОСТТА. Присъдата над враговете на Юдея означаваше избавление на Божия народ. Така ще бъде и когато нечестивите сили на земята под влиянието на Сатана, ще искат да погубят верния остатък /Откр.13:15/. Бог ще се намеси, за да избави Своя народ /виж Е.Уайт, Ранни писания, стр.272-273, англ./.

СТИХ 17. ТАКА ЩЕ ПОЗНАЕТЕ. Поради нещастията, които бяха сполетели Юдея, мнозина се съмняваха относно милостивите Божии намерения.Но Бог бе прогласил, че ще покаже Своята мощ в избавлението на народа Си. По този начин Неговият характер и спасителният Му план щяха да бъдат напълно оправдани пред земните жители /виж коментара за Езек.6:7; 38:23; 39:22,28/.

ПРЕЗ НЕГО. Буквално изразът означава, че за него Ерусалим/ няма да има зли планове. Разбира се, чужденците, които се бяха присъединили към Господа бяха добре приети /Ис.56:6/. Божият план бе периодично „всяка твар” да се покланя пред Него /Исая 66:23/.

Картината бе на Ерусалим, който можеше да бъде видян /виж коментара за Исая 65:17/. „Когато новият Ерусалим слиза „от небето от Бога” /Откр.21:2/, Сатана и огромното воинство с него ще искат да обиколят Светия град, но ще загинат в този си опит/Отк.20:9/

СТИХ 18. В ОНЗИ ДЕН. Стихове18-21 описва условията, които щяха да последват присъдата над враговете на Ерусалим, ако Израел беше верен. Описанието е паралелно с това, представено в Езекиил от 40 до 48 глави и в Захария гл. 14. Щеше да настъпи пълно обновяване на земята /виж коментара за Исая 65:17; Езек. 38:1; 40:1/.

ИЗВОР. Виж Езек.47:1-12. Виж коментара за Езек.40:1 за принципите на тълкуване.

СИТИМСКАТА ДОЛИНА. Буквално означава „долината на акациите”. Имаше Ситим в Моав, срещу Ерихон, където израелтяните разположиха стан преди навлизането в Ханаанската земя /Числа 25:1; 22:1/. Съмнително е, че това е областта, която се има в предвид тук. Сравнението с Езек.47:1-12 предлага, че тази долина бе вероятно долината на Кедрон с многото потоци.

СТИХ 19. ЩЕ ЗАПУСТЕЕ. Виж коментара за стих 18.

СТИХ 20. ДО ВЕКА. Предишното разположение в Ханаан, макар да беше определено като постоянно не бе нарушено поради неуспеха на народа да

сътрудничи с Небесния план. Народът беше построил къщи, но чужденци живееха в тях. Сега отново им бе дадено обещание за постоянно местожителство /виж коментара за Исая 65:21/.

Ако наказанието с пленничеството бе извършило своята определена работа и завърналите се пленници бяха продължили да провеждат Божествените намерения, местоположението им щеше да бъде постоянно.

СТИХ 21. ЩЕ ИЗКАРАМ ЗА ЧИСТА КРЪВТА . В плана на Евангелието такова изпълнение идва чрез вменяване на Христовата праведност /виж коментара за Йоил 2:23/.

Книгата на пророк Йона

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Книгата е наречена с името на основното действащо лице в нея – Йона. На еврейски език думата е „Yonah” и означава „гълъб”, „гълъбица”. Тази дума е използвана в книгата Песен на песните като израз на нежност – Песен на пес.2:14; 5:2; 6:9.

2. АВТОР. Независимо че в самата книга никъде не е посочено, че Йона е неин автор, традиционната гледна точка го е разглеждала като такъв. Много съвременни тълкуватели защитават тезата за написване на книгата след вавилонския плен, без да се отрича нейното историческо значение. Но аргументите, които те издигат на предно място, като присъствието на арамейски изрази, са неубедителни. Изучаването на арамейския език е показало древността на много форми и думи, които преди са смятани, че се отнасят за много по-късно време /виж коментара за Пс.2:12; виж АБК, т.3, стр.618-619, англ./ Използването на трето лице е също така недостатъчен аргумент, понеже не са малко древните писатели като Ксенофон, Цезар и други, които са прилагали този метод. Библейските автори също понякога са го използвали /Исаия 7:3; 20:2; Ерем.20:1,3; 26:7; Дан.1:6-11,17,19,21; 2:14-20; виж коментара за Ездра 7:28/.

Посочено е, че Йона е бил от Гетефер /4Царе 14:25/ и е пророкувал благосъстоянието на Израилевия народ. Благополучието бе осъществено по време на царуването на Еровоам II /около 793-753 пр. Хр.; виж АБК, т.2, стр.83, англ./; следователно пророчествата са били предадени или преди, или в началото на царуването на Еровоам II. Гетефер е бил в пределите на Завулоновото племе на около 4,4 км североизточно от Назарет. Съвременният град е Khirbet ez-Zurra. Разположения близо до града гроб, за който се претендира, че е на Йона понастоящем е изложен за посещения. Нищо друго не се знае за Йона освен това, което е разкрито в краткото историческо споменаване в 4 Книга на царете и в самата книга на пророк Йона. Нито се знае нещо за неговия баща Аматия.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Периодът, в който Йона е пророкувал, е бил един от смутните времена в историята на Израел /4Царе 14:26-27/ Всички царе, царували на престола в Израел са вършили зло пред Господа, поради което за нацията бе определен съд. Чрез Йона Господ бе предсказал връщането на унищожителната сила. Изглежда че успокоението, което следваше бе планирано да подбуди народа да се върне към Бога. Благополучието бе изява на това, какво народът би могъл да постигнев резултат на благословието на небесния Бог. Но независимо от Божественото благословение, Еровоам „върши зло пред Господа” /4Царе 14:14/, както правеха и неговите заместници.

Асирийските царе по време на царуването на Еровоам II според хронологията, използвана в този коментар, са били: Адад-нирари III /810-782 пр.Хр./; Салманасар IV /782-772 пр.Хр./; Асур-дан III /772-754 пр.Хр./ и Асур-нирари V /754-746 пр.Хр./ Съществуват факти, според които се посочва, че вероятно по времето на царуването на Адад-нирари III е била осъществена религиозна реформация. Богът Нево е бил единственият или поне главният асирийски бог. Някои тълкуватели откриват връзка между тази монотеистична реформация и службата на пророк Йона в Ниневия /виж АБК, т.2, стр.60, англ./.

4. ТЕМА. Книгата на пророк Йона е единствената от книгите на останалите така наречени малки пророци, която е в строга разказна форма. Това е доклад за службата на Йона в град Ниневия, който трябваше да прогласи скорошното погубление на града поради греховете му. Пророкът изпитваше опасение и смущение, когато трябваше да изпълни Божията заръка да отиде в Ниневия. Самата мисъл за пътуването до този голям град, трудностите и изглеждащата невъзможна задача го отдръпнаха от Божията заповед и поставиха под въпрос нейния смисъл. Като не успя да се издигне до онази силна вяра, която трябваше да го доведе до разбирането, че заедно с Божията заповед щеше да дойде и Божествена сила за изпълнението ѝ, Йона потъна в обезсърчение, страх и отчаяние. Като знаеше за Божията милост и дълготърпение, Йона се уплаши, че ако предаде небесната вест и езичниците я приемат, ужасната участ, която прогласяваше не можеше да се изпълни. Това щеше да бъде голямо унижение за него, ако така се обърнеха нещата и това той не можеше да издържи /Йона 4:1-2/. Отначало Йона не се подчини, но чрез поредица от събития бе доведен до разбирането да изпълни Божествената заповед. Жителите на Ниневия се покаяха и за кратко време се отвърнаха от греховете си, а Йона се разгневи; но Бог оправда Своите милостиви дела.

Сред уроците в пророчеството на Йона е и истината, че Божията милост донася спасение за всички /Тит 2:1/ и че тя не е ограничавана само за евреите, а трябваше да бъде изявявана и на езичниците /Деян.11:18/. Подобно на Петър /Деян.10 гл./ и Йона трябваше да разбере, макар и неохотно, че Бог желае да приеме онези от всеки народ, които се обръщат към Него. Чрез отнасянето до „ниневийските мъже”, които отговориха на призива на Йона за покаяние, Исус осъди фарисеите и гордите юдеи по Неговото време /Мат.12:41; Лука 11:32/, както и всички други, които в своето самодоволство и лъжливо чувство за безопасност на душата, мамеха себе си в разбирането си, че те са блогоразположения народ на Бога и така си осигуряваха спасението.

Исус използва опитността на Йона в морето като илюстрация на Неговата смърт и възкресение /Мат.12:39-40/. Неговото отнасяне към случая на пророк Йона потвърждава истинността на книгата.

Изследователите на книгата на пророк Йона са използвали две основни линии на тълкуване: историческа и алегорична. Вторият метод е бил възприет от онези, които отричат възможността за елементите на чудеса в книгата. Те я определят като легенда, мит, притча или алетория. За този, който вярва в чудеса, вторият метод на тълкуване е ненужен и безсмислен. В подкрепа на историческата гледна точка са били представени следните аргументи:

1. *Разказът оставя читателя с усещането, че е исторически. Не съществува указание, че авторът възнамерява той да се приеме по различен начин.*
2. *Йона е бил историческа личност /4Царе 14:23/.*
3. *Евреите са разглеждали книгата като историческа.*
4. *Преобразяването на ниневийците е правдоподобно. Виж информацията по-горе за възможно историческо синхронизиране с религиозната реформация в Асирия.*
5. *Информацията за големината на Ниневия може да бъде хармонизирана с известните исторически факти. /виж Допълнителните бележки към Глава 1/.*

6. Отнасянето на Исус до книгата на пророк Йона /Мат.12:39-40; Лука 11:29-30/ показва, че нашият Господ я е разглеждал като историческа. Този коментар предлагат подкрепящите историческата гледна точка.

5. СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Заповед към Йона и непослушанието му – 1:11-17
 - A. Отказът на пророка и последвалата буря – 1:1-10
 - B. Поглъщането му от голямата риба – 1:11-17
- II. Молитвата и избавлението на Йона – 2:1-10
- III. Предсказанието на Йона и покаянието на ниневийците – 3:1-10
- IV. Гневът на Йона и Божието изобличение 4:1-11
 - A. Роптанието – 4:1-5
 - B. Изсъхналото растение и неговият урок – 4:6-11

Глава 1

СТИХ 1. ЙОНА. За идентичността на пророк Йона виж въведението на книгата. АМАТИЕВИЯ СИН. Името Аматия произлиза от еврейската дума „ameth”, което означава „верност” или „истина”. Аматия е споменат само тук и в 4Царе 14:25.

СТИХ 2. НЕЧЕСТИЕТО МУ. Пророк Наум харктеризира Ниневия като „кръвнишкият град”, „пълен с лъжа и грабеж” /Наум 3:1/. Но въпреки това градът не бе безнадежден. Не бе отдаден целия на злото. /виж Е.Уайт – Патр. и прор., стр.265, англ./.

ИЗЛЕЗЕ. Този израз или подобен на него е използван за изразяване греховете на предпотопния свят /Бит.6:5,11/ и за жителите на Содом и Гомор /Бит.18:20-21/. И в двата примера благодатното време щеше скоро да преклочи. Вероятно такъв бе сега и случаят с Ниневия /виж коментара за Дан.4:17/.

ПРЕД МЕН. Сравнете с Бит.18:20-21. Бог води доклад за народите. Всеки има своето време на проверка. Бог иска да спечели верността на всички човеци и да осигури сътрудничеството на народите в провеждането на небесната програма.

СТИХ 3. СТАНА. Пророк Йона стана, но не за да се подчини на Бога, а да не Му се подчини. Като богатия младеж, той не предаде своята воля на Божиата воля /Мат.19:21-22/. Като мнозина от учениците на Господа, Йона намери Божиата заповед като твърде „тежка” да се изпълни и също като тях той почувства, че поне на този етап, най-малкото нямаше „да ходи с Него” /Йоан 6:60,66/. Пророкът не успя да разбере, че когато Бог поставя товар върху хората, не го прави за Свое удоволствие. Той ги укрепява, за да го понесат. С всяка небесна заповед идва и силата тя да се изпълни. Пророкът направи грешка като не постави на първо място „Божие царство и Неговата правда” /Мат.6:33/. Понеже той не хареса мисията, която трябваше да изпълни, желаше да се отдели от Божиата служба и по този начин да се постави в позиция, в която можеше да загуби душата си, ако не бе пробразяващата Божия благодат.

ТАРСИС. Обикновено се приема, че Тарсис, това е град Тарсис, разположен на южния бряг на Испания. Той е бил известен със своите богатства. В него се е извършвала оживена търговия със „сребро, желязо, калай и олово” /Езек.27:12/ с финикийския град Тир и с други земи. На това отделено място Йона се надяваше да избегне своето задължение и да смълчи гласа на съвестта си.

БЯГАЙКИ ОТ ГОСПОДНОТО ПРИСЪСТВИЕ. Какво невъзможно нещо /Пс.

139:7/!

ЙОПИЯ. Това е съвременният град Яфа, разположен на средиземноморския бряг на около 54,4 км северозападно от Ерусалим. Един от най-древните градове на света той е бил само пристанище с голямо значение за евреите. До Йопия са били доставяни дървета от Ливан, нужни за Соломоновия храм /2Лет.2:16/, а също и за неговото възстановяване. /Ездра 3:7/

СТИХ 4. СИЛЕН ВЯТЪР. Господ не бе забравил Йона, дори когато той възнамеряваше да избяга от Него. Чрез трудности и странни провидения Той искаше да извърши промяна в отношението и поведението на Йона. Забележете простите средства, чрез които Бог постигаше целта си – вятър /Йона 1:4/, голяма риба /Йона 1:17/, тиква /4:6/, червей /4:7/, вятър и слънце /4:8/.

СТИХ 5. КЪМ СВОЯ БОГ. Националността и религията на моряците не е определена. Някои вероятно са били финикийци, други вероятно са били от различни народи и така са представлявали разнообразие от религии.

СТОКИТЕ. Не е определено дали това включва само товара на кораба или и неговите принадлежности.

СПЕШЕ ДЪЛБОКО. Не е дадена причината, поради която Йона е спял дълбоко.

СТИХ 6. КАПИТАНЪТ. Макар че не е посочено, приема се, че Йона е отговорил на искането.

СТИХ 7. ДА ХВЪРЛИМ ЖРЕБИЙ. Моряците чувстваха, че някой бе предизвикал гнева на боговете. Господ „взема връх” в техния метод за определяне кой бе виновникът, така че „той се падна на Йона”. За въпроса дали е право или погрешно да се хвърля жребий виж коментара за Йезекиил 21:21.

СТИХ 8. КАЖИ НИ. Тази серия от кратки въпроси дава ярко впечатление за вълнението на палубата на разпадащия се кораб.

СТИХ 9. ЕВРЕИН. Името, с което израелтяните са били често разграничавани от онези, които не са принадлежали към техния род /Бит.39:14; 40:15; 41:12; Изход 1:16; 2:7; 3:18; 1Царе 4:6/. /За произхода на името виж коментара за Битие 14:13/.

ГОСПОДА. На еврейски език Yāhweh, личното име на Бога. Терминът „Бог” /на еврейски език „Elohim” е общо име за божество, а терминът „Господ” /на еврейски „Adonai”/ е титла. Думата „elohim” често е използвана за фалшиви богове /Изм.18:11 и др./ . Така името „Yāhwe – Яхве” отличително посочва истинския Бог.

НЕБЕСНИЯ БОГ. Виж Битие 24:7; Даниил 2:37,44.

КОЙТО СЪЗДАДЕ. Посочена е една от отличителните характеристики, за да се покаже върховенството на истинския Бог /Ерем. 10:10-12/. Дали моряците са били запознати със силата и мощта на Бога на Йона /виж Изход 15:13-16; Ис.Навин 5:1; 1Царе4:5-9/ ние не знаем. Но при обстоятелствата, заплашващи с неизбежна смърт и без съмнение, разглеждайки характера на Йехова чрез своите езически схващания, те били твърде уплашени.

СТИХ 10. ЗАЩО СИ СТОРИЛ ТОВА? Това е възклицание вместо молба за информиране.

СТИХ 11. КАКВО ДА СТОРИМ? Вероятно Йона е бил единственият запознат с Йехова и знаещ по какъв начин да се „изупи” престъплението.

МОРЕТО СТАВАШЕ ВСЕ ПО-БУРНО. Използваният тук идиом показва, че бурята е ставала все по-голяма.

СТИХ 12. И МЕ ХВЪРПЕТЕ. Не е ясно дали тук Йона говори под небесно вдъхновение. Но във всеки случай, неговото действие беше човешко. Той пожела да не включва и други в своята погубел. На Йона не достигаше морален кураж

/ст.2 и 3/, но не и физически.

СТИХ 13. ГРЕБЯХА УСИЛЕНО.Вероятно известно съмнение е съществувало относно това, че Богът на Йона ще изиска такава изключителна мярка.

КЪМ СУШАТА. Обичайно бе за древните морски съдове да се движат по бреговата линия; така че корабът не е бил далеч от сушата.

СТИХ 14. МОЛИМ ТИ СЕ, ГОСПОДИ. Моряците се опасяваха да не би те още повече да съгрешат пред Йехова като умъртвят един от Неговите поклонници. Молитвите им бяха директни, отправени към Йехова, а не към техните богове.

СТИХ 15. ЯРОСТТА НА МОРЕТО ПРЕСТАНА. Сравнете с Мат.8:26. Утихването на морето дойде незабавно и поради това моряците разбраха, че това е дело на небесна намеса.

СТИХ 16. ТВЪРДЕ МНОГО ОТ ГОСПОДА. Така бе изразена Божията сила спрямо природните стихии в този случай; и така поразително бе събдването на думите на Йона /ст.12/, че стана малко чудо за начина, по който моряците откликнаха.

ПРИНЕСОХА МУ ЖЕРТВА. В тяхното ограничено познание хората направиха това, което мислеха за най-подходящо.

СТИХ 17. ГОЛЯМА РИБА. Разказът не ни посочва дали рибата е била създадена за случая или Господ бе използвал създаден вече вид, способен да погълне човек. Безсмислени са спекулациите в това отношение. Видът на рибата не е определен. На еврейски език е използван общия термин за „риба“. В Новия Завет при споменаването на тази опитност в Мат.12:40 вместо риба е посочена думата „морско чудовище“. В Септуагинтата е посочена за този текст думата използвана в Йона 1:17 – „голяма риба“.

ТРИ ДНИ И ПРИ НОЩИ. Продължителността на времето в този текст е предизвикала много дискусии, тъй като и Исус казва: „Защото както Йона беше в корема на морското чудовище три дни и три нощи, така и Човешкият Син ще бъде в сърцето на земята три дена и три нощи“ /Мат.12:40/. Очевидно това може да бъде обяснено с факта, че според еврейското приложение изразът не е нужно да означава три пълни денонощия от 24 часа или общо 72 часа. За дискусиата по въпроса виж коментара за Мат.12:40.

На еврейски език и в Септуагинтата стих 17 е първият стих на Глава втора.

Допълнение към Глава 1

Ниневия, на асирийски език Ninua, е бил един от най-древните Асирийски градове. Според Библейския доклад той е бил основан от Нимрод /виж коментара за Бит.10:11/. Археологическо доказателство също потвърждава неговия древен произход. На няколко пъти, в продължение на много векове, Ниневия е била столица на Асирийското царство. Най-големия си възход градът е достигнал по времето, когато Асирия е била империя – от IX до VII в. пр.Хр. и особено при царуването на цар Сенахирим, когато градът става най-известен по онова време. От описанията на общото разположение и дворците на града става ясно, че той е бил един древен мегаполис. От 612 г. пр.Хр., когато вавилонците и мидяните разоряват Ниневия, градът лежи в руини. Дори неговото месторазположение е било забравено, докато не е открито в средата на 19 век /виж АБК, том I, стр.109, англ./.

Ниневия е била разположена на източния бряг на река Тигър срещу съвременния град Мосул. В древността реката е течала покрай западната градска

стена и така е оформяла допълнителна защита от тази страна. Коритото на реката при построяването на Мосул е отклонено и сега тя тече на около 120 м на запад от старото корито.

Под две грамади от руини във вътрешността на Ниневия се намират главните дворци на древния град. Една от тях е NebiYunuse, под нея лежи двореца на Езархадон. Другата грамада Kuuyunjik включва руините от дворците на Сенахирим и Асур-банипал. Грамадата NebiYunuse едва докосната от археологическа лопата. Селото, разположено върху нея, както и традиционната мюсюлманска гробница на пророк Йона я правят недостъпна за археологически разкопки. От друга страна, грамадата Kuuyunjik е била обект на няколко археологични експедиции. Разкопките върху нея са започнали в 1840 г. от Бота. Но части от дворците на Сетахирим и Асурбанипал не били открити. В двореца на Асур-банипал не били открити. В двореца на Асур-банипал археолозите Лейърд и Расам са открили библиотека, съдържаща около 20 000 плочки, които сега са едни от най-големите съкровища в Британския музей. Тези текстове разкриват много за историята, културата и религията на древните народи в Месопотамия.

Големината на древна Ниневия може да бъде доста точно установена, тъй като градските са все още ясно видими дори и в тяхното разрушено състояние. Под формата на разпрострели се хълмове, прорязани от проломи, където са разположени вратите, тези стени могат да се видят отдалече. Зължината им от около 12 км и оградената от тях площ – 663,7 хектара дават върху картата изглед на един неправилен и разтегнат триъгълник /виж картата – Ниневия и околностите – 6 в. пр.Хр. според Алфред Йеремиас/.

Осмоъгълната глинена призма, построена от Сенахирим, който е разширил града доста след времето на пророк Йона, разкрива строителната дейност на този цар. Той изгражда 15 врати в града – общо 7 на южната и изочната стена, 3 на северната стена и 5 на западната. Археологът Хенри Лейърд е открил една от северните врати в относително добре запазен вид. Вратата е била оградена с два грамадни бика, които той е оставил в тяхното първоначалноположение. Посетителите все още могат да ги видят там. Върху две издигнати височини в стената се намират наблюдателни кули, височина на около 18,3 м. Източната стена, леко извита, е била 5,1 км дълга, западната – 4,3 км, северната – 1,9 км и южната – 8 км. Стената, според описанието на Сенахирим, е била около 12,2 м широка и 18,3 м висока. От източната страна Ниневия е била защитавана не само от нейните стени, но и от няколко насипа, които все още могат да се видят.

Някои изследователи са изчислили, че градът със стените си е имал население от около 160 000 души. Колко хора са живеели извън града не е известно. Някои тълкуватели разглеждат отнасянето в Йона 4:11 за 120 000 души, които не можели да различават дясната ръка от лявата като брой само за малките деца. И на тази база изчисляват, че цялото население на Ниневия е трябвало да бъде от 600 000 до 2 000 000 души. Тъй като толкова много народ не е възможно да е живеел вътре в Ниневия, те включват по времето на Йона и града на Саргон – сега съвременният град Khorsbad, разположен на 19,2 км северно от Ниневия Кола – сега съвременният град Nimrudq, на юг от Ниневия при сливането на реките Големият Заб и Тигър. Но тези градове, макар и да принадлежат към Асирия, са били отделни градове със собствени стени и отделно административно управление и никога не са били включвани към Ниневия в древните исторически доклади. Следователно, няколкото съвременни коментатори, които смятат, че „120

000 души” в Йона 4:11 се отнася само за малките деца и че писателят ги отнася само за града Ниневия, разглеждат книгата като въображаема /измислена/. В светлината на действителната големина на Ниневия най-добре е изразът в Йона 4:11 да се тълкува като отнасящ се за на-рода, който не е бил в състояние да разграничава между доброто и злото /виж коментара за Йона 4:11/. Ако 120 000-те души се приеме като приблизителен брой на населението на Ниневия, това би било приемлива цифра, сравнена със съвременния град Мосул, който е малко по-голям след неговото разширяване след Първата световна война.

Изявлението, направено в Йона 3:3, че „Ниневия беше твърде голям град. Нужни бяха три дни, за да бъде обходен”, вероятно означава, че е било нужно на човек да обходи целия град като се качва и слиза по неговите улици, ако иска да достигне до всички, които са живеели вътре в града.

Също и текстът в Йона 3:4, в който се казва, че „Йона, като започна да върви през града един ден път, викаше и казваше: Още 40 дни и Ниневия ще бъде съсипана”, едва ли може да означава, че пророкът е вървял цял ден, докато достигне място в града, където да започне делото си на предупреждение. Този текст може да бъде разбран като отнасящ се за започване делото на Йона за прогласяване на вестта си през първия ден, резултатът от което беше, че „ниневиите жители повярваха в Бога” /Йона 3:5/.

Освен това трябва да се помни, че за израелтянина от Палестина, Ниневия е бил град, който не може да се сравни с който и да е известен нему град от Западна Азия. Самария, столицата на Израелевото царство покривала територия само от 7,7 хектара и никой друг град в Палестина с изключение на Ерусалим не е бил по-голям от нея /виж допълнението към Неемия гл.3/. За хора, идващи от такава страна, Ниневия за която е установено, че има територия около 40,5 хектара, е била „голям град”.

Глава 2

СТИХ 1. ТОГАВА ЙОНА СЕ ПОМОЛИ. Молитвата описва преживяването на Йона докато е във вътрешността на рибата. Той признава избавлението си като извършен факт. Пасажите които разказват за отговора на молитвата и избавлението, вероятно са израз на силната вяра на Йона в избавлението и в Божественото уверение, че то ще му бъде дадено и животът му ще бъде спасен.

В молитвата на Йона има намек за някои псалми. Съвременните изследователи определят, че тези псалми са написани след асирийския плен и съответно те посочват, че книгата на Йона е написана след него. Но онези, които поддържат идеята, че Псалмите са написани преди асирийския плен не намират трудност в посочването на написването по време или преди царуването на Еровоам II /виж Въведението/. Когато Йона е живял, според 4Царе 14:25, псалмите са били известни и намекът за тях показва, че Йона като посветен израелтянин е бил запознат с начина на изразяване в псалмите.

Винаги когато Божиите деца са в нужда имат скъпоценната привилегия да се отнесат към Бога за помощ. Няма значение колко неподходящо може да бъде мястото, Божието ухо на милост е отворено за техния вик. Колкото пусто и мрачно да е мястото, то може да бъде превърнато в истински храм за молещото се Божие дете.

СТИХ 2. В СКРЪБТА СИ. Сравнете с вика на псалмиста /Пс.18:6; 120:1/. Подобно на блудния син /Лука 15:17/, Йона в своето бедствие и окаяно положение, бе

доведен да „дойде на себе си”, за да разбере своята пълна безпомощност, своето безумие в бунта си против Божията воля и своята нужда от Божествено избавление.

ТОЙ МЕ ПОСЛУША. Сравнете с Псалм 50:15; 107:6.

ПРЕИЗПОДНЯТА. На еврейски език думата „she'ol”, мястото на мъртвите /сравни с коментара на Притчи 15:11/.

ТИ ЧУ ГЛАСА МИ. Сравнете с коментара на ст.1.

В ДЪЛБОЧИНИТЕ. Йона представя картинно и поетично описание на мъчителното си преживяване.

СТИХ 4. И АЗ КАЗАХ. Сравнете с Пс.31:22.

НО ОТНОВО ЩЕ ПОГЛЕДНА. В Септуагинтата този израз е под формата на въпрос: „Ще погледна ли пак към светия Твой храм?” Промяна в определена гласна води до същото прочитане и на еврейски език. Въпросът изглежда за предпочитане понеже, както показва контекстът в този пункт самата надежда все още не е утвърдена.

КЪМ СВЕТИЯ ТВОЙ ХРАМ. Сравнете с 3Царе 8:30; Пс.18:6; Даниил 6:10.

СТИХ 5. ДУША. На еврейски език думата е „nephesh”, тук вероятно използвана в смисъл на „живот”/виж коментара за Пс. 16:10/. Или с други думи, водите са го обкръжили до такава степен, че ще му отнемат живота /виж Пс.69:1-2/.

МОРСКИЯТ БУРЕН СЕ ОБВИ. Без съмнение поетичният език тук трябва да бъде разтълкуван буквално. Йона описва участието на един човек, обгърнат от водната бездна и при тези драматични ярки картини го украсява с венец от водорасли.

СТИХ 6. ДО ДЪНОТО. Вероятно се има в предвид до основите на планините.

ЗЕМНИТЕ ЛОСТОВЕ. Може би тук Йона посочва земята на „she'ol” или гроба, който затваря със своите „лостове” онези, които влизат в него. За Йона изглежда, че ще бъде там „завинаги”. Това не намеква, че той не е вярвал в бъдещето възкресение. Думата, преведена тук като „завинаги” е еврейската дума „le'olam”, която означава време, простиращо се в неопределено бъдеще. Понякога тя означава вечност, в други случаи продължителността на времето зависи от обстоятелствата /виж коментара за Изход 21:6/. Септуагинтата свързва думата „le'olam” с „лостове” и преводът е „слязох в земята, чиито лостове са прегради завинаги”.

РОВА. На еврейски език думата е „shochath”. Често се използва като синоним на „she'ol” да представи царството /мястото/ на мъртвите.

СТИХ 8. ЛЪЖЛИВИТЕ СУЕТИ. Йона представя контраста между своята щастлива опитност и участието на онези, които се покланят на идоли /виж Пс. 31:6/.

МИЛОСТТА. Виж допълнението към коментара на Пс.36. Според някои тълкуватели Йона отнася израза като милостта на Самия /Единствения/ истинен Бог; според други – той отнася израза за Божиите дела на милост и дълготърпение, които Бог открива на всички човеци /виж Пс.145:8-9; Исая 55:3; Деян.14:15-17/.

СТИХ 9. ЖЕРТВА. Виж Пс.50:14; Екл.5:4-5.

СПАСЕНИЕТО. Виж Пс.3:8; Откр.7:10.

СТИХ 10. ИЗБЪЛПА. Бог владее над творенията, които е създал. Познаването на този фундаментален факт е защита както срещу фалшивите теории за Бога, които го правят или обект на природен закон, или го правят като неделима неизбежна част от самата природа Библейското схващане е, че Бог е Творецът на

природата, Единственият, Който е независим от нея, ръководи и поддържа Вселената, Единственият, Който е над всичко /виж Йов 38 и 39 гл.; Пс.19; Кол.1:12-17; Откр.14:7/.

Глава 3

СТИХ 1. ВТОРИ ПЪТ. Без да укорява първото отстъпление на Йона, Господ повтори заръката си да проповядва на Ниневия. Без да се подчинява повече на човешките си наклонности, Йона отвърна с незабавно послушание на Божествения призив и без забавяне се отправи към Ниневия.

СТИХ 2. СТАНИ, ИДИ. Поради повторението на тези думи /1:2/ някои Библейски тълкуватели смятат, че вероятно след като Йона е бил избавен от „голяма риба“, той е отишъл в Ерусалим, за да „пожертва“ и да отдаде това, което бе обрекъл в благодарствената си молитва /2:9/. Това е чисто предположение.

В древността за да отплава един кораб от Йона за Тарсис е трябвало вероятно следва бреговата линия на Паластина в северна посока. Ако инцидентът с рибата е станал началото на пътуването Йона би трябвало сега да се намира много по-близо до Ниневия, отколкото когато е тръгнал с кораба /виж коментара за Йона 1:13/.

КОЯТО ТИ КАЗВАМ.Отговорността на Йона бе тази, която е и за всеки, който проповядва Божието Слово. Само Божието Слово трябва да се проповядва от амвона, а не човешко слово /2Тим.4:1-2/. Днес безпокойните и объркани души в нашия смутен свят копнеят да

получат съвет от Бога, а не от определени и суетни разисквания и предания на човеци така измамливи, каквито са и самите те. Тези души предпочитат „Така казва Господ“ вместо „така казва човек“.

СТИХ 3. ЙОНА СТАНА. Пророкът бе готов да изпълни заръката, дадена му от Бога, така както преди бе готов незабавно да я изостави.

ТВЪРДЕ ГОЛЯМ ГРАД. За размерите на град Ниневия виж Допълнението към Глава 1.

СТИХ 4.ЕДИН ДЕН ПЪТ. От това изявление не е нужно да правим заключението, че Йона е вървял един ден преди да започне проповедта си. Изявлението е вероятно доклад за първия ден на проповядването. Скоро след като е влязъл в града Йона несъмнено започнал да прогласява предупредителната си вест.

ЩЕ БЪДЕ СЪСИПАНА. Използвана е еврейската дума „harhak“; същата е използвана и в Бит.19:21,25,29, за да опише опустошението на Содом.

СТИХ5. ПОВЯРВАХА В БОГА. За възможния фон, който според някои тълкуватели е обезпечил успеха на Йоновата проповед, виж Въведението към книгата на пророк Йона.

ВРЕТИЩЕ. Груб тъмен плат, изтъкан от козя вълна, носен по време на жалеене или бедствие /Дан.9:3; Мат.11:21; Лука 10:13/.

СТИХ 6. НИНЕВИЙСКИЯТ ЦАР. Вероятно се отнася за цар Адад-нирари III /виж Въведение към книгата на пророк Йона/. Чувството на съкрушение и покаяние изглежда е възникнало спонтанно сред народа без каквато и да е била официална царска заповед /ст.5/. Особено забележително е да се види царят на най-голямата империя по онова време да смирява себе си като „седна на пепел“ в резултат на проповедта на един пророк чужденец. Какъв укор за гордите израилеви водачи и за народа, които постоянно отказваха да смирят сърцата си под въздействието дори

на много по-настоятелното и постоянно пророческо служение /4Царе 17:7-18/!

СТИХ 7. ПРОГЛАСЕНО. Когато вълната на покаяние и смирение, започнало от народа достигна до царя, той потвърди поста за официален указ. Големците участваха заедно с царя в издаването на указа, което показва, че те са имали същия проникателен дух, подобно на този на царя за кризата.

ЖИВОТНИТЕ. Странен указ, но трябва да помним, че той бе издаден от езически цар, който е бил само частично просветен. Подобен обичай е цитиран вапокрифната книга Юдит, написана вероятно през II век пр.Хр. „И всички мъже в Израел извика към Бога със силен глас и смириха твърде много душите си, те, жените и децата им, добитъка им и всеки чужденец, и слуга и роб, като се покриха с вретиче“ /Юдит 4:9-10/. Херодот описва случай, когато персийци са обръсвали главите си, гривите на конете и на товарните животни и са отрязвали опашките им по време на всеобщо жалеене. Но в каква степен тези обичаи са рефлектирали върху обичаите на Асирия не е известно.

СТИХ 8. ДА СЕ ОТВЪРНЕ ВСЕКИ.Външните религиозни действия са без духовна стойност, ако не са последвани от искрено вътрешно преобразяване на характер.

НЕПРАВДАТА. Сравнете с Амос 1:10.

СТИХ 9. КОЙ ЗНАЕ? Съмнително е, че Йона е дал някакво уверение за възможно отменяне на Божествения указ. Гневът му поради Божието разкаяние за погубването на града /Йона 4:1/, показва че той не е направил това. Но той е бил добре запознат с Божия милостив характер /Йона 4:2/.

СТИХ 10. ОБЪРНАХА. Сравнете с Мат.12:41.

БОГ СЕ РАЗКАЯ. Бог не се променя, но може да промени обстоятелствата /Ер.18:7-10; Езек.33:13-16/. Неговите отсъждания са често всъщност условни пророчества /виж коментара за Езек.25:1/. За дискусия върху Божието разкаяние виж коментара за Бит.6:6 и за 1Царе 15:11. Бог говори на хората в зависимост от тяхното преживяване.

Глава 4

СТИХ 1. МНОГО МЪЧНО. Глава 4 разкрива поразителния контраст между нетърпението на човешкото сърце и дълготърпението на Бога. На Йона му бе станало не само много мъчно, но той и възнегодува, че „Бог се разкая за злото“ /Йона 3:10/. Вместо да се зарадва, че Божията благодат бе опростила каещите се ниневийци, Йона позволи егоизъм и греховната му гордост да го направят недоволен. Понеже предизвестеното от него не се сбъдна, той чувстваше, че ще го сметнат за фалшив пророк. За него репутацията бе с по-голяма стойност, отколкото всички души в Асирийската столица. Възможно е да е смятал, че Божието предумисъл за бъдещето ще бъде поставено под съмнение поради това неизпълнено пророчество.

И ТОЙ ВЪЗНЕГОДУВА. Божията милост към ниневийците /3:10/ разгневи Йона. Божествена милост бе пощадила живота му, когато не се покори на Господното Слово, но „възнегодува“ когато Бог разпростря същата милост към другите.

СТИХ 2. И СЕ ПОМОЛИ. Колко различни бяха обстоятелствата на тази молитва, сравнена с тази в Глава 2 и колко различен бе духът, който я подбуждаше! Тогава той се молеше за живот, а сега – за смърт. Тогава той бе смирен, а сега – разгневен.

СТИХ 3. ВЗЕМИ ... ЖИВОТА МИ. Колко различно бе настояването на Йона от

това на Моисей, който в истински дух на себепожертвувателност искаше неговото име да бъде изличено, за да живее народът, който бе съгрешил /Изм. 32:31,32/. Йона се отдаде на пълно обезсърчение.

СТИХ 4. ДА НЕГОДУВАШ. Негодуванието на Йона бе породено изцяло от егоизъм, а не от благороден дух, като този, подбудил Исус да изгони среброменителите от храма /Йоан 2:13-17/. С прибързания си дух, пророкът ограби себе си от голямо благословение /Пр.14:29; 16:32/.

СТИХ 5. ДОКАТО ВИДИ. Някои изследователи предлагат, че тук Йона е разтълкувал въпроса „Правилно ли е да негодуваш?“ /ст.4/ като намек, че в своята привързаност той не е отсъдил правилно Божественото намерение и следователно е имало все още възможност Ниневия да бъде разорена; други тълкуватели смятат, че Йона може би е почувствал, че покаянието на ниневийците не е било искрено и в края на краищата Бог ще ги накаже. Но вместо това, неговата реакция просто е отразявала неговата упоритост и настойчивост, че Бог ще изпълни това, с което е заплашил Ниневия.

СТИХ 6. ТИКВА. На еврейски език „תאנה“, означаваща неизвестно растение. Различни определения са били предлагани за растението, като например рицин, вид краставица и др. Това растение израства по чуден начин и не е нужно да се идентифицира с каквото и да е бързорастящо растение, макар че може да се отнесе към голям брой растения, добре известни в онези райони, включително и към тиква.

СТИХ 7. И ТЯ ИЗСЪХНА. Колко често се случва в човешкото преживяване денят да започне като ден на радост и веселие и тогава се появява някой „червей“ на нещастие или страдание, за да обърне надеждата в отчаяние.

СТИХ 8. ГОРЕЩ ВЯТЪР. На еврейски език „charishith“, която се среща в Библията само тук и означава „опустошаващ“.

СТИХ 9. ПРАВИЛНО Е ДА НЕГОДУВАМ. Пророкът нетърпеливо и упорито защитава негодуванието и решението си да умре. А Бог търси да стимулира у него благоразумие.

СТИХ 10.ТИ ПОЖАЛИ ТИКВАТА. Йона разгневеният и несъстрадателен пророк, желаше да бъде пощадена тиквата – нещо с малка стойност и за която не бе се трудил, нито бе направил нещо, за да израсте, а не желаше да покаже същото отношение към народа на големия град Ниневия. Той възнегодува, че Бог нямаше да разори Ниневия /ст.1,4/, също и че Бог позволи тиквата да изсъхне /ст.9/. Какво изопачено чувство за ценност! Йона се грижеше повече за тиквата, отколкото за народа на Ниневия.

СТИХ 11.120 000 ДУШИ. За населението на Ниневия виж Допълнението към Глава 1. КОИТО НЕ УМЕЯТ ДА РАЗЛИЧАВАТ. Някои тълкуватели са приложили този израз за малките деца, които все още не са пораснали достатъчно, за да определят коя е по-силната и по-използваната ръка. Ако се приеме, че тези малки деца съставлявали 1/5 от населението на Ниневия, то Ниневия би трябвало да бъде град с около 600 000 жители. Тази цифра е изключително голяма и не може да бъде съвместима с познатия размер на древния град. Изглежда по-правилно „не умеят да различават“ да се приложи като метафора за онези, които нямат съвършено знание за доброто и злото /виж допълнението към Глава 1/.

Книгата на пророк Малахия

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Малахия, на еврейски език „Mal'aki” означава „мойт вестител”. Но думата може да бъде съкратена форма на еврейската дума „Mal'akiyah”, което означава „вестител на Йехова”. Тъй като името не се среща другаде в Стария Завет, някои изследователи смятат, че това не е името на пророка, а само негово обозначение като Негов пророк.

2. АВТОР. Пророкът не споменава за личния си живот и не посочва времето на служенето си. При това остава известно съмнение, че той е бил последният от старозаветните пророци. Това че пророк Малахия служи по време, когато пленът малко се споменава, а храмът е бил възстановен и от известно време службите в него възобновени е очевидно от контекста на книгата. Неправдите, осъждани от Малахия са много подобни на неправдите възниквали по времето, когато Неемия е отсъствал от Ерусалим поради службата си в персийския царски двор /Неем. 13:6/ и така, твърде е възможно книгата на пророк Малахия да е написана около 425 г. пр.Хр. Във всеки случай, възможно е книгата да е написана и по времето на Неемия или малко след това.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Когато много години след основното завръщане от вавилонския плен, Неемия като „виночерпец на царя” /Неем.1:11/ чува, че положението и условията в Ерусалим не са добри, той моли за разрешение от царя да посети съотечествениците си в този град. Царят с готовност се съгласява и позволява Неемия да бъде изпратен там за неизвестен период от време /2:5-6/. Назначен е за областен управител и като започва работа през 444 г. пр.Хр. извършва голямо реформаторско дело сред завърналите се пленници за период от 12 години /виж коментара за Неем.5:14/. След като е извикан отново във Вавилон, минават няколко години, преди да се завърне в Юдея. При завръщането си намира състояние на забележителен духовен упадък, което се стреми да поправи. Вероятно през основния период на неговата работа, може би през дванадесет годишното му служене като областен управител, Бог е въздигнал пророк Малахия, за да обърне народа към чистосърдечна служба на Бога. За по-пълнен преглед на историческата обстановка по времето на служенето на пророк Малахия виж АБК т. IV, стр.73-79, англ./.

4. ТЕМА. В контраст с вълнуващия пророчески план на Захария за безграничните възможности поставен пред юдеите при тяхното завръщане от робството, пророчеството на Малахия, дадено век по-късно, представя мрачната картина на прогресиращ духовен упадък. Пленниците бяха се завърнали от земята на плена им в Обещаната зима, но в сърцата си бяха останали в далечната страна на непослушание и забрава на Бога /виж АБК т.IV, стр.31-32/. „Техният провал да изпълнят Божествените намерения бяха много явно изразени по времето на пророк Малахия” /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.705/. Всъщност, положението беше такова, че дори свещениците бяха презрели своите отговорности /Мал.1:6,13/ в поклонението и службата за Бога; и от Своя страна Бог „се бе уморил” от тяхната неверност намираще поклонението им като неприемливо /Мал.1:10,13; 2:13,17/. Макар практически заветът да беше нарушен, Бог милостиво продължи да

поддържа Своя непостоянен опак народ. Той натовари пророк Малахия да занесе строга предупредителна вест, припомняйки на юдеите техните минали опитности като народ и да призове народа да се върне към Бога и към заветните изисквания. Осем пъти Бог се обръща към народа и техните религиозни водачи, милостиво и търпеливо призовавайки вниманието от един към друг аспект на тяхното отстъпничество и осем пъти те раздразнително отричат какъвто и да е недостатък /1:2,6-7; 2:13-14,17; 3:7-8,13-14/. Божието търпеливо старание да предизвика признаване на миналите грешки, свързано с тяхното яростно отричане на всичко направено, съставлява темата на книгата. Тя се развива по следния начин:

1. Тактично Бог започна да напомня на Израел за Своята вечна любов, но те безсърдечно заявиха, че липсва доказателство, че Той ги обича. Бог им отговори, напомняйки им, че благодарение на Неговата любов те бяха станали народ /1:2-4/.

2. Отбелязвайки, че Израел дължи почит към Бога, така както син почита баща си, Бог ги обвини, че те Го презират, вместо да отговорят на любовта Му. Те неразумно отхвърлиха обвинението /стих 6/.

3. Бог представи доказателство за тяхното презрение към Него, като им посочи като илюстрация отношението им към святите ритуали в храма. Те бяха „осквернили” или направили обичайни най-светите неща. Но отговорът им посочваше пълна слепота относно кое е свято и кое не е /стих 7/. Те имаха „вид на благочестие”, но не знаеха нищо за „силата му” /2Тим.3:5/

4. Бог разкрива размера на безполезността от следването на религиозните церемонии /1:8 до 2:12/, като прави заключението, че няма вече да забелязва или приема приносите им /2:13/. Невъзмутимо и с претенция за наранени чувства народът пита защо Бог по този начин пренебрегва поклонението и служенето им /ст.14/. Търпеливо Бог обяснява, че религиозните форми са безполезни, когато принципите на религията не са практически приложени в ежедневието /ст.14-16/.

5. Бог е „изморен” и от техните лицемерни претенции за благочестие. Народът се защитава чрез мъдруването, че Божието обвинение е несправедливо и неоправдано. Техният провал да различават между свято и несвято в действията на поклонението им е сравнимо с подобен провал при разграничаването между добро и зло в ежедневието. Те оправдават злото с извинението, че в действителност то няма значение и намекват, че Бог би трябвало да не Го е грижа докато те спазват религиозните форми /ст.17/. Но Бог ги предупреждава, че коравосърдечноата им непокаяност неизбежно ще ускори деня на последния съд /3:1-6/.

6. Бог обвинява сега Израел за пълно отстъпничество, при това страшното обвинение е придружено с милостива покана да се върнат при Него. Но народът, изразявайки пълна изненада от мисълта, че по някакъв начин са се отделили от пътя на стриктно послушание на Неговите заповеди /ст.7/.

7. Бог отговаря на тяхното предизвикателство със специфично и осезаемо доказателство за отделянето им от Него. Той ги обвинява в кражба, но те отказват да приемат обвинението. Но мълчанието от тяхна страна е безмълвно признание за истинността му /ст.8-12/.

8. Накрая Бог посочва на юдеите тяхното безочливо отплащане на Неговите опити да ги доведе да видят духовното си състояние, но те отказват да приемат нещо, за което бяха казали, че не е истина или не се отнася за тях /ст.13/. Те не бяха служили на Бога с искрени сърца, а с надежда за лична изгода и привилегии.

Накрая съвсем предизвикателно те са готови да поставят Бог на изпит и заявяват готовността си да се съдят с Него, напълно уверени да докажат, че Неговите обвинения към тях са неоснователни /ст.14-15/.

В Мал.3:16-18 и 4:2 Бог признава малцината верни в Израел, които са лоялни към Него и ги уверява в Своята непроменима любов. В същото време Той предупреждава нечестивите /4:1,3/ за участието им в деня на последния съд. Вестта на Малахия завършва с увереността, че преди да дойде великият ден на Господа, Той ще изпрати вестител, който ще Му помага в делото Му на приготвяне на „украшенията“ на Своята корона и да ги запази в деня на съда /4:4-6; 3:17/. Вестта на Малахия е особено подходяща за църквата днес и е сравнима с вестта към Лаодикия от Откр.3:14-22. Подобно на лаодикийците и юдеите от времето на Малахия бяха напълно нечувствителни към истинското си духовно състояние и се чувстваха, че „нямат нужда от нищо“ /Откр. 3:17/. Те бяха „бедни“ на небесни съкровища, „слепи“ за грешките си и „голи“ – необлечени със съвършения характер на Исус Христос. Подобно на човека без сватбарската дреха /виж коментара за Мат.22:11-13/ те стояха пред Царя на Всемира, презирайки дрехата на Неговата праведност и напълно домолни от моралните си дрипи.

5. ПЛАН

I. Неоценената и невъзнаградена Божия любов

A. Въведение – 1:1-6

B. Божията вечна любов към Израел – 1:2-5

B. Израел не почита и презира Бог – 1:6

II. Дегенериралото религиозно състояние

A. Неуспех при разграничаване между святи и обикновени неща – 1:7-10

B. Провал на юдеите в мисията им към езичниците – 1:11,12

B. Провал на свещениците да осигурят духовно водителство – 1:13 до 2:13

Г. Провал при прилагане на ралигиозните принципи в ежедневиия живот – 2:14-

17

III. Предупреждение за съд – 3:1-15

A. Предупреждение за деня на съда – 3:1-6

B. Специфично обвинение за кражба на Бога – 3:7-12

B. Обвинение за презиране на Бога – 3:13-15

IV. Приготвяне за деня на съда – 3:16 до 4:6

A. Избавление на онези, които се боят от Бога – 3:16,17

B. Наказание за онези, които презират Господа – 3:18 до 4:1,3

B. Осигурено небесно ръководство и закрила за онези, които се боят от Бога – 4:2,4-6.

Глава 1

СТИХ 1. ИЗЯВЕНО. Господнето Слово, изявено на Малахия беше това, Израел да не забравя уроците от миналото.

СТИХ 2. АЗ ВИ ВЪЗЛЮБИХ. Стремейки се да пробуди народа Си да осъзнае и признае своята неблагодарност, Бог поставя някои определени въпроси. Неговата любов бе създавала Израел като народ /Втор.7:6-9/.

ПО КАКВО СЕ ВИЖДА. Това е първият от серията въпроси, характерни за книгата на пророк Малахия, които показват самоуповаващото отношение на народа по времето на Малахия. Тези въпроси е възможно да не са изречени директно от

народа, но те верно отразяват вътрешното естество и мислене на народа. „По какво се вижда“ пълно отразява незагрижеността на народа за духовните неща и е ключ за разбиране на книгата.

НО АЗ ВЪЗЛЮБИХ. Използвайки отнасянето за братята близнаци Яков и Исав /Бит.25:24-26/, потомци на които по наследство бяха израилтяните, Бог се стреми да направи ясно за евреите, че небесното благоволение не идва към Израел по наследство, но се определя от характера. Яков, макар че бе направил болезнени грешки, впоследствие посвети живота си на Божията служба.

СТИХ 3. ИСАВ НАМРАЗИХ. От контекста става ясно, че Едом, народът от Исавовите потомци се има предвид тук, а не самия Исав. Използването на думата „намразих“ е характерна за ориенталската метафора /Бит.29:33; Втор.21:15; виж и коментара за Пд. 119:136/ и не бива да се приема в най-силния смисъл. Тук Бог прави ясно разграничение между Яков и потомството му и Исав и потомството му. Разбира се, това предпочитание възниква в резултат на отношението на двамата братя с Бога. Понеже Яков беше духовно ориентиран и имаше животоспасяваща вяра, обичаше Божиите неща, греховете му бяха простени и се радваше на Божието благоволение и приятелство. От друга страна, Исав светски ориентиран, без желание и любов за небесните неща, „невеж“, сам поставя себе си извън Божието благоволение.

ЗАПУСТЕЯТ. Докато израелтяните след завръщането си от плен отново завладяха притежанията си започнаха да обработват земята си, възстановиха храма и Ерусалим, едомците не се виждаше да правят подобно възстановяване от опустошенията на вавилонците.

ЧАКАЛИТЕ. Едом беше оставен да бъде наследство на тези диви зверове.

СТИХ 4. И АКО КАЖЕ. Дори и едомците да бяха решили да възстановят наследството си, противно на Божиите намерения, пак Господ щеше да им попречи да направят това.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3. Това име на Бога се среща често в книгата на Малахия

ВИНАГИ. Виж коментара за Изход 12:14; 21:6; 4Царе 5:27.

СТИХ 5. ОЧИТЕ ВИ. Тоест, тези на Юдея. Когато народът не осъзнава реалността на Божията любов, техните оплаквания и роптания нямаше да позволят да хвалят и благодарят на Бога за Неговата доброта.

ОТВЪД. Това вероятно е изразяване, което означава целия свят.

СТИХ 6. ПОЧИТТА КЪМ МЕН. Като техен Създател, като Един, Който специално ги беше избрал, запазил и ръководил, Бог беше Баща на Своя народ /Иzx.4:22; Втор.32:6/. Следователно, Той беше, Който трябваше да получи тяхната почит и уважение.

СВЕЩЕНИЦИ. Сега Бог избличава онези, които представят религията на народа и би трябвало също и като учители, да бъдат пример в послушание и осветление /2Лет.15:3/.

В КАКВО? Виж коментара за стих 2. Нечувствителни към духовното си състояние, свещениците пледираха, че не са виновни.

ПРЕЗРЕНИЕ КЪМ ИМЕТО ТИ. Вместо да отвърнат с нежност към Неговата любов, те презряха Бога /ст.2/.

СТИХ 7. ХЛЯБ. На еврейски език думата е „techem“, която в широк дмисъл означава храна /Бит.3:19; 43:32; Изх.2:20/. Тази дума не може да се отнася за присъствени хлябове, защото те не се принасяхана жертвеника. Вероятно тук

думата се отнася за животински жертви /Лев.3:9-11,15-16/. Вероятно това е един от многото примери, които магат да се дадат за безгрижността при спазването на церемониалния закон.

С КАКВО? Виж коментара за ст.2. В състоянието на духовна слепота, свещениците не виждаха, че чрез оскверняване на „хляба“ те не почитаха Господа.

С ТОВА. Вероятно те открито не са изразявали с думи презрение към жертвеника на Господа, но с действията си, а именно чрез принасянето на осквернен хляб на него.

ТРАПЕЗАТА ГОСПОДНЯ. Очевидно отнасяне за жертвеника за приносите.

СТИХ 8. СЛЯПО ЖИВОТНО. Тъй като законът изискваше принасяните жертви да бъдат „без недостатък“ /Левит 22:19/, тези жертви споменати в стиха бяха презирани от Бога. С това хората показваха, че не размислят дали принасяните жертви са свършени. Възможно е да запазват здравите животни за себе си, като принасят животни с недостатъци. Бог определи хората да принасят за Него най-доброто. Запазване на най-доброто за някой друг показва, че Бог не е поставен на първо място. Да принесеш на Бога по-малко от най-доброто всъщност означава, че въобще не Му принасяш нещо.

НАЧАЛНИКА. На еврейски език думата е „pachan“ и означава „областин управител“ както е в Агей 1:1. Да се принася животни с недостатъци на големци бе считано за обида. Ако това бе истина за човешки същества, колко повече би било истина за Един велик и възвишен „Господ на Силите“ /виж коментара за Ерем. 7:3/.

СТИХ 9. ПОМОЛЕТЕ СЕ. Тук Малахия силно умолява за покаяние от страна на свещениците.

ЩЕ ВИ ПРИЕМЕ ЛИ? Виж коментара за стих 8.

СТИХ 10. НЯКОЙ ОТ ВАС. Пророкът изобличава онези, които служат в храма с търговски дух, които не изпълняват задълженията си към Богаверно, макар че тук са споменати едни от най-малките задължения.

ПРИНОС. На еврейски език думата е „minchah“ и означава „хлебен принос“ /виж коментара за Лев. 2:1/. Може би тук пророкът има предвид онези хлебни приноси, които не са естествено замърсени, а бяха неприемливи за Бога поради недобрив дух, с който бяха принасяни.

СТИХ 11. ИЗГРЕВА. Божието намерение беше истинското поклонение към Него да бъде разпространено по цялата земя.

ВСЯКО МЯСТО. Виж Исаия 19:18-19; Софония 2:11.

ГО ОСКВЕРНЯВАТЕ. Отнася се за Божието име.

КАТО КАЗВАТЕ. Виж коментара за ст.7.

ТРАПЕЗАТА ГОСПОДНЯ. Виж коментара за ст.7.

СТИХ 13. КАЗВАТЕ ОЩЕ. Виж коментара за ст.7.

КАКВА ДОСАДА. Намек за надменна, презрителна досада при провеждане на храмовите служби.

И Я ПРЕЗИРАТЕ. Израз, който посочва степента на досадата, с която свещениците са презирали жертвеника.

ГРАБНАТОТО. Виж коментара за стих 8.

ДА ГО ПРИЕМА ЛИ? Те знаеха много добре, че никой човек нямаше да приеме с охота такива „жертви“ /виж коментара за стих 8/. Защо мислеха, че Бог ще ги приеме с охота?

СТИХ 14. ПРОКЛЕТ. Небесна присъда щеше да постигне онзи, който жертваше „мъжко“ от стадото си „с недостатък“ /виж Левит 3:1,6/.

СТИХ 1. СВЕЩЕНИЦИ. Това е отправено от пророк Малахия за онези, които трябваше да бъдат истински духовни водачи и учители /виж коментара за 2Лет. 15:3/.

СТИХ 2. ЩЕ ПРОКЪЛНА. Вероятно описание за благословенията, които свещениците бяха свикнали да произнасят за народа /Лев.9:22,23; Числа 6:23-26/, но по-вероятно е да е отнасяне за благословенията, които Сам Бог им подаряваше /АБК т.IV, стр.27-28/, такива като обещанията от пророк Агей един век преди това /Агей 2:15-19/.

ВЕЧЕ. „Проклинането“ трябва да е било явно за тези свещеници, а също и за народа.

СТИХ 3. ЩЕ НАМАЖА. Най-голямо доказателство за презрение.

СТИХ 4. И ЩЕ ПОЗНАЕТЕ. Народът със сигурност щеше да открие чрез преживяване, че тези Божествени заплахи не са напразни.

ЗАВЕТЪТ МИ. Заветът на „вечно свещенство“ /Числа 25:13/ беше даден на Финеев, внук на Аарон, за неговото участие в премахване на поклонението на Ваалфегор от Израилевия стан /Числа 25:3-13/.

С ЛЕВИЙ. Племето на Левий беше избрано от Бог за Негова служба, понеже членовете му останаха верни по времето на криза /виж коментара за Изх.32:29/.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

ЗАВЕТЪТ МИ. Виж коментара за ст.4.

ЗА ЖИВОТ И ЗА МИР. „Заветът на мир“ даден на Финеев /Числа 25:12/ е изразен като завет на „вечно свещенство“ /Числа 25:13/. „Живот и мир“ съставляваха Божият дял в този договор. Тези обещания щяха да бъдат подарени на всички верни свещеници след него.

БЕШЕ ОТ МЕН. Бог даде благословенията Си на Финеев, понеже „се боеше от Мен“. Така в завета от страна на свещениците трябваше да се отдава почит и послушание на Бога. И сега, Бог чрез пророка Си се стремеше да възобнови Своя славен завет със свещениците по времето на Малахия към онези, които поради нечестието си бяха станали „презрени и унижени пред целия народ“ /ст.9/.

СТИХ 6. ЗАКОНЪТ. На еврейски език думата е „torah“ и означава сборник от Божествени поучения или наредби /виж коментара за Втор.31:9; Пр.3:1/. Този стих разкрива, че Бог възнамеряваше свещениците да бъдат духовните водачи както по заповед, така и чрез примЕрем.

СТИХ 7. ДА ПАЗЯТ ЗНАНИЕ. Тоест, те трябваше да запазят и опазят знанието за Бога. Те бяха религиозните водачи на народа, но въпреки това техният пример показваше на народа път на непослушание.

ИСКА ЗАКОНА. Народът имаше право да очаква от свещениците истинско и правилно наставление по духовните въпроси /виж коментара за 2Лет.15:3/.

ПОСЛАНИКЪТ. Свещеникът, който верно вършеше своята работа беше толкова истинен „посланик“ на Господа, колкото беше и пророкът /виж коментара за Агей 1:13/. Някои тълкуватели виждат значението на израза в това, че името Малахия означава „посланик, вестител на Йехова“. /Виж въведението към книгата/.

СТИХ 8. ОТКЛОНИХТЕ. И чрез предписанието, и чрез пример /виж коментара за ст.6/ тези свещеници бяха отклонили мнозина от правия път. Така те бяха „извратили“ завета, сключен с Левий.

ЗАВЪТЪТ, СКЛЮЧЕН С ЛЕВИЙ. Виж коментара за стих 4.

СТИХ 9. ПРЕЗРЕНИ. Естествено беше народът да презира свещениците за тяхното отклонение, понеже те причиниха опозоряване и унижаване на Божественото поклонение /1Царе 2:30/. Един от най-презрителните грехове е лицемерието.

СТИХ 10. ЕДИН ОТЕЦ. Тук говори самият пророк Малахия. От гледна точка на контекста вероятно той отнася израза към Самия Бог като техен Отец /виж коментара за 1:6/, отколкото за Авраам или някое друго човешко същество.

НЕ НИ ЛИ Е СЪЗДАЛ ЕДИН БОГ? От всички древни народи евреите идинствени почитаха Бога ясно и видимо като Творец, което изразяваха в спазването на седмия ден съботата от четвъртата заповед на Декалога /Изх.20:8-11/. Така за тях бе нужно да се отнасят към своите съчовеци като към братя. И днес е правилно да очакваме от онези, които почитат Бога като Създател, да считат всички хора за братя.

СТИХ 11. ЮДА. Цялата нация беше виновна за отделянето си от Бога.

СВЕТИЛИЩЕТО. Вероятно се отнася за храма. Като място на Божието присъствие /Изх.25:8/ то беше осквернено чрез греховното поведение на народа.

ОЖЕНИ ЗА ДЪЩЕРЯ. В Септуагинтата последната част на стиха е преведена: „и отиде след други богове”.

СТИХ 12. КОЙТО ПОУЧАВА НА ТОВА. Вероятно се отнася за „стража”, а „онзи, който го слуша” – за народа, или образно казано за „войниците”, подтикнати за действие от „стража”. С други думи, макар че престъпленията на Юда да предизвикваха опасни чувства, липсата на покаяние от тяхна страна направи сигурно тяхното „изтребване”.

ПРИНОС. На еврейски език „minchah” /виж коментара за 1:10/.

СТИХ 13. ПРАВИТЕ ОЩЕ. Грехът на свещениците нарастваше чрез лицемерната им скръб затова че Бог отказваше да приеме приносите им.

ТОЙ НЕ ПОГЛЕЖДА. Докато поддържаха злите си пътища, Бог не можеше да приеме приносите, които донасяха пред Него. Да направи това означаваше, че ги поддържа в злите им постъпки.

СТИХ 14. ЖЕНАТА НА МЛАДОСТТА ТИ. Може би посочване, че мнозина от тези нечестиви свещеници бяха изоставили жените си и се бяха оженили за други, вероятно езичнички /Ездра 9:1-2; Неем.13:23-28/. Възможно е да се намеква за духовно прелюбодеяние, както е посочено в стих 11.

ПОСТЪПИЛ НЕВЯРНО. Тоест, доказана невярност. В Септуагинтата изразът се чете: „която си изоставил”.

СТИХ 15. ЕДИН ЧОВЕК. На еврейскиезикпървата част на стиха е малко неясна. В Ревизиран стандартен превод тя се чете: „Нима един Бог не направи и поддържа в нас духа на живота?”. Забележката в последната част на стиха е ясна. Така, обратно може да се даде обяснение за първата част. Пророкът призовава за реформация на коварните постъпки на свещениците с жените на младостта им /виж коментара за ст.14/. Следователно, въпросът „не направи ли двамата един човек?” може да се отнася до Божия план мъжът и жена му „да бъдат една плът” /виж коментара за Бит.2:24/. Бог строго наказваше мъжете от времето на Малахия, които след като изоставяха законните си жени, престъпваха основния принцип на брачния съюз.

СТИХ 16. АЗ МРАЗЯ НАПУСКАНЕ. Бог прибавя Своето лично отношение към развода. Следователно, мъжът, който напуска законната си съпруга се считаше като такъв, „който покрива дрехите си с насилие” /Ревизиран стандартен превод/,

тоест, такъв се беше вплел в нечестие и в последствия, от които не можеше да избяга. От Божието изявление е ясно, че липсата на целомъдрие е единствената основа за напускане /виж коментара за Мат.5:32/.

СТИХ 17. ДОТЕГНАХТЕ. Божието търпение беше достигнало до края си. Бог дълго понасяше роптанията и недоволството на народа Си. Благополучието и славата, които очакваха скоро да бъдат техни не дойдоха и сега поставяха под въпрос справедливостта и светостта на Бога и дори сигурността на бъдещия съд.

С КАКВО? Виж коментара за 1:2.

Е ДОБЪР. Понякога злотворниците се опитват да направят да изглежда, че те в действителност са добри и че благоуспяват и са благословени от Бога за техните добрини.

КЪДЕ Е? Виж коментара за 1:2.

БОГ НА ПРАВОСЪДИЕТО. Или „Бог на справедливостта” /Ревизиран стандартен превод/. Народът не отричаше съществуването на Бога, но се съмняваша, че е загрижен за тяхното поведение. Практически бяха станали деисти. Езичниците имаха подобно схващане за божествата си.

Глава 3

СТИХ 1. ВЕСТИТЕЛЯ СИ. Бог отговаря на въпроса поставен в края на предходната Глава с потвърждението, че непременно Той ще дойде за съд и правда. За народа в дните на Малахия тази вест беше предупреждение, че Бог щеше да се справи с греховете им. Но едновременно с Неговата предупредителна вест за евреите по времето на пророк Малахия, това пророчество има също и Месианско значение /виж коментара за Марк 1:2/. Йоан Кръстител беше „вестител” изпратен да „приготи пътя на Господа” чрез проповядване на покаяние /Исаия 40:3-5; Мат.3:1-3; 11:10-11; Лука 3:2-14/.

ЩЕ ДОЙДЕ В ХРАМА СИ. Тоест, в Пресвятото място на храма, за да извърши делото на Изследователния съд /Е.Уайт, Великата борба стр. 426 англ./.

АНГЕЛЪТ НА ЗАВЕТА. Виж коментара за Агей 1:13. Господ или „Ангелът на Завета”, не е никой друг освен Христос, Второто лице на Божеството /виж коментара за Изх.3:2/; и е нужно да бъде ясно разграничен от предишния „вестител”, споменат в този стих. Това пророчество за „Ангелът на завета” е не само за първото идване на Исус Христос в Неговия храм, но и за събитията, свързани с края на земната история и Второто пришествие /Великата борба, стр. 424; Патриарси и пророци, стр.339, англ./.

СТИХ 2. КОЙ МОЖЕ ДА ИЗДЪРЖИ? Виж Йоил 2:11. Евреите вярваха, че Месия идваше, за да накаже езичниците чрез съд. В противовес на това, пророк Малахия предупреди евреите, че те ще бъдат първите, пострадали от съда /Амос 5:18/.

ОГЪНЯ НА ПРЕЧИСТВАЧ. Както огънят разделя метала от шлама, така и Бог чрез Своя съд разделя праведните от нечестивите /виж коментара за стих 1/

САПУНА НА ТЕПАВИЧАРЯ. Това не е истински сапун, който вероятно е непознат за древните времена, а растителна основа, получена от изгарянето на определени растения и използвана за измиване и пране.

СТИХ 3. ЩЕ СЕДНЕ. Предходната мисъл /стих 2/ е повторена, за да се подчертае.

ЛЕВИЙЦИТЕ. Споменати са специално свещениците като такива, които са

отговорни да водят народа в правда чрез пример и поучение /Мал.2:1-9; виж коментара за 2Лет.15:3/.

ОЧИСТИ. Наказанието на „левиците“ е посочено не само да очистителните души чрез отстраняване на злото от тях, но и да подхранва стремежа към святост, чрез приготвянето им да „принасят на Господа приноси с правда“ /Римл. 12:1; 2Петр.3:18/.

ПРИНОСИ. Виж коментара за 1:10.

СТИХ 4. УГОДЕН. Отстраняването на греха от свещениците и народа щеше да възстанови Божественото благоволение /Е.Уайт, Пророци и царе стр. 706 англ./.

В ДРЕВНОСТТА. Евреите считаха такива времена /периоди/ като тези по времето на Аврам, Мойсей и Давид като повече или по-малко „идеални“ времена.

СТИХ 5. ЗА СЪД. С други думи, „ето съда“ – небесният отговор на въпроса „Къде е Бог в правосъдието?“ /2:17/.

МАГЪОСНИЦИТЕ. Небесното неодобрение беше насочено особено към онези, които практикуваха езически магьоснически действия /Иzx.22:18; Втор.18:10/, например такива, които са били преобладаващи във Вавилон /виж коментара за Даниил 2:2/.

ПРЕЛЮБОДЕЙЦИТЕ. Друга група, която беше особено обвинявана от Бога бе тази на хората, виновни за неморално поведение и живот, включително и онези, които поддържаха незаконното напускане /развод/. Виж коментара за 2:14-16. Същото обвинение се прилага за хиляди хора, живеещи понастоящем.

КЪЛНАТ ЛЪЖЛИВО. В септуагинтата изразът се чете: „тези, които се кълнат лъжливо в Моето име“ /Левит 19:12/.

УГНЕТЯВАТ НАЕМНИЦИТЕ. Бог призовава Своите последователи да бъдат справедливи, дори състрадателни към онези, чието съществуване зависи от ежедневната им заплата /Втор.24:14-15; Яков 5:4/.

ВДОВИЦАТА И СИРАЧЕТО... ЧУЖДЕНЕЦА. Бог бе постановил специално указание за запазване правата на онези, които в голяма степен бяха безпомощни и беззащитни или се нуждаеха от закрила /Иzx.22:21-22; Втор.24:17; 27:19/. На евреите бе забранено да онеправдават чужденец, или „пришелеца“ между тях.

СТИХ 6. АЗ, ГОСПОД, НЕ СЕ ИЗМЕНЯМ. Тук Бог много ясно опровергава обвинението, че Си „затваря очите“ за злото /2:17/. Светостта на Бога е вечна и непроменима /Числа 23:19; Яков 1:17/. Това е точно така, понеже Бог не се изменя и Неговите вечни намерения към народа Му ще устоят. Той може да ги наказва, да ги дисциплинира и да ги поправя, но всичко това е с цел да аги доведе до покаяние и да ги спаси.

СТИХ 7. ОТКЛОНИХТЕ. Бог беше истинен в обещанията Си /виж коментара за стих 6/, но въпреки това народът не беше истинен към Него, особено по отношение на десетъците и приносите /ст.8-9/.

ВЪРНЕТЕ СЕ ПРИ МЕН. Известяването на пророческата вест /виж коментара за 1:1/ не е произнасяне на съда над грешниците, а призив за покаяние и верност към Бога, придружено с тържественото напомняне на миналата история на Израел. Да се „върнем“ при Бога е да се покаем за греха и да направим сериозна промяна на живота си. Това е основната тема в книгата на пророк Йоил /Йоил 2:12-13/.

КЪДЕ? Отново /виж коментара за 1:2/ народът разкрива лицемерното си самооправдаване като задава въпроси към Бога.

СТИХ 8. ЩЕ КРАДЕ ЛИ ЧОВЕК ОТ БОГА? Наистина строг език! Без заобикаляне пророк Малахия говори направо и по какъв начин народ „краде“ от Бога: като не

дават „десетъците и приносите“ дължими на Бога /Лев.27:30,32; Числа 18:21; Неем.10:37-39/.

ПРИНОСИТЕ. Някои хора не успяваха да разберат, че е възможно да се „краде от Бога“ с приносите, дори давани като десетъци. Всеки, който осъзнава и чувства задължението си като настойник на Божиите блага ще дава доброволно на Господа приноси според възможността си, „според успеха на работите си“ /1Кор.16:2/.

СТИХ 9. ПРОКЛЕТИ. Непосредственият контекст /ст.11/ предлага че „проклятието“ беше оскъден плод от земни произведения и повреждане на произведенията на земята /Агей 1:6; Малах.2:2/. „Проклятието“ автоматично следва непослушанието, както благословието следва послушанието /виж АБК том IV, стр.27-28, англ./.

Няма неутрална позиция: човек или е с право, или с грешно поведение и Бог възнаграждава според това.

ЦЕЛИЯТ ТОЗИ НАРОД. Със строго осъждане пророкът се отнася към Юдея като „целият този народ“, вместо като Божия народ. Очевидно е, че кражбата от Бога беше практикувана от всички.

СТИХ 10. ВСИЧКИ ДЕСЯТЪЦИ. Това намеква, че ако народът е плащал десетъка си, то те не са давали всичките си десетъци или не са постъпвали почтено с тях. Нека да сме сигурни, че и ние не правим същата грешка като народът по време на пророк Малахия /виж 1Кор. 10:6-10/. Дарителят на всичко има правото да очаква от нас да Му отдаваме истински десетък, а също и дарове, които сме в състояние да дадем.

НЕБЕСНИТЕ ОТВОРИ. Сравнете с Битие 7:11; 8:2. Не само щеше да има изобилен дъжд, за да се отмахне страха от сушата, но чрез тези „небесни отвори“ така да се каже, щяха да се изливат изобилно небесни благословения /Лев.26:3-5/.

БЛАГОСЛОВЕНИЕ. Не е нужно да е материално благословение, макар че изглежда да се подчертава такова благословение /виж коментара за стих 11/. За материалните благословения, с които Бог възнамеряваше да надари Своя народ /виж АБК, том IV, стр.27-28, англ./.

СТИХ 11. ОНЗИ, КОЙТО ПОГЛЪЩА. Вероятно се отнася за скалците, които бяха така опустошителни за земните произведения /виж коментара за Йоил 1:4/. Тук Бог обещава материално благополучие на онези, които са верни в плащането на десетъка.

СТИХ 12. ЩЕ ВИ ОБЛАЖАВАТ. Бог желаше Неговият народ да бъде нагледен урок за резултатите от послушанието /виж АБК том IV, стр.26-29, англ./.

СТИХ 13. БЕЗОЧЛИВИ. Виж Юда стих 15. В Септуагинтата изразът се чете: „вие сте говорили тежки думи против Мен“. Нук пророкът представя контраста между нечестивото роптаене на народа /3:13-15/ с наградата, която верните на Бога ще получат /16-18/.

А ВИЕ КАЗВАТЕ. Виж коментара за 1:2.

СТИХ 14. НАПРАЗНО. Тоест, нищо няма да спечелим. Явно пророкът ги осъжда, понеже и малкото, което те правеха за Бога беше продиктувано от егоистични подбуди.

СТИХ 15. ОБЛАЖАВАМЕ ГОРДЕЛИВИТЕ. Роптаещите не осъзнават, че смирените и кротките са „щастливи“ или благословени от Бога, а смятат, че горделивите и надменните се радват на щастие и благосъстояние в света /Ис.13:11/.

ИЗКУШАВАТ БОГА. Тоест, тези които изпитват Бога и предизвикват Неговия

гняв чрез нечестието си. В Септуагинтата изразът се чете: „Те се противопоставят на Бога”.

СТИХ 16. БОЕЩИТЕ СЕ ОТ ГОСПОДА. Пророк Малахия донася вест на надежда и утеха на онези, които все още са верни на Господа. Какъв контраст между нечестивите роптаещи, споменати по-горе и истинските праведни!

ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА КНИГА. Пророкът насърчава онези, които се стремят да вършат правото с мисълта, че Бог помни посветената служба на народа Си /виж коментара за Дан.7:10/.

СТИХ 17. ТЕЗИ ЩЕ БЪДАТ МОИ. В деня, когато грешниците в Израел са определени да застанат пред прага на Божественото правосъдие, Бог обещава да „разпознае” Своята „скъпоценност” и да ги пожали от участието на нечестивите.

СКЪПОЦЕННОСТ. На еврейски език думата е „segullah” и означава (лична) собственост или „специално притежание” /виж коментара за Изход 19:5; Втор.7:6; Пс.135:4, а също и 1Петр.2:9/.

БЛАГОСКЛОНЕН КЪМ ТЯХ. Забележете двете причини за Божията милост към Неговите верни деца: те са Негови синове /Йоан 1:12; Римл.8:14; Гал.3:26/ и те Му служат като послушни деца /Пс.103:13; Откр.14:12/.

СТИХ 18. ЩЕ РАЗСЪДИТЕ. Пророкът насочва към времето, когато всичко ще бъде открито; време, в което на поставените от народа въпроси по неговото време /виж коментара за 2:17; 3:14/ ще бъде напълно и удовлетворително отговорено. Както в историята на народа, така и в живота на отделни личности от Израел много случаи свидетелстваха за факта, че Бог постъпва по различен начин с благочестивите и с нечестивите. Но в деня на Господа ще бъде дадено убедително доказателство от Божия съд и правосъдие /Пс.58:11/

Глава 4

СТИХ 1. ИДЕ ДЕНЯТ. Пророкът дава тържествена увереност на онези, които питат: „Къде е Бог на правосъдието?” /2:17/, че има ден в бъдещето, в който Бог ще извърши съд и правосъдие над всички нечестиви. Това е „денят Господен” от Йоил 1:15; 2:1; от Амос 5:18,20; Соф.2:1-3 и др. Виж също и коментара за Исаия 13:6; 2Петр.3:10-12.

ЩЕ ГОРИ. Крайният съд на Бога над нечестивите е пълно унищожение чрез огън /Откр.20: 9; виж коментара за Езек.28:16-19/.

ГОРДЕЛИВИ. Грехът на гордостта е особено презрителен за Бога и затова само той е споменат тук от пророк Малахия.

ПЛЯВА. Не може да бъде използван по-силен език, който да посочва пълното унищожение на нечестивите. Те няма да се мъчат във вечно страдание както често погрешно се вярва, а ще бъдат напълно унищожени, както се унищожават плявата от огъня /Пс.37:10, 20; Исаия 5:24/.

ЩЕ ГИ ИЗГОРИ. Писанията не знаят нищо за популярната заблуда за вечно горящ ад. Нечестивите няма да горят непрекъснато; огънят на последния ден буквално „ще ги изгори”. /виж коментара за Ерем.17:27; Мат.3:12; 25:41; 2Петр.3:7-13; Юда 7/.

НИТО КОРЕН, НИТО КЛОНЧЕ. Поразителен символ, който посочва пълното унищожение на греха и грешниците /виж коментара за Наум 1:9/. Сатана, представен като „корен” или като възбудител на злото и неговите последователи като „клончета”, са напълно унищожени /”пепел” - ст.3/. Пс. 37:38.

СТИХ 2. СЛЪНЦЕТО НА ПРАВДАТА. Изразителен символ за Христос като „Светлината на света” /Йоан 8:12; 1:4/ и източник на нашата праведност /Ерем. 23:6; 1 Кор.1:30; 2Кор.5:21; Фил.3:9/. Христос винаги е готов да донесе духовна светлина на народа си във време на нужда. В този смисъл може да се каже, че „Слънцето на правдата” „изгря” при първото идване на Христос и ще „изгрее” по специален начин във времето на голямата морална тъмнина, непосредствено преди Неговото второ идване /Пророци и царе, стр.716/.

ЩЕ СЕ РАЗИГРАЕТЕ. Точното значение на фразата на еврейски език не е определено. В Септуагинтата тя се чете: „като развързани телета”. В Ревизирания стандартен превод фразата се чете „като телета из обора”.

ЩЕ СЪПЧЕТЕ. Праведните са обрисувани като крайни победители над нечестивите. Виж коментара за Исаия 66:24.

В ДЕНЯ. Виж коментара за стих 1.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

СТИХ 4. ПОМНЕТЕ. Пророк Малахия завършва пророчеството си с увещание към народа Си да бъде послушен на Бога. Човешкото послушание трябва да предшества небесното благословение. Забележително е, че пророкът, с който завършва старозаветния канон трябва да наблегне на необходимостта и значението от съблюдаването на Божиите наредби, дадени на народа Му на планината Хорив /Лев.26; Втор.28/. Забележително е също, че „законът на слугата Ми Мойсей” трябваше да играе важна роля в подпомагане на народа в подготвянето Му за деня Господен.

СЛУГАТА МИ МОЙСЕЙ. Явно Мойсей е посочен, защото той беше „посредникът” /Гал.3:19; Втор.5:5/, чрез когото Божиите наставления, Неговите наредби и повеления бяха дадени на Синай /Изм.24:12-18; Неем.10:29/.

СТИХ 5. ПРОРОК ИЛИЯ. Това пророчество доведе много евреи от по-късните времена да очакват завръщането на самия пророк Илия на земята /Йоан 1:21/. Но това е пророчество за един, който трябваше да дойде „ в духа и силата” на Илия /Лука 1:17/, тоест, който щеше да проповядва вест, подобна на тази на пророк Илия. Преди първото идване на Христос това дело беше извършено от Йоан Кръстител /Мат.7:12-13; Лука 1:16-17; виж и коментара за Мал.3:1/ и преди Второто идване на Христос подобно дело ще бъде извършено чрез онези, които проповядват трите ангелски вести в света. /Виж коментара за 3Царе 18:19-44; Мат.3:3-4; 11:14/

ДЕН ГОСПОДЕН. Виж коментара за Исаия 13:6.

СТИХ 6. ЩЕ ОБЪРНЕ СЪРЦАТА. Тук предсказаната вест показва, че тя щеше да бъде вест, която ще води към истинско покаяние и мнозина ще се обърнат „към Господа, техния Бог /Лука 1:16/. Виж коментара за Мал.3:7.

ДЕЦАТА. Буквално „синовете” – отнася се буквалните израелтяни, мнозина от които щяха да се върнат към истинската вяра на бащите си, патриарсите. Виж коментара за Лука 1:16-17.

ПРОКЛЯТИЕ. На еврейски език думата е „cherem” и означава „нещо предадено на унищожение” /виж коментара за Исус Навин 7:12; 1Царе 15:21/. Старият Завет завършва с това тържествено предупреждение. Онези, които няма истински да се покаят трябва да бъдат причислени към нечестивите и ще преживеят тяхната участ /Мал.4:1/. Но пророк Малахия представя вест на надежда, понеже същият Бог, Който унищожаваше нечестивите, донася вечно „изцеление” /ст.2/ на покаяните се.

Книгата на пророк Михей

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Книгата носи името на пророка, чиято вест тя съдържа. Михей /на еврейски език Mikah/ е съкратена форма на Mikayah, което означава „Кой е като Йехова?“ В Библията на еврейски език, както и на английски език, книгата на пророк Михей е шестата поред в книгите на малките пророци. В Септуагинтата книгата е на трето място след книгите на пророците Амос и Осия, вероятно поради нейната големина.

2. АВТОР. Михей е наречен „моресетеца“, израз използван за човек, който вероятно е от Моресет-гет – селище, за което се смята, че се е намирало в южната част на Юдея срещу филистимската земя. Пророкът не бива да се обърква с „Михей, син на Емла“, който служи по времето на Ахав /3Царе 22:8-28/. Нищо не се знае за пророка, освен това, което е разкрито в самата книга. От факта, че не се споменава името на баща му може да се предполага, че той е бил човек със скромно положение. Но без съмнение е бил юдеин заключение, което може да се направи от това, че той споменава само царе на Юдея/1:1/. Михей е бил помладият съвременник на пророците Исаия и Осия, които започват служенето си при царуването на Озия, предшественикът на Йотам /Исаия 1:1; Осия 1:1/. Според преданието той е умрял в родното си място в началото на царуването на Езекия, преди падането на Самария.

Езикът на Михей е поетичен, ритмичен и отмерен. Стилът му може да бъде смятан като показващ неговия селски произход, понеже като него той е строг, естествен и проволинеен. Забелязва се, че пророкът често използва символични изразявания и игра на думи. Той е пряк, строг и непреклонен спрямо грешните постъпки, но едновременно с това е чистосърдечен, със състрадателен скръбен дух, обичаш и състрадателен.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Пророческото служене на Михей, подобно на пророк Исаия се извършва в критичния период от последната част на VIII век пр.Хр., когато Асирия е била доминираща световна сила. В собстваната си страна, когато пророк Михей започва служенето си, юдейският цар Йотам „върши това, което беше праведно пред Господа, макар че народът на неговото царство „все още жертваше и кадеше по високите места“ /4Царе 15:34-35/. Цар Ахаз, Йотамовият син, следващият на царския престол, се отдаде на пълно идолопоклонство – дори „изгори от децата си в огъня според мерзостите на народите, които Господ беше изгонил пред израелтяните“/2Лет.28:3/. Дори не се поколеба да промени медния жертвеник за всеизгарянията и легена и да постави в светия храм двор идолопоклоннически жертвеник, който видя в Дамаск /4Царе 16:19-12, 14-17/. Това и други нечестиви действия срещу истинското поклонение на Господа направи Ахаз вероятно най-нечестивият идолопоклоннически цар, който е царувал над Юдея.

По времето на този духовен упадък сред жителите на Ерусалим и Юдея, Михей провежда своето пророческо служене. Съдържанието на неговата книга посочва моралното и религиозно състояние сред народа по време на споменатите царства.

Това идолопоклонство е нараснало в резултат на компромисите, които мнозина правеха като съблюдаваха външно традиционните форми на поклонение на Господа докато преследваха идолопоклонническо поклонение и практики. Господ-

ните свещеници бяха станали отстъпници. Те одобряваха езичеството, за да поддържат популярността си сред народа и вместо да защитават бедните от грабителството на богатите, те самите бяха обзети от скъпернически дух. Имаше мнозина фалшиви пророци, които се подмазваха пред народа, като ги уверяваха, че пред тях лежат добри времена, докато се присмиваха на заплашващите присъди, които истинските Господни пророци предизвестяваха, че ще бъдат сигурния резултат от умножаващите се престъпления на народа. Тези фалшиви пророци приспиваха народа в смъртоносен духовен сън като успокояваха страховете им с измамливо учение, че като потомци на Авраам бяха специален Божий народ и затова можеха да бъдат сигурни, че Бог никога нямаше да ги изостави.

Големците и по-видните от народа се бяха отдали на разкошен живот. В тяхното усърдно желание за придобиване на хубавите неща от живота, бяха станали безскрупулни и жестоки към селяните. Тяхното користолюбие беше поробило бедните с принудително събиране на данъци и ти бе лишило от законните им права.

Както понякога за радост се случва, след лошия владетел престола се заема от син, който става добър управник. Цар Езекия, който наследява цар Ахаз, бе посветен на Бога, както неговият баща бе посветен на идолите. „На Господа Израеливия Бог се упова. Нямаше подобен на него между всички юдейски царе, нито между онези, които бяха след него, нито преди него“ /4Царе 18:5/. Той решително се заема да отмени отстъпничеството, което бе извършил баща му и да върне народа отново към истинското поклонение на Господа. В това той беше подкрепен от пророк Михей. Тежката борба, която моресетеца Михей имаше през по-голямата част от живота си да сее семената на истината върху почти стерилната почва на сърцето на народа му, започва да дава плод. Царуването на Езекия се характеризира с реформация.

4. ТЕМА. В книгата на пророк Михей преобладават две основни теми: 1. Осъждане на греховете на народа и последващото наказание чрез плена и 2. Избавлението на Израел и славата и радостта на месианското царство. В цялата книга се преплитат заплашване и обещание, съд и милост.

Пророчествата на Михей и Исаия са сходни. И понеже както двамата пророци са били съвременници, то и обстоятелствата и обектите им са били сходни и затова можем лесно да разберем защо техните думи и вести често са били също подобни.

Макар че във въведението на книгата пророк Михей ни казва, „което той чу във видение за Самария и Ерусалим“ /Михей 1:1/, неговото пророчество е свързано повече с Юдея, отколкото с Израел. Макар десетте племена сами да сеотцепиха от Юдея и от Ерусалим – центъра на поклонението на Господа, те все още бяха Божий народ и Бог искаше да възстанови тяхната верност към Него.

5. ПЛАН

I. Национална вина и поквара – 1:1 до 3:12

A. Въведение – 1:1-4

B. Съд над Израел и Юдея – 1:5-16

B. Причина за Божия гняв над управители и фалшиви пророци – 2:1 до 3:11

Г. Разрушаване на Сион и храма – 3:12

II. Месианската ера и нейните благословения – 4:1 до 5:1

- A. Славата на хълма на Господния дом – 4:1-5
- B. Възстановяване и съживяване - 4:6-10
- B. Победата на Сионовата дъщеря над неприятелите ѝ – 4:11-13
- Г. Раждането на Месия и Неговата власт – 5:1-4
- Д. Победа над противниците – 5:5-9
- Е. Премахване на идолопоклонството – 5:10-15
- III. Наказание за греха и надежда от покаянието – 6:1 до :7:20
- A. Божието възражение заради неблагодарността на народа – 6:1 до 7:20
- B. Послушание вместо жертви – 6:6-8
- B. Божествено изобличение и заплашващо наказание – 6:9-16
- Г. Покаяние на Израел и изповядване на вяра – 7:1-13
- Д. Молитва за възстановяване на Божието уверение – 7:14-17
- Е. Възхвала на Божията милост и верност – 7:18-20

Глава 1

СТИХ 1. ГОСПОДНОТО СЛОВО. Виж коментара за Еремия 46:1.

МОРЕСЕТЕЦА. Жител на Моресет-гет /ст.14/, селище, за което се смята, че се намирало в южната част на Юдея, на 34,4 км югозападно от Ерусалим. Понастоящем то се нарича Tell eJ-Judeideh. Името Моресет-гет означава „притежание на Гет” /или „лозе”/.

В ДНИТЕ НА ЙОТАМ. Виж въведението на книгата. Пророците Исаия, Осия и амос са започнали своето пророческо служене малко преди това на Михей, по време на царуването на Озия, бащата на Йотам /Исаия 1:1; Осия 1:1; Амос 1:1/. Споменатите царе са царували над Юдея, затова и служенето на пророк Михей без съмнение е било особено предназначено за южното царство – Юдея. Но пророк Михей, подобно на пророк Амос е пророкувал и против Северното царство Израел.

СТИХ 2. ВСИЧКИ ПЛЕМЕНА. Целият свят е призван да свидетелства за Божествените присъди против Самария и Ерусалим. От участта на Божия избран народ хората могат да се поучат за участта на „всички племена”, които отказват да следват Божия план /виж коментара за Даниил 4:17/.

СВЯТИЯ СИ ХРАМ. Сравнете с Авакум 2:20.

СТИХ 3. ГОСПОД ИЗЛИЗА. Стихове 3 и 4 представят грандиозно и величествено символично описание на идващата присъда на Самария и Ерусалим. Сравнете с Исаия 26:21.

НА ЗЕМНИТЕ ВИСОЧИНИ. Символично Господ е представен като слизащ и ходещ по върховете на планините и хълмовете /виж Амос 4:13/.

СТИХ 4. ЩЕ СЕ СТОПЯТ. Идването на Господа често е представено като придружено с природни конвулсии /Съдии 5:4,5; Пс.97:4-5; виж коментара за Пс.18:7-8/. Най-страшни размествания във физическия свят ще придружават Второто пришествие на Христос /Мат.24:29; Откр.16:18-21; Е.Уайт, Великата борба, стр. 636-637, англ./.

СТИХ 5. НЕЧЕСТИЕТО. Стихове 5-7 описват идващото наказание за греховете на Северното царство Израел.

ЯКОВ. Името тук се отнася за десетте племена, съставляващи „Израелевия дом”, което се вижда от следващото изречение.

САМАРИЯ. Като столица на Израел и Юдея, съответно Самария и Ерусалим, бяха станали центрове на идолопоклонство и нечестие. Самария беше съградена

от нечестивия Амрий; и неговият син Ахав, който следваше стъпките му, съгради в нея капище на Ваал /3Царе 16:23-33/. За описание на Самария виж коментара за 3Царе 16:24.

ВИСОКИТЕ МЕСТА. В Септуагинтата изразът се чете: „А кой е грехът на Юдовия дом?” Този превод дава по-добър паралелизъм с предходното изречение „Кое е нечестие на Яков?” Ако трябва да се започва изразът „високите места”, то съществува едно очевидно отнасяне за езическите капища и храмове, издигнати по възвишенията, където юдейските жители извършваха поклонението си на идоли /3Царе 14:22-24; 15:9-15; 22:43 и др./ Езекия беше първият от юдейските царе, който изцяло премахва от Юдея тези центрове на изолопоклонство /виж коментара за 4Царе 18:4/. Очевидно настоящето пророчество предхожда тази реформация.

СТИХ 6. ЩЕ НАПРАВЯ. Използваното бъдеще време посочва, че разорението на Самария, което е извършено в шестата година на царуването на Езекия, все още не е осъществено /4Царе 18:9-11/.

МЯСТОТО ЗА САДЕНЕ. Самария щеше да бъде унищожена напълно, така че щеше да стане „място за садене на лозе”.

ЩЕ ИЗСИПЯ. Самария беше съградена върху равен връх на хълм, със стръмни склонове /виж коментара за 3Царе 16:24/.

СТИХ 7. ИЗПОТРОШЕНИ. Сравнете с 2Лет.34:3-4,7.

ДАДЕНИ Й В ЗАПЛАТА. Използвана е еврейската дума „ethnan”, което често се превежда като заплата на блудница /Втор.23:18; Езек.16:31,34; Осия 9:1/. Значението на тази част на стиха не е ясно.

СЪБРАЛА КАТО ЗАПЛАТА ЗА БЛУДСТВО. Идолите са били събрани като „заплата за блудство”. В някои езически храмове се е практикувало блудство, като част от поклонението на богинята на плодородието.

ЩЕ СЕ ВЪРНАТ. Точното значение на тази част не е ясно. Езикът е поетичен и използването на тесен буквален смисъл би трябвало да се избягва. Но основното значение на стиха е ясно. Самария трябва да пострада от загубата на това, в което е уповавала.

СТИХ 8. ЩЕ РИДАЯ. Отнася се за участта на Самария, идването на което предизвиква също и страх за безопасността на Юдея.

ГОЛ. На еврейски език думата е „агом”, която означава както пълна голота, така и полуоблечено състояние. Пророк Михей представя себе си не само като ридаещ и плачещ, който съблича външните си дрехи, но и като пленник, който ходи гол и ограбен /виж коментара за Исаия 20:2-3/.

ЧАКАЛИТЕ. Използвани са тези животни, поради техния плачещ вик.

ЩРАУСИТЕ. Тези животни издават печален и нажален вик.

СТИХ 9. НЕИЗЦЕЛИМА. Денят на Божията благодат към Самария бе свършил. Народът бе препълнил чашата на нечестие си. Отчетът бе завършен. Идваше времето да се изяви Божият гняв.

И ДО ЮДЕЯ. Юдея също беше виновна /стих 5/ и щеше да получи наказанието си.

СТИХ 10. НЕ ВЪЗВЕСТИВАЙТЕ. Стихове 10-16 съдържат оплаквателна песен за присъдата, която щеше да постигне Юдея. Въведителната част е взета от оплаквателната песен на Давид за Саул /2Царе 1:20/.

ГЕТ. Един от петте главни градове на филистимците. Неговото разположение не е определено. За предполагаемото му разположение виж коментара за 4Царе

12:17. Опустошението на Юдеяне биваше да бъде изявявано в този вражески център. На еврейски език думата за Гет се доближава по звучност на думата „възвестявам“. Много тълкуватели смятат, че тук има преднамерена игра на думи, за да се повтори казаното. Играта на думи е обичайно явление за еврейската поезия.

НЕ ПЛАЧЕТЕ. В това изречение някои тълкуватели предлагат друга игра на думи. В еврейския текст в този израз не се споменава името на град, но във всички останали части на контекста се споменава, поради което някои тълкуватели смятат, че градът, който се има в предвид в този израз на еврейски език е Бака или Бохим, който произхожда от еврейския корен „bakah“, означаващ „плача“.

ВИТ-АРФА. /“Beth-le-aphrah”/ - вероятно се отнася до селището „el-Taiyibeh“ близо до Хеврон. Афра произхожда от еврейския корен, означаващ „прах“. Тълкувателите също предлагат и за този израз друга игра на думи.

САФИР. Името на града означава „красив“. Разположението му не е определено. Някои изследователи предлагат града Khirbet el-Ko'm на около 13,4 км от Хеврон.

СААНАН. Вероятно този град е идентичен със Сенан, споменат в Ис. Навин 15:37, град разположен сред пасбищата на Юдея.

РИДАНИЕТО НА ВИТ-ЕЗИЛ. На еврейски език значението на пасажа е неясен. Вит-езил вероятно е града е Deir-el-Asal, близо до Девир в южна Юдея.

СТИХ 12. МАРОТ. Вероятно градът е идентичен с Маарот /Ис.Навин 15:59/ близо до Хеврон.

СТИХ 13. ВПРЕГНИ. Тук се намеква за бързината, с която колесницата трябва да се движи. И в този израз има игра на думи. Звучността на еврейската дума за Лакис предлага името на града да бъде „град на коне“.

ЛАХИС. Укрепен град в Юдея, на около 43,2 км югозападно от Ерусалим. Градът е превзет от Сенахирим при нападението му на Юдея /виж коментара за 4Царе 18:14/. Барелеф в Британския музей, донесено от Асирия, обрисова обсадата на Лакис. Руините на Лакис понастоящем се наричат Tell-ed- Duweir.

ПЪРВАТА ПРИЧИНА ЗА ГРЯХ. Не е разкрито как Лакис е станал първопричина за греха на Юдея.

СТИХ 14. ЗАТОВА. Вероятно тук се посочва Юдея.

ПОДАРЪЦИ. На еврейски език „shilluchim“, което означава подаръци като зестра на дъщеря, която се омъжва /3Царе 9:16/. Пасажът може да означава, че Юдея е трябвало да даде притежание на Моресет-гет.

МОРЕСЕТ-ГЕТ. Виж коментара за стих 1.

АХЗИВ. На еврейски език „Akzib“, град, за който се смята, че е разположен сред пасбищата на Юдея, близо до Одолам и вероятно идентичен със съвременния град Tell el-Beida /Ис. Навин 15:44/. Тъй като еврейската дума „akzab“ означава „лъжа“, то и тук има забележителна игра на думи. „Домовете на Ахзив“ ще бъдат „akzab“ /лъжа/.

СТИХ 15. МАРИСА. Град сред пасбищата на Юдея /Ис.Навин 15:44; 2Пет.14:9/, разположен на 37,5 км югозападно от Ерусалим, идентифициран със съвременния град Tell Sandahannah. И тук се наблюдава игра на думи. Поради подобие в звученето на еврейската дума „marashah“, която означава „наследство“, то за града може да се даде името „град за наследство“.

ЩЕ ДОЙДЕ. Значението на пасажа е неясен. Някои тълкуватели смятат, че той се отнася за големците на Израел, които щяха да търсят прибежище в места като

пещерата Одолам, където Давид се скри /1Царе 22:1-2/.

СТИХ 16. ОПЛЕШИВЕЙ. Символ на жалеене /Амос 8:10/. Ерусалим е призван да жалее за децата си, които щяха да бъдат отведени в робство.

ОСТРИЖИ. На еврейски език „gaza“, което означава „острижи Главата си“. Фразата е паралелна с думата „оплешивей“.

ЛЕШОЯД. На еврейски език думата е „nesher“, което означава както „орел“, така и „лешояд“. Тук по-подходящо е значението лешояд.

Глава 2

СТИХ 1. ГОРКО. В стихове 1 и 2 пророк Михей осъжда несправедливостта и насилието спрямо бедните.

НА ЛЕГЛАТА СИ. Това означава, че злонамерените хора измислят планове си през нощта и се надяват, че ще ги осъществят през настъпващия ден /Йов 4:13; Пс.4:4; 36:4/. Така изцяло са били погълнати тези злотворници, че са възнамерявали да осъществят намеренията си веднага „щом се съмне“.

В СИЛАТА. Тези хора са действали по нечестивия принцип, че „вършат правото“. Когато хората отдадат предимство на силата си, те почти със сигурност злоупотребяват с нея.

СТИХ 2. ПОЖЕЛАВАТ НИВИ. Така ненаситно са се хванали за земните притежания, че техните алчни намерения са били осъществявани с насилие /3Царе 21 Глава; Исая 5:8; Осия 5: 10; Амос 4:1/. В древността продадената земя е била връщана на първоначалния ѝ собственик в юбилейната година /Лев.25:10,28/. Имотите не трябваше да преминават „от племе на племе“ /Числа 36:7/.

СТИХ 3. АЗ ЗАМИСЛЯМ ЗЛО. Грехът беще довел и до незачитане на отношенията между родовете. Бог щеше да докара съд „съд против този род“ т.е. против целия народ. Както те „измисляха беззаконие“, така и Бог щеше „да замисли зло“.

ДА ИЗВАДИТЕ ВРАТОВЕТЕ СИ. Тяхното наказание щеше да бъде като тежък и жулещ хомот, който нямаше да могат да отхвърлят.

ХОДИТЕ ГОРДЕЛИВО. Или с надигната Глава. Гордостта на насилника щеше да бъде смирена.

ЩЕ БЪДЕ ЗЛО. Пророкът говори за бъдещия съд, който Бог щеше да докара за народа Си.

СТИХ 4. ПОГОВОРКА. На еврейски език думата „mashal“, която вероятно тук е използвана в смисъл на „присмехулна песен“. „В онзи ден“, в злото време споменато в предходния стих, врагът ще употреби думите, които Израел използва, за да оплаче своето бедствие, като присмехулна поговорка против него /Авакум 2:6/. Присмехулно представящи себе си като наскърбени юдеи, врагът оплаква факта, че израеляните някога благоуспяващи, сега са „съвсем разграбени“, доведени до разруха и опустошение и че тяхното наследство, „дела на народа ми“ е сега „отчуждено“ и „отнето“. С други думи, ханаанската земя, която Бог бе обещал на потомството на Авраам /Бит. 13:14,15/ щеше да бъде дадена на враговете им. Никакъв присмех не може повече да нарани и да причини остра болка на човека от повтарянето с насмешка от друг човек на думите използвани за оплакване на самия себе си.

СТИХ 5. С ВЪЖЕ ЧРЕЗ ЖРЕБИЙ. Не е напълно ясно чрез кого и за кое това изказване. Изречението не следва поетичната структура на стих 4 и с това

очевидно не е продължение на присмеха. Вероятно това е казано от пророк Михей към непокаяния представител на тираничната и насилствена по-висша класа, спомената в стихове 1 и 2, или към класата на насилниците като цяло. Пророк Михей информира насилника, че понеже е постъпвал несправедливо със земята на ближния си, той няма да има повече наследство в Израел. Въжето е било измервателния „инструмент“ при разделянето на земята /Ам.7:17/

СТИХ 6. НЕ ПРОРОКУВАЙТЕ. Значението на този стих е неясно, поради което са били предложени много тълкувания. Думите изглежда са протест от страна на онези, които са изобличени от пророк Михей.

СТИХ 7. О, ТИ, КОЙТО СЕ НАРИЧАШ. Пророк Михей отправя укор към говорителите /ст.6/, за изразяване на мисли, чужди за Божия Дух.

СМАЛИЛ ЛИ СЕ Е . Използвана във връзка с „Духа“, думата означава „да бъде нетърпелив“ Тук пророкът укорява онези, които обвиняват Господа, че е „станал нетърпелив“ понеже е дал израз на заплашване спрямо народа Си. Разбира се, това не е така, тъй като Бог винаги е бил дълготърпелив в делата си спрямо Израел. Но когато хората съгрешават, те трябва да очакват да пожънат последиците от злините си /Исх.34:6-7/

ДЕЛАТА МУ. Тези наказания и присъди не дойдоха, защото Бог искаше да направи това /Пс.103:8-14; Езек.18:25-32/. Той е Бог на любовта и благоволи в милост. За Него наказанието е „пречудна работа“, „удивително дело“, защото е чуждо за Неговото естество /Исая 28:21; Ерем.31:20; Плач Ерем.3:32-33; 1Йоан. 4:7-8/. Пророк Михей потвърждава, че нашите наказания са нашите собствени „дела“, а не Божии дела /Езек. 33:11/.В този смисъл грешникът наказва сам себе си. Както слънцето не може да бъде отговорно за сянката на един непрозрачен обект, така и Бог не може да бъде отговорен за беззаконието на грешника /Яков 1:13-15/.

НЕ ПРАВЯТ ЛИ ДОБРО. Божието Слово е добро и изпълнено с благословения за онези, които му се покоряват /Втор.7:9-11; Пс.18:25-26; 25:10; 103:17-18; Римл.7:12; 11:22/.

СТИХ 8. ОТСКОРО. Буквално означава „вчера“. Значението на фразата, така въведена не е ясно. Чрез промяна в еврейския текст, в ревизираното издание на превода на Крал Яков тази фраза се чете: „но вие се повдигнахте против народа Ми като врагове“.

КАТО ВРАГОВЕ. Обвинение към онези от по-издигнатите класи, които са се отнасяли към обикновените хора т.е. към народа, „като врагове“ чрез грабителство и обир. Макар че израелтяните бяха отстъпили и грешни, в изобилната Си любов Бог още ги нарича „Мой народ“ /Исая 49:14-16; Йоан 1:11/.

МАНТИЯТА. На еврейски език думата е „salmah“, която означава „връхна дреха“, но използвана и за покриване на тялото по време на сън. Ако е била дадена в залог на лихваря, той е бил длъжен да я върне на собственика до залавяване на слънцето /виж коментара за Изход 22:26/.

ОТВРАЩАВАТ ОТ СХВАТКИ. Отнася се за онези от по-видните класи, които конфискуват тези връхни дрехи от мирния народ.

СТИХ 9. ЖЕНИТЕ.Вероятно се отнася за вдовиците, които е трябвало да бъдат защитавани /Исая 10:2/.

ИЗТЛАСКВАТЕ. На еврейски език думата е „garish“, която във формата използвана тук навежда на мисълта за насилствено извеждане. Същата глаголна форма се среща и в Бит.3:24.

СЛАВАТА МИ. От децата щяха да бъдат отнети благословенията им вероятно

чрез лишаване и и незнание или като биват продавани като роби и така лишавани от дадената им от Бога свобода.

СТИХ 10. ЗАМИНЕТЕ. Насилниците трябваше да бъдат изгонени от земята им, така, както те бяха пропъждали другите.

ПОЧИВКАТА ВИ. Тоест, Ханаанската земя /Втор.12:9; Пс.95:10-11/.

НЕЧИСТОТАТА. Тоест, поради техните беззакония /Левит 18:25,27/.

ПОГУБВА. Този параграф е неясен на еврейски език. Той означава или земята, която погубва чрез изгонване на жителите ѝ, или нечистота, която погубва тези, които са се омърсили от нея.

СТИХ 11. АКО НЯКОЙ ИЗМАМЛИВ ЧОВЕК.Поради беззаконията им грешниците сред Божия народ не обичат онези, които изобличават и осъждат престъпленията им. Онези, които си затваряха очите за злото, лесно заемаха безразлично отношение към греха и пророкуваха измамними лъжи и ставаха известни /популярни/ пророци /Ерем.14:13-15; 23:25-27; Езек.13:1-7/.

ЩЕ ТИ ПРОРОКУВАМ. Няма нищо, което така даотклонява вярващите души, както обличането на фалшивите учения с дрехата на Божието Слово /Мат.7:15; 15:7-9/.

ВИНО. Тези духовни пророци бяха обещали материално благополучие и плътски удоволствия.

СТИХ 12. НЕПРЕМЕННО ЩЕ ТЕ СЪБЕРА. Пророк Михей обръща вниманието си от множеството от неговия народ, които бяха тръгнали по пътя на злото към малцината, остатъка, които щяха да влязат в обещанието за възстановяване и възобновяване след робството. Така пророк Михей отрича повтореното обвинение, че е непоправим и закостенял пророк на мрака и страданието . Той потвърждаваше с дългопростиращ се оптимизъм, че след плена щеше да има бъдеще, изпълнено с радост и веселие за онези, които са служили на Бога.

ЦЯЛ. Отнася се за целия остатък. Макар че Бог желаше целият наричан с Неговото име народ „да бъде спасен“ /1Тим.2:3-4; Тит 2:11; 2Петр.3:9/, само малцина, „остатъкът“, които искрено са се отвърнали от греховете си и са ходили в пътя на правдата, ще бъдат спасени /Исая 10:20-22; Ерем. 31:7-8; Езек.34:11-16; Софония 3:12-13/. Чрез Божията благодат „мнозина са поканени“, но паради покваряващото нечестие на човешкото сърце, за нещастие „малцина са избрани“ /Мат.22:14; 7:13-14/.

ГОЛЯМ ШУМ. Този израз показва, че остатъкът ще бъде голямо множество.

СТИХ 13. ОНЗИ, КОЙТО РАЗБИВА. Използва се глаголната форма на еврейски език „ragas „правя пролом“, „да разбия през“. Паралелизма използван в стиха насочва към Йехова - тук показан като разбиващ всички, събарящ всяка опозиция пред Неговия народ.

ИЗЛЯЗОХА ПРЕЗ НЕЯ. Пленниците следват своя водач. Тяхното излизане „през портата“ показва тяхното излизане от земята на плена им.

ЦАРЯТ ИМ. Същият Господ, Който изведе народа Си от Египетското робство, а по-късно ги избави от плена, в недалечното бъдеще ще освободи изкупените от робството и плена на този свят на грях.

Глава 3

СТИХ 1. ПЪРВЕНЦИ ЯКОВОВИ. Сега пророк Михей посочва неправдата и насието на първенците и фалшивите пророци.

НЕ ТРЯБВА ЛИ ВИЕ? Със сигурност тези първенци и началници на нацията са знаели какво е провъсърдие и би трябвало да го вършат. Но както често се случва, управляващите злоупотребяват с властта. Колкото един човек е по-виден, толкова по-отговорна е неговата работа и по-голямо неговото влияние. Той може да използва влиянието си за добро или да използва своята известност и власт, за да насърчава злото.

СТИХ 2. ВИЕ, КОИТО МРАЗИТЕ ДОБРОТО. Виж Амос 5:14-15; Йоан 3:20; Римл.1:28-32.

ОДИРАТЕ. Вместо да бъдат пастири на стадото и да водят и пазят овцете, тези водачи бяха убийци на стадото и се хранеха от него /Езек.34:2-4/.

СТИХ 3. ИЗЯЖДАТЕ ПЛЪТТА. С тази забележителна метафора пророкът подчертава егоистичната алчност и грабителство на водачите в техните постъпки с народа /Пс.14:4; Амос 8:4/.

СТИХ 4. НЯМА ДА ГИ ПОСЛУША. Когато божествената милост е постоянно отхвърлена и доклада е направен, то ще бъде безполезно за хората да умоляват за отменяне на присъдите. Хората са имали своя ден на възможност и дори ако им бъде дадена друга такава, те пак биха продължили следването на своята воля.

ХАПЯТ СЪС ЗЪБИТЕ СИ. При сравняване със следващия израз може да се предположи, че тук пророкът отнася фразата до действието ядене. Тогава изразът би означавал, че пророците, когато са подкупени с храна, пророкуват „мир“ за народа. Но тъй като тук думата преведена като „хапя“ на еврейски език „nashak“ навсякъде другаде в Стария Завет се отнася за „хапене“ на змия /Бит. 49:17; Числа 21:6-9; Притчи 23:32; Екл.10:8; Ерем.8:17/, някои изследователи смятат, че отнасянето е за отрова, отделена от фалшивите пророци, когато са предсказвали „мир, а няма мир“ /Езек.13:9,10; Ерем.8:11; 14:13-14/. Такова лъжливо утешение само вкарва в измамената душа отровата на отчаяние и смърт.

В УСТАТА ИМ. Тези фалшиви пророци са станали враждебни към онези, които не са ги подкупили.

СТИХ 6. ЗАТОВА ЩЕ ВИ БЪДЕ НОЩ. Тези думи на ужасяващо бедствие са отправени или към фалшивите пророци, или към водачите. Пророк Михей им известява, че във време, когато имат трудности, никакво видение няма да има, за да ги ръководи /1Царе 28:6; Плач.Ерем.2:9/.

ЩЕ ЗАЛЕЗЕ. Денят на съда ще открие лъжата на прадказанието за мир. Слънцето на тяхното благополучие и влияние щеше да залезе.

СТИХ 7. ЩЕ СЕ ЗАСРАМЯТ. Поради това, че предсказанието за мир се бе оказало лъжа.

ГОРНАТА СИ УСТНА. Покриването беше знак на жалеене и срам /Левит 13:45; Езек.24:17,22/.

СТИХ 8. ПЪЛЕН СЪС СИЛА. В контраст с фалшивите пророци, които „следват своя си дух“ /Езек.13:3/. Пророк Михей бе воденот „Духът на Господа“ /2Царе 23:2; 1Петр.1:10-11; 2Петр.1:20-21/. Можем да анализираме неговото трикратно надаряване по следния начин: той бе изпълнен 1) със сила, така че да прогласи Божествената вест, която мощно да въздейства върх, слушателите /Лука 1:17; Деян. 1:8; 2) С правосърдие и със знание за Божията справедливост и правда, които правят неговите думи правдиви и ясни; 3) С мощ и кураж да предаде Божествените вести на коя да е и на цялата опозиция /Исаия 50:7-9; Ерем.1:8,17-19; 15:20; 2Тим.1:7/. Колко противоположно бе служенето на пророк Михей от това на самозваните, заблуждаващи, ласкателни, приспособяващи се фалшиви пророци,

които наричаха „злото добро, а доброто – зло“ /Исаия 5:20/.

СТИХ 9. ПЪРВЕНЦИ. Стихове 9-12 накратко обобщават беззаконието на първенците, свещениците и пророците и известяват за идващото разорение на Сион и неговия храм. Пророкът безпристрастно осъжда онези, които трябваше да бъдат водачи в правда за тяхното отхвърляне на „правосърдието“ и за тяхното извращаване на „всяка правота“. Тези, които би трябвало да бъдат примери на чистота и защитници и пазители на правосърдие и правота, бяха направили за присмех Божиите закони и човека.

СТИХ 10. С КРЪВ. Чрез грабителство, алчност и несправедливи смъртни присъди /3Царе 21 гл.; Ерем.22:13-15; Амос 5:11/.

СТИХ 11. ЗА ПОДКУПИ. Вместо да раздават безпристрастно справедливост, съдиите приемаха подкупи за благоприятно решение срещу беззащитните сиромаси /Исаия 1:23; Езек.22:12/, практика която бе строго забранена от закона /Изм.23:8; Втор.16:18-20/.

ЗА ЗАПЛАТА. Сребролюбивите свещеници получаваха подаръци извън това, което им се полагаше /Числа 18:20-24/ и безсъмнено даваха благоприятно указание на великодушния молител. Така тези отстъпили свещеници извращаваха свята си служба като я правеха средство за печалба. Така също и пророците „за пари“ даваха подходящи „откровения“ на онези, които им плащаха. Те бяха обзети с духа на Валаам, които обичаха да „получат заплатата на неправдата“ /2Петр.2:13; Юда 11/.

ОБЛЯГАТ. Докато са ангажирани с нечестие съдиите, свещениците и фалшивите пророци претендираха, че са поклонници на Йехова. Съществуваше формална религия, която се задоволяваше да замести с външната форма вътрешната правда и истина. Те мамеха самите себе си като мислеха, че след като имаха храма в Ерусалим те имаха и сигурността за Божественото присъствие и благоволение и защита срещу злото /Исаия 48:1-2; Ерем.7:1-15/.

СТИХ 12. СИОН. Първоначално това е името на крепостта на евусейците /2Лет.5:2; 2Царе 5:7/, но по-късно името се използва за цялата източна скалиста местност и в поетичен език за целия град Ерусалим /виж коментара за Пс.48:2/.

ИЗОРАН. Символично представяне на пълно разорение. Според Еремия 26:17-19 това пророчество е дадено по време на царуването на Езекия. Предсказанието беше буквално изпълнено в 586 г. пр.Хр.

ГРАМАДИ. Сравнете с Неемия 2:17; 4:2; Ерем.9:11.

ВИСОКИ МЕСТА. Многолюдният хълм Мория щеше да се превърне в пусто място подобно на връх на планина.

Глава 4

СТИХ 1. В ПОСЛЕДНИТЕ ДНИ. Стиховете от книгата на пророк Михей 4:1-3 практически са идентични с тези в Исаия 2:2-4 /виж коментара там/. Различията са незначителни като например превода на термините „племена“ и „народи“ и добавянето в книгата на пророк Михей на фразата „далечни страни“ и думата „силни“.

Не може да се определи дали пророк Михей цитира Исаия, или пророк Исаия цитира Михей, дали и двамата цитират по-ранен боговдъхновен източник, или всеки е бил директно и независимо от другия боговдъхновен, когато е писал този пасаж. Двамата пророци са били съвременници /Михей 1:1; Исаия 1:1/.

След прогласяването на участта на Сион /Михей 3:12/, пророк Михей

ненадейно се обръща към обещанията за възстановяване. Този пасаж принадлежи към онези изявления в Стария Завет, които „съдържат голямо насърчение“ /Е.Уайт, „Съвети към родители, учители и ученици“, стр. 455-456, англ./ за църквата днес, както са били тогава и за народа, за когото първоначално са предназначени.

СТИХ 4. ПОД ЛОЗАТА. Символ на изобилие и безопасност /3Царе 4:25; Исаия 65:17-25/.

ИЗГОВОРИХА ТОВА. По този начин славното обещание е потвърдено. То бе сигурно поради факта, че Божият авторитет бе неговата гаранция.

СТИХ 5. НА СВОЯ БОГ. На този етап от възстановяването, езичниците не са още преобразени. По-късно според Божествения план, мнозина щяха да бъдат спечелени за поклонението на Бога.

КУЦАТА. Израел в плена си е сравнен като разпръснато стадо овце. Стихове 6 и 7 обрисуват Божия план за остатъка от Израел. Очакваше се, че религиозното пробуждане щеше да се разнесе сред редиците на пленниците и че израелтяните най-накрая щяха да приемат Божественото си местонахождение. Пророк Михей предсказва резултатите от такова пробуждане. За нещастие, падението на юдеите направи невъзможно изпълнението на тези обещания, отнасящи се до буквалния Израел. Божественото намерение ще бъде сега осъществено чрез духовното потомство, християнската църква /Гал.3:7,9,29/. Преобразени хора от всички народи ще се съберат в духовното царство на благодатта, което при второто идване на Исус Христос ще стане царство на славата.

СТИХ 8. КРЕПОСТ НА СТАДОТО. На еврейски език думата е „migdal-eder“. Името се среща в Бит.35:21, непознато място, където Яков разпъва шатрата си при пътуването си от Падан-арам към Хеврон. Наблюдателни крепости, от които пастирите са пазели стадата си са били обичайно нещо /4Царе 18:8; 2Лет.26:10/. Вероятно пророкът е имал предвид символа на Ерусалим като наблюдателна крепост, от която Йехова е пазил народа. За месианския смисъл на фразата виж коментара за Еремия 4:7.

УКРЕПЛЕНИЕ. На еврейски език думата е „orhel“, която буквално означава „възвишение“, „хълм“. Името „orhel“ е било използвано за обозначение на северната част на югоизточния хълм на Ерусалим /2Лет.27:3; 33:14; Неем.3:26-27/.

ПРЕДИШНАТА ВЛАСТ. Вероятно намек за славата на града по времето на Давид и Соломон. В по-широк смисъл и в начина, по който това предсказване ще се изпълни, пасажът се отнася до възстановяване на „предишната власт“, която временно бе загубена поради греха на Адам /виж коментара за Михей 4:6; Пс.8:6/.

ЗАЩО ВИКАШ? Преди радостта от благословенията, предсказани в стихове 1-8 щеше да дойде скръбта от плена. Преди короната щеше да бъде кръста; преди усмивките и смеха – сълзите.

НЯМА ЛИ ЦАР? Това бе изпълнено, когато цар Йоахин и цар Седекия бяха отведени в плен /4Царе 24 и 25 глави/.

СЪВЕТНИКЪТ ТИ. Тук думата е използвана като синоним на думата „цар“. Коренът на еврейската дума за цар „emalak“ означава „да съветва“, „да наставлява“.

БОЛКИ. Този фигуративен израз е използван в Писанията, за да опише скръб, болка и удивление /Исаия 13:8; Ерем.6:24; 50:43; Осия 13:13; означава „да съветва“, „да наставлява“.

БОЛКИ. Този фигуративен израз е използван в Писанията, за да опише скръб, болка и удивление /Исаия 13:8; Ерем.6:24; 50:43; Осия 13:13; 1Сол.5:3/.

СТИХ 10. СТРАДАЙ. Предвид идващия плен.

И СЕ МЪЧИ. Изявяване на приближаващия плен. Юдеите щяха да бъдат принудени да напуснат Ерусалим, да живеят на открито „в поле“, докато пътуваха за Вавилон. Пророк Исаия, съвременникът на пророк Михей, също предсказва падането на Юдея под вавилонски плен /Исаия 39:3-8/.

ИЗБАВЕНА. Частично изпълнение на това предсказание се е случило очевидно в 586 г пр.Хр. при царуването на Кир /Ездра 1:1-4; Ерем.29:10/ и по-късно при царуването на Артаксеркс. Но завърналите се от плена не бяха духовно преобразени хора, за което нещо бяха определени да извърши дисциплинирането от плена и изявленията на пророците. И следователно, славното бъдеще обрисувано в Михей 4:1-8 не бе осъществено от тези, които се върнаха в юдейската земя от вавилонския плен /виж коментара за стих 6/.

СТИХ 11. МНОГО НАРОДИ. Ако народът от завърналите се пленници се радваше на благоденствието описано в стихове 1-8, щеше да се надигне опозиция. Околните народи щяха да поискат да смажат процъфтяващата нация, но Бог щеше да се намеси и да избави народа Си /виж коментара за Езек.38:1; Йоил 3:1/.

СТИХ 12. НО ТЕ НЕ ПОЗНАВАТ. В своето сляпо самозаблуждение тези народи не разбират, че това, което желаят, ще бъде не за погублението на Сион, а за тяхното собствено погубление.

ХАРМАН. Това е харман за вършеене, често използван символ /Исаия 41:15; Ерем. 51:33; Авакум 3:12; Откр. 14:17-20/.

СТИХ 13. СТАНИ. Божият народ е представен под символана волове, когато вършеят зърното /Втор.25:4; Исаия 41:13-16/.

РОГА ТИ ЖЕЛЕЗЕН. Вероятно допълнителен символ за погубление. Както волът промушва жертвите си, така и Израел щеше да погуби неприятелите си.

КОПИТАТА. Зърното се вършееше, когато воловете тъпчеха снопите с копитата си върху хармана. Понякога тежка каруца се теглеше отзад воловете. Металните копита значително улесняваха процеса на вършеене.

ЩЕ ОБРЕЧЕШ. Печалбите от биткатанямаше да бъдат използвани за лична облага, а щяха да бъдат посветени на Господа и използвани за напредъка на царството Му.

Глава 5

СТИХ 1. СЪБЕРИ СЕ. Ерусалим е призван да събере войските си поради приближаващата опасност. Градът е наречен „господарка на дружини“ вероятно поради събирането в него на повиканите войски. В Септуагинтата първата част на стиха се чете: „Сега дъщерята на Ефрем ще бъде напълно оградена“. Този пасаж се чете почти по същия начин и в Ревизирияния стандартен превод: „Сега ти /Ерусалим/ ще бъдеш ограден отвсякъде със стена“.

В ЧЕЛЮСТТА. Една от най-големите обиди /3Царе 22:24; Йов 16:10; Мат.26:67-68/. Пророчеството е месианско и предсказва оскръблението, което Месия щеше да получи в ръцете на Своите врагове. В Библията на еврейски език този стих се отнася към Глава 4.

СТИХ 2. ВИТЛЕЕМ. За значението на името виж коментара за Бит. 35:19. Град, който се намира на 8,4 км южно от Ерусалим; съвременният град е Beit lahm. Градът е бил наричан още Ефрат /Бит.35:19; Рут 4:11/ и Витлеем Юдов, безсъмнено за да се разграничи от града Витлеем в пределите на Завулон

/Ис.Навин 19:15-16/. Витлеем беше родно място на Давид /1Царе 16:1,4; Лука 2:4,11/.

МАКАР И ДА СИ МАЛЪК. Думата „малък“ може да се отнася или до жителите на Витлеем, или е възможно да се отнася за самия град, за който се приема, че никога не е имал голямо значение.

ЩЕ ИЗЛЕЗЕ. Юдеите признаваха това пророчество за месианско и в отговор на запитването на цар Ирод къде трябваше да се роди Месия, те цитираха този пасаж от книгата на пророк Михей /Мат.2:3-6; Йоан 7:42/.

ОТ ВЕЧНОСТТА. Пророк Михей ясно посочва съществуването преди дадено време на Един, Който трябваше да се роди във Витлеем. „Произходът“ на Христос достига до вечността в миналото. „В начало бе Словото“ /виж коментара за Йоан 1:1-3/. „От дните на вечността Господ Исус Христос беше едно с Отца“ /Е.Уайт, Животът на Исус, стр.19; Евангелизъм, стр.615, англ./.

СТИХ 3. РАЖДАЩАТА ЩЕ РОДИ. Някои коментатори откриват в този стих отнасяне за страданията и скърбите на Израел, които щеше да понесе до времето на избавлението им от робството. С други думи, Бог щеше „да ги остави“ до това време. Други виждат отнасяне за раждането на Месия /Ис.7:14/.

СТИХ 4. ИТОЙ ЩЕ СТОИ. Като „Добрият Пастир“, Месия, Христос, щеше „да стои“ твърдо в грижата и защитата на стадото Си.

ДО КРАИЩАТА НА ЗЕМЯТА. Владичеството на Месия щеше да бъде универсално /Пс.2:7-8; 72:8; Лука 1:30,33/.

СТИХ 5. МИР. Ако „човекът“ бе правилно разбран и отнасянето е за Месия, този пасаж може да бъде сравнен с името „Княз на мира“, дадено за Месия от съвременника на Михей – пророк Исаия /Исаия 9:6/. Исус не само щеше да владее в мир, но и Самият Той е автор и източник на мир /Йоан 14:27; 16:33; Ефес.2:13,14/.

АСИРИЕЦЪТ. По времето на пророкуването на пророк Михей, Асирия беше основният неприятел на Израел, страшната заплаха за неговото съществуване /4Царе 18 и 19 глави/. Понеже тук се разглежда месианската ера, Асирия несъмнено представя онези народи, които щяха да се противопоставят на засилването на възстановения Израел /виж коментара за Михей 4:11; виж и АБК, том IV, стр.30, англ./.

СЕДЕМ ПАСТИРИ. Посочените тук числа „седем“ и „осем“, макар и да обозначават неопределен брой – показват, че Израел щеше да има достатъчно водителство срещу чуждата агресия.

СТИХ 6. ЩЕ ОПУСТОШАТ. На еврейски език думата е „ra'ah“, която означава „да вода“, „да нося“ и в адаптиран смисъл „да владее“ /Ревизиран стандартен

превод/. Израел трябваше „да владее“ над неприятелите си с „меч“.

НИМРОД. Тук името е използвано като синоним на Асирия. Думата „нимрод“ произхожда от корена „marad“ и означава „бунтувам се“. За значението на Нимрод виж коментара за Битие 10:8-10.

СТИХ 7. КАТО РОСА. Според Божия план за древния Израел, победата над вражеската опозиция трябваше да бъде последвана от интензивна програма за евангелизиране. Израелтяните трябваше да просветлят целия свят с познанието за Бога. Символите на росата и дъжда бяха най-подходящи за земя, където от м. май до м.октомври, поради практически нужди нямаше силни дъждове.

СТИХ 8. КАТО ЛЪВ. Фигуративен израз за побеждаваща сила. Според Божия план, Неговият народ трябваше да бъде „Глава“, а не „опашка“ /Втор. 28:13/.

СТИХ 9. ИЗТРЕБЕНИ. Пълната победа беше сигурна /Ис.60:12/. Това би могло да бъде привилегия за Израел след робството. Но народът се провали и Бог сега изпълнява Своя план и програма на световно евангелизиране чрез християнската църква.

СТИХ 10. ЩЕ ИЗТРЕБЯ. Стихове 10 и 11 описват изтребването на онези военни средства, на които Израел е уповавал, когато би трябвало да уповават на Господа. Увеличаването на конете бе забранено /Втор.17:16; виж коментара за 3Царе 4:26/.

СТИХ 11. ГРАДОВЕТЕ. Укрепените градове и крепости като източник на човешко упование, трябваше да бъдат погубени.

СТИХ 12. МАГИИТЕ. Магьосничеството /правенето на магии/ или извикването на духове на мъртви беше обичайно явление за древните времена /виж коментара за Дан.1:20; 2:2/. На израелтяните бе забранено да упражняват магьосничество или гадателство /Втор.18:9-12/.

СТИХ 13. ИДОЛИТЕ. На еврейски език думата „pesilim“ произхожда от „pasal“, което означава „дялам от дърво“ или „отсичам от камък“. Древните идоли /също обозначени с „pasal“/ са били издялани от дърво или излети от метал. Още от най-ранно време Израел е показвал тенденция към идолопоклонство. Втората заповед от Декалога забранява изработването и поклонението на „pasal“ /Изход 20:4/.

ЖЕРТВЕНИТЕ СЪЛБОВЕ. Виж коментара за Втор.16:22; 3Царе 14:23. И днес съществува измамливо упование в материални и светски неща, дело на човешки ръце вместо упование и вяра в Бог, Който е дал на хората „всичко изобилно да се наслаждаваме“ /1Тим.6:17/. В поклонението си на идолите, които са човешко творение, хората забравят Онзи, Който е Творецът на всичко /Втор.8:17-20/.

СТИХ 14. АШЕРИТЕ. Виж коментара за Втор.16:21; 4Царе 17:10/.

СТИХ 15. КОИТО НЕ МЕ ПОСЛУШАХА. „И ако праведният едва се спасява, то нечистият и грешният къде ще се явят?“ /1Петр.4:18/.

Глава 6

СТИХ 1. СЪДИ СЕ. Пророк Михей е призван „да се съди“, да умолява за своя народ пред неодушевената природа – „планините“ и „хълмовете“, които са били мълчаливи свидетели на Божиите милостиви дела спрямо израелтяните и тяхната неблагодарност.

СТИХ 2. ПЛАНИНИ. Те трябваше да изпълняват ролята на съдебни заседатели.

СТИХ 3. КАКВО ВИ СТОРИХ? Сравнете с Исаия 5:3,4; Ерем.2:5,21; Йоан 10:32.

СТИХ 4. АЗ ВИ ИЗВЕДОХ. Бог защитава Своето дело като припомня за някои от изключителните добрини, които Той бе подарил на Своя народ. Изходът – извеждането от Египетската земя беше едно от основните доказателства за Неговата любяща грижа и интерес към народа Му /Исаия 63:11-13; Амос 2:10/.

МОЙСЕЙ. Бог осигури специално подготвено и боговдъхновено ръководство на Своя народ /Пс.77:20; Осия 12:13/.

СТИХ 5. ВЪЗНАМЕРЯВАШЕ. Валаам отговори на искането на Валак за проклинанена израелтяните чрез произнасяне на благословение. За описанието на Валак и Валаам виж Числа 22-24.

СИТИМ. Изглежда че тук се въвежда нова клауза, която може да бъде посочена чрез предходната фраза „между Ситим и Галгал“ чрез такива думи като

„спомнете си всичко“. Ситим беше последното място, където израелтяните разположиха стана си, преди да пресекат р.Иордан /Ис. Навин 3:1/ и Галгал – първото място на израелевия стан в Ханаанската земя /Ис. Навин 4:19/. В пътуването си „между Ситим и Галгал“ бяха прекосили р. Иордан и бяха видели и чудната намеса на Бог в тяхна полза /Ис. Навин 3 и 4 глави/.

СТИХ 6. С КАКВО? Започва нова част или серия от въпроси в стихове 6 и 7, които представят отговорите на народа за разкриване на тяхната неблагодарност. Мненията варират, що се отнася до думите изговорени в последния случай с дух на себеоправдание или с дух на смирение, с признаване на греха и придружено с искрено желание да узнаят за необходимите стъпки в умилостивението му. Във всеки случай, те разкриват липсата на разбиране на Божието естество и единственото поклонение, което Той приема.

ВСЕВИШНИЯТ БОГ. Буквално означава „Бог на висините“. Сравнете с Исая 33:5; 57:15; 66:1.

ВСЕИЗГАРЯНИЯ. Отнася се за ритуалната служба осигуряваща различните видове приноси. Те бяха предназначени да бъдат илюстрация на различните черти на Спасителния план. Самите те, когато се принасяха от приносителя без наличие на истински дух нямаха стойност и бяха ритуална мерзост /виж коментара за Исая 1:11/.

ЕДНОГОДИШНИ. На еврейски език „рожби на една година“. Такива приноси от животни се има в предвид в Левит 9:3. Към тази категория се отнасят и „едногодишни агнета“ т.е., животни родени в същата година – както е в Левит 7:17 /виж коментара за Изход 12:5/ или такива поне на една седмица /Левит 22:27/.

СТИХ 7. В ХИЛЯДИ. Като че ли такъв голям брой животни щеше да бъде достатъчен да осигури по-голямото Божие благоволение и така и по-голямото Му благоразположение за прощаване на греха.

МАСЛО. Използвано във връзка с приносите от животни и хлебни приноси /Левит 2:1,4-7; 7:10-12; Числа 15:4/.

ПЪРВОРОДНИЯ СИ. Отнасянето тук е за езическия обичай разпространен в древността, който бе забранен за израелтяните, но практикуван от някои от техните царе /Левит 18:21; 20:2; 4Царе 3:27; 16:3; 23:10; Пс.106:37-38; Ерем.7:31/. Изглежда обичаят се е базирал на идеята, че Бог щеше да приеме най-милото и най-скъпото за човека и че ценността, с която небето оценяваше приноса се определяше от неговата цена. Независимо от изявената святост на човешкия живот /Бит.9:6/ и практиката за откупването на първородния син /Изход 13:13/ влиянието на езичеството преобладаваше. Поставеният тук въпрос е риторичен и подобно на другите въпроси, изисква негативен отговор.

СТИХ 8. ТОЙ ТИ Е ПОКАЗАЛ. Отговорът на пророк Михей не дава ново откровение или не представя промяна на Божествените изисквания. Целта на Спасителния план, основно възстановяването на човека по Божия образ е била ясно разкрита на Адам и знанието на това намерение се е предавало на следващите поколения. Това знание бе потвърждавано чрез свидетелството на Духа с това на личността на отделния човек /Римл.8:16/ и разширявано чрез последващите откровения на пророците. Хората по времето на пророк Михей са имали Петокнижието в писмена форма и несъмнено и някои други части от Библията, а също и свидетелствата на някои пророци като Исая и Осия, които са били съвременници на пророк Михей /Исая 1:1; Осия 1:1; Михей 1:1/. Но народът изглеждаше да бе забравил, че съблюдаването на външните религиозни форми

нямат стойност без истинско благочестие. Една от основните задачи на пророците бе да поучават народа, че външните религиозни практики не могат да заместят вътрешния характер и послушанието /1Царе 5:22; Пс.51:16-17; 7:3-7; Йоан 4:23-24/. Бог не желаше техните материални неща, а техния дух; не самото поклонение, а тяхната воля; не самата им служба, а тяхната душа.

ПРАВЕДНОТО. На еврейски език думата „mishpat“, която произлиза от корена „shaphat“, който означава „да отсъдя“. Множественото число „mishpatim“ обикновено се превежда като „отсъждания, присъди“ и е използвано като допълнителни напътствия как Декалога трябваше да бъде пазен /Изход 21:1/. Да се „отсъжда“ даден живот означаваше той да се преценява според „отсъжданията“ на Бога.

МИЛОСТ. На еврейски език думата „chesed“, която описва широк кръг от качества, както се посочва и чрез различното ѝ превеждане като например благодат, доброта, милосърдие, милост. За дискусиата върху думата „chesed“ виж допълнителните бележки за Пс.36.

ДА ХОДИМ. Когато човек ходи с Бога /виж Бит.5:22; 6:9/ той нарежда своя живот в хармония с Божията воля.

СМИРЕНО. Произлиза от еврейската дума „sana“, което във формата, открита тук се среща само веднъж в Писанието. Препоръчителни значения на думата освен „смирено“ са „внимателно“, „почтително“.

Целта на истинската религия е развитие на характера. Външните церемонии имат стойност само ако съдействат за такова развитие. И понеже често е по-лесно да се отнасяме към външно служене вместо да променяме злите си наклонности, хората са повече готови да се отнасят към външното поклонение, отколкото да развият добрите страни на характера. Така беше и с книжниците и фарисеите по времето на Исус, които Той изобличаваше. Те стриктно бдяха за всяко едно нарушение при даването на десетъка, но бяха пренебрегнали „по-важните неща на закона – правосъдието, милостта и верността“ /Мат.23:23/. „Да вършиш праведното и да обичаш милост“ означава да се постъпва справедливо и милостиво. Това са вътрешни черти на човека и обобщават целта на втората заповед от Декалога /виж коментара за Мат.22:37-38/. Това е Божия вътрешна добродетел. Любов, изразена в действие с почит към Бога и към нашите съчовеци /ближни/ е „доброто“. Това е всичко, което Бог изисква, защото „любовта изпълнява закона“ /Римл.13:10/.

СТИХ 9. КЪМ ГРАДА. Има се предвид Ерусалим. Стихове 9-16 представят греховете на Израел и последващите присъди, които щяха се нанесат на народа.

МЪДРИЯТ ЧОВЕК. Значението на този пасаж не е ясно. Различни промени в еврейския текст са предлагани в стремежа да се отдели неяснотата. В Септуагинтата текстът се разглежда като: „Той ще спаси онези, които се боят от Името Му“.

ТОЯГАТА . На еврейски език „matteh“, което означава тояга или жезъл /Изход 4:2, 4 и др. / или племе /Числа 1:4 и др./.. Тук „ако“ се има предвид значението „тояга“, тогава асирийците, т. е. „тоягата им“ беше Божието „негодование“ /Исая 10:5/. Ако се има предвид значението „племе“, то това се отнася за жителите на Ерусалим.

Стих 10. СЪКРОВИЩАТА. Виж Амос 8:5

СТИХ 11. НЕТОЧНИ ВЕЗНИ. Виж коментара за Втор. 25:13,15; Виж Амос 8:5.

СТИХ 12. БОГАТАШИТЕ. Както богатшите са осъдени за тяхното насилие – и

всички подобни на тях са изпълнени с лъжи и нечестие. Давайки възможност на потиснатите, вероятно и те биха били така жестоки, както и техните потисници.

СТИХ 13. ПОРАЗИХ. Стихове 13-15 описват наказанието, което щеше да дойде върху народа за техните очевидни престъпления и за тяхното коравосърдечие.

СТИХ 14. ЩЕ ЯДЕШ. Виж Левит 26:26; Осия 4:10; Агей 1:6.

ПРИБЕРЕШ. Народът напразно щеше да търси да спаси стоките си, като ги прибира.

СТИХ 15. НЯМА ДА ЖЪНЕСШ. Виж Второзаконие 28:38-40; Агей 1:6.

СТИХ 16. НАРЕДБИТЕ НА АМРИЙ. Никакви специални „наредби“ на този цар не са споменати в Библията. Съществува вероятност това да се отнася за идолопоклонническите правила, които този цар е постановил /3Царе 16:25-26/. Амрий беше основателят /родоначалникът/ на престъпната династия, от която произлязоха Ахав и Готолия /3Царе 16:29-33; 4Царе 8:26; 11:1/.

Глава 7

СТИХ 1. ГОРКО МИ ! Изглежда говорителят е Израел или Сион, или вероятно частта от Израел, която се бе покаяла.

ЛЕТНИ ПЛОДОВЕ. Приложението на символа може да бъде предложено чрез стих 2. Както след като плодът е прибран и нищо от него не може да се намери на полето, така и след жътвата на злото няма да се намери нито един праведник в Израел. Или Сион може да бъде представен като един, който идва, търсейки плод след жътвата, но не намира нито един.

СТИХ 2. СЕ ИЗГУБИ. Сравнете с Еремия %71.

СТИХ 3. ДВЕТЕ ИМ РЪЦЕ. На еврейски език текстът е неясен. В Септуагинтата той се чете: „Те приготвят ръцете си за зло“.

ПОДАРЪК. Подкуп, древен порок, който тук сеосъжда /Исая 1:23/.

ТЪКАТ. На еврейски език така преведен, текстът е неясен. Използвания глагол се среща само тук и затова значението му е неопределено.

СТИХ 4. ТРЪН. На еврейски език „chedeg“, преведен като тръни в Притчи 15:19. Трънете за твърди, пробождащи и нараняващи всички, които минат край тях.

СТИХ 5. НЕ СЕ ДОВЕРЯВАЙТЕ. Стихове 5 и 6 описват моралното състояние толкова тъжно, че не може да се доверява някой нито на другар, нито на близък приятел, нито на съпруга „лежаща в обятията“ на съпруга си, нито на кой да е от членовете на семейството.

СТИХ 6. ПРЕЗИРА. Исус цитира този стих, за да опише моралното състояние в християнския свят /Мат.10:21,35-36/.

СТИХ 7. НО АЗ. Като говори за Израел, пророкът изразява вяра в Бога независимо от наказанието и бъдещите изгледи и има увереност в обещаното възстановяване.

СТИХ 8. НЕ ЗЛОРАДСТВАЙ. Толкова уверен бе Израел в пълното си избавление, че звучи тонът на триумф над врага, който Бог щеше да използва, за да накаже Своя народ.

СТИХ 9. Ще нося. Това е езикът на истинско покаяние. Израел разбира, че единствената му надежда е в Бога. Той не моли за снизхождение при наказанието му. Той знае, че каквото и Бог да извърши, ще бъде за негово добро.

СТИХ 10. КЪДЕ Е ГОСПОД? Сравни с Исая 37:10-13; Йоил 2:17.

КАЛТА. Виж Исая 10:6; Зах.10:5.

СТИХ 11. ИДЕ ДЕН. Увереност за възстановяване.

ПОСТАНОВЕНОТО. На еврейски език думата „choq“, която освен че означава „постановление, може да означава и „граница“, „предел“. Ако тук се има предвид последното, това е предсказание за разширяване на Израелевите предели.

СТИХ 12. ЩЕ ДОЙДАТ. Преводът е в хармония с много ръкописи на Септуагинтата.

ЕГИПЕТ. Египет и Асирия бяха държали Божия народ в боство и плен.

ОТ МОРЕ ДО МОРЕ. Не е определено кои морета се имат предвид. Изразът посочва голяма широта, пространственост. Същото е валидно и за израза „от планина до планина“.

СТИХ 13. ЩЕ ЗАПУСТЕЕ. Вероятно тук се има предвид земята на езичниците. В резултат на Божиите присъди в избавлението на Израел много земни територии щяха да останат опус-тошени, ненаселени.

СТИХ 14. ПАСИ НАРОДА СИ. Пророчеството на Михей завършва с молитва Бог да изпълни обещанията Си към Своя народ. Йехова е представен като Добрия Пастир /Пс.23:1/, Който със Своя жезъл или „тояга“ ще заведе народа Си „наследството Си“ /Пс.28:9; 95:7/ на добро пасбище /Ез.34:11-15/.

УЕДИНЕНО. Сравнете с Числа 23:9.

КАРМИЛ. Името означава „градинска земя“. Вероятно се отнася за хубавите пасбища, вместо за веригата от хълмове, които оформят югозападната граница на долината Езраел.

ВАСАН. Васан и Галаад са също споменати поради техните богати пасбища, вероятно от гледна точка, че тези територии на изток от р. Йордан, които бяха завладени от Асирия /виж коментара за 1Лет.5:26/ щяха да бъдат възстановени.

СТИХ 15. ЕГИПЕТСКАТА ЗЕМЯ. Бог обещава да покаже „чудесни неща“, както беше по времето на Изхода.

СТИХ 16. КАТО ВИДЯТ. Врагът, който преди се хвалеше: Къде е твоят Бог? /ст.10/. Сега нещата щяха да се обърнат и езичниците щяха да признаят силата на Йехова и да се засрамят от своята хвалебствена мощ.

СТИХ 17. ЩЕ ЛИЖАТ ПРЪСТТА . Символ, който описва пълно смирение /виж коментара за Пс.72:9; Исая 49:23/.

ОТ ДУПКИТЕ СИ. Изразява бързината с която нечестивите щяха да изпаднат в ужас поради Господа.

СТИХ 18. КОЙ Е БОГ? Пророк Михей завършва пророчеството си с прослава на Божията милост и верност. Сравнете с подобни изразявания в Изход 15:11; Пс.71:19.

ПРОЩАВА БЕЗЗАКОНИЕ. Сравнете с Изход 34:7; Исая 55:7.

НЕ СЕ ВЗИРА. Сравнете с Пс.103:9.

СТИХ 19. ЩЕ СЪПЧЕ БЕЗЗАКОНИЯТА НИ. Беззаконията на Израел, които пророк Михей имаше жребия да изложи, щяха да бъдат опростени . Макар и тук да не се посочва по-изразено прощението, то беше единствено на базата на истинско покаяние и реформация Дисциплината на плена беше предназначена за едно такова съживяване. Това не бе постигнато в национален мащаб и поради това славните обещания, с които пророк Михей завършва пророчествата си, никога не се реализираха за нацията Израел. Но разбира се, отделни личности, преживели спасителната Божия благодат и получили прощение, което тук бе обещано. Християнинът също може да претендира за Божиите благословения. Чрез заслугите на Христовата благодат греховете му могат съвършено да бъдат

простени. Ако устои до край, греховете му никога няма да бъдат отново споменати против него. Ако той отстъпи и бъде загубен, всички негови грехове ще „се срещнат“ пак с него в съдния ден /виж коментара за Езек.18:21-24/.

ЩЕ ПОКАЖЕШ ВЕРНОСТ. Виж Бит.17:1-9; 22:16-18; 28:13-15; Евр.6:13-18. Тези обещания, които трябваше да се изпълнят славно с буквалното наследство за Израел, сега ще се изпълнят с християнската църква, духовното наследство на Авраам /Гал.3:7,9,29/.

Книгата на пророк Наум

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Заглавието на книгата съдържа името на пророка, който е бил нейния автор. Наум, на еврейски език „Nahum“, означава „утешен“ или „един, който утешава“. Името се среща единствено тук в Стария Завет, макар че то е свързано с имената Неемия „Йехова утешава“ или Манахим – „утешител“.

2. АВТОР. Не съществува друга информация за пророк Наум освен тази, която се намира в неговото пророчество. Той е бил „елкусеанина Наум“, т.е. жител на Елкус /виж коментара за Наум 1:1/.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Указание за времето на пророческото служене на пророк Наум се открива в споменаването за разрушаването на град Но /Наум 3:8/. Този град /известен на гръцки език като Тибес, а по-късно като Диосполис/ е бил разорен от асирийския цар Асур-банипал в 663г. пр.Хр. Така, поне част от служението на пророк Наум трябва да е било след тази година. Пророкът вижда разорението на Ниневия все още в бъдещето и така приемливо време за служенето на пророк Наум може да бъде около 640 г. пр.Хр. Тъй като това пророчество, което говори за края на Асирия е било написано когато нацията е била явно на върха на своето могъщество и благополучие, книгата на пророк Наум поразително потвърждава библейското пророчество и доказва Божественото вдъхновение на пророците. По време на царуването на Асур-банипал повечето от народите, населяващи плодородната малоазиатска територия са били поробени от асирийските войски или са плащали данък на Асирия. Но още преди да умре царят картината започва да се променя и след неговата смърт /около 626 г./ асирийската империя скоро се разпада Накрая, след тримесечна обсада самият град Ниневия, столицата на Асирия е завладян в 612 г. пр.Хр. от мидяните и вавилонците. /За описанието на град Ниневия виж допълнителните бележки към коментара на книгата на пророк Йона, Глава 1. Виж също приложената карта към същата книга./

4. ТЕМА. Основната тема на книгата е приближаващата участ на Ниневия. Поради това пророчеството е допълващо към вестта на пророк Йона. Последният проповядва покаяние на Ниневия и понеже жителите ѝ се смириха пред Бога, градът беше пощаден от разорение. Но Асирия отново се отдаде на беззаконие и пророчеството на Наум трябваше да изяви Божественото немерение за разорението му. Гордостта, жестокостта и идолопоклонството на Асирия бяха достигнали до кулминацията си. Твърде дълго асирийските царе отказваха да се подчинят на Бога на небето и на Неговото върховенство, като поставяха Създателя на Всемира заедно с идолите на околните народи /виж Царе 18:33-35; 19:8-22/, понеже тези царе преднамерено бяха осъществявали желанията на своя бог Асур, когато воюваха с околните народи. Незачитането на истинския Бог от Асирия трябваше да бъде прекъснато, ако не чрез национално покаяние, то чрез разрушение. Опустошението на асирийските войски в Юдея беше предсказано от пророк Исаия /37:21-38/, но пророчеството на Наум предвидя пълното разорение на столицата на империята.

5. ПЛАН

I. Божественото намерение за наказание на Ниневия

A. Въведение – 1:1

B. Божията сила да наказва нечестивите - 1:2-8

V. Сигурността на идващото наказание – 1:9-15

II. Описанието на идващото разорение на Ниневия

A. Обсадата и завладяването на града – 2:1-8

B. Разграбването на града – 2:9-13

III. Нечестие то на Ниневия и причината за разорението ѝ – 3:1-7

IV. Разорението на град Но – пример за разорението на Ниневия – 3:8-11

V. Краят и пълното разорение на Ниневия

Глава 1

СТИХ 1. ПРОРОЧЕСТВО. На еврейски език думата „massa“, която означава „товар, бreme, затруднение, беди“, или „изказване, изричане, изразяване“ /виж коментара за Исаия 13:1/.

НИНЕВИЯ. Столица на Асирия. За описанието на града виж допълнителните бележки върху книгата на пророк Йона Глава 1; виж и приложената карта към книгата/.

ЕЛКУСИАНИНА. Жител на Елкус, място което не е идентифицирано напълно сигурно. Късно и вероятно неправдоподобно предание определя Елкус с Алкус, град в Асирия и посочва, че пророк Наум е роден от родители, които са били в Асирия по време на плена. По вероятно е идентифицирането на Елкус с Елкеси в Галилея. Някои изследователи предлагат, че връзката на пророк Наум с Галилея е показана чрез името Капернаум – име, транслитерирано /пренесено/ от еврейския език означава „нелище на Наум“. Друго предание посочва, че Елкус е бил разположен близо до Beit Ibrin в низините на Юдея. Независимо дали е роден или не в Галилея, твърде вероятно е по-късно пророкът да е живял в Юдея е да е пророкувал там.

Стихове 1-10 са под формата на акростична /азбучна/ поема. За определянето на тази форма виж том III на АБК стр.625, англ. Първите 15 букви от еврейската азбука са използвани, но с известни отклонения.

СТИХ 2. РЕВНИВ. За да се илюстрира Божията част в разорението на Ниневия, Неговата справедливост е посочена в стихове 2-6, а силата Му е изявена чрез Неговия контрол над физическия свят. Използваният език трябва да се разбира в светлината на факта, че Бог често се „адаптира“ към човешкия език и преживяване /Ерем.51:14; Амос 4:12; 6:8/.

КОЙТО ОТПЛАЩА. Бог не действа чрез отмъщение, което характеризира грешното човешко естество, а със свято желание да издигне правдата и да накаже онези, които ѝ противостоят.

СТИХ 3. ДЪЛГОТЪРПЕЛИВ. Виж Изход 34:6-7. Божествената милост е доказателство за сила а не за слабост. Хората могат да бъдат „бавни да се гневят“ на беззаконието, поради тяхното морално безсърдечие и нечувствителност. Затова по-добре е да бъдат съжалявани, отколкото възхвалявани. От друга страна Бог забавя изразяването на гнева си против греха и грешниците, „понеже не иска да погинат някои“ /2Петр.3:9/. Той подарява време за покаяние. Дори когато Неговите милостиви предложения са отхвърлени, Той не желае да наказва. „Как да те изоставя, Израелю?“ е викът на Божието велико любящо сърце. Но Бог не може „да оправдае нечестивия“ и онези, които постоянстват в нечестие трябва да

пожънат последиците.

ВИХРУШКА. Божията сила е представена като изява на физическите явления.

СТИХ 4. СМЪМРЯ. Изява на Божията сила като например при преминаването на Червеното море /Исх.14:21; Пс.106:9/.

РЕКИ. Бог е показан като имащ контрол над природните неща. Сравнете с Пс.107:33; Исаия 50:2/.

ВАСАН. Тази област е посочена заради богатите си пасища и големите стада добитък /Втор.32:14; Пс.22:12; Езек.39:18/.

КАРМИЛ. Планина, която граничи със Средиземно море и върху която често е падал дъжд /виж коментара за 3Царе 18:19/.

ЛИВАН. Известен със своите кедрови дървета.

СТИХ 5. ПЛАНИНИТЕ ТРЕПЕРЯТ. Тук пророкът представя най-въдъхновената, изразяваща страхопочитание картина на Божията сила.

ВСИЧКИТЕ МУ ЖИТЕЛИ. Стихове 5 и 6 описват Божията сила и с това способността Му да извърши предсказаното разрушение на Ниневия. Разкритата тук Божия сила ще се види в много по-голяма степен при второто идване на Христос /Е.Уайт, Патриарси и пророци, стр.109/.

СТИХ 6. КАТО ОГЪН. Виж Втор.4:24; Ерем.7:20. В Септуагинтата вместо изразът „яростта Му се излива като огън“ се чете: „Неговата яроост превръща царствата в нищо.“

СТИХ 7. БЛАГ. Най-добрата изява, че Бог е „благ“ по характер и в дело бе показана чрез Един, Който бе възплътеният Бог /Иоан 10:11; Деян.10:38/. Докато пророк Наум беше вестител за опустошението на асирийците, в същото време бе вестител на утеха за своя народ, като ги уверяваше, че Бог щеше да бъде тяхната „крепост“ в ден на бедствие /Пс.61:2-3/

СТИХ 8. КАТО ПОТОП. Това вероятно е метафорично представяне на пълното разрушение на Ненувия, което щеше да дойде чрез враждебни нашествия /Исаия 8:7; Дан.11:26,40/. Към всички народи, древни и съвременни се отправя същото предупреждение за наказание, което ще постигне по-рано или по-късно всички, които се възвеличават против Бога. Благодатното време на Ниневия бе изтекло и пророк Наум превестяваше скорошното ѝ разорение.

СТИХ 9. КАКВО СЕ СЪВЕЩАВАТЕ? Пророкът предупреждава асирийците, че тяхната хвалба против Бога е нещо по-лошо от безполезност /Исаия 10:8-11; 36:18-20/. Пророк Наум увещава своя народ, че това което Бог е обещал, Той ще го изпълни.

ПЪЛНО РАЗОРЕНИЕ. Повторението на фразата „пълно разорение“/ст.8/ подчертава сигурността на разорението на Ниневия, защото наказанието, което Бог щеше да наложи на асирийците щеше да бъде така пълно и окончателно, че никога отново, никога „втори път“ те нямаше да угнетяват Божия народ. Макар че тук падането на Ниневия е специфично свързано с падането на асирийската империя, думите на пророка могат да бъдат отнесени и за крайната участ на всички нечестиви, на които Асирия бе символ. Когато те ще бъдат напълно унищожени от земята при последния съд, никога отново няма да живеят /Пс.37:6-11; Малахия 4:1; 2 Петр. 3:10-13; Откр. 20:12 до 21:5/. Тогава ще се установи славната истина, че страдания и скърби поради греха никога вече няма да смущават Божия универс.

СТИХ 10. ТРЪНИ. Виж Числа 33:55; Исус Навин 23:13. Ако асирийската войска да би направила непроникваща преграда, подобна на преграда от „тръни“, Бог лесно можеше да ги победи /Ис. 27:4/.

ИЗМОКРЕНИ ОТ ПИТИЕТО СИ. Преживяването на Асирия може да бъде сравнена с това на Вавилон в някои аспекти Дан.5:1/. Но във всеки случай без съмнение, асирийците са обичали пируването.

СТИХ 11. ИЗЛЕЗЕ ЕДИН. Като се посочва Ниневия /”от теб“/, вероятно изразът се отнася за нейния цар /Исаия 36:4-10; 18:20/.

СТИХ 12. КОГАТО ТОЙ ЗАМИНЕ. Виж Исаия 27:4.

СТИХ 13. ХОМОТА МУ. Явно се отнася за Юдея, когато е била васал на Асирия /4Царе 18:13-16; 2Лет.33:11/.Макар че Юдея избегна участта на Израел в дните на цар Езекия, тя имаше малко свобода чрез мълчаливо съгласие с Асирия и нейните „връзки“ на подчинение на Асирия бяха напълно разкъсани едва когато империята бенапълно разорена.

СТИХ 14. НО ЗА ТЕБ, НИНЕВИО. Всъщност, тук пророкът посочва Асирия, като предсказва нейното пълно разорение.

ТВОЙ ГРОБ. Тоест, на Асирия /Езек.32:22-23/.

СТИХ 15. КОЙТО БЛАГОВЕСТВА. Израз на радост над победения враг /на Божия народ/. Виж коментара за Ис.52:7. Стих 15 е първи стих на Глава 2 – както в Библията на еврейски език, така и на арамейски /сирийски/ език.

ПРАЗНУВАЙ, ЮДЕЙО, ПРАЗНИЦИТЕ СИ. С установяването на мир още веднъж щеше да бъде възможно за юдейския народ да празнуват големите религиозни празници /виж коментара за Исх.23:14-17; Левит 3:2; Втор.16:16/. Пророк Наум умолява народа си да влезе с чистосърдечиев духа на тези тържествени празници, за да може Бог да благослови народа Си.

ОБРОЦИТЕ СИ. С благодарност за своето избавление, израелтяните трябваше да изпълнят оброците си, които бяха направили във времето на трудности и опасности.

ДА ПРЕМИНЕ. Виж стих 12.

СЪВСЕМ УНИЩОЖЕН. Виж коментара за стих 9.

Глава 2

СТИХ 1. РАЗРУШИТЕЛЯТ. Отново пророкът посочва народа на Асирия /виж коментара за 1:14/, като ги предупреждава за тяхното смутно бъдеще. Контекстът показва явно /1:1; 2:1,8; 3:1 и др./, че Глава 2 е описание на падането на Ниневия.

ПРЕД ЛИЦЕТО ТИ. Когато завоевателните войски заобиколят града, жителите му явно ще видят и почувстват бедствието си.

ПАЗИ КРЕПОСТТА. С леко ироничен тон пророкът съветва жителите на Ниневия да се приготвят за последната обсада на града; макар че такава подготовка би била напразна.

СТИХ 2. ВЪЗСТАНОВИ. „Величието на Яков“ може да се разглежда или като отнето от асирийците преди или в настоящия момент като възстановяващо се чрез опустошаването на Асирия.

ИЗТЪРСАЧИТЕ. Асирийците бяха избивали и ограбвали Божия народ, но сега те щяха да бъдат избивани и ограбвани от техните завоеватели.

СТИХ 3. СИЛНИТЕ. Вероятно се отнася за тези, които щяха да обсадят Ниневия.

ЧЕРВЕНО. Възможно е щитовете да са били така оцветени или техните покрития от бронз и мед да са изглеждали червени. Но е възможно и значение, което се отнася за щитовете, които биха станали „червени“ от кръвта на избитите.

ЛЪЦЯТ СЪС СТОМАНА. Завоевателят нямаше да търси да превземе града тайно. Пророкът картинно обрисова сцената на блестящо великолепие. Изразът може да се отнася за украсените колесници, за оръжието на войниците, за парадните украшения на конете, за всичко, което е блестяло на слънцето и би дало изглед на блестящи огнени пламъци.

КОГАТО СЕ ПРИГОТВЯ. Отнасянето е вероятно за Бог, Който е представен като Предводител на воинското множество /Ис.13:4; коментара за Ис.13:6/. Някои тълкуватели смятат, че изразът се отнася за главнокомандващия неприятелските сили.

ЕЛХОВИТЕ КОПИЯ. На еврейски език „beroshim”, което се идентифицира с финикийска хвойна, подобна на елхово дърво. Промяна на една съгласна буква на еврейски език дава друго значение на думата – например: „коне”, „яздещи коне”, „нападатели” /Ревизирано стандартно издание/. Тази промяна е подкрепена от Септуагинтата и изразът там се чете: „конете ще причинят безпорядък”.

СТИХ 4. КОЛЕСНИЦИТЕ. На еврейски език думата е „kekeb” и означава различни видове превозни средства с две колела, теглена от коне. Коленицата е била използвана изключително за военни цели /виж коментара за Изх. 14:9/ и за царските дейности /виж коментара за Бит.41:43/. Освен че съществуват археологически доказателства, че колесниците са били използвани за превозване на царските служители при изпълнение на служебните им дейности, практически няма никакви доказателства, които да показват, че са били използвани за обикновени превозни дейности.

БУЙСТВАТ. Буквално означава „действат безумно, безразсъдно”.

ЕДНА С ДРУГА. Тук се посочва връхлитащата сила на войските, които нападат Ниневия. Военните колесници щяха да се „блъскат една с друга”. Целият контекст на тази Глава показва ясно, че пророк Наум обрисова картинно завладяването на Ниневия.

ФАКЛИ. На еврейски език думата е „lappidim”, която се използва обикновено за „факел” или „светило” /Бит.15:17; Съдии 7:16 и др./.

СТИХ 5. ЮНАЦИТЕ СИ. Очевидно асирийският цар заповядва на военачалниците си да отбраняват градските стени. В безпорядъчна бързина или поради реалните условия „те се подхлъзват по пътя си”.

ПОКРИВАЛОТО. На еврейски език думата е „sokek” и означава „барикада”.

СТИХ 6. ПОРТИ. Това е или фигуративно отнасяне за нападението на врага или отнасяне за буквално наводнение на града. Но подробностите са оскъдни. Някои тълкуватели поддържат схващането, че пророчеството се изпълнява в инцидента описан от гръцкия историк Диодорус, който докладва, че Ниневия е завладяна поради необикновено голямо наводнение, причинено от р. Ефрат /Тигър?/, което е разрушило част от стената и е открило града за нещестието на мидяните и вавилонците.

ПАЛАТЪТ СЕ РАЗРУШАВА. Вероятно изразът трябва да се приеме като фигуративен и означаващ, че дворецът щеше да отслабне и щеше да стои безпомощен да окаже каквато и да е съпротива спрямо врага.

СТИХ 7. НА ГЛАСА НА ГЪЛЪБИТЕ. Тоест, слагините щяха да стенат като гълъби /Ис.38:14; 59:11; Езек.7:16/.

ПО ГЪРДИТЕ СИ. Тоест, удряне подобно на палки върху ръчен барабан. „Биенето” или „удрянето” по гърдите изразително обрисова дълбока и тежка скръб /Лука 18:13; 23:48/.

СТИХ 8. НИНЕВИЯ. На еврейски език значението на стих 8 е неясно.

СТИХ 9. БЕЗГРАНИЧНИ. Източници на гръцки език посочват, че „плячката от сребро и злато” взета от Ниневия е била необикновено голяма и ценна. Не е изненадващо, че завоевателите щяха да намерят такива богатства в града, който така често бе вземал „плячка” от другите /Царе 15:19,20; 16:8-9,17-18; 18:14-16 и др./.

СТИХ 10. ИЗПРАЗНИ, ИЗТЪРСИ И ЗАПУСТЯ. На евр. език думите „buqah”, „umebuqah” и „umebullaqah”. Бягство, опустошение и разорение е опитът да се опише пълното разорение на Ниневия /виж коментара за Амос 5:5/. СЪРЦЕТО СЕ ТОПИ. Израз, посочващ страх и отчаяние /Ис.Нав. 7:5; Ис.13:7; Езек.21:7/. ЕДНО О ДРУГО. Виж Даниил 5:6.

ПОБЛЕДНЕЛИ. Виж коментара за Йоил 2:6.

СТИХ 11. РОВЪТ НА ЛЪВОВЕТЕ. В стихове 11 и 12 пророкът използва фигуративния израз за лъв, за да опише силата на Асирия /Ерем.50:17; виж коментара за Ерем.4:7/. Той картинно описва как Ниневия чрез завладяването на други народи е осигурявала „храна” и то „достатъчно” за своя народ.

СТИХ 13. ПРОТИВ ТЕБ. Виж Наум 3:5; Ерем.51:25; Езек.38:3. Разорението на Ниневия идваше след като тя не бе използвала благодатното си време за продължително покаяние Божието търпение се бе изчерпало.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

МЛАДИТЕ ТИ ЛЪВОВЕ. Очевидно се отнася за защитниците на града /виж комент. за ст.11/.

ПРАТЕНИЦИТЕ ТИ. Вероятно тези, които предават царските наредби на гражданските и военни началници /Царе 18:17-19; 19:23/.

Глава 3

СТИХ 1. КРЪВНИШКИЯТ ГРАД. Тоест, място където кръвта се е проливала обилно и явно без никакви угризения на съвестта /Езек.24:6,9; Авак. 2:12/. Асирийските паметници изобилно изобразяват как пленници са били одирани, обезглавявани, набождани живи на колове или висящи на ръце или крака да умират бавно и мъчително. Тези и други нечовешки практики разкриват жестокостта на тази нация. Царските им посвещения постоянно са тържествували с броя на убитите врагове, с отведените пленници, с ограбените и срутени градове, с опустошените земи и унищожените плодни дървета.

ГРАБЕЖ. На евр. език думата е „regeq” и означава „насилствено действие”, и посочва насилието, с което асирийците са постъпвали със завладените народи. Последната част на ст.1 посочва, че този „грабеж” на жертви „плячка” от управителите на Ниневия никога не е преставал /Исая 33:1/.

СТИХ 2. ШУМ. Тук пророкът описва шума от приближаващите се обсаждащи войски, така както бе вече описал техния външен изглед /2:3-4/. Той чува, както си е и било, пукота на колесниците, от камшиците, тропота на колелата им и този на тичащите коне и на подскачащите колесници.

СТИХ 3. ГОЛЯМО ЧИСЛО. Толкова много бяха убитите, че живите войни „се спъваха” в тях и това забавяше напредването им.

СТИХ 4. БЛУДСТВА. Израз, използван символично за идолопоклонство /Езек. 23:27; Осия 1:2; 4:12-13; 5:4/. Идолопоклонството беше друга причина за падането на Асирийската империя. Тъй като идолопоклонството на Асирия беше

изключително неморално, да се определи то като „блудстване“ беше двойно подходящо /виж коментара за 4Царе 9:22/.

СТИХ 5. ПРОТИВ ТЕБ. Виж коментара за Наум 2:13.

ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3.

ЩЕ ВДИГНЕ ПОЛИТЕ ТИ. Виж Исая 3:17;47:3; Езек.16:3; виж коментара за Ерем.13:26/. Поради „блудствата“ на Ниневия /виж коментара за ст.4/ Бог щеше да я накаже/ по най-срамния начин като блудница.

СТИХ 6. ГНУСНА НЕЧИСТОТА. На евр. език думата е „shiqqus“, означаваща „нечисто нещо“ и обикновено е използвана за нещо свързано с идолопоклонство.

ПОЗОРИЩЕ. В Септуагинтата изразът се чете като „публично, обществено излагане“ /Мат.1:19/. Като продължава със символа на „блудницата“ /3:4/ пророкът предсказва, че Ниневия щеше да понесе позора и жестокото отношение, които такава жена получава от народа /тълпата/. Виж Езек.16:37-40.

СТИХ 7. ЩЕ БЯГАТ. Символ, който посочва тежкото наказание, което щеше да дойде върху Ниневия, чиято ужасна гледка щеше да кара всички, които я гледат да бягат.

КОЙ ЩЕ А ОПЛАЧЕ. Риторичен въпрос, който показва, че никой няма да я съжалява, понеже тя е заслужила наказанието си /Ерем.15:5-6/.

СТИХ 8. НО АМОН. На еврейски език „No Amon“, градът на египетския бог Амен; другото име на Но е Тивес/съвременният град Луксор и Карнак, разположен на 496 км южно от Кайро/, разположен на източния бряг на р.Нил в горен Египет /Ерем.46:25; Езек.30:14-16/. Този прочут град с неговите царски гробници, с колосите и сфинксовете му, с големите храмове на Карнак и Луксор с техните масивни колони и колонади бе великолепно разположен на брега на Нил, както Ниневия бе разположена на брега на р.Тигър. Тук пророк Наум отправя предупреждение към Ниневия, че пред Небето тя не е по-добра от Но и може лесно да я постигне същата участ. Но Амон е бил разрушен в 663 г. пр.Хр. от асирийския цар Асур-банипал.

СТЕНАТА МУ. Последната част на стиха просто означава, че река Нил с нейните канали е представлявала „стената“ или защитата на Но Амон.

СТИХ 9. ЕТИОПИЯ. Или Хус, съвременен Судан /виж коментара за Бит.10:6/. Царят, който е управлявал Египет по времето на разорението на Но Амон е бил Танутамон, предшественик и братовчед на Библейския цар Тирак. В Стария Завет Тирак е наречен „царят на Етиопия“ /4Царе 19:9/, понеже той е принадлежал към двадесет и петата или „етиопската“ династия на Египет /виж том II на АБК, стр. 52-53, англ./.

ЕГИПЕТ. Уместно е да се каже, че тук думата се отнася за онзи народ, който се бе присъединил към Египет, чиято сила беше „безгранична“ или „бяха безбройни“ така да се каже /2Лет.12:3/.

ФУТ. Макар че според изследователи на Египет Фут се е смятало да се отнася за Фунт в Египет, но според изследователи на историята на Асирия това е било част от Ливия /виж коментара за Езек.27:10/.

ЛИВИЙЦИ. Виж коментара за 2Летописи 12:3.

СТИХ 10. БЕШЕ ОТКАРАН. Силата на Но Амон и нейните явно безгранични източници, включваща силата на нейните съюзници, не го избави от завладяване /виж комент. за ст.8/

БЯХА СМАЗАНИ. Част от обичайното жестоко отношение, често проявявано

към завладените градове в древността /4Царе 8:12; Пс.137:9; Исая 13:16/.

СТИХ 11. СЪЩО. Пророкът се връща отново към посочване на Ниневия.

ЩЕ СЕ СКРИЕШ. Вероятно тук значението на израза е, че Ниневия не би могла да покаже повече сила да противостои.

СТИХ 13. ЖЕНИ. Досегашните смели и храбри асирийски мъже щяха да станат като „жени“ в смисъл, че те нямаше да могат да противостоят и да победят обсаждащите войски /виж коментара за Осия 10:5/.

СТИХ 14. ЗАЯКЧИ КРЕПОСТИТЕ СИ. Тоест, укрепи местата в укрепленията, които могат да се окажат слаби. Пророкът говори тук с ироничен тон, като заповядваше Ниневия да направи всичко възможно да се приготви за продължителна тежка обсада.

СТИХ 15. ТАМ. Независимо от всяка взета мярка за укрепване на нужните места в укрепленията, „огън“ щеше „да изгори“ града. Археологията ясно е показала, че това пророчество е било буквално изпълнено.

ГЪСЕНИЦА. На еврейски език „ueleq“ и означава определена фаза от развитието на скакалците Пс.105:34; Ерем.51:14,27; Йоил 1:4; 2:25/. Очевидно пророкът използва този символ тук и в следващия стих, за да покаже, че разрушението на Ниневия щеше да бъде така внезапно и пълно, че щеше да се отрази върху развитието на тези насекоми.

ДОРИ ДА СЕ РАЗМНОЖИШ. При все, че асирийците щяха да съберат войска така многобройна като рояк гъсеници и скакалци, това нямаше да ги ползва в нищо.

СТИХ 16. ТЪРГОВЦИТЕ СИ. Ниневия беше благоприятно разположена, за да води интензивна търговия с другите страни. Но тези търговски връзки нямаше да я ползват. Разорението ѝ от враговете ѝ щеше да бъде внезапно и пълно.

СТИХ 17. КОРОНЯСАНИТЕ. На еврейски език думата е „taphsarim“ и означава „писари на плочи“ или „книжник“ /виж коментара за Ерем.51:27/. Използваният тук термин посочва висши военачалници. Те често са били изобразявани върху паметниците. Както „скакалците“ стават бездействени в „студено“ време, така и тези асирийски водачи и военачалници щяха да станат безполезни при кризата на града. Единственото нещо, останало за асирийската войска беше да „бяга“, т.е. да загине и да изчезне.

СТИХ 18. ПАСТИРИТЕ ТИ ЗАДРЯМВАТ. Тук се представени водачите на народа като заспали за своите отговорности или като действително убити в битката – „заспали“ в съня на смъртта.

СЕ РАЗПРЪСНА. Без своите водачи народът на Ниневия не можеше вече да предложи едно действено противопоставяне на враговете си.

СТИХ 19. НЯМА ЛЕК. Буквално означава „няма избавление“ или „няма изцеление“.

ВЕСТТА. На еврейски език думата е „shema“ и означава „вест, слух“ /Бит.29:13; Изх.23:1; Втор.2:25 и др./ При вестите за падането на Ниневия околните народи са описани като пляскащи с ръце радостни, тъй като това би означавало край на непрекъснатото асирийско „нечестие“ и безжалостно потисничество.

Пророкът занършва вестта си с отбелязване на нейното сигурно и крайно изпълнение. Асирия бе получила своя ден на благодат; но сега беше вече безполезно да ѝ се предлага повече милост.

Книгата на пророк Осия

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Книгата носи името на пророка, който я написва. Осия е първият от малките пророци, наречени така, не поради това, че са по-незначителни от Големите пророци но поради това, че техните пророчества са по-кратки. Много древни и християнски писатели са смятали написаното от Малките пророци като съставляващо една книга. Понеже характерът на периода от време, описан от Малките пророци е в известна степен подобен на характера на нашето време с духа си на материализъм, комерсиализъм и социални злини, тези книги имат определена и важна вест и за нас днес.

Името Осия /на еврейски език „Hoshea“/ е съкратена форма на еврейската дума „Hosha'euyah“ /Еремия 42:1; 43:2/, която означава „Иехова спасява“.

2. АВТОР. Нищо повече не се знае за семейната история на Осия освен това, което е дадено в началото на неговото пророчество. Споменаването на името на бащата на Осия, Веирия, /на евр. Ve'eri – „Моят кладенец“/ не разкрива племето, към което той принадлежи. Не знаем нищо за събитията в последните дни на Осия, нито времето и мястото на неговата смърт. Но от вътрешното доказателство /от съдържанието на книгата/ става ясно, че Осия принадлежи на Северното царство Израел и там той служи.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Царствата, по време на които Осия е пророкувал са посочени съгласно временната хронология, използвана в този коментар /виж том II стр. 77, 131-162, англ./ Те са: Царе на Юдея – Озия /790-739 г. пр.Хр./, Йотам /750-731/, Ахаз /735-715/ и Езекия /729-686/, и Еровоам II /793-753/ - цар на Израел. Осия трябва да е започнал служенето си вероятно преди 753 г. пр.Хр. и е продължил активно да служи известно време след 729 г. сл.Хр. Живял е в най-тъмния период от историята на Израилевото царство, непосредствено преди народът да бъде отведен в плен от Асирия. Тъй като книгата Осия не споменава това събитие, възможно е тя да е написана преди пълното разорение на Северното царство. Външно, Израел при царуването на Еровоам II беше проспериращ и благоуспяващ, повече отколкото през което и да е друго време след царуването на Давид и Соломон /виж коментара за Осия 2:8/. Северните му граници достигнаха почти до границите, установени при тези ранни царе /виж 4Царе 14:25,28/.

Но тази външна слава разкриваше още повече вътрешния морален и духовен упадък на народа. Политическа анархия и липса на управление бяха истинската действителност. Царете заемаха престола след убийство на предшествениците си, а след това самите те биваха убивани. Салум уби Захария, Манаим уби Салум, Факей уби сина на Манаим Фекай и Осия, последният цар на Израел, уби Факей. Вероятно поради тази срамна анархия, която последва след царуването на Еровоам II, единствено той е споменат от Осия, а неговите приемници са пропуснати /Осия 1:1; виж коментара за Осия 7:5; 8:4/, или е възможно след царуването на Еровоам II пророкът да е отишъл в южното царство.

Осия непрекъснато посочваше поклонението на телетата, въведено от Еровоам I /виж 4Царе 12 гл./ като първа причина за нечестията на Израел. Това поклонение на телето вероятно е отворило вратата по-късно на жестокото и нехуманно поклонение на Ваал и Астарта – ужасяващата мерзост за жертвоприношение на

деца и неизразимата морална и сексуална деградация. Осия живееше по времето на жътвата на тази пагубна сеитба. Поклонението на творенията заместваше поклонението на Създателя. Някоя заповед на истинския Бог не се изпълняваше. Преобладаваха нечестията, взаимното недоверие и измамата спрямо Бога и хората. Пролитването на кръв беше изобилстващо, луксът във всичките му форми се поощряваше по времето на Еровоам II. Извратеното правосъдие беше разпространено, както и насилието над бедните. Прелюбодейството беше посветено на религията. Всички слоеве на обществото бяха се покварили, а богохулство и скептицизъм характеризираха царския двор. Свещениците, напълно отдадени на идолопоклонство, присъединяваха народа към своята греховност и съдействаха за корупцията, която покриваше страната.

Срещу този потоп от беззаконие в Северното царство Осия беше призван от Бога да издигне преграда на изобличение, на осъждане, но и призив – призив за непобедимата Божия любов към Неговите грешащи чеда. Но призивите на Осия не бяха послушани от отстъпилия народ. Непокаян, непроменен нечестивият народ поддържаше своя бунтовен път на действие и беше отведен в жестокия плен на асирийското робство. Осия носеше последната Божия вест към Северното царство непосредствено преди неговото падение в 723 / 722 г. пр.Хр.

4. ТЕМА. Доминиращата тема в книгата на пророк Осия е любовта на Бога към Неговите грешащи чеда. Опитностите, през които Осия премина в своя семеен живот и чувствата на сърцето му към невярната му съпруга му дадоха възможност да надзърне в безграничните дълбини на Бащинската Божествена любов към Неговия народ.

В светлината на тази Божествена любов ужасното нечестие на Северното царство изглежда още по-мрачно и Осия по никакъв начин не извиняваше народа за неговото поведение. Пророкът обрисова в най-тъмни краски страшното възмездие, което щеше да постигне Израел, ако той постоенстваше в злите си пътища. Тези предупреждения не бяха заплахи, а изявление на факта, че наказанието неизменно следва греха. Но чрез всички свои писания Осия подчертава копнеещата любов на Бога към Своя безпътен народ.

Книгата е изпълнена с апели за покаяние и вести на надежда за онези, които ще се върнат отново при своя обичащ ги Баща.

5. ПЛАН

- I. Уводни думи – Осия 1:1
- II. Божията връзка с Израел, символизирана чрез опитностите в семейството на Осия. – 1:2 до 3:5
 - A. Неверността на Израел чрез образа на семейството на пророка – 1:2-9
 1. Женитбата на Осия – 1:2-3
 2. Раждането на Иезраел – 1:4-5
 3. Раждането на Ло-рухама – 1:6-7
 4. Раждането на Ло-аммий – 1:8-9
 - Б. Обещание към Израел за бъдещо приемане от Бога – 1:10-2:1
 - В. Идолопоклонството на Израел сравнено с неверността на Гомер – 2:2-13
 - Г. Любовта на Осия към Гомер и Божията любов към Израел – 2:14-23
 - Д. Връщането на Гомер при Осия и връщането на Израел при Бога – 3:1-5
- III. Нечестивото състояние на Израел и сигурността от наказание – 4:1 до 10:15

А. Обвинение за нечестието – 4:1 до 7:16

1. Нечестието на народа като цяло - 4:1-19

2. Нечестието на свещениците и началниците – 5:1-15

3. Увещание за покаяние – 6:1-11

4. Нечестието на царския дом – 7:1-16

Б. Присъдата над народа – 8:1 до 10:15

1. Трагичната жътва на безумната зависимост от Асирия – 8:1-14

2. Отвеждане в Асирия е намаляване на населението - 9:1-17

3. Опустошаване на мястото за поклонение и унищожаване на царството -10: 1-

15

IV. Обобщение на Божиите постъпки с Израел – 11:1 до 14:9

А. Божията милост и любов към Израел - 11:1-11

Б. Неблагодарността и нечестието на Ефрем в контраст с опитността на Яков – 11:12 до 12:14.

В. Небесната присъда над Ефрем – 13:1-16

Г. Умоляване за завръщане и обещание за пълно изкупление - 14:1-9

Глава 1

СТИХ 1. ГОСПОДНОТО СЛОВО. Виж коментара върху Еремия 46:1. С характерната прямота на пророците, Осия заявява, че вестта, която носи не е човешка измислица, а е боговдъхновена /виж 2Тим.3:16; 2Петр.1:20-21/.

СТИХ 2. ВЗЕМИ СИ БЛУДНА ЖЕНА. За описаните тук събития се поддържат три гледни точки: 1/ че те представляват само сън или видение и следователно не са се изпълнили действително в живота на Осия; 2/ че записаното е само притча или алегория и 3/ че записаното е буквално изпълнение и представлява биографична скица на личния семеен живот на Осия.

Основното изтъквано възражение за буквалното разглеждане е, че заповедта към Осия да си вземе „блудна жена“ и да добие „деца от блудство“ е несъвместимо с Божия характер. Но отсъствието на каквото и да е пряко изявление или намекване, че пасажът е алегория, или че той описва видение или сън, води естествено до разбирането, че трябва да се разглежда като буквално изпълнен разказ. Много коментатори поддържат буквалната гледна точка, макар че се различават твърде широко в разбирането си за подробностите на пасажа. Някои са искали да оправдаят Божията заповед към Осия с изказването, че каквото Бог е заповядал, то е правото. Други са установили, че разказът по никакъв начин не твърди, че Гомер е била със съмнителен характер, когато Осия се е оженил за нея, тъй като изразът „блудна“ може да описва семейния и произход, без да е необходимо това да се отнася за личния и характер или може би загатва за бъдещия и женски статус. Това че тя по-късно става неверна е ясно показано в гл. 3:1-3. Но времето на нейното падение не е точно посочено. От трите родени от нея деца само за първото, Иезраел е казано, че тя „зачена и му /на Осия/ роди син“. Ако Гомер е била с праведен характер, когато Осия се ожени за нея, тогава не може да се появи въпрос, че това е било заповед от Бога да се ожени за такава жена. Възможно е да е била една разрешаваща заповед /виж Числа 13:1-2; Второз.1:22; Патриарси и пророци, стр.387, англ./ да се ожени за жената, която предварително е залюбил. Разказът има формата на стриктен исторически доклад при отсъствието на каквото и да е реално доказателство за противното естествено е да го приемем

за такъв.

ЗЕМЯТА С МНОГОТО СИ БЛУДСТВАНЕ. Личната семейна опитност на Осия бе станала основата на важна религиозна поука и призив.

СТИХ 3. ГОМЕРЕМ. Вероятно значението е „цялостност, пълнота“. Не е намерено задоволително обяснение за значението на това име. Това е принос към вярването, че Гомер е било историческо име с буквален, дословен характер. Същото може да се каже и за името Девлоим.

СТИХ 4. ИЕЗРАЕЛ. Значението на еврейското име е „Бог ще посее“ или „Бог ще разпръсне“. Някои посочват игра на идеи в самото еврейско име. Тъй като в древността семето беше разпръсквано по време на сеенето, то думата „да разпръсна“ може да се разглежда и като „да посея“ или „да засади“. Първото значение на името Иезраел е приложено за времето на неверността на Гомер, в резултат на което Осия я „разпръсква“ или и пречи, т. е. възпрепятства и ограничава привилегиите и. По-късно, когато тя се покаява, Осия я „насажда“, т. е. възстановява я до първоначалното и положение и привилегии /виж коментара върху Осия 2:22/. Има и типична еврейска игра на думи в контраста на думата Иезраел и думата Израил: последната се отнася до „надвигане“ с Бога за спасение /виж коментара върху Бит. 32:28/, а първата /Иезраел/ както е използвана тук, се отнася до „разпръскване“ за унищожение. Имената на трите деца на пророка са важни, тъй като насочват за Божиите наказания към Неговия народ за греховете им.

ВЪЗДАМ. Буквално „ще посетя“. Тук думата е използвана в смисъл на изпълнимо наказание /виж коментара за Пс.8:4; 59:5/.

КРЪВТА, КОЯТО ПРОЛЯ НА ИЕЗРАЕЛ. По Божия заповед Ииуй порази целия дом на Ахав в града Езраел /4Царе 9:6-7; 10:17/. Защо тогава трябваше да се въздаде за това негово действие? Много вероятно заради това, че мотивът на Ииуй за унищожаването на династията на Ахав беше греховен. Опустошението на дома на Ахав много добре отговаряше на себелюбивото желание на Ииуй да се възцари над Израел. Божието намерение в поразяването на Ахавовия дом беше да се изличи напълно идолопоклонството, което обикновено бе предизвиквано от Ахав и Езавел. Макар че Ииуй унищожил поклонението на Ваал, той поддържаше поклонението към златните телета на Еровоам /4Царе 10:21-31/. Така половинчатото изпълнение на Божествената заповед разкриваше едно разделено сърце, а това носеше по-голямо осъждане за Ииуй, тъй като не изпълни Божието намерение. Той постави своите намерения пред Божиите и затова бе произнесена пред него присъдата: „Аз ще въздам“. Човек може да бъде използван от Бога да извърши небесна цел и въпреки това да бъде отхвърлен, ако сърцето му не е право.

ДОМА НА ИИУЙ. Синът на Ииуй, Йоахаз, неговият внук Йоас и правнукът му Еровоам II го последваха на Израилевия престол, а след като Салум убива Захария, се слага край на царуването на рода на Ииуй /4Царе 15:8-12/. Така беше изпълнено пророчеството на Осия, а също и на предишното Божие изявление към Ииуй /виж коментара на 4Царе 10:30

КРАЙ НА ЦАРСТВОТО НА ИЗРАИЛЕВИЯ ДОМ. Това, което последва след заговора и убийството на Захария, с което се сложи край на управлението на дома на Ииуй беше период на политически безпорядък, който бързо доведе до падането на Северното царство /виж том II, стр.84-85, англ./. Представеното от пророка светско благополучие на Северното царство при царуването на Еровоам II не беше доказателство за Божествено благоразположение. Крайният резултат от

непослушанието беше същия, както е и днес – унищожение.

СТИХ 5. И В ОНЗИ ДЕН. Когато Северното царство щеше да бъде унищожено.

ЩЕ СТРОША ИЗРАИЛЕВИЯ ЛЪК. Тоест, унищожение на военната мощ на Израел.

ДОЛИНАТА НА ИЕЗРАЕЛ. Наказанието върху Северното царство беше брусувано като извършващо се в същия район, в който Ииуй изби семейството на Ахав /4Царе 9:15-37/ За значението на думата „Иезраел“ виж коментара за Осия 1:4.

СТИХ 6. РОДИ ДЪЩЕРЯ. Някои коментатори смятат за важно, че в доклада не се отбелязва „роди му се дъщеря“, както е записано за Иезраел /ст.3/. Този факт им дава основание да направят заключение, че Ло-рухама не е дете на Осия, а е резултат от прелюбодейството на ГомЕрем. Тази гледна точка става по-силна, ако Глава 2 се приеме като действителна опитност на пророка с жена му Гомер /виж коментара върху Осия 2:4/.

ЛО-РУХАМА. На еврейски език думата „Lo'ruchamah“, означаваща „не помилвам“ или „няма да покажа милост“. Апостол Павел, отнасяйки се до пророчеството на Осия, очевидно разглежда фразата със значение „не е възлюбена“ /Римл. 9:25/. И апостол Петър, несъмнено отнасяйки се до същия пасаж, говори за народ, който „не е придобил милост“ /1Петр. 2:10/. Израилевият народ беше в положение, при което Богът на любовта не можеше повече да показва милост над него /виж Бит 6:3/.

НИКАК НЯМА ДА ИМ ПРОСТЯ. Това очевидно се отнася до приближаващия Асирийски плен.

СТИХ 7. ЩЕ ПОКАЖА МИЛОСТ. Духовното състояние на южното царство, „Юдовия дом“, беше много по-добро от това на Северното царство. Макар че и в Юдея съществуваше духовен спад, като цяло нацията поддържаше в известна степен поклонението към Бога, спазването на закона, на службите в храма и на принасянето на жертви, посочващи към „Божия Агнец, Който поема греха на света“ /Иоан 1:29/. Това пораждаше Божията милост към южното царство в укорителен контраст с отхвърлянето на Израилевото царство.

ЩЕ ГИ СПАСЯ. Бог спаси Юдея от участта, която сполетя Самария в 723 / 722 г. пр.Хр. Той я избави по-късно от Асирийския цар Сенахирим, като порази 185 000 души в асирийския стан /4Царе 19:35-36; Исаия 37:36-37/.

НЯМА ДА ГИ СПАСИ С ЛЪК. Юдея, макар и опетнена с идолопоклонство, в значителна степен поддържаше посвещение и доверие в Бога, вместо във военната сила, както правеше Израел. Подробното споменаване тук на военните оръжия, забележително подчертават истината, че когато Бог избавя Своя народ, Той не се нуждае от лък или меч, от коне или колесници, за да спечели победа; а също и че онези, които ги използват, не могат да се спасят без Него /Пс.20:7; Исаия 31:1/.

СТИХ 8. РОДИ СИН. Отново тук няма положително изявление, че Осия е баща на това дете /виж коментара за ст.6/.

СТИХ 9. ЛО-АММИЙ. На еврейски език думата „Lo-ammi“, означава „не е мой народ“. Някои виждат в това име последното признаване на Осия за прелюбодейството на Гомер; т.е. пророкът сякаш казва, че детето не е от неговото семейство. Във всеки един случай, името давано на детето, беше символично разкриване на Божието отношение към Северното царство, към Израел.

ВИЕ НЕ СТЕ МОЙ НАРОД. С това строго изявление Бог посочва отхвърлянето

Си на Израел като народ поради греховете му и прекъсване на заветната Си връзка с него.

СТИХ 10. НО ВСЕ ПАК БРОЯТ. Пророчеството за края на царството на израилевия дом /ст.4/ е смесено с обещанието за възстановяване. Забележете тук сходството с обещанието, дадено на Авраам /Бит.22:11/ и с това дадено на Яков /Бит.32:12/. Обещаното възстановяване не можеше да се отнася като такова само за десетте племена, а за Израел и Юдея, събрани заедно /виж коментара за стих 11/. Но израелтяните не достигнаха до славното си местонахождение, което Бог беше определил за тях /виж стр. 30-32 на том IV/ Апостол Павел показва как това пророчество ще бъде изпълнено за езичниците /Римл.9:25-26; виж стр.35-36 от том IV, англ./.

ДЕЦА НА ЖИВИЯ БОГ. Това обещание намира своето изпълнение понастоящем в християнската църква. Чрез приемане с вяра на благата вест ние, независимо дали сме юдеи или езичници, сме осиновени, приети като личности в Божието семейство /Римл.9:24-26/ и така ставаме наследници на вечния живот /Иоан 1:11-12; Римл.8:14-17; Гал.3:26-29; Римл.11 гл./.

Въз основа на заветната връзка Бог признаваше Израел като Свой народ. Така името Ло-аммий загатва за анулиране на завета, а изявлението „вие сте деца на живия Бог“ – за неговото възстановяване.

СТИХ 11. ЮДЕИТЕ. Говори се за юдеите и за израелтяните събрани заедно, за да се покаже, че Божият план за Неговия избран народ бе те да бъдат свързани в един народ. По-късно пророците подчертават същата истина /виж Еремия 3:18; 50:4-5,33; Езек.37:16-22 и др./.

Представители от племената на Израел бяха сред пленниците, които се върнаха след пленяването на Юдея от вавилонците /виж коментара за Ездра 6:17/.

ЩЕ ИЗЛЯЗАТ ОТ ЗЕМЯТА. Очевидно се отнася за завръщането от асирийското и вавилонско робство.

ИЕЗРАЕЛ. Докато в ст.4 Осия използва името „Иезраел“, за да представи „разпръсването“ на народа, тук /както и в Осия 2:22-23/, пророкът използва името, за да изрази „сеитбата“ на Божията любов и милост към народа Му.

Тази Глава набляга на истината, че „Бог не е за подиграване“ /Гал.6:7/. Ако ние сме непокорни спрямо Бога, не можем да очакваме да избегнем наказанието за престъпленията си. Трите деца на Осия, представящи отстъпилите израелтяни изявяват чрез имената си суровите наказания за отстъпничеството си. Но тук е разкрита и Божията милост толкова силно, колкото и Божията справедливост. Бог е Бог на правда и любов /Пс.85:10; 89:14/.

Глава 2

СТИХ 1. АММИЙ. Буквално означава „мой народ“.

РУХАМА. Буквално означава „помилвана“ или „показвам милост“. Тези думи показват кулминацията на Божията любов и звучат насърчително.

СТИХ 2. СЪДЕТЕ СЕ. На израелтяните е заповядано да се съдят с майка си, нацията Израел, да се покаят и да се обърнат към Бога.

ТЯ НЕ МИ Е ЖЕНА. Смята се, че пророк Осия е използвал през цялата втора Глава собствената си опитност с невярната си съпруга, за представяне на неверния Израел. Тъй като израелевата нация беше извършила духовно прелюбодейство с идолопоклонството си, тя естествено бе престанала да бъде

жена, съпруга на Бога. Тя повече не се свързва с Него чрез вяра и любов и по този начин Бог се отрече от нея. В Глава 2 Осия обрисова дълбоката скръб на Бога поради неверността на Израел.

СТИХ 3. ДА Я СЪБЛЕКА ГОЛА. Израел щеше да бъде доведен до положението, в което се намираще, когато в началото Бог го избра като Свой народ, един угнетен народ от роби Сравнете с Езекиил 16:39.

КАКТО БЕШЕ В ДЕНЯ. Израел щеше да стане безпомощен, слаб, изоставен, каквито бяха евреите, когато Бог ги призова да излязат от Египет. Същата тази фигуративна картина е разширена от пророк Езекиил /виж Езек.16 гл./.

КАТО ПУСТИНЯ. Земята, в която „течеше мляко и мед” /Изх.3:8/ щеше да се обърне в пустиня /виж Ерем.9:12,26; 22:6 и др./.

УМОРЯ С ЖАЖДА. Сравнете с Езекиил 19:13. Печалното външно състояние на земята отразяваше вътрешното духовно състояние на народа, защото душата, която е изоставила Бога и Бог я изоставя, и е самотна и отстранена, страдаща от изгаряща жажда /виж коментара за Езек.2:13/.

СТИХ 4. НЯМА ДА ПОКАЖА МИЛОСТ. Децата са предразположени да ходят в злите пътища на родителите си и така стават съучастници на техните наказания /виж коментара за Изх.20:5/.

ДЕЦА ОТ БЛУДСТВО. Ако това се отнася за децата споменати в Глава 1, то изразът посочва, че те, или поне две от трите не бяха собствени деца на пророка /виж коментара върху 1:6,8/. Този пасаж насочва вниманието към поддържаното зло от следващите израелеви поколения. Децата се изявяват не по-добре от майката, която ги е родила.

СТИХ 5. ЛЮБОВНИЦИТЕ СИ. Съседните народи, като асирийците и египтяните, към които Израел уповаваше за помощ, когато бе в опасност от неприятелите си, са посочени със същото име и на други места в Писанието /виж коментара за Ерем. 3:1; 22:20; 30:14/. Но тук отнасянето изглежда да бъде в по-голяма степен за чуждите богове, чието поклонение очевидно израелтяните бяха приели /виж коментара за ст.13/.

ХЛЯБА И ВОДАТА МИ. Вместо да бъдат благодарни на Бога за задоволяване на нуждите им и за утешенията, както беше Давид /виж 1Лет.29:10-14/, отстъпилите израелтяни благодаряха на идолите си, смятайки че те ги даряват с благата на живота /виж Еремия 44:17-18/. Същата неблагодарност към Бога за осигуряването на материалните нужди за живота ни е толкова разпространена и днес.

СТИХ 6. ЩЕ ПРЕПРЕЧА ПЪТЯ И. Сега Бог произнася присъда над Израел с решението Си да му попречи в греховния му и позорен път. Той щеше да попречи на неговите намерения. Колко истинно е изявлението на Томас а Кемпис в неговата книга „Имитация на Христос”, в която се казва: „Човек предполага, но Господ разполага”. Божия милост е, че това е така, защото Той знае какво е най-доброто за нашето вечно добро. За Мартин Лутер се казва, че е заявил: „ Колко нещастни са хората, когато Бог ги оставя и не ги възпира в техните страсти. Смятате се твърде благословени, тъй като в пътя на греха не срещате трудности. Вие сам се благославяте. Вие правите да извиват и доразкъсват ръцете ви; вие проклехте Бога с тях. Страшно проклетие, за да направите приятен път на греха”. Не, Бог не оставя грешника да върви необуздано. Непрекъснато този принцип е потвърждаван в Библията /виж Йов 19:8; Притчи 16:1,9; 19:21; Ерем.10:23; Пл.Ерем.3:7,9/. За собствената си полза Израел скоро щеше да изпита „плета” и „преградата” на асирийския плен. Останалите от пленниците, които поддържаха поклонението си

към Йехова /виж коментара за 4Царе 17:23/ бяха завинаги избавени от злините на идолопоклонството.

СТИХ 7. НЯМА ДА ГИ СТИГНЕ. Усилията на Израел за намери „любовниците” /виж коментара за ст.5/ бяха напразни. Нито съседните езически народи, нито техните богове можеха да помогнат на Израел в деня на нуждата му. Ако това е било действително преживяване на Гомер /виж коментара за ст.2/, то става ясно, че нейните любовници не са се интересували да й осигурят една постоянна подкрепа, а са избягвали да я срещат, когато е било възможно.

ПРИ ПЪРВИЯ СИ МЪЖ. В опитността на Израел, Бог беше неговия „първи мъж”. Ако точният паралел беше истина в живота на пророка, тогава това е указание, че Осия е бил „първия мъж” на Гомер и следователно тя не е имала други „съпрузи” след женитбата си с него.

БЕШЕ ПО-ДОБРЕ ТОГАВА. Същото преживяване беше истинно и за блудния син в притчата на нашия Господ, който „като дойде на себе си” /Лука 15:17/ разбра, че „тогава” в бащиния дом му беше „по-добре”, отколкото сега сред рошковите.

СТИХ 8. ТЯ НЕ ЗНАЕШЕ. Това разкрива греховното невежество на Божия народ и тяхната неблагодарност към истинския Дарител на „всяко добро и всеки съвършен дар” /Як.1:17/.

УМНОЖИЛ СРЕБРОТО ИЗЛАТОТО И. Благополучието в търговските сделки, с които Израел бе известен, особено при царуването на Еровоам II /виж томII,стр.83 англ./ бе в резултат на това „умножаване”. Вместо да използва богатството си за прослава на Бога, Израел го вложи в идолопоклоннически практики в бунт против Божиите пътища. Трагично е, че „Йесурун /Израел/ затлъстя и ритна” /Втор.32:15/. В отговор на Божиите милости към нас Бог справедливо очаква да Му отдаваме благодарност и да използваме благословенията Му за Негова прослава. В материалния свят, когато човешкото знание и умения ни изкушават да се гордеем със собствените си дела, е нужно да пазим себе си от опасността да бъдем неблагодарни на Бога за всичките Му благодеяния /виж Пс.103:1-2/.

СТИХ 9. ЗАТОВА ЩЕ СИ ВЗЕМА НАЗАД. Бог беше решил да оттегли милостта си към основателната присъда. Той щеше да изпълни наказанието върху Израел чрез лишаване на народа Си от благата, с които те злоупотребяваха в идолопоклонство и грях. Злоупотребата с милостта щеше да доведе до оттегляне на милостта /виж коментара за Бит. 6:3/. Понякога Бог задържа благата Си за нас, за да познаем, че те идват от Него и че Той желае да оценяваме тези приятелски отношения.

СИ. В стих 5 Гомер претендира, че материалните неща, които бе посочила, са били подаръци от нейните любовници; тук Осия отрича загатнатото твърдение за един неистински осигурител на прехраната и посочва, че той и осигурява тези неща. Подобно и благословенията, на които Израел се радваше, идваха от Бога, но Израел „блудстваше” с тях, за да служи на идоли /виж Осия 10:1/.

ЖИТОТО. Нуждите за живота – прехрана и облекло – ще бъдат отнемани от някои природни злини като буря или суша, или от враждебно нашествие. Когато отказваме да пазим Бога в умовете си /виж Римл.1:28/, благословенията ни ще бъдат прокълнати /Мал.2:2/. Ще бъдем доведени до положение да признаем, че ние сме само настойници на Божиите дарове, а не собственици. Ако не сме познали Дарителя чрез изобилието, може да бъдем доведени да Го познаем чрез лишението.

СТИХ 10. ЩЕ ОТКРИЯ НЕЧИСТОТАТА И. Продължавайки фигуративното

описание на невярната жена на Осия, Господ предупреждава, че позор ще последва лишението на Израел. Онази, която е била желана, сега ще бъде доведена до презрение и позор.

ЛЮБОВНИЦИТЕ И. Виж коментара за ст.5.

НЯМА ДА Я ИЗБАВИ. Виж коментара за Плачът на Еремия 1:17.

СТИХ 11. ВЕСЕЛИЕ. Грях и веселие не могат да продължат задълго, защото ако Израел не отделеше греха от веселието си, Бог щеше да отдели веселието й от греха. Светското веселие е пародия на истинската радост за душата. Последната е като река, дълбока и чиста, докато светското веселие е повърхностна блещукаща измама, която е кратковре-менна /виж 1Йоан. 2:15-17/. Една от най-важните цели на Първото идване на Исус Христос бе да ни донесе истинска, удовлетворяваща радост /Йоан 15:11; 16:24; 17:13/.

ТЪРЖЕСТВАТА. Напрасно беше, че Израел спазваше някои от формите и церемониите на поклонение на Бога, докато с духа и отстъпничеството си поддържаше идолопоклонството /виж коментара за 4Царе 12:32/. Това компромисно поклонение на Бога и на дявола можеше да доведе единствено до злината на робството.

НОВОЛУНИЯТА. Тържествата, провеждани на първия ден на всеки месец /виж коментара за Числа 28:11,14/.

СЪБОТИТЕ. Някои са използвали този стих като доказателство, че съботата – седмият ден на седмицата, е трябвало да се отмени, „прекрати“. Но внимателното изследване на контекста на пасажа доказва погрешния извод от такова схващане. Тук пророкът заявява, че всички тези различни тържества и дни на свята радост на Северното царство ще престанат, поради приближаващото робство. Нито прекратяване на съботата, нито отменяне на каквато и да е религиозна служба, свързана с нея, е предсказано с този текст, но преди всичко прекратяване съществуването на разбунтувалата се нация. Всички християни са съгласни, че Бог не би пожелал Пасхата или кой да е друг годишен празник, който Той е установил, да бъде отменен в това особено време, няколко столетия преди първото идване на Исус Христос. Тогава съгласуваността ни призовава да вярваме, че Библейският писател дори не е и намеквал, че е трябвало да бъде оотменена Господнята събота, както тогава, така и за кое да е бъдещо време.

СТИХ 12. ЩЕ ОПУСТОША ЛОЗИТЕ. Сега Бог заплашва да опустоши средствата за прехрана и така изключвайки всяка надежда за бъдещето /виж коментара за Пс.107:33-34/. Лозите и смокиновите дървета са символ на благополучие и мир /вижте коментара за 3Царе4:25; Ерем.5:17/.

ЗАПЛАТАТА. Заплащането, давано на прелюбодейка или жена с нисък морал.

ГОРА. Земята, в която тези плодородни дървета и лози са отглеждани, ще бъде обърната в неплодородна и обрасла в храсти земя.

СТИХ 13. ВААЛИМИТЕ. Отнасяне /транслитериране/ на еврейски език в множествено число за Ваал. Името Ваал е било използвано основно да посочва един от различните изваяни богове /виж коментара за ст.17/. Използването на този термин е указание, че терминът „любовници“, както е използван тук се отнася за фалшивите богове на езическите народи вместо за самите народи.

КАДЕШЕ. Това показва начина на поклонението, което Израел бе пренесъл от тържествените Господни празници на Ваал.

С ОБЕЦИТЕ И ОГЪРЛИЦИТЕ СИ. Грешният Израел се кичеше с красивите си украшения, за да се посвети на езическите си „любовници“.

СТИХ 14. АЗ ЩЕ Я ПРИВЛЕКА. Този рязък внезапен обрат засилва картината на постоянната и непроменимата Божия любов към Неговия народ, независимо от цялото му непостоянство. Забележете поразителния контраст между предходния стих, в който за Израел се казва: „Мен забравяше“ и в този, в който Бог казва: „Аз ще я привлека“. Ние можем да забравим Бог, но Той не може да ни забрави /Исаия 49:16/.

В ПУСТИНЯТА. Тъй като Египет беше Израелевия „дом на робството“, изходът /завеждането му в пустинята представляше освобождение и избавителна свобода. Пустинята беше и подготвително училище, в което Бог учеше Израел за Ханаан и за неговото развитие. Тя бе и мястото, в което Бог влезе в заветна връзка с народа Си, докато те бяха на път за Обещаната земя. Това, което Бог се опитваше да извърши за Израел във времето на Неговата опитност в пустинята, това Той искаше да извърши за него и в дните на Осия.

СТИХ 15. ЛОЗЯ. Пустинята щеше да бъде превърната в място на лози /виж коментара за Осия 2:12; Исаия 35:1/.

ДОЛИНАТА АХОР. Буквално означава „долината на смущението“. Несъмнено това е отнасяне до събитията, които последваха за греха на Ахан /виж коментара за Ис.Навин 6:18; 7:24/. След като бе разкрита кражбата на Ахан и проклятието в стана бе премахнато, поражението в Гай бе променено в сигнал за победа. В опечаления Израелев стан отчаянието отстъпи пред сигурната надежда, че Обещаната земя скоро бе бъде притежавана. И сега, за да утеши Израел, Осия увери народа, че скръбта Му ще им отвори в бъдещето „вратата на надеждата“, вратата на възстановяване от робството. Подобно и за трудностите на живота, които ни връхлитат, ако ги приемем и търпеливо издържаме в правилния дух на смирение и пребъждане с вяра в Бога, тогава „врати на надежда“ ще се отворят за по-големи притежания на духовна сила /1Кор.4:17; 7:9-11/.

ЩЕ СЕ ОТЗОВЕ. На еврейски „אָנאָה“. Тази дума има четири основни значения: 1/ „да отговоря, да сеотзова“; 2/ „да се поваля, да се наскърбя“; 3/ „да бъда завладяна“; 4/ да пея или „вия“ отнася се за животни. Ревизирият стандартен превод /RSV/ използва значението „да отговоря“, „да се отзова“. Древният Израел „в дните на младостта си“, когато премина през Червеното море, пееше песента на Мойсей /Изход гл.15/, така пак Израел щеше да пее песента на избавлението си. „Отговорът“ или „отзивът“ навежда на мисълта, че Израел с благодарност оценява знаците на Божията любов и сега възнамерява да върши Божията воля.

СТИХ 16. МЪЖЪТ МИ. На еврейски език думата „ishi“ означава „мъжът ми“. Тя посочва Божието намерение за възстановяване на завета Му с целия Израел след робството и така фигуративно означава, да се свърже отново в брачна връзка с него.

ВААЛ МИ. Еврейската дума „ba'ali“ може да означава и „мъжът ми“. Но терминът описва съпруга от гледна точка на господар или собственик. Някои коментатори предлагат, че „ba'ali“ е термин на непреклонна власт и управление в контраст с „мъжът ми“ – „ishi“, дума, изпълнена с нежно чувство и тъй като Бог е Бог на любовта, Той желае да Му служим от любов, а не от страх /виж 1Йоан. 4:18,19/. Други предлагат, че името „ba'ali“ е трябвало да бъде представено поради свързването му с идолопоклонството.

СТИХ 17. ВААЛИМИТЕ. Популярността на името Ваал през различните периоди в историята може да бъде представена чрез следващото изброяване: Ваал-верит /Съдии 8:33/; Ваал-гад /Ис.Нав. 11:17/; Саал-хамон /Песен на песните

8:11/; Ваал-асор /2Царе 13:23/; Ваал-ермон /Съдии 3:3/; Ваал-меон /Числа 32:38/; Ваал-фегор /Числа 25:3/; Ваал-ферасим /2Царе 5:20/; Ваал-салиса /4Царе 4:42/; Ваал-тамар /Съдии 20:33/; Ваал-зевув /4Царе 1:2/; Ваал-сефон /Изх.14:2/.

СТИХ 18. КАТО СТРОША ЛЪК. В предстоящото възстановяване народът щеше да зависи от Бога за защита/виж коментара за стихове 1 до 7/.

СТИХ 19. ЗАВИНАГИ. Краят на предишната женитба беше злополучен. Израел „блудстваше /ст.5/ и Бог се отрече от него /ст.2/. Но Той желаше да вземе обратно Своята невярна „съпруга“ и да я възстанови в предишното ѝ положение. Очакваше се, че неудовлетворителната опитност на предишното ѝ отклонение щеше да помогне да се осигури постоянство на новата заветна връзка. Бог силно желаше да извърши своята част. Доколко Той бе загрижен показваше фактът, че новата връзка трябваше за продължи „завинаги“. Дали планът щеше да успее или да се провали зависеше от Израел /виж том IV, стр. 34 англ./.

СТИХ 20. ЩЕ ПОЗНАЕШ ГОСПОДА. Израел знаеше за начините за поклонение на Господа, за жертвите, за празниците и другите церемонии, свързани с това поклонение; но те не познаваха Господа. Всъщност, самото религиозно поклонение и служба за Бога беше станало за тях, а както може да стане и за нас днес, измамно изместване на самия Бог. Поклонението и службата за Бога са напразни, ако ние не познаваме Бога, на Когото се покланяме и служим /виж Мат. 7:22,23; Йоан 17:3/.

СТИХ 21. ЩЕ ОТГОВОРЯ. Източникът на Израелевото благополучие е описано в стихове 21 и 22 чрез картинна нисходяща кулминация. Бог отговаря на небето; небето отговаря на земята; и земята отговаря „на житото, на виното и на маслото“. По този начин материалното благосъстояние на Израел е трасирано от порока до неговия истински източник, Дарителят на всичко /виж коментара за стихове 5 и 8/.

СТИХ 22. ЙЕЗРАЕЛ. В Глава 1:4 Осия прилага тази дума, за да обозначи „разпръскване“ в лошия смисъл /виж коментара там/. Тук той използва думата „разпръскване“ в добрия смисъл на сеене на семена. Йезраел става име, което обединява припомнянето на миналото наказание на Израел с увереността на Божията милост в бъдеще.

СТИХ 23. ЩЕ Я НАСЕЯ ЗА СЕБЕ СИ. Обещание, че след робството, Израел ще бъде насаден в Обещаната земя.

ЩЕ ПОКАЖА МИЛОСТ. Виж коментара за Осия 1:10. В стих 23 метафоричното значение на имената на трите деца на Гомер е преобърнато и картинно е използвано, за да представи възстановената връзка за материално благополучие. Преди /виж коментара за Осия 1:4/ „йезраел“ означаваше „Бог ще разпръсне“, но сега Бог казва: „Аз ще насея“. Вместо „Ло-рухама“ – „непомилвана“ /1:6/, Бог сега обещава да покаже милост. Вместо „Ло-аммий“ – „не е Мой народ“ /1:9/, Бог сега казва: „Мой народ сте вие“.

Глава 3

СТИХ 1. ИДИ ПАК. Това се отнася до заповедта в Осия 1:2 /виж коментара за 1:2/.

ЖЕНА СИ. Несъмнено се има предвид предишната жена на Осия. Разглеждайки разказа единствено в тази светлина, преживяването става подходяща илюстрация на Божията любов към отклонилия се Израел и на Неговото желание да възстанови завета Си с него.

МЛИНОВЕ С ГРОЗДЕ. На еврейски език изразът „ashishe anabin“ означава

„пита, баница със стафиди“. Тези сладкиши вероятно са споменати тук във връзка с поклонението на фалшиви богове.

СТИХ 2. АЗ СИ Я НАЕХ. Очевидно Гомер е била обвързана с някакъв дълг или робство, след като е оставила Осия /виж Осия 2:7/.

ПЕТНАДЕСЕТ СРЕБЪРНИКА. Това е било около половината от откупа за роб или робиня /виж коментара за Изход 21:32/.

КОР И ПОЛОВИНА ЕЧЕМИК. Откупът, заплатен от пророка частично в пари, частично в ечемик /считан като второстепенна култура в Палестина/, отговаря по стойност на откупа за един обикновен роб. По този начин поразително е посочено ниското, деградирало положение на Осиевата жена. Самото използване на ечемика като част от откупването може да отразява деградирало положение чрез напомнянето, че „ечемичено брашно „ е било принасяно като принос за спомен, който напомня за беззаконие“ /Числа 5:11-15/. Може ли да има друг символ, който да посочва по-ясно деградиралото състояние, в което беше паднал Израел?

СТИХ 3. ЗА ДЪЛГО ВРЕМЕ. Пълното повторно свързване трябваше да бъде забавено, вероятно, за да се даде време за проверка или време за очистване, дисциплиниране и поучение.

И АЗ ЩЕ БЪДА ЗА ТЕБ. Тоест, самият пророк нямаше да възобнови напълно семейната връзка с нея „за дълго време“. Подобно и Израел, отделен и от „любовниците си“, и от своя Съпруг, щеше да бъде отделен „за дълго време“ от старите си идоли и в същото време щяха да му се отнемат и заветните привилегии.

СТИХ 4. БЕЗ ЦАР. От началото на робството Израел беше „за дълго време“ без собствено управление.

ИДОЛСКИ СЪЛЪБ. На еврейски език думата „masebah“ означава „каменен сълб“, често използван във връзка с идолопоклонничеството /виж коментара за Втор.16:22; 3Царе 14:23/.

ЕФОД. Виж коментара за Изход 28:6-12.

ДОМАШНИ ИДОЛИ. Виж коментара за Битие 31:19.

СТИХ 5. ИЗРАЕЛТЯНИТЕ ОТНОВО. Отнасяне до завръщането на Израел от пленничеството /виж коментара за Осия 1:11/.

ЦАРЯ СИ ДАВИД. Десетте племена се бяха разбунтували бяха отделени от Давидовия дом /3Царе 12:16, 25-33/. За тях бе дадено обещание за връщане на предишното им положение и национална независимост след робството. Във възстановяването на Юдея отделни личности от племената можеха да споделят тези обещания мнозина го направиха /виж коментара за 1:11/. Но онези, които се върнаха всички щяха да бъдат под управлението на един цар /Езек. 37:16-28/. Крайното изпълнение на пророчеството на Осия ще бъде „в края на земната история, когато Исус Христос се завърне отново на земята“ /Пророци и царе стр. 298, англ./.

СТРАХОПОЧИТАНИЕ. Виж коментара за Втор.28:67.

Глава 4

СТИХ 1. СЛУШАЙТЕ СЛОВОТО ГОСПОДНЕ. С тази Глава започва нов раздел в пророчествата на Осия. Пророкът прекратява използването на фигуративни изрази и символи и започва да използва ясни, буквални изрази. От тяхното съдържание става очевидно, че вестите от глави 4-14 са дошли много по-късно от

времето на Еровоам II /виж Осия 1:1/.

ГОСПОД ИМА СПОР. Божият народ е призван да послуша повдигнатото обвинение и произнесената присъда към него. Като небесен говорител Осия представя делото против Израел, като поддържа небесната справедливост към него. Както е използвана тук думата „спор“ е еквивалентна на първото значение на името на Йезраел /виж коментара за Осия 1:3/. Идеите за „разпръскване“ и „спор“ стоят успоредно една на друга.

НЯМА ВЕРНОСТ. Пророкът започва с изявяването, че неговият народ се е лишил от съществените качества на истинската религия. Без тези качества, поклонението на Бога е нищо друго, освен една суетна и празна претенция.

МИЛОСТ. На еврейски език „chesed“, дума за определението на която виж допълнителните бележки за Пс.36.

СТИХ 2. КЛЕТВА. Обръщайки се от духовната нищета на Израел, сега Осия представя извършваните от него грехове, същински потоп от злини. Отсъствието на верност, милост и знание за Бога /ст.1/, довеждат до всички тези ужасни престъпления по земята.

СТИХ 3. ЗАТОВА. Изброените страдания /ст.3-5/ са посочени като резултат от греховете на Израел, особено на тези, споменати в ст.12.

ЗЕМЯТА ЩЕ ЖАЛЕЕ. Сравнете с Исая 33:9.

ЗВЕРОВЕ. Грехопадението на човека донесе страдание и за животинския свят. Сравнете с Римл.8:19-23.

СТИХ 4. ПРОТИВИ. Целият народ беше лош, затова никой не трябваше да укорява другите за техните погрешни постъпки. Пасажът може също да означава, че престъпниците бяха така закоравели в греха, че беше безполезно да се разисква с тях.

ПРОТИВЯТ НА СВЕЩЕНИКА. Едно от задълженията на свещениците беше да учат народа на Божиите истини /Мал.2:7; виж коментара за 2Лет.15:3/. Онези, които отказваха да се подчиняват и да почитат истинските свещеници на Бога заслужаваха суровото осъждане на Осия /виж също Втор.17:8-13/.

СТИХ 5. ПОДХЛЪЗНЕШ. Така неумолими щяха да бъдат идващите бедствия, че нямаше да има време, денем или нощем, през което някой да можеше да избяга, независимо дали беше от народа или свещениците.

АЗ ЩЕ ПОГУБЯ МАЙКАТИ. Това е самият Израел /виж Осия 2:2-5/. В Септуагинтата текстът се чете: „Аз сравних майката с нощта“, като се провежда мисълта, че Израел щеше да потъне в мрачната сянка на страдание, утеснение и безмълвно разрушение по време на неговия плен.

СТИХ 6. ОТ ЛИПСА НА ЗНАНИЕ. Особеното знание, което липсва, бе знанието за Бога, найважното от цялото знание. Исая приписва като причина за плена такава липса /виж коментара за Исая 5:13/. Макар че Бог може да прощава някои форми на незнание /виж Деян.17:30/, Той не може да опрощава съзнателното невежество за духовните неща /виж коментара за Изход 4:21/. Народът щеше неизбежно „да загине“ поради липсата на най-важното знание. Те можеха да имат знание, ако бяха положили усилия, за да го получат. Хората са отговорни не само за това, което знаят /Йоан 9:41; 15:22,24; Яков 4:17/, но и за това, което са могли да узнаят, ако биха положили усилия да придобият най-същественото знание /2Петр.3:5/. Има мнозина, които се страхуват, че по-нататъшното изследване на истината ще им открие каква промяна се изисква от тях да направят в поведението си, промяна, която техните обичащи греха сърца не желаят да извършат и така те съзнателносе

въздържат от по-нататъшно проучване. Такова съзнателно незнание Бог не може да извини.

ОТХВЪРЛИ ЗНАНИЕТО. Това се подчертава за свещеника или свещеническия род /ст.8-9/.

СВЕЩЕНОДЕЙСТВАШ. Изразът посочва, че е възможната основна причина за това незнание от страна на народа да се дължи на неверните свещеници, които са отхвърлили знанието за истинския Бог и за неговия закон, на което те трябваше да учат народа /виж Втор. 33:10; Малахия 2:1-9; виж коментара за 2Лет.15:3/.

ДА НЕ МИ. Тоест, на Бога. Свещениците, които Еровоам I определи, когато той отдели Израелевото царство от Юдея /виж 3Царе 12:25-33/, които не бяха свещеници на Господа, а свещеници на златните телета.

ЗАКОНА. На еврейски език „torah“ /виж коментара за Втор. 31:9; Притчи 3:1/.

СТИХ 7. КОЛКОТО ПОВЕЧЕ СЕ УМНОЖИХА. Израелевият народ се бе „умножил“, пораснал на брой и бе придобил икономическо благополучие по времето на царуването на Еровоам II /виж коментара за Осия 2:8/. Но основното отнасяне е все пак за свещениците /виж коментара за ст.6/, които бяха умножили богатството и силата си.

СТИХ 8. ГРЕХОВЕТЕ. На еврейски език думата „chatta'th“, което означава „грех“ или „принос за грех“. Пасажът вероятно описва алчни свещеници, които са насърчавали греха, като са карали народа да принася повече и повече жертви, тъй като те са се хранели с месото от тях /Левит 6:26/ и без съмнение са създавали и възможност за принасяне на такова месо /виж коментара за 1Царе 2:12/. Повече грехове изискват повече жертви и така по-голяма изгода и удоволствие.

СТИХ 9. КАКЪВТО Е НАРОДЪТ, ТАКЪВ Е И СВЕЩЕНИКЪТ. Народът и свещениците му бяха заедно обвързани с греха. Отстъпилите свещеници, въвлечени в много беззакония, трябваше да бъдат избличени. И народът, като наблюдаваше привързаността на свещениците към земните неща и тяхното себеугаждане, се криеше зад техния прим. Ерем. Или както някой е казал: „Нито земното величие трябва да се из земе от мирянина, нито достойнството на неговия духовник - свещеника“. И двете групи ще бъдат отговорни пред съдебния стол на Бога.

ДЕЛАТА ИМ. Тук се има в предвид предизвикателните и дързостни, необмислени действия на Израел против Божия закон и Божията воля.

СТИХ 10. НЯМА ДА СЕ НАСИЩАТ. Това щеше да бъде наказанието им за яденето „с греховете на народа Ми“ /ст.8/.

НЯМА ДА СЕ РАЗМНОЖАВАТ. Тук вероятно отнасянето е за религиозно „блудстване“, свързано скултовете на плодородието, около които много от древните ханаански капища са били разположени /виж том II, стр.38-41, англ./ Незавидимо от поклонението на богинята на плодородието, народът нямаше да се умножава, защото небесното благословение бе отнето от Израел.

СТИХ 11. БЛУДСТВО И ВИНО. Тези пороци са уместно поставени един от друг, за да се покаже силата им в лишаването на човека от неговите истински и специфични възприятия, доводи и разум /виж коментара за Бит.9:21/.

ОТНЕМАТ РАЗУМА. Защото каквото човек мисли, „такъв е и той“ /Притчи 23:7/. Ако ума, разума и чувствата на човека са покварени чрез предаване на човешките страсти, той се е отказал от възможностите си да служи на Бога /виж Пр. 4:23/. Един от жалките съпровождания на Израелевото поклонение на чуждите богове бе отдаването на безнравствени обичаи и долно морално поведение, придружаващо

идолопоклонството.

СТИХ 12. ДО ДЪРВОТО СИ. т.е. до дървените идоли.

ЖЕЗЪЛЪТ. Вероятно жезълът, който е бил използван за предсказание.

БЛУДЕН ДУХ. Това е неукротимо и уплитащо желание за поклонение на идоли.

Осия го уподобява на духовно прелюбодейство, което трагично отклони Израел от Господа. „Блудният дух“ може да описва и увлечението, което завладява мъжете и ги влита във вихрушката и чувствеността на злите страсти.

ПРОТИВ ВЛАСТТА НА СВОЯ БОГ. За жената бе казано, че е „под закона на мъжа си“, т.е. под негова власт /виж коментара за Числа 5:19/. Тази връзка престава да съществува, когато жената се отдаде на друг мъж, по същия начин това бе истина и за Израел, когато изостави своя Господ и се приклони към идолите си.

СТИХ 13. ПО ВЪРХОВЕТЕ НА ХЪЛМОВЕТЕ. Тук имаме по-нататъшно разширяване на обекта на идолопоклонството, особено както то е било представяно в обществения живот. Обикновено езичниците са избирали планините или хълмовете като техни места за поклонение поради величествеността на възвишенията /виж коментара за Езек.6:13/.

СЯНКАТА ИМ. Споменатите зелени дървета хвърляха желана сянка за предпазване от силната топлина на източното слънце, а също осигуряваха и тайнственост при извършването на безнравствените обреди. На такива места се принасяха жертви, които бяха умъртвявани и се кадеше в чест на боговете /виж коментара за Ерем.7:31/.

ДЪЩЕРИТЕ. Лошият пример на родителите повлияваше на децата да вървят в същата посока и със същите последици /Плач Ерем. 5:7; виж коментара за Осия 2:4/.

СТИХ 14. НЯМА ОСОБЕНО ДА НАКАЖА. Тези „дъщери“ и „снахи“ бяха по-малко виновни от похотливите бащи и съпрузи, които ги отклоняваха от правия път.

БЛУДНИЦИТЕ. Тоест „храмови безчестни жени“. Тези жени са се посвещавали на извратеност в службата на боговете. От древни времена такива жени са били свързани с идолопоклонството в много езически земи /виж коментара за Втор. 23:17/.

НЕРАЗУМНИЯТ. Виж коментара за стих 6.

СТИХ 15. ДА НЕ БЕЗЗАКОНСТВА ЮДА. Осия като че ли разочарован от някаква промяна в безбожното отношение на Израел, предупредително призовава южното царство /ст.15-17/. Юдея беше близо разположена до Израел и по-късно някои от юдейските царе бяха така повлияни от идолопоклонството, че съществуваше смъртна опасност южното царство да последва северното в отстъпничество /виж том IV стр.31; виж коментара за Осия 11:12; 12:1,2/.

НЕ ИДВАЙТЕ. Тук имаме една заповед, която забранява отиването до центровете на идолопоклонство, каквито бяха Галгал и Вет-авен.

ГАЛГАЛ. Съществували са много градове в пределите на Северното царство, които са имали това име /виж коментара за 1Царе 11:15; 4Царе 2:1/. Името Галгал е било широко известно в историята на Израел /виж Ис.Нав.4:19,20; 5:9,10; 9:6; 10:6-9,43; 14:6; 1Царе 10:8; 11:14-15; 13:4-8; 15:21,33; 4Царе 4:38/. Не е известно за кой Галгал се отнасят думите на пророка тук.

ВЕТ-АВЕН. Буквално означава „домът на зъл дух“ или „домът на нечестие“. Това вероятно е ироничен епитет за Ветил, който буквално означава „Божият дом“ /виж Бит.28:19-22/. Но когато Еровоам I поставя поклонението на златното теле във Ветил /виж 3Царе 12:25-33/ и прави града „дом на фалшиви богове“, името Ветил

става извънредно неподходящо. Ветил беше известно място в религиозната история на Божия народ /Бит.21:19; 35:15/.

НИТО СЕ КЪЛНЕТЕ. Лицемерното поклонение на Бога не бива да се извършва от онези, които са се отдали на изолопоклонство /виж 3Царе 12:28/.

СТИХ 16. УПОРСТВА. Народът на Северното царство бе решил да следва своя си път и така те бяха като „упорита телица“, която „упорства“ да бъде научена, поради което не може да се използва за оран.

ЩЕ ГИ ПАСЕ КАТО АГНЕТО. Някои коментатори са предложили, че това означава, че Бог заслужено и справедливо оставя Израел да следва своя път, както агне, което е оставено в полето да се скита свободно без храна и закрила. Вместо ръководството и „игото“/виж коментара за Матей 11:29,30/ на Божиите наставления, то ще трябва да се подчини на закона на пустинята, където ще бъде без защита. При тези условия, без бдителната грижа на пастира, агнето може лесно да стане плячка на свирепи зверове и така да загине. Почти няма творения, които са по-безпомощни от агнето, отклонило се от пастира /Лука 15:3-7/. Така щеше да бъде и с Израел.

Други коментатори са предложили, че този израз трябва да се разглежда като въпрос, вместо изявление и тогава той би трябвало да се чете: „Господ ще ги пасе ли пасе ли /израелтяните/ като агнето в далечни места?“

СТИХ 17. ЕФРЕМ. Ефрем беше основното племе в Северното царство и името беше често използвано за цялото царство /виж коментара за Еремия 7:15/. Подобно името Юдея бе използвано за южното царство.

ОСТАВЕТЕ ГО. Греховно безумие превързваше Ефрем към идолопоклонството и така то го остави да понесе неизбежната си участ. Десетте племена бяха отишли толкова надалеч в идолопоклонство, че за тях нямаше направено обещание за пълно възстановяване /виж „Пророци и царе“, стр.298/. Очевидно само неколцина от разпръснатите десет племена по време на робството по-късно се присъединиха към Юдея, за да се върнат в Палестина след плена.

Бог не насилва волята. Той умолява хората да приемат пътя на живота /Езек.33:11/, но оставя това за тях като „послушали или непослушали“ /Езек.2:5/. Онези, които постоянно отказват да приемат предлаганата милост са оставени да погънат плодовете на собствения си избор /Бит.6:3; Пс.81:10-16; Пр.1:25-33; Откр.22:11/.

СТИХ 18. ПЪРВЕНЦИТЕ МУ. Буквално „неговите защитници“, което означава, че първенците са разглеждани като защитници на народа /виж коментара за Пс. 47:9/.

СТИХ 19. ВЯТЪРЪТ ЩЕ ГО ПРИТИСНЕ. Вероятно фигуративен израз за бурята на Божествената присъда, която ще бъде стоварена върху Ефрем и което ще го отведе в плен. Този фигуративен израз е в поразителен контраст с „орловите криле“, които носиха евреите от Египет към Обещаната земя /Исх. 19:4; Втор. 32:9-12/. Бог се отнася с дълготърпение към грешниците, призовавайки ги към покаяние. Дори и предсказания плен на десетте племена се извърши постепенно /виж коментара за Осия 7:9/.

Глава 5

СТИХ 1. ЧУЙТЕ ТОВА. Различни групи от народа на Израел са подчертани тук – свещеници, жители и членове на царското семейство. В Божието царство на морални и духовни изисквания всички хора стоят равни и свободни да се покорят

или да не се покорят на праведния небесен закон. Не съществува пристрастие – всички са поставени на едно и също ниво и ще бъдат съдени според един и същи стандарт /виж коментара за Втор.10:17/.

ПРИСЪДА ПРОТИВ ВАС. На свещениците беше дадена отговорността да поучават народа /2Лет.15:3/; на царя и на неговите първенци – правото и възможността да извършват граждански съд над Израел. Но сега, поради това, че цялата нация бе оплетена в грях, управниците, както и народът са обекти на Божествена присъда, понеже тези управници бяха „като примка“ за народа, вместо да бъдат негови защитници.

Произнасянето на „присъда“ изпълнява заплахата, която е вложена в името „Лорухама /виж коментара за Осия 1:6/. Тук „присъдата“ е еквивалентна на Лорухама – означаваща „непомилвана“ или „няма да покаже милост“ /виж коментара за Осия 2:23/.

МАСФА. Вероятно споменаването на Масфа заедно с Тавор има за цел да покаже широчината на лошото влияние на Израелевия дом. Планината Тавор е разположена на запад от р. Йордан, а Масфа вероятно в Галаад. Обикновено се приема, че това не се отнася за Масфа, намираща се във Вениаминовата земя, тъй като тя принадлежеше на южното царство.

СТИХ 2. БУНТОВНИЦИТЕ. На еврейски език първата част на стих 2 е неопределена.

АЗ ГИ ИЗОБЛИЧАВАМ. Упоритите и безразсъдни греховни хора могат да изоставят всички критерии на праведност, но Бог не насилва човешката съвест и преживяване /виж Деян. 26:14/. Никакво друго свидетелство против грешника не е нужно, освен неговата собствена съвест. Нечестивите хора не могат да измамат всезнаещия Изобличител, нито да избегнат наказанието за грешните си постъпки /Пс. 33:13-15; Евр.4:13/.

СТИХ 3. НЕ Е СКРИТОТ МЕН. Виж коментара за стих 2.

ЕФРЕМЕ. Силното племе беше очевидно водещо в поклонението на златните телета и в другите форми на идолопоклонство. Чрез това лошо влияние целия Израел беше осквернен.

СТИХ 4. ДЕЛАТА ИМ НЕ ГИ ОСТАВЯТ. Така дълбоко бяха навлезли в престъпление, че се виждаше невъзможно да се върнат и покаят като народ. Колко забележително това показва силата на навика в човешкото преживяване /виж Еремия 13:23; 2Петр.2:12-14/. Външните действия на народа показваха, че те бяха станали така покварени, че „вътрешният човек“ не можеше да бъде докоснат от Духа /виж Ефес. 3:16/.

БЛУДЕН ДУХ. За коментара за Осия 4:12.

СТИХ 5. ГОРДОСТТА. На еврейски език „ga'on“ /виж коментара за Псалм 47:4; Ерем.12:5/. Това може да бъде отнасяне за Бога, Който беше превъзходството на Израел. В този случай Бог, Който би трябвало да бъде славата на народа, сега изоставен и незачитан от тях, щеше да свидетелства против тях в лицето им чрез наказание. Но „гордостта“ тук може да се отнася до благополучието и просперитета на Израел в дните на Осия /виж коментара за Осия 2:8/, които предизвикаха гордостта, която ги доведе до нежеланието да вършат Божията воля; гордост, за която в Септуагинтата се казва, че „ще смири пред лицето му“ /виж Притчи 16:18; 18:12/.

И ЮДА. Пророческата вест бе отправена към Израел, но понякога тя се отнасяше и за Юдея.

СТИХ 6. СЪС СТАДАТА И ЧЕРДИТЕ СИ ЩЕ ОТИДАТ. С многото и скъпи жертви Ефрем търсеше да умилостиви Господа /виж 1Царе 15:22; Осия 6:6/.

НО НЯМА ДА ГО НАМЕРЯТ. Народът на Израел не бе обзет от истинско покаяние, а от страх за приближаващото бедствие. Любовта към Бога, която води до послушание, не беше в сърцата им /виж Евр.12:16-17; виж коментара за Бит. 27:38/.

СТИХ 7. ДЕЦА ОТ ЧУЖДЕНКИ. Виж коментара за Осия 2:4.

ДО НОВОЛУНИЕЩЕ БЪДАТ ПОГЪЛНАТИ. Някои коментатори предлагат, че това загатва единствено за краткото време, което остава преди унищожението на царството. Според алтернативния превод на израза в Ревизирия стандартен превод /RSV/, значението му е, че тържествата, провеждани при новолуние, съпроводени с принасяне на жертва, няма да ги избавят от Божествения гняв. Цялата Глава е един доклад за народа, който замести поклонението си към Бога с идолопоклонство и в тази връзка този пасаж може да бъде намек за заместването на определения от Бога ден за религиозно поклонение с различен от него, чието заместване беше въведено за народа от Еровоам I /3Царе 12:33/.

СТИХ 8. С РОГ. На еврейски език „shophar“ /виж том III, стр.39, англ./ Осия представя картинно неприятелите на Израел, като вече отправили се да извършат Божествена присъда.

ГАВАОН. Гаваон и Рама бяха разположени във вениаминовата земя, близо до северната граница и се намираха в южното царство. Те бяха подходящи за даване на сигнали за приближаващата опасност, тъй като бяха разположени върху възвишения.

ВЕТ-АВЕН. За коментар виж коментара за Осия 4:15.

СТИХ 9. ЩЕ ЗАПУСТЕЕ. Буквално означава „събитие, което предизвиква ужас“. Денят на изобличение е времето, когато Бог осъжда греха с наказание.

СТИХ 10. КОИТО ПРЕМЕСТВАТ МЕЖДИ. Онзи човек, който решаваше да премести съседските между нарушаваше едно от повеленията на Йехова /Втор.19:14; 27:17/. В крайното си безразсъдство и егоистично незачитане правата на другите хора, началниците на Юдея не се колебаеха да прибегнат до злини, каквото беше и преместването на между. В тази Глава Осия по интересен и значим начин смесва осъждането и последващото наказание както за Израел, така и за Юдея. Не е трудно да се забележи защо това беше така, тъй като присъдата и робството на Юдея последваха не много дълго след наказанието и плена на Израел. Царствата могат да бъдат различни, но крайната им участ ще бъде една и съща. Затова и пророкът смесва картината.

ЩЕ ИЗЛЕЯ ГНЕВА СИ. Посочено е ясно изразеното изливане на небесния гняв, който напълно ще поразии тези беззаконни водачи.

11. В УТЕСНЕНИЕ, СЪКРУШЕН. Бог ще използва езичниците, за да накаже Своя народ.

СУЕТНИТЕ ИДОЛИ. Вместо да следва и изпълнява Божиите заповеди и наставления, народът се покоряваше на човешки заповеди /виж Матей 15:7-9/. Вероятно това особено се отнася до заповедта на Еровоам I да се поклонят на златни телета, след бунта на Юдея /виж 3Царе 12:25-33/.

СТИХ 12. КАТО МОЛЕЦ. Това е картинна фигура, която очертава постепенния упадък и разлагане на моралния и духовен живот на Израел. Молецът, който разяжда дрехите ясно представя бавното, но сигурно унищожение /Йов 13:28/.

СТИХ 13. БОЛЕДУВА. Както Израел, така и Юдея усещаха своя национален

упадък. Но вместо да се обърне към Бога за помощ, Ефрем се обърна към Асирия. Единствен Ефрем е споменат, че търси тази помощ, тъй като Северното царство беше първото, което се свърза с Асирия / 4Царе 15-18/.

ЯРИВ. На еврейски език „yareb“. Ние не знаем за кой асирийски цар се отнася това име, ако въобще е име на цар. Някои коментатори предлагат, че „yareb“, вместо да бъде собствено име, представлява описателен термин, вероятно произхождащ от корена „gib“ – „боря се, сражавам се“. Затова те предлагат израза: „царят, който се сражава“. Други приемат, че коренът е „rabab“ – „да бъда велик“ и предлагат титлата „великият цар“. Това значение е подкрепено от широко разпространената титла за асирийските царе „sharru rabu“ - „великият цар“. Сравнете също с произхода на титлата „gabbu“ /виж и коментара за Исаия 19:20/. Септуагинтата предлага титлата „възвеличеният цар“.

НЕ МОЖЕ ДА ВИ ИЗЦЕЛИ. Осия напомня, че всяка помощ, която те биха потърсили извън Бога, щеше дао бъде напразна.

СТИХ 14. КАТО ЛЪВ. Символ на погубващ завоевател. Както лъвът, който първо разкъсва жертвата и след това я отнася, така и Божият народ, първо щеше да бъде разкъсан, разделен на части и тогава отведен в робство.

СТИХ 15. ЩЕ СИ ОТИДА, ЩЕ СЕ ВЪРНА. Все още прилагайки фигурата за лъва, който отнася плячката и след това си почива в рова или пещерата, пророкът представя Бог като оттеглящ се на мястото Си в небето след като е докарал плен за народа Си. Когато в резултат на „скръбта си“ народът истински се покае, тогава и само тогава те ще намерят Бога, така както Еремия прекрасно и нежно изразява това в пророчеството си /Ерем.29:10-14/.

ПРИЗНАЯТ. Двете необходими стъпки в покаянието са признаване и изповядване на греха и предаване на Бога /виж Пс.32:1-2,5-6; Исаия 59:1-2/.

Глава 6

СТИХ 1. ЕЛАТЕ. Стихове 1-3 са по-тясно свързани с мисълта от Осия 5:15, отоклото останалите стихове в Глава шеста.

РАЗКЪСА. Божията любов към нас прави наказанието Му към нас „пречудна работа“ /Ис. 28:21/ и това, което Той ненавижда. Основната цел на Неговото настоящо наказание е то да доведе до реформиране на живота /Пс. 119:75; Плач Ерем. 3:31-33; Авак. 12:5-11/.

ТОЙ ЩЕ НИ ИЗЦЕЛИ. Господ, а не асириецът „Ярив“ /виж коментара за Осия 5:13/, нито кое да е друго човешко същество /Втор. 32:39/ е истинския Лекар.

СТИХ 2. СЛЕД ДВА ДНИ... НА ТРЕТИЯ. Изразът изглежда е едно буквално средство, използвано да насочи неопределено време /4Царе 9:32; Амос 4:8/. Осия беше предсказал, че Господ щеше да „изцели“ /Осия 6:1/. Сега добавя, че времето на изцелението щеше да бъде в едно неопределено време в бъдещето, макар вероятно не много далечно. Не съществува специфично духовно доказателство, че този пасаж е месианско предсказване на възкресението на Христос, макар че това вярване е било обикновено поддържано.

ЩЕ ЖИВЕЕМ ПРЕД НЕГО. Да живеем „пред Него, пред Божието лице, означава да бъдем в пълна хармония и в любовна връзка с Него /виж Числа 6:25,26; Пс.11:7; 17:15; 27:8-9; 51: 11; 67:1; 119:135/.

СТИХ 3. НЕКА ПОЗНАЕМ ГОСПОДА. Виж коментара за Осия 4:6

ТОЙ ЩЕ СЕ ПОЯВИ. Това ясно се отнася за „Неговото“ т.е. за първото идване

на Господа. Пасажът по подходящ начин описва делото на идващия Месия /виж Пророци и царе, стр.688, англ./

КАКТО ЗОРАТА. Уместно е използването – „нашият Изкупител, Господ Исус Христос е зората“ или „зората отгоре“ /Лука 1:78/. Както утринната зора се разпростира тихо и нежно, като разпръсква сянката на нощта и събужда света за нов живот и дейност, така „ще изгрее Слънцето на правдата с изцеление в крилата си“ /Малахия 4:2/. Христос нямаше да дойде във външна изява на слава, за да привлече чувствата на хората; Вместо това Той даде на хората нужната светлина за спасението на душите им.

КАКТО ДЪЖДЪТ, КАКТО ПРОЛЕТНИЯТ ДЪЖД. Дъждът, от края на октомври до първата половина на декември /виж коментара за Втор.11:14; Йоил 2:23/, последвал след сухия сезон, позволяваше да се посее семето през есента /началото на еврейската гражданска и земеделска година/. С пролетния /късния/ дъжд през март и април, предшестваш и подпомагащ жътвата, се завършваше дъждовния сезон, чийто пик бе през януари /виж том II, стр.109-110, англ./ С такъв изразителен фигуративен език използван от Осия, той уверява народа си за изобилните Божии благословения, които щяха да съживят и подхранят тяхния духовен живот.

СТИХ 4. КАКВО ДА ТИ СТОРЯ? Бог, като сеопитваше по различни начини да убеди Израел и Юда да се покаят, намира Своите усилия безрезултатни и така със скръб пита какво повече Той можеше да направи, преди да наложи наказанието /виж коментара за Исаия 5:4/.

КАТО РОСАТА, КОЯТО РАНО ИЗЧЕЗВА. Божият въпрос бе вдъхновен от краткотрайното благочестие на народа. Историята на Божия избран народ богато илюстрира тяхното краткотрайно непостоянно благочестие. Всички ние се нуждаем да научим същия този урок, защото добротата е с малка реална стойност, ако не стане постоянна в живота ни, не стане черта от характера.

СТИХ 5. ГИ ИЗСЯКОХ. На еврейски език този израз се отнася за изсичане и оформяне на камъни за строителни цели - подходящ и ясен символ за оформяне на човешката душа от небесния Скулптор „по Божие подобие“ /Яков 3:9/.

ПРИСЪДИТЕ МИ. Ясно се има предвид небесното наказание.

СТИХ 6. НЕ ЖЕРТВА. Виж коментара за Осия 5:6

ПОЗНАВАНЕ. Милостта е религия на практика, познанието е водител за истинско поведение. Без тези два основни елемента религията клони да бъде само празна форма и е обект на Божие неблаговоление /виж 1Царе 15:22; Пр.21:3; Исаия 1:11-17; 2Тим.3:1-5/.

СТИХ 7. ТЕ, ОБАЧЕ,КАКТО АДАМ, ПРЕСТЪПИХА. В Своята върховна любов към децата Си,

Бог постави Адам в Едемската градина, за да бъде Негов представител на земята и да я владее /Бит.1:26/, но нашият първи баща наруши Божията заповед да не яде от дървото за познаване на доброто и злото /Бит.3:6, 22-24; Исаия 59:1-2/. Подобно на Адам, Израел и Юда нарушиха Божия завет с тях чрез беззаконие и те като Адам щяха да бъдат изгонени от Обещаната земя.

Като постъпиха „коварно“, Израел нямаше да бъде повече Божий народ - факт, приложим за името Ло-аммий /виж коментара за Осия 1:9; 2:23/. Израелевото коварство е илюстрирано по различни начини /виж Осия 6:4; 7:8,11,16/.

СТИХ 8. ГАЛААД Е ГРАД. Неопределен град в Галаад, земята на изток от р.Йордан, между реките Ярмук и Явок /виж коментара за Битие 31:47/. Жителите

на Галаад тук са обрисувани катоубийци по природа /виж 4Царе15:25/ и следователно не е за учудване да се открие факта, че те бяха сред първите от Северното царство отведени в асирийския плен /4Царе 15:29/.

СТИХ 9. КАТО РАЗБОЙНИЧЕСКИ ЧЕТИ. Очертаване на ужасно нечестивото състояние на свещениците по високите места на хълмовете /виж коментара за Осия 4:13/.

СТИХ 11. Е ОПРЕДЕЛЕНА ЖЪТВА. Този израз може да се използва в добър смисъл - като възнаграждение или в лош смисъл - като въздаяние. Мнозина изследователи предпочитат последното разглеждане, тъй като Юда, подобно на Израел тръгна по пътя на отстъпничеството, което със сигурност щеше да я доведе до жътвата на скръб по време на плена /виж 2Лет.36:1-21/.

Глава 7

СТИХ 1. КОГАТО ЩЯХ ДА ЛЕКУВАМ. Някои коментатори предлагат, че споменатото тук изцеление се отнася за пророчески предупреждения и изобличения, с които Бог възнамеряваше да излекува отстъпничеството на Израел. Други поддържат схващането, че излекуването се отнася до частичното възстановяване на благополучието на народа по време на царуването на Еровоам II /4Царе 14:25-27; Осия 2:8/. Но духовното и морално заболяване на Израел беше толкова упорито и критично, че надделяваше изцелението, което Бог можеше да приложи за него. Изцелението изглежда имаше за цел единствено да покаже утежненото заболяване и да разкрие неговата злокачественост.

РАЗБОЙНИЧЕСКА ЧЕТА. Очевидно се отнася за разбойници, които видно са изобилствали по пътищата и са обирали пътуващите по тях. Те са посочени в контраст с „крадецът“, за който се подчертава, че върши делото си скришно, тайно, вътре в дома.

СТИХ 2. ТЕ НЕ РАЗМИШЛЯВАТ. Израел бе така погълнат от престъпленията си, че те вече не чуваха „тихия и нежен глас“ на съвестта /3Царе 19:12/. Те не успяха да осъзнаят, че някой ден трябваше да се явят пред Божието съдилище /Екл. 12:14; 2Кор.5:10/. Те забравяха, че всички техни дела са внимателно разследвани от Господа /виж Пс.33:13-15; 90:8; Ерем.16:17; Евр.4:13/.

СОБСТВЕНИТЕ ИМ ДЕЛА. Фигуративен израз за собствените им беззакония, които са ги обкръжили като врагове на душите им. Скоро защитното убежище на съвестта и праведното желание щеше напълно да рухне /Притчи 5:22/.

СТИХ 3. РАДВАТ ЦАРЯ. Толкова обикновено нещо бе станала моралната поквара и нечестие на Израел, че злото се бе разпространило и обхванало всички класи от народа – от най-долните, до най-висшите. Тази ситуация бе влошена от поквареното отношение на царя и първенците му, на които бе угодно това нечестие и които одобряваха това поведение. Какъвто бе царят, такъв бе и народът /Притчи 29:12; Римл.1:32/.

Някои коментатори предпочитат друго тълкуване на този стих. Те разглеждат нечестието на народа като техен зъл план да убият царското семейство. С тази мисъл в ума си, царят е развеселяван с вино, така че да стане лесна и неподозираща нищо жертва. Честото убийство на израелевите царе през последните години от националната му история в известна степен подкрепя това тълкуване /виж коментара за ст.7/.

СТИХ 4. ВСИЧКИ СА ПРЕЛЮБОДЕЙЦИ. Думата „всички“ включва цар,

първенци и народ – цялата нация.

КАТО ПЕЩ. В тази картина нещата може да се възприеме като представяща сърцето /виж стих 6/; огънят – като несвети желаниа, апетити, страсти; и тестото – като злите цели или планове, съставени от заговорници.

ПРЕСТАВА ДА ПОДКЛАЖДА. Това очевидно представя периода от време, включен от началото до осъществяване на злия им план. След като запали огъня в пещта, хлебарят го оставя да гори, без да го подклажда, докато тестото напълно втаса. Така беше и с Израел, беше му позволено време за „втасване“ на нечестието, за да извърши делото си.

СТИХ 5. НА РОЖДЕНИЯ ДЕН НА НАШИЯ ЦАР. Фактът, че Осия говори за „нашия цар“ показва, че той е свързан със Северното царство. Този „ден“ може да означава и „ден“, който се празнува в чест на царя. Във всеки случай, той беше ден на пируване, когато опиянението изваждаше навън злото в хората, чрез отделяне силата на себевъздържащието. В този стих има загаатното предупреждение за използването на алкохолни напитки поради тяхното вредно въздействие върху мъжете и жените /виж Притчи 23:29-32; 31:4-5; Авак.2:15/.

ПРИСМИВАТЕЛИТЕ. Вместо да подкрепя правото в царството, царят „протегна ръката си“, т.е. присъединява се към онези, които се присмиваха на доброто и на истината.

СТИХ 6. СА НАПРАВИЛИ СЪРЦАТА СИ. Това показва защо народът така открито е поддържал нечестието си. Сърцата им, като пещ, са стаавали все по-горещи от увеличаващите се пламъци на злите им наклонности и желаниа.

СПИ. Времето на очакване е периодът, когато няма открита, активна изява на злото. Но ако огънят на беззаконието да изглежда понякога като задържан в човешкото сърце и по този начин като че ли спи т. е. пасивен, неактивен, той е все още огън на беззаконието, готов да пламне с нарасналата горещина на преднамерения грях.

ЦЯЛА НОЩ. Хлебарят, така да се каже, спи докато тестото втасва – т.е. докато сатанинския план се изработва. Когато всичко е готово, т.е. „на сутринта“, хлебарят подклажда огъня, пещта е достатъчно нагорещена и печенето започва, т.е. обмисленото зло е извършено. Хлебарят може да се смята като представящ водача на плана.

СТИХ 7. ВСИЧКИ СЕ НАГОРЕЩИХА КАТО ПЕЩ. Това очевидно показва нарасналото състояние на страстта и жестокостта и пламенната сила на разорението. Те са провеждали нечестието си докато неговата прекомерна горещина, определена да изгори другите, е причинила тяхната погибел /виж Даниил 3:19-22/. Сатанинските замисли и планове по-рано или по-късно въздействат върху техните подстрекатели. Израелевите царе бяха повлияли на народа за зло. Те ги бяха нагорещили и запалили с пламъците на греха, докато всички, царе и подчинени, бяха обхванати от пламъците на унищожението.

ВСИЧКИТЕ ИМ ЦАРЕ. През този последен период от израелевата история, четирима от петимата царе бяха умъртвени за 20 години; четирима от царете царуваха по-малко от 20 години – такива жертви бяха Захария, Салум, Факия и Факей /царувал 20години/. В началото на Северното царство други царе бяха убити от заместниците си или убити насилствено или по тайнствен начин. От двадесетте царе на Израел само Еровоам I, Ваас, Амрий, Охозия, Ииуй, Йоахаз, Йоас, Еровоам II и Манаим са починали с естествена смърт.

СТИХ 8. СМЕСИ С ПЛЕМЕНАТА. Буквално означава „се смеси с другите

народи” Естир 3:12/. Една от главните причини за отстъпничеството на Израел беше, че се смесиха с езичниците и се свързваха с тях чрез брачни връзки /виж Изх.34:12-16; Пс.106:33-41/.

ПИТА. На еврейски език „ugah”, кръгла, тънка хлебна пита, която се печала бързо върху жарава или нагрят камъни /3Царе 19:6/. Такава пита няма нищо общо със съвременните сладки пити; повече сходна е със съвременните палачинки. Било е нужно бързо да се обръща, за да не остане от едната страна недоопечена, а от другата – изгоряла. Това е едно картинно фигуративно изразяване на духовна несъвместимост и духовно непостоянство. Израелтяните бяха поклонници на Господа по призвание, но участваха в идолопоклонството на езичниците.

Господ избра Авраам и потомците му да Му бъдат свят народ, Негово собствено притежание; и поради това им определи да бъдат, както Валаам пророкуваше „народ, който ще се засели отделно” /Числа 23:9; Изх.19:4-6; Втор. 14:2; 26:16-19; Пс.135:4/. Израел отказа да следва тази Божествена наредба, а се смеси със съседните народи и така стана религиозен „хибрид”, какъвто и беше.

СТИХ 9. ЧУЖДЕНЦИ ПОЯДОХА. Смесването на Израел с езичниците /стих 8/ им донесе нищо друго, освен бедствие. Идолопоклонческите чужди народи „поядоха” силата на Ефрем. Сирия беше намалила военната сила на цар Йоахаз до унижително малки размери /4Царе 13:3-7/. Манаим трябваше да плаща данък на Асирия /4Царе 15:17-20/. При царуването на Факей, асирийският цар Теглат – Феласар превзе израилевата земя и отведе жителите и пленници в Асирия /4Царе 15:29/. Всичко това бе станало преди да дойде краят на Израелевото царство, когато бе превзета и Самария /4Царе 17:5-18/.

БЕЛИТЕ КОСМИ. Символично представяне на отслабване на националната сила на Израел и на западане на нейния национален авторитет.

А ТОЙ НЕ ЗНАЕ. Този израз не е нужно да се разглежда в смисъл, че Израел не знаеше за западналото си състояние. Фактите, вътрешни и външни бяха твърде явни. Това, което Израел не можа да разпознае беше, че разлагането и влошаването на нацията беше в резултат на отстъпничеството им. Израел нямаше важното познание, което трябваше да притежава /виж коментара за Осия 4:6/.

СТИХ 10. ГОРДОСТТА НА ИЗРАЕЛ. Виж коментара за Осия 5:5.

ВЪПРЕКИ ВСИЧКО ТОВА. Тези думи подчертават упоритостта на Северното царство да не търси помощ от Господа. Вместо това те сключваха съюзи и договори с чужди страни.

СТИХ 11. ГЛУПАВ ГЪЛЪБ. В древността е било твърде популярно схващането, че гълъбът е птица, която лесно може да бъде измамена. Неразумието на тази птица е обект на древна арабска поговорка. Пълната неразумност на гълъба да налети направо в поставената примка, без да я очаква или да се пази от нея /виж Пр. 7:23/ е подходящо използвана в картинната илюстрация на глупостта на Ефрем. Като търсеше помощ от Египет и Асирия, Израел не разбираше, че сам си поставя примка поради териториалните апетити на тези две империи към Палестина. Така Израел загуби своя национален суверенитет и независимост /виж том IV, стр. 31-33, англ./.

КЪМ ЕГИПЕТ...В АСИРИЯ. Разположението на Палестина я правеше изложена на нашествието на тези две древни империи. Двата израелеви народа се намираха на пътя, свързващ тези две мощни сили. Най-примамлив за завладяване, за което се и бореха тези силни империи, бе този път, като свързваше богатите речни басейни на реките Нил и Ефрат. Израелевото и Юдовото царство бяха хванати в

това интернационално противодействие и притискани между двамата съперници. В отчаяние, без духовно упование в Бог, Израел безполезно се обръщат първо към едната, след това към другата страна, което можеше само да се превърне в примка на нейното собствено благополучие.

СТИХ 12. КОГАТО ОТИДАТ. Към Египет или към Асирия за помощ /виж ст.11/.

МРЕЖАТА СИ. Мрежата на Божието наказание /Йов 19:6; Пс.66:11; Езек.12:13; 32:3/.

ЩЕ ГИ СВАЛЯ. Пророкът продължава да използва да използва фигуративното представяне на птиците и тяхното залавяне. Независимо колко нависоко или бързо летят те, а подобно на тях и народът, не могат да избягат от Бога. Те ще бъдат свалени на земята.

В СЪБРАНИЕТО ИМ. Осия информира Ефрем, че наказанието, така често провъзгласявано в събранието на Израелевите чеда от пророците, ще бъде извършено безмилостно за отстъпниците.

СТИХ 13. ГОРКО ИМ! Народът се беше отделил от Бога, техния единствен източник на избавление /Пс.3:8; 46:1; 91:1-3; Йона 2:8-9/.

ДА ГИ ИЗКУПЯ. Отнасяне очевидно за изхода от Египет.

ГОВОРИХА ЛЪЖИ ПРОТИВ МЕН. Тук пророкът не обвинява народа за лъжи изговорени срещу хора /виж ст.3/, а за много по-тъжно – за лъжи, изговорени срещу или отнасящи се за Господа. В такива лъжи могат да се включат отричането на Бога като върховно и единствено Божество, а също на Неговата сила или желание да запазва или наказва. Или с тези думи пророкът може да има в предвид, че тези лъжи съдържат лицемерното приближаване към Бога с устни, докато сърцето им стои далеч от Него /Исаия 29:13/.

СТИХ 14. ОТ СЪРЦЕ. Фалшът на народа се проявява и в делата им, както и в думите им; защото, ако въобще призовават Бог за помощта Му, те го правят неискрено. Викът на Израел към Господа не беше от сърцето.

ВАЙКАТ. Това вайкане беше поради страданието, а не поради истинско покаяние и вяра в Господа /виж коментара за Пс.18:41/. Истинското покаяние е продиктувано не поради страха от наказанието за греха, а от желанието човек да се освободи от надделяващата му греховност /виж коментара за Йов 42:6/.

СЪБИРАТ СЕ. Тук е разкрита картината на група безделници, събрани заедно да се молят за основните си интереси, свързани с ядене и пиене. Няколко предложения са направени във връзка с тези събирания. Някои коментатори предлагат, че са поддържани привидно, за да изпълняват някой допълнителен обичай в поклонението на Господа. Други са предложили, че това са угощения в идолските храмове, извършвани за умилюване на боговете с хлебни приноси. Или че тези събирания са били от обикновени хора пред градските порти просто, за да разменят последните слухове и клюки и вероятно да обсъдят тъжното състояние на националните въпроси. Във всеки случай, основната загриженост на тези хора бе да се види дали ще имат пълно задоволяване от жито и вино, т.е. да се погрижат за своите телесни нужди. Този израз в Септуагинтата се чете: „те се порязваха за дървено масло и вино”, означаващ че те се бяха предали фанатично в поклонението си пред излятите идоли. Това не е било непознато в езическата практика /виж коментара за 3Царе 18:28/.

СТИХ 15. ОБУЧАВАХ. Този пасаж е друго отнасяне за Божията доброта и последващата неблагодарност на Израел. В отговора на Божията милост към Неговия народ, те намислиха зло против Него. Упорито вървяха по собствените си

зли пътища. Този стих, между другото, разкрива силата и свободата на човешката воля. Волята притежава силата да се противопоставя на влиянието на Бога и да обръща това, което Бог е създал за добро, в зло, защото тя е морално и духовно суверена и независима.

МИШЦИТЕ ИМ. Мишците са символ на сила /виж Пс.18:34; 144:1/. Така че Бог обучава народа Си за източника Си за сила и на тайната как да я придобие. Независимо от това народът възстава против Него.

НАМИСЛЯТ ЗЛО. На еврейски език подреждането на думите дава следното наблягане: „Против Мен те намисляха зло, против Мен, техният Бог“. Против Господа, Който беше извършил толкова много за тях и за Чиято слава те бяха създадени, израелтяните се обърнаха да следват идоли и да отдават слава на тези суети /виж Исаия 42:8/.

СТИХ 16. НЕВЕРЕН ЛЪК. Бунтовното отношение на Израел към Бога тук е фигуративно представено като неверен лък, който не успява да изпрати стрелата в целта. Постепенният духовен упадък на Израел, който им причини загубата на тяхното високо местоположение е наистина подобен на лък, чиято корда е загубила еластичността си и не може да изстреля стрелата до обекта, за който тя е била предназначена /виж Пс.78:55-57/.

ЯРОСТТА НА ЕЗИКА СИ. Думите на първенците, които са учили народа да уповава на Египет вместо на Бога, които са насочвали народа към идолопоклонство и беззаконие, щяха като меч да прободат техните гърди, когато царството им щеше да бъде разорено и народът взет в плен в чужда страна.

ПОЗОР. Както е с Египет /виж коментара за Исаия 30:3,5/, така е и със света; той позори и се присмива на онези, които напразно уповават на него и които предпочитат да му служат, вместо да служат на Бога.

Глава 8

СТИХ 1. СЛОЖИ ТРЪБАТА. Като верен страж /виж Езек.33:1-3; Амос 3:6/, Осия тук прогласява с настойчив тон отсъждането, което скоро щеше да се понесе от Божия народ. Тръбата трябваше да свири тревога за идващото нападение.

СПУСКА КАТО ОРЕЛ. Отнася се до асирийския цар Салманасар V, който трябваше скоро да нападне Сирия и Палестина /4Царе 18:9/, слизайки от север с бързото и страшно спускане на орел към плячката си /Втор.28:49/.

ПРОТИВ ДОМА ГОСПОДЕН. Това не се отнася до храм /дом/ в Северното царство, защото такъв храм поради идолопоклонството на царството не можеше да се нарича както беше правилно „дома Господен“. Отнасянето не е и за храма в Ерусалим, тъй като това пророчество е във връзка със Северното царство Израел. Следователно, то е вероятно намек към народа на Израел, заради тяхната заветна връзка с Господа /виж коментара за Числа 12:7/. Но остава възможността изразът „дома Господен“ да е използван тук като еквивалент на „Божий дом“ или Ветил, който беше един от центровете на поклонение на златните телета в Израел /виж коментара на 4Царе 12:29/.

СТИХ 2. БОЖЕ МОЙ, НИЕ, ИЗРАЕЛ, ТЕ ПОЗНАВАМЕ. Въпреки непослушанието си към Божия завет и закон, народът призовава настойчиво Бога за помощ като отправят настоятелен апел, че Го познават. Тъжно е обаче, че това е безжизнено познание, което не може да предложи избавление /виж Мат.25:11-12/.

СТИХ 3. Отхвърли. Бог отговаря, като посочва причината, защо не може да

направи нищо за Израел. Те бяха отхвърлили доброто, техният добър закон и завет, добрите неща, които Бог дава на онези, които Го слушат. Не бе останало нищо друго, освен отхвърлянето им от Бога и предаването им в ръцете на враговете им. Такова трябваше да бъде винаги отношението на Бога към онези, които само Го призовават за избавление, а не изпълняват Божията воля и дело, изискани за спасението /Мат.7:21-23; 15:7-8/.

СТИХ 4. ПОСТАВИХА ЦАРЕ. Отнасяне за безбожните узурпатори, които убиваха царските предшественици, за да направят път за себе си в завземане на престола /виж коментара за Осия 7:7/.

НЕ ЧРЕЗ МЕН. Това означава, че тяхното поведение не е било под небесно ръководство, защото бяха непокорни и поради това без Божието разрешение.

НАПРАВИХА ИДОЛИ. Отстъпилият народ използваше среброто и златото си да правят идоли и да подкрепят идолопоклонството /виж 3Царе 12:26-28; Исаия 40:19; Ерем.10:1-4/.

ИЗТРЕБЕНИ. Резултатът от правенето на идоли бе, че те самите щяха да бъдат изтребени, т.е. унищожени при разорението на царството.

СТИХ 5. ОТХВЪРЛИЛ ТЕЛЕТО ТИ. Ако използването на единствено число за „телето“ е вероятно за „телето“ във Ветил, тъй като този град изглежда е бил основният център на Самария за поклонение на телета /виж коментара за Амос 7:13/.

Мисълта в целия пасаж /стихове 5-7/ е достатъчно ясна, защото показва, че народът скоро щеше да пожъне плода на поклонението си на телета, въведено от Еровоам I /3Царе 12:28/. В Септуагинтата този израз се чете: „Отхвърли телето си, Самарийо“, като отправено увещание за Самария и за целия народ да отхвърли поклонението си към телета, тъй като това поклонение ще докара върху тях Божия гняв.

ГНЕВЪТ МИ ПЛАМНА. Господ е напълно справедлив в гнева Си към отстъпниците. Той пита „докога те няма да могат да се очистят“ от такова беззаконие; или както е добавено в Септуагинтата: „докога в Израел няма да могат да очистят себе си?“

СТИХ 6. ЗАЩОТО ТЕЛЕТО НАИСТИНА Е ОТ Израел. Тук Осия показва безумието на поведението на Израел. Изразът посочва произхода на това особено идолопоклонство, поклонение пред златните образи на телета. То бе въведено в Северното царство от Еровоам I /3Царе12:26-33/ и продължи и при неговите наследници. Разбира се, „то не е Бог“. Тази особена форма на поклонение на телета не бе донесено от чужда страна, както бяха донесени идолите на Ваал и Астарта от сидонците, на Хамос от моавците и на Молох от амонците.

ХУДОЖНИКЪТ ГО Е НАПРАВИЛ. Най-голямото безумие е да се гледа на който и да е обект замислен и изработен от нас, хората, като най-важен за нас. Поклонението на идоли прави хората да вървят против самия основен принцип на поклонение. Хората сами правят идола и при това го считат за свой бог; и в същото време, те, които са създадени и поддържани от Бога, Го забравят и изоставят. Целта на истинската религия е поклонението към Създателя; безумието на поклонението на идоли се разкрива в поклонението на това, което нечий ръце са направили /виж коментара за стих 14/.

СТИХ 7. ПОСЯХА ВЯТЪР. Жътвата винаги е сигурния резултат от сеитбата /Гал.6:7-8/. Израелевото идолопоклонство можеше да има само един единствен изход – небесно наказание. Вятърът обрисова празнотата и суетата на Израелевия

идолопоклонически път, а вихрушката – последващото унищожение. Каквото и да стане наш идол, каквото и да ограбва Бога от Неговото принадлежащо Му по право място в сърцето ни, то неминуемо ще върне към нас жътва на утеснение и съжаление; ще ни се върне по тежък и мъчителен начин за нашето собствено морално и духовно отстъпление /Ис. 2:17-21; Езек.14:1-5/.

НЯМА УЗРЯЛО ЖИТО. Продължава прокарването на фигуративното изразяване за вятъра – когато посятото семе е вятър, пророкът посочва, че жътвата е напразна, дори унищожителна, защото „израсналото” от посятото семе, „няма да даде брашно”.

И АКО ДАДЕ. Или ако някое семе по някакъв начин бъде пожънато, то със сигурност, при нашествието на алчни чужденци, те „ще го погълнат”. Така по поразителен начин пророкът показва, че небесното повреждане пада върху всички нечестиви дела /Пр.14:11-12/.

СТИХ 8. ИЗРАЕЛ БЕШЕ ПОГЪЛНАТ. Това включва не само полските произведения, но и самия народ.

КАТО НЕГОДЕН СЪД. Като резултат от Израелевото унищожително поражение, неговият авторитет пострада така болезнено, че той стана презрян и непочитан като „негоден съд”, за да бъде отхвърлен като непотребен /виж коментара за Ерем. 22:28/.

СТИХ 9. КАТО ДИВ И УСАМОТЕН ОСЕЛ. Това животно със своите своенравни и необуздани постъпки, тук е използвано, за да подчертае поведението и разположението на Ефрем в обръщането си към Асирия и в участието си в езически и идолопоклонически практики.

НАЕЛ ЛЮБОВНИЦИ. Отнася се за асирийците, с които като невъздържана блудница Израел се свърза в незаконни отношения и на които той безсрамно даваше подаръци /плащане на данък/.

СТИХ 10. ПОРАДИ ТОВАРА. Отнасяне до насието и принудителното събиране на данък, наложен на Израел от жестоките и алчни асирийци.

СТИХ 11. МНОГО ЖЕРТВЕНИЦИ. Виж коментара за Осия 10:1. Вместо едно място с неговия жертвеник, което Бог беше определил /Втор.12:1-14/, Израел беше умножил жертвениците си против ясно изразената Божия заповед. Те бяха за поклонение на идоли, към които се отнасяха златните телета, ваалимите /виж коментара за Осия 2:17/ и другите езически идоли. Те бяха разположени по върховете на хълмовете и на места, които удовлетворяваха народа /виж коментара за Осия 4:13/.

СТИХ 12. ДЕСЕТТЕ ХИЛЯДИ ПРАВИЛА. Понеже Израел беше облагодетелстван както никой друг народ с разкритата Божия воля в написания закон, нямаше извинение за тяхното отстъпничество. Божествените наставления бяха многобройни, много подробни, много ясни и включваха всичко за това откровение.

ЗА НЕЩО ЧУЖДО. Макар Божиите наставления и повеления да бяха пълни и достатъчни, те станаха чужди за наклонностите на избрания народ и така Божиите поучения останаха нечути.

От гледна точка на свободния достъп всички да имат Божието Слово днес – във всички страни и на всички езици, ние които живеем в един по-нуждаещ се, по-труден и по-враждебен свят, отколкото по времето на Израел, ще открием, че нямаме никогво извинение, ако се отнасяме небрежно към Свещеното Писание и неговата вест /Евр.2:1-3/.

СТИХ 13. МЕСО И ГО ЯДАТ. Жертвите, които Израел принасяше на Бога не

бяха приемани от Него, тъй като те не бяха представени с истинския дух на посвещение /виж коментара за Исая 66:3/.

ТЕ ЩЕ СЕ ВЪРНАТ В ЕГИПЕТ. Божието дълготърпение се беше изчерпало, поради „преливане на чашата” на тяхното беззаконие. Времето на наказанието беше дошло. Богът, Който беше избавил бащите им от египетското робство сега щеше да изпрати на техните деца подобна или по-лоша участ от тази в Египет. Тук не се има в предвид действително връщане в Египет; терминът „Египет” е използван просто като символ на робство.

СТИХ 14. ИЗРАЕЛ Е ЗАБРАВИЛ. Осия очертава греховното състояние на Израел с неговите пагубни последствия и го насочва към неговия източник – небрежност и забравяне на Бога. Тази забрава на Господа водеше до идолопоклонство и съответно до построяване на храмове за тези идоли.

АЗ ЩЕ ПРАТЯ ОГЪН. Това предсказание беше изпълнено, когато асирийският цар Сенахирим превзема укрепените Юдови градове /4Царе 18:13/ и по-късно, когато вавилонският цар Навуходоносор превзема и изгаря Ерусалим /4Царе 25:8-9; 2Лет.36:19; Пс.74:3-8; Ерем.17:27/.

Глава 9

СТИХ 1. НЕ СЕ РАДВАЙ. Първата половина на Глава 9 /ст.1-9/ представя предупреждение против всяко чувство на фалшива сигурност, издигащо се във време на благополучие. При царуването на Еровоам II Израел беше просперираш /виж коментара за Осия 2:8/ и след оттеглянето на асирийския цар Теглат-Феласар III земята имаше мир при царуването на Манаим. Докато Теглат-Феласар нападна Израел – Фекай, който все още изглеждаше силен, поради съюза си със сирийския цар Расин, беше обект на страх за Юдея /4Царе 16:5-6/.

ОБИКНИ ЗАПЛАТАТА. Изразът обяснява причината за тяхната радост. Благословенията от жътвата бяха смятани като награда за тяхното поклонение на идоли /Ерем.44:17-18/. Малко чудно е, че Осия отнася тези благословения като заплаца за блудницата, а не като доказателство за Господното благоволение.

СТИХ 2. НЯМА ДА ГИ НАХРАНЯТ. Макар че Израел се радваше на благословенията от жътвата, народът нямаше да може да се нахрани от изобилието на полските произведения, тъй като щеше да бъде отведен в плен в Асирия, за който така ясно се наемква в стих 3. Когато Божиите благословения са насочени за греховни намерения, в милостта Си Бог ги отнема /виж Е.Уайт, Пророци и царе, стр.21, англ./

СТИХ 3. В ГОСПОДНАТА ЗЕМЯ. Тоест, в Палестина /Пс.81:1; Йоил 2:18/, която Бог възнамеряваше да бъде постоянно притежание на Неговия народ. Но чрез греховете и отстъпничеството си, те щяха да я изгубят. Тя беше тяхна единствено на основата на заветната връзка. Сега израелтяните бяха отхвърлили завета /Осия 6:7; 8:1; 9:1/ и беше подobaващо те да „не живеят в Господната земя” /Осия 9:15,17; коментара за Осия 2:5,9/.

ЩЕ СЕ ВЪРНЕ В ЕГИПЕТ. Виж коментара за Осия 8:13.

ЩЕ ЯДАТ НЕЧИСТИ ЯСТИЯ. В земята на плена, народът щеше да яде „нечисти ястия”, тъй като те нямаше да могат да спазват лесно изискванията на закона, който забраняваше яденето на нечисти животни /Левит 11 гл.; Езек.4:13/.

СТИХ 4. КАТО ХЛЯБА, КОЙТО ЯДАТ ЖАЛЕЕЩИ. Това беше храна,

употребявана при погребение от жалеещите за мъртвеца. Всяка такава храна според церемониалния закон беше нечиста, тъй като „когато някой умре в шатър, всички, които влизат в шатъра и всички които се намират в шатъра, да бъдат нечисти седем дни” /виж коментара за Числа 19:14/. Затова онези, които ядяха такава храна щяха да бъдат според церемониалния закон нечисти. Така щеше да бъде с пленниците в осквернената земя на робството им.

ХЛЯБЪТ ИМ ЩЕ БЪДЕ ЗА ТЯХНА ПРЕХРАНА. Цялата им храна щеше да бъде за тяхната прехрана, за да поддържа живота им. Тя нямаше да бъде донесена в Господния дом като принос.

СТИХ 5. КАКВО ЩЕНАПРАВИТЕ? Далеч в чужда страна, народът щеше да почувства силно загубата от годишните им празници и религиозните тържества /виж коментара за 2:11/.

СТИХ 6. ПОБЕГНАХА. Пророкът обрисова Израелевото робство в земята на плена като събитие, което вече е станало. Притежаването и владееенето на „Господната земя”/виж коментара за ст.3/, беше доказателство за радост от Божиата любов. Но тъй като беззаконието на народа докара Божието неблаговоление, отделянето от родната страна трябваше да се очаква.

ОТ ПОГУБЛЕНИЕ. Отнася се до опустошението и разорението на собствената им страна, от която те „побягнаха”, т. е. от която те бяха отнети.

ЕГИПЕТ. Очевидно все още Египет се използва в символичен смисъл, като се показва, че Египет ще бъде втора страна на робство /виж коментара за Осия 8:13/. Далеч от родната страна те щяха да бъдат събрани заедно и обречени на загиване.

ЖЕЛАНИТЕ ИМ СРЕБЪРНИ ВЕЩИ. Съществуват различни тълкувания за тези вещи. Едни коментатори ги отнасят за сребърни идоли, други – за сребърни скъпоценности, или за къщи, украсени и съдържащи сребро. Контекстът е в подкрепа на последното предположение. Украсените домове на Израелтяните щяха да бъдат напълно опустошени и разорени, така че в тях щяха да растат коприва и тръне.

ШАТРИТЕ ИМ. Тук думата е използвана фигуративно за обозначаване на къщи.

СТИХ 7. ДНИТЕ НА НАКАЗАНИЕТО. Очевидно фалшивите пророци в дните на Осия, подобно и в другите времена, се присмиваха на идеята за настъпване на дните на наказанието, като уверяваха народа, че не бива да се страхуват /Ерем. 14:13-15; Езек.13:9-10; Амос 6:3/. За нещастие, мнозина вярват и желаят това измамливо учение /Ис.30:8-14/. Но Божието намерение се изпълни; денятна небесното наказание беше дошъл; Израел не можеше да избегне „познаването” му, защото това, в което те не повярваха, трябваше сега да преживеят.

ЗАВЛАДЕНИЯТ ОТ ДУХА. Някои коментатори смятат отнасянето да означава, че пророкът и завладеният от духа са фалшиви пророци /виж коментара за стих 8/, които претендират за небесно вдъхновение и мамеха Израел с фалшива надежда и увереност за сигурност и безопасност /виж Ерем.8:11/. Горчивото преживяване щеше да научи Израел за безумието на онези, които мамят народа с тяхните лъжливи предсказания. Изглежда, че винаги когато Бог издига истински пророк, Сатана изпраща срещу него фалшиви пророци. Мойсей трябваше да се противопоставя на магьосниците в Египет и срещу Валаам /Изм.8:6-7; 9:10-11; Числа 22:24/. Пророк Илия трябваше да се срещне с 450 пророци на Ваал на планината Кармил /3Царе гл.18/. Пророк Михей трябваше да се срещне с 400 пророка в Самария /3Царе 22:6-23/. Такива фалшиви пророци ще се издигат до края на земната история /Мат.24:11,24/. Други коментатори смятат отнасянето да означава, че

пророкът и завладеният от духа са истински пророци, които народът нарича глупци и луди и към които непрекъснато се отнасят с презрение и преследване. Почитани в света мъже винаги са разглеждали Божиите пророци като обезумели хора, така както постъпи и управителят Фест към ап. Павел /Деян. 26:24/; подобно беше и отношението на военачалниците на Ииуй към младия пророк, който пророк Елисей изпрати, за да помаже Ииуй за цар на Израел /4Царе 9:1-11/; а също и на Семая, който отричаше пророк Еремия /Ерем.29:24-29/. Не беше ли и нашият Господ наречен „луд” от евреите в Неговите дни /Йоан 10:19-21/?

ГОЛЯМАТА ОМРАЗА. Отнася се очевидно за омразата на отстъпниците или към техните съчовеци, към Бога или към Господните пророци. В пътя си надолу към греха, престъпникът първо се отнася небрежно към Бога, а след това съзнателно не се покорява на Бога. Накрая, когато го постигне Божието наказание поради това съзнателно поведение той мрази своя Създател.

СТИХ 8. МОЯ БОГ. Ако фалшивият пророк беше с народа, за да поддържа склонността му и да извинява греховните му постъпки, истинският пророк беше винаги с Господа, за да получава Неговата помощ и ръководство, да общува с Него, да изпълнява Неговата воля пред лицето на всяко противопоставяне. С една дума, това беше неговата голяма привилегия да бъде член на такава избрана група, която „съдействаше с Бога” /2Кор.6:1/.

ПРИМКА НА ЛОВЕЦ. Фигуративно отнасяне за делото на фалшивия пророк, който поставя примки за погубление на народа, чрез лъжите и измамите си /Ис. 30:8-13/. Това изглежда да посочва, че „пророкът” споменат по-горе /виж коментара за ст.7/ може да бъде фалшив пророк, вместо истински.

ОМРАЗА. Очевидно омраза против Бога и неговия народ, което идолопоклонството подхранва. Тя е обрисувана като поставена в идолски храм и активно изразявана от фалшивия пророк.

В ДОМА НА НЕГОВИЯ БОГ. Фалшивият пророк би трябвало да е свързан с идолски храм, вероятно този във Ветил /виж коментара за Осия 8:1/. Забележете контраста между „неговия Бог” и „моя Бог”, споменат по-горе в стиха.

СТИХ 9. В ДНИТЕ НА ГАВАЯ. За да покаже до каква дълбока поквара бе изпаднал народът на Северното царство, Осия въвежда позоваването на Гавая. Това вероятно е отнасяне за отвратителното и срамно изнасилване на наложницата на левита от мъжете на Гавая, един отвратителен инцидент, станал по времето на съдиите /Съдии гл.19/.

ГОСПОД ЩЕ ПОМНИ БЕЗЗАКОННИЕТО ИМ. Така, както на греха на Гавая бе въздадено с проливане на кръв и почти пълното унищожение на Вениаминовото племе, макар че за известно време изглеждаше като че ли Бог не обръщаше внимание на вината на грешниците и позволи на Вениамин да спечели победа над другите племена /Съдии 20 гл./ така щеше да бъде и със Северното царство. Те нямаше да избегнат Божия гняв с робството си, макар че в продължение на много години да изглеждаше, че престъпленията им са забравени от Бога.

СТИХ 10. КАТО ГРОЗДЕ В ПУСТИНЯТА. Да се намери грозде и първозрели смокини в дивата некултивирана пустиня е особено приятно. Господ изразява голямата си радост, която Той изпитваше към древния Израел, когато го отдели за Себе Си /Втор.32:10/.

ВААЛ ФЕГОР. Отнася се за ужасното духовно и буквално прелюбодейство, с което Моав измами Израел да следва, измама предложена от отстъпилия пророк Валаам /Числа 25:1-5/.

ОТДАДОХА СЕ. На еврейски език е думата „nazar“. Тази дума е корен на думата „nazir“, означаваща „назорей“.

СРАМНО НЕЩО. Моавските девизи жертваха девството си на този нечист и отвратителен и нечистбог и в това беззаконно дело, израелтяните, които трябваше да бъдат отделени за Бога и Неговата служба, бяха въвлечени /Числа 25:6-9/. В контраст с назореите, които се отделяха от това, което можеше да възпрепятства тяхното посвещение на Бога /Числа 6 Глава/, тези престъпници сами се отделяха от Бога и от Неговите пътища и се присъединяваха и отдаваха на „това срамно нещо“.

КАТО ОБИЧНИТЕ СИ ИДОЛИ. Хората обикновено изработват характер, подобен на обектите, на които се покланят /виж коментара за Пс. 115:8/. Това беше истина и за Израел. След като поквариха своя морал и характер, те бяха смятани от Бога „гнусни като обичните си идоли“.

СТИХ 11. А КОЛКОТО ДО ЕРОВОАМ. След обрисувването на паралела между настоящето зло на Израел и срамните постъпки в миналото – Гавая и Ваал фегор /ст.9 и 10/, Осия преминава към съобщаване на определеното наказание, което щеше да постигне Северното царство.

ТЯХНАТА СЛАВА. Значението на думата „Ефрем“ е „двойно плодовит“ /виж коментара за Бит.41:52/. Благословието на Яков предсказваше, че Ефрем ще бъде по-многоброен от брат си Манасия /Бит.48:14-20/, което благословение по-късно беше потвърдено и от Мойсей /Втор.33:17/. Следователно е много вероятно тук за „тяхната слава“ да се има в предвид нарастването на населението на Ефрем. В резултат на меча на идващия нашественик, щеше да настъпи забележително намаляване на жителите на Ефрем.

СТИХ 12. ЗАЩОТО ГОРКО ИМ. Оттеглянето на Бога от Неговия народ беше причината за всичкото им „горко“ /Втор.31:16-18/. Тъй като Израел беше изоставил Бога /Осия 7:13/, за Бога не оставаше нищо друго, освен и Той да ги изостави /2Пет.15:1-2/.

СТИХ 13. ЕФРЕМ. Първата част на стиха на еврейски език е до известна степен неясна. В Септуагинтата този стих се чете: „Ефрем, както аз го видях, предаде децата си за плячка“.

ЗА УБИЕЦА. Вероятно няма друг древен народ по-жесток завоевател от асирийците /Осия10:14/.

СТИХ 14. КАКВО ЛИ ДА ДАДЕШ? Пророкът се съгласява с определеното наказание.

СТИХ 15. В ГАЛГАЛ. Виж коментара за Осия 4:15.

ТАМ ГИ НАМРАЗИХ. Страшно и ужасно нещо е, когато нашите грехове предизвикват омразата на Бога, сурови ще бъдат отсъжденията, които са резултат от тази омрежа. Но ние сме уверени, че макар Бог да мрази греха, Той все още обича грешника /Е.Уайт, Пътят към Христос, стр.54, англ./. Ако грешникът сам не се отдели от беззаконието си, един ден той ще трябва да вземе под внимание небесното отвращение от злото, което докарва крайното унищожение на греха. Грехът на Ефремне беше обикновен грях – грях от незнание. Той беше грях против цялата светлина на Божията воля и следователно заслужаваше по-голямо осъждане /Лука 12:47-48/.

ОТ ДОМА СИ. Сравнете с „Господнята земя“ /виж коментара за стих 3/.

НЯМА ВЕЧЕ ДА ГИ ОБИЧАМ. Разбира се, това се отнася само за народа като цяло. Не се отнася до отделните личности, мнозина от които останаха истинни на

Господа и Неговите пътища. Имаше мнозина такива в Израел и Бог ги обичаше; такива, каквито Бог винаги е имал и ще има /3Царе 19:18; 2Пет.16:9; Римл.8:35-39; Е.Уайт, Пророци и царе, стр.292, англ./.

ВСИЧКИТЕ ИМ ПЪРВЕНЦИ. Това показва колко напълно безпомощно бе духовното състояние на Северното царство, защото никой от царете им не вършеше правото пред Господа. Колко трагично бе, че този народ, който трябваше да бъде светлина за езичниците/Ис.49:6/, стана земя на духовен мрак.

СТИХ 16. ПОРАЗЕН БЕШЕ ЕФРЕМ. Макар че Израел беше поставен като желано дърво в градината на Божията любов, болестта на отстъпничеството беше поразила неговия корен и то изсъхна. Когато коренът е изсъхнал, няма надежда дървото да даде плод. Дървото на Ефрем, което първо изостави Бога и Неговите пътища, не можеше да даде нищо друго освен листа и затова заслужаваше Божествена присъда /Мат.21:18-19/.

СТИХ 17. БОГ МОЙ. Виж коментара за стих 8. Бог не е Бог на онези, които чрез непослушанието си се отделят от Него. Бог никога не изоставя хората, ако първо те не Го изоставят заради пътищата на собствения си избор /виж коментара за стих 12/.

СКИТНИЦИ. Векове преди това Бог беше предупредил Израел, че това ще бъде участта им, ако се отделят от Господа /Втор.28:63-65/. Десетте племена като народ нямаше да се върнат, а щяха да бъдат като „скитници между народите“ до края на времето /виж Е.Уайт, Пророци и царе стр.298, англ./. Как поразително това небесно предсказание се бе изпълнило е ясно видно в историята от времето на Осия до настоящето време. Те се скитаха от един народ до друг, без собствена страна. Но това пророчество не казваше, че членовете на десетте племена не можеха да се върнат от плена като личности, защото те можеха да сторят това и някои го направиха, като се върнаха с юдейските пленници, след като свърши робството на Юдея /виж коментара за Осия 1:11/.

Глава 10

СТИХ 1. ИЗРАЕЛ Е ЛОЗА. В Писанията Божият народ често е сравняван с лоза /Пс.80:8; Исаия 5:1-7; Ерем.2:21; Мат.21:33-41/. Обрисуваната тук лоза не е без плод, но произведеният плод е за самата нея. Според гледището на собственика на лозата, той можеше да я нарече „празна“, защото не получаваше нищо от нея. Така беше и с Израел. Господ не получаваше дължимия Му плод от народа, за когото Той беше направил толкова много /виж коментара за Исаия 5:17/.

КОЯТО СЕ РАЗПРОСТИРА. Докато по име и признание народът на Израел беше Божият народ, на дело те не принасяха плодовете на правдата. И заслужавахасъщото осъждане,което Исус отправи към смокинята, което нямаше плодове, а само листа /Мат.21:18-19/.

ДАВА ИЗОБИЛНО ПЛОД. Вместо да бъдат доведени чрез Божията доброта и грижа към истинско покаяние за греха и към по-близка връзка със своя Създател, израелтяните бяха склонни да Го забравят. Плодовете от благословиенията си те пазеха егоистично за себе си, а не ги връщаха на Бога. Така Бог беше често лишаван от плодовете, които хората Му дължаха. Голямо оскърбяване е на Божията доброта да споделим нашите благословения с другите хора.

БЕШЕ УМНОЖИЛ ЖЕРТВЕНИЦИТЕ СИ. На еврейски език думата, превеждана като „умножавам“ произхожда от същия корен, който позволява думата да се

превежда и като „множество“. Мисълта е, че точно както бяха се умножили благословенията им, така се беше умножило и отстъпничеството на израелтяните. Това представя в действителност онова, което беше дадено в символи – голямото нарастване на Израелевото отстъпничество. Умножаването на населението и материалното благополучие /виж коментара за Осия 2:8; Е.Уайт, Пророци и царе, стр.286, англ./ имаше за резултат умножаване на жертвениците на идолите им.

СТИХ 2. СЪРЦЕТО ИМ. Израел прибавяше службата на идолите към тази на Господа /4Царе 17:32-33,41/ и това половинчато поклонение към Него, Бог не можеше да толерира /Мат.6:24/. Само когато дойдем при Бога с цялото си сърце, Той може да извърши това, което Той желае /Притчи 23:26; Ерем.29:11-14/.

ЩЕ СТРОШИ. Отделена дума в еврейския език, което буквално означава „да пречупя врата на“ – дума, използвана обикновено в смисъл на спазване на ритуала /Их.13:13; 34:20; Втор.21:4,6/. С тези думи Осия прогласява, че средствата за съгрешаване ще бъдат отнети от престъпниците и ще бъдат унищожени – жертвениците им ще бъдат разкопани и ще бъдат строшени стълбовете на идолите им. Сам Бог ще извърши това.

СТИХ 3. СЕГА. Думата се отнася или за времето, когато народът ще види унищожението пред очите си или когато са закарани в плен.

НЯМАМЕ ЦАР. Като резултат от отхвърлянето им от Господа и придружаващите наказания, Израел щеше да доведе до състояние да види и да почувства, че царете определени чрез тяхната себелюбива воля /виж коментара за Осия 8:4/ нямаше да могат да ги запазят или помогнат /виж коментара за Осия 3:4/.

Този израз може да се отнася и до отхвърлянето на Израел от Господа, разглеждан като техен Цар. Това отхвърляне, което започна в известна степен и избора на Саул /1Царе 8:7/ доведе неминуемо до духовно бествие и материално утеснение и накрая до пълно унищожение.

СТИХ 4. КЪЛНАТ ЛЪЖЛИВО. Неверността на Израел в дните на Осия беше изразена в няколко аспекта: 1/ Изоставяне на Господа чрез идолопоклонство; 2/ нелоялност към техния върховен Глава и 3/ лъжливи и непочтителни действия с техните съчовеци в голяма степен. След като израелтяните бяха сключили договор с асирийския цар Салманасар V, те измамливо сключиха договор и с египетския цар Сов /4Царе 17:4/. Така в едно и също време те постъпваха като нарушители на договори и не се подчиниха на Божията заповед, която забраняваше договори отношения /завет/ с чужденци /Их.23:32; 43:12; Втор.7:2/ и така постъпваха лъжливо към хората и към Бога.

ОСЪЖДЕНИЕТО ПРОНИКВА. Някои коментатори предлагат, че „осъждането“ се отнася до наказанието, което Бог щеше да извърши на нечестивия народ, наказание, което щеше да бъде така горчиво и смъртоносно, както бе отровния плевел. Но контекстът има впредвид да се посочи, че „осъждането“ тук се отнася до онова официално „правосъдие“ в страната, което беше извращение и подигравка на истинското правосъдие /виж Амос 5:7; 6:12/. Така извратенотоосъждане е като горчива отровна трева, която прониква така лесно и изобилно.

ОТРОВЕН ПЛЕВЕН. На еврейски език думата „ro'sh“, което означава „горчиво и отровно растение, трева“ /виж коментара за Псалм 69:21/. Думата е използвана и когато се отнася за змийска отрова /Втор.32:33; Йов 20:16/.

СТИХ 5. САМАРИЙСКИТЕ ЖИТЕЛИ. Жителите на град Самария, столица и главен град на Северното царство.

ТЕЛЕТАТА. На еврейски език думата „egloth“, коятоозначава „телета“ или

„телици“. И на други места в книгата на пророк Осия еврейската дума е от мъжки род. Вместо множествено число „телета“ в Септуагинтата се използва единствено число „теле“, което е в съгласие с личното местоимение в единствена число „него“ или „идолът“ в ст.5 и 6.

ВЕТ-АВЕН. Буквално означава „домът на зли сили“ или „домът на нечестие“ /виж коментара за Осия 4:15/. Ветил, „Божият дом“, веднъж станал място на свят спомен, тъй като е свързан с патриарха Яков по-късно стана един от двата центъра за идолопоклонство на телета /3Царе 23:5/.

ЖРЕЦИ. На еврейски език думата „kamarim“, се среща още в Стария Завет само в 4Царе 23:5, където е преведена като „идолопоклонническите жреци“ и в Софония 1:4, където към „жреците на идоли“ са прибавени и „свещениците“.

СТИХ 6. СЪЩО И ИДОЛЪТ ЩЕ БЪДЕ ОТВЕДЕН. Този стих обяснява предходния. Националният бог на Израел, телето, ще се да бъде отведен в Асирия като една от плячките на битката. В древността победата над един народ се смяташе като победа над неговите богове /3Царе 20:23,28; 4Царе 18:28-35/.

ЦАР ЯРИВ. Виж коментара за Осия 5:13. Не съществува специфично описание за изпълнението на това пророчество за пренасяне на златното теле в Асирия, но можем да бъдем сигурни, че асирийците не биха позволили такъв ценен обект да остане на спокойствие във Ветил.

РАЗСЪЖДЕНИЯ. Вероятно се отнася до срамната политика на Еровоам I, която имаше за цел отделянето на Израел от Юдея /3Царе 12:26-30/.

СТИХ 7. КАТО ПЯНА. На еврейски език думата „geseph“, означаваща „отчупен клон“ /Мат.15:13/. В Септуагинтата изразът се чете „като клонче“. Фигуративното изразяване подчертава слабостта, нестабилността и безпомощността на царя, в когото наредът вярва.

СТИХ 8. АВЕН. Навярно това име трябва да се разбира като Вет-авен, вероятно Ветил /виж коментара за Осия 4:15/. Някои коментатори обаче използват тези „високи места на Авен“, за да посочат високите места на „нечестие“ /еврейската дума „авен“ означава „нечестие“/, където незаконни жертви са принасяни на чуждите богове. Чрез принасянето на жертви на Господа на тези високи места вместо в Ерусалим, единственото място за религиозна служба според закона /виж Втор.12:1-14/, народът започна отделянето си от Бога. По-късно, поради нарастване на отстъпничеството, тези високи места свидетелстваха за най-отвратителното идолопоклонство и срамни грехове практики /виж коментара за Осия 4:13/.

ТРЪНИ. Поразителна картина за пълно опустошение.

ПОКРИЙТЕ НИ! Така непреодолимо щеше да бъде бедствието и страха на народа, че в отчаяние и безнадеждност те щяха да пожелаят незабавна смърт. Вместо да гледат по-нататък такива сърцераздирателни сцени и вместо да устояват на по-нататъшни такива бедствия, те предпочитаха да бъдат погребани под планините или хълмовете.

От значение е, че нашият Господ използва подобни думи в предсказването на нещастията, свързани с разрушението на Ерусалим от римляните в 70-та година сл.Хр. /Лука 23:30/, същото прави и ап. Йоан, когато описва човешкото отчаяние в края на земната история /Откр.6:16-17/. Не е ли безкрайно по-добре сега да се помолим на Исус „да покрие“ нашите престъпления със Своята изкупителна кръв, вместо да небрежим за това и в края на времето да е нужно да викаме на планините и хълмовете да ни покрият? Нашите искрени молитви отправени към

Исус сега ще бъдат със сигурност чути, но молитвите към планините и хълмовете тогава ще бъдат напразни.

СТИХ 9. ГАВАЯ. Виж коментара за Осия 9:9. Този грях на Гавая беше станал пословичен, всеизвестен.

СТИХ 10. ЩЕ СЕ СЪБЕРАТ. Инструментите на Божието наказание щяха да бъдат чуждите нашественици /виж коментара за Исая 7:20/. Така както другите племена са събраха срещу племето на Вениамин в Гавая, за да го погубят, така щяха сега да се съберат против десетте племена различни племена и народи, за да погубят Израел. Множеството на събралите се против Израел щеше да бъде толкова голямо, колкото бе броят на всички племена против едно малко племе, каквото беше Вениаминовото племе /Съдии 20 гл./.

ДВЕТЕ СИ БЕЗЗАКОНИЯ. Наказанието на Израел бе свързано с неговите престъпления и подобно на впрегнати животни, народът щеше да „тегли“ това наказание заради тях. На Божия народ бе възложено лекото и благо бреме на Бога /виж коментара за Мат.11:29-30/, но народът сам се натовари в собствените си греховни пътища. В такъв грях щеше да ги постигне унищожение.

СТИХ 11. ТЕЛИЦА. На еврейски език „eglah“ /виж коментара за ст.5/. Тук Ефрем е уподобен на телица, научена да вършее. В древните /и по-съвременни/ времена при вършеене на зърното бяха използвани волове – или като тъпчеха снопите с краката си, или като теглеха вършачната кола, или извозваха зърното от хармана. Но устата им не беше завързвана /Втор. 25:4/ и така бяха оставени свободни отвреме навреме да си похапват изобилно от зърното. Така беше и с историята на Израел. Той беше поставен в Обещаната земя при добри и удобни обстоятелства, като телица, научена да вършее, на което бе позволено да яде колкото си иска. За съжаление, тези материални удобства, които трябваше да доближат израелтяните по-близо до техния Създател, ги направиха престъпно самодоволни и бунтовни /виж коментара за Втор.32:15/.

КРАСИВ ВРАТ. Беше дошла размяната; асирийският хомот трябваше да бъде поставен върху красивия врат на Израел.

ЩЕ ВПРЕГНА ЕФРЕМ. Това означава, че Ефрем щеше да бъде впрегнат за яздене или за теглене на превозно средство.

ЩЕ ОРЕ. Сега щеше да бъде наложен тежък и неприятен труд. Юда, поради греховете си, също трябваше да сподели трудностите, като трябваше да извършва тежката работа на оранта; а Яков, вероятно използван тук в смисъл на десетте северни племена, щеше да разбива буците. Веднъж освободен, сега Ефрем трябваше да се покори и да носи игото на тежка служба.

СТИХ 12. ПОСЕЙТЕ ... С ПРАВДА. Израел трябваше да сее семена, от които да произраства правда. Даденото тук поучение отново отразява значението на името Йезраел /виж коментара за Осия 1:4; 2:23/.

ПОЖЪНЕТЕ. Телицата /ст.11/ илюстрира условието, до което Израел бе доведен поради греха; тук пророкът обрисова какво Господ желае да бъде Израел чрез послушание от вяра. Използвайки фигури, взети от земеделския живот /ст.12,13/ Осия представя призива за покаяние и за реформиране, което само истинското покаяние докарва. Бог уверява народа Си, че ако съобразят живота си с Неговата воля и се отнасят към съочевците си справедливо, те ще получат наградата си /Пс.19:11; Пр.11:18/, награда много по-голяма от всичките добри дела, които те могат да извършат; така, както земеделецът, който сее един шиник пшеница ще пожъне много повече шиници зърно /Марк 10:28-30/. Дори и да сеем

семената на правдата със сълзи, ни остава утешителното обещание, че ще пожънем с радост /Пс.126:5-6/.

МИЛОСТ. Сравнете със значението на името Ло-рухама /виж коментара за Осия 1:6; 2:23/.

РАЗРАБОТЕТЕ. Това бе небесен апел за реформация в живота, за изкореняване на плевелите на греха, подобно на земеделеца, който прекарва своя плуг през неразработената и незасята нива и разработва почвата, за да бъде готова за сеитба на семена. Израел бе насърчен да се очисти от цялото си отстъпничество в поклонението, от цялото си беззаконие в живота и да се върне към Господа с искрено сърце. Твърде дълго земята на Ефрем беше опустошена и разорена от греха. Това трябваше сега да даде път за небесно разработване, за изкореняване на плевелите и корените на националните социални и личностни злини. Бяха наложителни духовно възобновяване и радикална религиозна реформа.

Този силен апел посочваше, че вратата на милостта все още бе отворена за възможно покаяние от страна на Израел. Но остава тъжният факт, че народът като цяло беше така закоравял в греха и този апел щеше да бъде напразен /виж коментара за Осия 4:17/. Но ясните и точни вести на Осия не бяха напълно напразни, защото те вероятно помогнаха на мнозина отделни личности от народа да останат „верни в това време на криза“ /виж Е.Уайт, Пророци и царе, стр.292, англ./.

ДА ПОТЪРСИТЕ ГОСПОДА. Ако те биха направили това, Бог пак би ги признал като Свой народ /виж коментара за Осия 1:9; 2:23/.

НАУЧИ НА ПРАВДА. Виж коментара за Исая 45:8.

СТИХ 13. ОРАХТЕ НЕЧЕСТИЕ. Изразът използван тук е в смисъла „посяхте нечестие“. Предишното поведение на израилевия народ трябваше да бъде противоположно на това, за което сега бяха призовани да покажат /ст.12/. Злото, което бяха посяли вече бе произвело неумолимата жътва на беззаконие /Йов 4:8; Пр.22:8/. Увереността им в мъдростта на собствените им пътища ги предаде към бедствие и война /Пр.14:12/.

ПЛОДА ОТ ЛЪЖАТА. Чрез лицемерие и идолопоклонство Израел постъпваше лъжливо спрямо Бог. Сега плода на това нечестие щеше да бъде обезверяване, явно разочарование и нищожност.

НА СВОЯ СИ ПЪТ. Израел изостави Божия път на правда, за да следва своите си незаконни пътища. Чрез изпование в напразната помощна Египет и Асирия те „направиха плътта своя мишца“ и се отдалечиха от Господа /виж коментара за Ерем.17:5/.

СТИХ 14. МЕТЕЖ. Жътвата беше узряла, метежът на войната и опустошението приближаваха.

САЛМАН. Едни коментатори считат, че това е краткото име на асирийския цар Салмана-сар V; други смятат, че името се отнася за Салум, който убива Захария, синът на Еровоам II царувал над Израел само един месец и „вместо него сам /Салум/ се възцари“ /Царе 15: 8-15/; други смятат, че името се отнася за Саламан, моавски цар.

ВЕТ-АРВЕЛ. На еврейски език думата е „beth arebe'l“ и означава „домът на Арабел“. Някои коментатори смятат, че това е град на изток от р. Йордан. Интересно е да се отбележи, че в Септуагинтата изразът се чете „домът на Еровоам“, което може би се отнася до убийството на Захария от Салум, с което се

слава край на царуването на потомците на Еровоам II на Израелевия престол.

БЕШЕ СМАЗАНА. Асирийците бяха известни с голямата си жестокост във войната /виж коментара за Осия 9:13/.

СТИХ 15. ВЕТИЛ. Виж коментара за Осия 4:15. Неизбежният плен на народа беше трасиран от неговите беззакония. Като централно място за поклонение на телета, Ветил беше „греховната“ причина за много от постигащите ги бедствия.

РАНО. Както утрото бързо заличава нощните звезди, така и царят /много вероятно да е Осия, последният цар на Израел/ щеше скоро да бъде отхвърлен и краят на Северното царство скоро щеше да настъпи.

Глава 11

СТИХ 1. МЛАДЕНЕЦ. Стихове 1-4 на тази Глава докладват за благословенията, които Израилевият народ бе получил от Господа от времето на Изхода и последващата неблагодарност на народа за тях. Бог имаше всяко основание да се разгневи и разсърди на Израел заради отношението му към Неговата любов и грижа, проявявана към израелтяните, още тъй да се каже от кърмаческа, младенческа възраст /Езек.16:1-8/. Вниманието на Бога към тях и за тях беше наистина като това на баща към сина му, внимание, което другите народи не споделяха в същата степен /Втор.7:6-8/. Осия насочва към тази връзка като започваща от времето, когато Мойсей предаде Господната вест на фараона да пусне Неговия народ да отиде да Му послужи /виж коментара за Изх.4:22-23/.

Първият стих на 11 Главаот книгата на пророк Осия показва, че основната цел на Библията е да представи на грешниците добротата и милостта на Бога /виж Е.Уайт, Свидетелства към църквата, т.8, стр.275, англ./.

Мартин Лутер казва: ”Цялото Писание има за цел да покаже, че не бива да се съмняваме, а с увереност да се надяваме, уповаваме и доверяваме, че Бог е милостив, жалостив и дълготърпелив”.

ПОВИКАХ СИНА СИ. Опитността на освобождението на Израел от Египет беше използвана от евангелия писател Матей под ръководството на Светия Дух, за да бъде фигуративно изразяване или пророчество за опитността на детето Исус в Египет и Неговото завръщане в Палестина /виж коментара за Мат.2:15/. Макар и отнасянето в евангелието на Матей да не е смятано като дословно цитиране на Осия 11:1 в това на еврейски език или в Септуагинтата, няма съмнение, че евангелист Матей е имал в ума си това сравнение.

СТИХ 2. ВИКАХА. Вероятно отнасяне за различните пророци и други вестители, които Бог употребяваше, за да извести волята Си на народа.

ТЕ СЕ ОТТЕГЛЯХА ОТ ТЯХ. Като отказваше да узнае призива на Бога, Израелсе обърна към идолопоклонствотои специално към ваалимите – различните представители на бога Ваал /виж Осия 2:17/.

СТИХ 3. ЗА МИШЦИТЕ МУ. Това е красива картина за любвеобилната Божия грижа към Ефрем. Както любящият родител учи детето си да ходи като го хваща за ръцете му, когато то се подхлъзва или пада, така и Бог беше учил сина Си израел /виж Втор.1:31; 33:27; Ерем. 31:32/. Както любящият баща търпеливо се отнася към детето си, което все още не е на възраст, когато човек се счита отговорен за делата си, така и Бог се отнасяше търпеливо към Своя невеж народ, народ който не познаваше духовните тайни на небесното царство /виж Втор.32:10/.

АЗ ГИ ЛЕКУВАМ. Това изглежда да е позоваване на Изх.15:26 /виж също

Ис.57:18/.

СТИХ 4. ВЪЖЕТА. Това е по-нататъшна картина на Господната бащинска грижа към Израел /виж Ерем.31:3/.

С ВРЪЗКИ НА ЛЮБОВ. Важно изразяване, което показва, че тези връзки са далеч по-различни от онези, което показва че тези връзки са далеч по-различниот онези, които хората използват, за да укротят дивите животни. Към неопитомените животни понякога трябва да се използва и известно насилие за опитомяването им. Но Бог не се отнася по този начин към хората. Той не използванито въжета, нито железниокови, но ни привлича с благоразумни средства,като търси да достигне нашия разум и призовава за нашата привързаност, за нашата обич /виж коментара за Исая 1:18/. Бог ни привлича по начин, достоен за естеството ни, като хора, създадени „по Божия образ” /Бит.1:26-27/. В работата си с човешките души трябва да следваме същия този любвеобилен метод /виж 1Кор.9:19-23; 1Сол.2:7-8; 3:12; Евр.5:2/. Христос ни привличаше с „човешки връзки” когато стана човек като нас, живя и жертва Себе Си за наше добро /Йоан 12:32; Деян.10:38/. Една от причините Божият Син да стане човек беше да привлече хората с връзките на състрадание, като прие тяхното естество, за да съучаства с него в техните неволи.

ХРАНА. Господ дари на Израел, независимо от неговите чести отстъпления спасителната Си милост и нежно съчувствие, заедно с изобилна храна /Пс. 23:5/. Всичко това правеше още по-неизвинимо тяхното отиване към други богове за осигуряване на по-голямо изобилие.

СТИХ 5. В ЕГИПЕТСКАТА ЗЕМЯ. Когато Израел беше данъкоплатец на Асирия още от времето на Манаим /4Царе 15:17-20/, той се разбунтува и потърси помощ от Египет /4Царе 17:1-4/. Но не му бе позволена помощ от Египет; Израел трябваше да се подчини на асирийския „хомот”. Асирийското робство щеше да бъде наказание за тях поради неизповяданите им грехове.

СТИХ 6. МЕЧ. Израел нямаше да избяга от нашествието и неговите резултати.

НАМЕРЕНИЯ. Причината за всички тези идващи страдания беше злите намерения на народа, които го водеха към престъпления и отстъпничество /Пс.5:10/.

СТИХ 7. НАРОДЪТ МИ. Колко изразително това показва, че независимо от цялата вина на Израел за неговото отстъпничество, народът все още беше „народът на Бога – Моят народ”.

ДА ГИ ПРИЗОВАВАТ. Макар и Израел да беше призован свише да бъде във връзка с Всеомогъщия, изглеждаше като че ли никой не се стареше да има това възвишено преживяване. Покварата беше толкова дълбоко вкоренена в Израел, че народът като цяло не даде отговор на пророческите призови за този по-висок духовен живот.

СТИХ 8. КАК ДА ТЕ ПРЕДАДЕМ? Мисълта от ст.8 представлява пренасяне от ужасното предсказване за сурови наказания към утешителните обещания за милост.В пророчествата на Осия често ужасите и обещанията бяха алтернативно посочвани, а понякога и смесвани. Макар и Израел да заслужаваше пълно унищожение поради беззаконията си, Господ, поради дълготърпелива любов и милост, продължи да умолява за покаяние и реформация от страна на Му /виж Ерем.31:20/.

СЕВОИМ. Градовете Адма и Севоим бяха сред тези погубени от Бог в Сидимската долина /Бит.14:8; Втор.29:23/. Макар и Израел да бе толкова виновен и заслужаващ Божието негодувание както тези градове /Мат.11:23-24/. Бог

изразява тук своето променено намерение за предаване на севернотоцарство в ръцете на неприятелите му, тоест, за да го предаде на отстъпление.

МИЛОСЪРДИЕТО МИ. Виж коментара за Числа 23:19.

СТИХ 9. НЯМА ДА ИЗПЪЛНЯ. Пророкът обрисова славната картина от действието на Божията любов. Господ нямаше да изпълни „намерението на пламенния Си гняв“, нито щеше да погуби напълно Израел. Ако Божията любов в началото когато избра Израел за Свой народ, беше нещо велико и възвишено /стихове 1-4/ сега тя беше нещо по-голямо – бе под формата на състрадание /ст.8-9/, с което Бог отказа да предаде Своя народ, колкото и незаслужващи да бяха станали те за любовта, която Той им показваше.

ДА ИЗТРЕБЯ ЕФРЕМ. Докато човек може да наказва, за да погуби, Бог наказва, за да поправи и промени поведението на човека /Ерем.29:11/. Божият гняв се излива по начин, твърде различен от този на хората. Те винаги имат впредвид отплата, а Бог – възстановяване.

АЗ СЪМ БОГ. Това е основната причина за така изразената Божия милост – Божият непроменен свят характер, който не може да не почита и изпълни Своя завет на вечна любов към Израел. Той е Бог и затова Неговата любов трябва да се измерва с небесния стандарт /виж Римл. 8:37-39; 1 Йоан. 4:16/, а не чрез човешкия стандарт на възмездие.

СВЯТИЯТ. Това обяснява защо Бог наказва беззаконието и въпреки това продължава да показва милост. Светостта, която не може да толерира греха е също светостта на истината и верността.

ПРИ ТЕБ. Тези думи показват, че Бог нямаше да дойде като неприятел, за да погуби напълно, както бе дошъл в долината на Содом /стих 8/.

СТИХ 10. ЩЕ РЕВЕ КАТО ЛЪВ. Фигуративен израз, който обозначава както силния призив, така и страшното величие на Господа, когато по този начин призоваваше народа Си да се върне. Този „рев“ може да означава също Божиите авторитетни заповеди за израелевите врагове, когато Бог призова народа Си да се върне след плена. Този величествен и повеляващ глас на Господа към онези, които вършат беззакония, макар и изпълнен с любов /Римл.2:4/ е изпълнен и със сериозното предупреждение за съд. Бог призовава грешниците не само да прибегнат към Неговата милост, но да бягат и от „идеция гняв“ /Мат.3:7-8/

СТИХ 11. КАТО ПТИЦА. Очевидно отнасяне за връщането на евреите след 70-годишния плен /виж Ерем. 29:10/. Египет и Асирия тук са споменати специално поради това, че израелтяните бяха преживели покоряването и насилието на тези две страни.

СТИХ 12. ОКРЪЖАВА. Пророкът представя откритото идолопоклонство на Израел в контраст с духовното състояние на южното царство на Юдея, което външно беше лоялно към Господа.

ЮДА ОЩЕ СЕ КОЛЕБАЕ. Това вероятно посочва, че Юда все още поддържаше непостоянен и колеблив път във връзката си спрямо Бога, „спрямо Светия, Който е верен“.

За коментар на състоянието на Юда по времето, когато Северното царство бе разорено, виж стих 2; виж и коментара за Осия 4:15.

Този последен стих на Осия 11 гл. е първият стих на Осия 12 гл. в еврейската Библия.

Глава 12

СТИХ 1.ЕФРЕМ. Тук името е синоним на северното израелево царство.

СТИХ 2. СЕ ХРАНИ С ВЯТЪР. Вместо да търси Господа като източник на безопасност, Израел уповаше на съюз с чужденци, за да поддържа своята намаляваща сила. Думата „вятър“ тук е използвана фигуративно, за да посочи колко напразен и суетен и без всякаква стойност бе такъв съюз. Следователно, „да се храни с вятър“ означаваше да изпитва удоволствие или да се храни с нещо, което не може да подкрепя.

ИЗТОЧНИЯ ВЯТЪР. Виж коментара за Еремия 18:17. „Да гониш източния вятър“ означаваше да се поставят напразни намерения и да се подхранват напразни надежди, които са неизпълними. Дори в още по-голяма степен – това е погубващата сила на източния вятър, за който се има впредвид, използвайки го фигуративно, да представи дори повече от дадено нещо да бъде напразно или суетно.Той /източният вятър/ представяше това, което бе вредно и пагубно. Източният вятър в Палестина оставяше големи следи от пясъчни остатъци, които бяха изсушителни, изгарящи и погубващи за растенията, усилни за човека и съкрушителни за морето /Пс.48:7/ и за земята /Иов 27:21; Ерем.18:17/. Следователно „гоненето на източния вятър“ означаваше погубление.

В Септуагинтата първата част на Осия 12:1 се чете: „А Ефрем е със зъл дух, цял ден гони източния вятър“.

УМНОЖАВА ЛЪЖИТЕ. Някои изследователи разглеждат това като описание на фалшивото идолопоклонство на Израел и неговите вредни наследници /виж Амос 2:4/. Други обясняват този пасаж като отнасяне за поведението на Ефрем към съчовеците му, изразяващо се с насилие и грабеж /Ерем.6:7; Амос 3:10/. Фактът бе, че целият живот на Северното царство беше лъжа. Народът му беше отхвърлил Божествения авторитет. Те бяха престанали да се подчиняват на династията на Давид. Бяха отхвърлили свещеноедействието на Аароновите синове. Покланяха се на златни телета. Бяха се отрekli от Господа, за да отдават почит на ваалимите и ашерите. Те развързаха моралните връзки в социалния живот. Във време на национално утеснение търсиха помощ не от Господа, а в един период от Асирия, в друг – от Египет /виж коментара за Осия 11:5/. Но през цялото време претендираха, че са Божий народ. Те се хвалеха с Яков като техен баща, което обяснява защо се споменава живота на Яков /Осия 12:3-4/ като изобличение към неговите потомци.

НАСИЛИЕТО. Особено важно е, че лъжите и насилието тук са взаимно свързани. Неизповяданите грехове и наказанието им са винаги свързани заедно за Бога. Да се умножава едното, означава да се умножава и другото. Грехът е причината, а наказанието е последицата от греха, последица, която за съжаление повечето хора изглежда пренебрегват, докато стане твърде късно /виж Римл. 2:4-6/.

СКЛЮЧВАТ ЗАВЕТ. И за други древни народи като гърците и римляните, убиването на жертвени животни е използвано за ретифициране на договорните /заветни/ отношения между страните, сключващи завета. Това обръщане към чужди съюзници е дадено като положително доказателство за отстъпничеството на Израел. Даването на големи подаръци на Асирия, вместо да спират асирийците от нашествието в земята им е само стимулирало асирийците да настъпват в израелевата земя, за да се обогатяват още повече /Екл.5:10/. Политическите, икономическите и териториални амбиции на империите, каквато бе и Асирия, никога не се задоволяват. Започнали веднъж да плащат данък на тази

месопотамска империя, Израел не можеше да спре неудържимото и изискване за повече и повече. Така беше извършено погублението на Израел.

ДЪРВЕНО МАСЛО. Отнася се обикновено за маслиново масло, изобилен продукт в Палестина /Втор.8:7-8; Езек.27:17/. Това масло вероятно е изпращано в Египет като подарък, за да спечелят вниманието и помощта на тази страна срещу Асирия.

СТИХ 2. СПОР. Виж коментара за Осия 4:1. Тук Юдовото царство е включено в изказаното недоволство на Бога към Неговия народ. Престъпленията на Юдея не бяха толкова сериозни колкото тези на Израел по онова време, защото народът ѝ все още беше външно лоялен към Господа /Осия 11:12/ и не беше така открито виновен за отстъпничество, както беше Израел. Независимо от това и Юда трябваше да понесе наказание.

ЯКОВ. В известен смисъл тук името Яков обозначава Северното царство в контраст с Юдея; но в по-широк и по-общ смисъл името обхваща както десетте племена съставлящи Израел, така и двете племена – това на Юда и Вениамин, съставляващи Юдея.

СТИХ 3. ПЕТАТА. Споменаването на името Яков /ст.2/ ни води до споменаване в зт. 3 на две забележителни събития в живота на патриарха. Очевидно целта на пророк Осия бе да увещае своя народ да следват поведението на своя прародител и да им напомни за отчетливото различаване, което той бе получил, за да бъдат насърчени да отидат и вършат същото. При своето раждане Яков хвана петата на по-големия си брат, инцидент който доведе до получаването на името Яков /виж коментара за Бит. 25:26/. Втората клауза на ст.3 ни говори как Яков в зрелите си години се беше борил с Бога, Ангелът на завета /Бит.32:22-32/ и беше надвил, затова името му беше променено от Яков в Израел. Думата „Израел“ действително означава „той се бори с Бога“ или „той надделя /надви/ над Бога“ или „той владее с Бога“ /виж коментара за Бит.32:28/. Онази нощ Яков започна с борба, а завърши с молба. Краят на цялата борба с Бога е не да надделеем, да победим Бога, а да победим егоизма си. Признаването на слабостта ни е наше сила и онези, които идват с молбата: „няма да Те пусна да си отидеш, докато не ме благословиш“ /Бит.32:26/, откриват че това им дава сила от Бога.

СТИХ 4. БОРИ СЕ. Опитността на Яков като пример за следване от Божия народ е по-пълно описана и по-действена в този стих, за да насърчи Израел в дните на Осия, да я преживее. От тази опитност могат да се научат определени важни уроци: 1/ Ефективността на настойчивата и постоянни молитви в тази борба /Ефес.6:18; Фил.4:6; 1Сол.5:17/. Яков не даде път на опасностите, които го застрашаваха, нито се прегъна пред трудностите на състоянието си. Той смело посрещна разочарованията, които го постигаха, но не със своята собствена сила. Чрез силата, която Бог му даде, той имаше сила и с могъществото на тази сила той се бореше с Ангела на завета и надделя. Борбата символизираше голямата настойчивост и енергия, които той прояви; целта на тази борба бе благословение от Бога. Използваните средства бяха молитвите и сълзите и горещите умолявания. Постоянството, с което той се молеше и умоляваше е изразено с думите „няма да Те пусна да си отидеш, докато не ме благословиш“ /Бит. 32:26/. Само с Божията помощ можем да побеждаваме злото в нашия живот. Допирането до ставата на бедрото на Якови отнеменането на силата му разкрива човешката неспособност да надделява в борбата с греха и със сигурност показва какво Бог може да направи, ако оставим себе си в Неговите ръце /Мат.1:21; Йоан 15:5; Фил.4:13; Евр.13:20-21/.

ВЕТИЛ. Ветил беше сцена на два запомнящи се случая в духовното преживяване на Яков /Бит. 28:11-22; 35:1-15/. И в двата случая патриархът посвети себе си на Бога във Ветил. Сега пророк Осия призоваваше потомците на Яков да очистят живота си от всяко идолопоклонство и да престанат да правят Ветил център на фалшиво поклонение /виж коментара за Осия 4:15/.

ГОВОРИ С НАС. Виж коментара за стих 5.

СТИХ 5. ДА. Първата част на стих 5 е фраза, която е противоположна на местоимението „той“ в последната част на стих 4. Така мисълта на пасажа е: „И там Той, да, Йехова, Господ на силите, говори с нас“ /а според Септуагинтата изразът е „говори с него“/. Някои коментатори разглеждат този пасаж като му предават значението, че когато Бог говори на Яков за името му, че няма да бъде вече Яков, а Израел, Той е говорил не само на патриарха, но чрез него съответно на всички негови потомци. Това тълкуване би обяснило защо Осия говори на народа си, че във Ветил Господ „говори с нас“ /стих 4/.

ЙЕХОВА, БОГ НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Еремия 7:3. Заветът и обещанието бяха потвърдени за Израел от Този, Който имаше властта и силата да извърши това, което, Йехова, Бог на Силите, Господ Бог на небесното воинство, Един, Който ръководеше и контролираше всички събития и Който управляваше целия Всемир /Пс.103:19/. Думата „силите“ е особено подходяща за Яков, поради ангелското воинство, което той срещна преди борбата си с Бога /виж коментара за Бит.32:2/.

ПАМЕТНО. Това е Божието паметно име, името чрез което Израел трябваше да помни Бога /Изх.3:15; Пс.135:13/. За да насърчи народа на Господа да има пълна увереност в Бога и в Неговата сила да спасява, пророкът добавя израза „Чието паметно име е Йехова“. Когато се споменава личното име на даден човек, веднага паметта припомня какъв характер той има – дали е добър или лош, дали заслужава да му се доверим или да го презираме. Така е и с Бога. Теговото име ни припомня Неговия характер, Неговите възможности, Неговите постъпки с човешките чедра. Тук Бог предизвиква Своя народ да размисли, че Неговото име е скъпоценен спомен за тях - за това, което Той трябва да бъде за тях и за това, което Той е направил за тях; че Неговото име носи спомена за благословенията от миналото и затова трябва да бъде увереност за народа Му, че Неговите пътища са най-добрите. Непроменимостта на Бог, Който не само прие Яков, но и го благослови и подготви, трябваше да бъде поддържан в ума на потомците на патриарха като залог за подобни благословения в случай, че се обърнат към Господа и принасят подходящи плодове на покаяние. Тъй като Ветил бе споменат по-горе /ст.4/ може би използването на думата „паметно да е загатване и за един от стълбовете, които Яков издигна на това място /Бит.28:18-19; 35:9-15/.

СТИХ 6. ОБЪРНИ. Поради Божия непроменим праведен характер и паради Неговата вярност към Яков и потомците му, това е един призив за покаяние и упование. Доказателство за искреност във вслушването в този призив бе той да бъде изявен първо към съчовеците им, като пазят „милост и правосъдие“ и второ, към Бога като се надяват винаги на Него.

Буквалното отнасяне на еврейски език от този първи израз на стиха го прави твърде изразителен: „И ти /подчертано/ при Бога ще се върнеш“. Това подчертава фундаменталния факт, че в нашето слабо и безпомощно състояние, само чрез Божията сила можем да развием характери, които да притежаваме /Йоан 15:4-5/. Ние може да имаме желание и воля да се върнем при Бога и това е добро нещо,

но не е достатъчно, ако волята ни не е подчинена на волята и силата на Бога да направи нашето намерение ефективно /Римл.7:18-20; Фил.2:12-13; Евр.13:20-21/. Тези думи „Обърни се към твоя Бог“ са възвишения и величествен призив на евангелието за всички хора през всички времена /Деян.2:37-38; 3:19; 5:31; 17:30/.

МИЛОСТ. На еврейски език думата „chesed“. Този призив за братска любов и равенство беше особено подчертаван от пророците /Ерем.22:3; Мих.6:8/.

НАДЯВАЙ. Ако Израел би вършил това, те биха останали в безопасност и не биха се страхували от враговете си /Ис.30:15; 32:17/. Ние трябва да се надяваме на Бога поради нашата нужда от Него сред опасностите, които ни заобикалят, защото в Него е единственият източник на сила и удовлетворение. Да се надяваме на Бога това означава да се надяваме на Него в очакване и в надежда, да уповаме на Него за помощ, да очакваме от Него избавление /Пс.27:14; 40:1-3/.

СТИХ 7. ТЪРГОВЕЦ. В стихове 7-11 имаме по-нататъшно описание на отстъпничеството на Северното царство, подсказано в първата част на тази Глава. Отстъпничеството на Израел е в силен контраст на настойчивостта на Яков да получи небесното благословение, искреността на неговото постоянно упование на Бога. Това тежко състояние на народа очевидно подтиква Осия да повтори историята на духовното израждане на Ефрем.

НЕТОЧНИ ВЕЗНИ. Ефрем не беше на висотата духовното преживяване на патриарха, който се бореше и надделя над Бога, а беше материално заинтересован търговец и експлоататор – горд и насилствен. Вместо милост и правосъдие, които Бог изискваше, израелтяните бяха изпаднали в алчност, нечестие, незаконна търговия, използвайки „неточни везни“ Лев.19:36; Втор.25:13-16/.

СТИХ 8. НАИСТИНА. На еврейски език думата „ak“, която означава „съвсем“, „наистина“ /виж коментара за Пс.62:1/. Тя може да се приеме като отговор на защита към Божествения призив като се намеква: „Аз /наистина/ се обогатих; не съм направил нищо лошо, затова няма да се намери у мен беззаконие“. Или това може да се смята като самодоволен отговор към настойчивия призив на пророка да се уповава на Бога /Осия 12:6/, като се намеква: „Наистина аз се обогатих чрез моите собствени усилия, а не чрез небесна помощ“.

ОБОГАТИХ. Тук Ефрем се хвали за своите богатства, независимо от факта, че те бяха придобити чрез гордост и насилие, поддържайки в същото време, че той не е съгрешил с това и така не заслужава осъждане и наказание. Проспериращото състояние на Северното царство при царуването на Йоас и Еровоам II /4Царе 14:11-16,23-28/ може да е причинило прекомерното самодоволство и необикновената отчужденост от Бога, заслепявайки ги да осъзнаят своето духовно състояние /виж коментара за Осия 2:8/. Благополучието е бедна храна за душата и постоянна опасност за придобиването на вечен живот.

НЯМА ДА СЕ НАМЕРИ У МЕН БЕЗЗАКОНИЕ. Това възражение на невинност от страна на Ефрем предричаше фарисейското отношение на евреите по времето на Исус, които решително оправдаваха себе си пред човечите, но за Бога те бяха известни като лицемери /Лука 16:13-15; 18:9-14/.

СТИХ 9. А АЗ. Този стих се състои граматически от две отделни изречения, които са независими едно от друго изявления. Първото изречение е: „А АЗ съм Господ твоят Бог, от времето, когато ти беше в Египетската земя.“

ПАК ЩЕ ТЕ ЗАСЕЛЯ В ШАТРИ. Предложени са следните тълкувания на второто изречение: 1/ Че то представлява небесно предупреждение за това, че евреите, били веднъж в робство, пак щяха да бъдат заведени от Бог в земя на робство,

Асирия. 2/ че това е обещание, че както Бог бе извел народа Си от Египет и ги бе заселил в шатри в пустинята по пътя им към Обещаната земя, така щеше да направи това отново. Тук може би има заплаха, че Бог щеше да изведе народа Си от тяхната добра земя и щеше да ги докара до положение на живот в пустиня поради тяхната гордост и неблагоприятност. Но независимо от заплашващото наказание, имаше изказано обещание и перспектива за Божията ръководеща грижа и чудно водителство, както в ранната история на Израел, спомена за която беше запазен жив чрез празника Шатроразпъване. През седемте дни на този празник хората живеяха в колиби за възпоменание на живота им в шатри в пустинята, след като бяха освободени от Египет /Левит 23:33-36,39-43/. Празникът Шатроразпъване не беше само случай да се благодари през годината за благословенията, с които Бог бе надарил годината, но тези „колиби“ символизираха, че ние „тук нямаме постоянен град“ /Евр.11:9-10; 13:14/.

СТИХ 10. ВИДЕНИЯ. На еврейски език думата „chazon“. Виж коментара за 1Царе 3:1.

СРАВНЕНИЯ. Това са подобия, притчи, символи, които разкриват невидимите неща чрез видимите. Често пророците използваха сравнения, за да предадат небесното значение на народа, като използваха такива фигури като лозето /Исая 5 гл./, образът /Дан.2 гл./, зверовете /Дан.7 гл./, железният съд /Езек.4 гл./.

Сравненията правеха вестите на пророците по-задържачи вниманието, по лесни за запомняне. Тук Бог почита истинските Си пророци като показва, че само чрез тях Той изразява волята Си /Амос 3:7/.

СТИХ 11. БЕЗЗАКОНИЕ. Тук Осия като че ли задава въпрос само, за да отговори утвърдително: Има ли беззаконие в Галаад? „Наистина, има и нищо друго.“

ГАЛААД. Някои коментатори смятат, че Галаад и Галгал тук представят двете части на Северното царство. Галаад източната част, а Галгал – западната. Пророкът преди беше говорил за пагубното нечестие на Галаад /виж коментара за Осия 6:8/.

СЪВСЕМ. На еврейски език думата „ak“ /виж коментара за Пс.62:1; Осия 12:8/.

СУЕТНИ. Беззаконието ще води всеки народ до суета и безполезност. Като едно от наказанията, до които грехът води чрез морална и физическа деградация, е вечната смърт.

ГАЛГАЛ. Виж коментара за Осия 4:15. Жителите на Галгал в западната част не бяха по-добри от тези в Галаад, на изток от р. Йордан, което доказваше, че цялото царство се бе отдало на идолопоклонство /Амос 4:4; 5:5/.

КУПОВЕ ТОР. Жертвениците на идолите в Галаад и Галгал щяха да се обърнат в купове тор. Това действие спрямо жертвениците намеква не само за тяхното разрушаване, но и за опустошаване на страната. Изобилието от такива разрушени жертвеници „в браздите на нивите“ представя ярката картина на голямото идолопоклонство на народа.

СТИХ 12. ЯКОВ ПОБЕГНА. Бягството на Яков и робуването му при Лаван /ст.12/ са сравнени с преживяването на Израел в Египет /ст.13/. Някои коментатори поддържат идеята, че стихове 12 и 13 посочват двойното робство на Израел: първото, което техният праотец Яков издържа; второто, което дванадесетте племена страдаха в Египет. Стихът може да се разглежда и в смисъл, че утеснението и страданието на Яков са представени като контраст с възвеличаването на неговото потомство; целта на този контраст е да бъде представена на Божия

народ, Божията доброта към тях в освобождаването им от тяхното робство, която да ги изпълни с благодарност към Бога, с благодарно, но и със смирено признаване на Неговата милост.

СТИХ 13. ПРОРОК. Пророкът, за който се има предвид тук е Мойсей /виж Изх.3:4-12; Пс.77:20; Ис.63:11-14/. Както древният Израел бе запазен от пророк Мойсей, така и днес Божият народ ще бъде запазен, ако отдава нужното внимание на определените от Бога вестители и направят живота си в хармония с вестите, които те предават /2Петр.1:19/.

СТИХ 14. РАЗГНЕВИ. Поради лъжата си и поради липсата си на посвещение Ефрем „разгневи” Бога горчиво. Вината и наказанието на Ефрем нямаше да бъдат отменени /виж коментара за Съдии 2:20; 4Царе 13:36/.

КРЪВ. Ефрем беше пролял много кръв /Осия 4:2; 5:2/.

УКОРЪТ. Чрез идолопоклонството си Ефрем не почиташе Бога и беззаконието му щеше да се върне върху него. Онези, които се бунтуват против Бога и нанасят укор на Неговото име ще трябва да очакват небесна отплата /1Царе 2:30/

Глава 13

СТИХ 1. С ТРЕПЕТ. Стихове 1-8 на тази Глава ни разкриват защо Ефрем /Северното царство на Израел/ се беше „погубил” сам /ст.9/. Дадени са особеностите на греховетена народа с последващите наказания като резултат от тези грехове.

СЪГРЕШИ. Очевидно това се отнася до поклоненито на Ваал /пътят за което несъмнено беш приготвен с поклонението на телета/, което бе въведено в Израел от цар Ахав под подстрекателството на царица Езавел /3Царе 16:29-33/. Чрез усилията на пророк Илия /3Царе 18гл./ и цар Ииуй /4Царе гл.9 и 10/ на това зло бе попречено, но то не бе изкоренено и често избухваше отново.

УМРЯ. Идолопоклонството на Ефрем го доведе до национална разруха и политическа смърт. Той загуби своето високо и възвишено положение и почитта към него бе хвърлена в пръстта. Ефрем стана духовно мъртъв и скоро щеше да бъде погребан /Ефес.2:1/. Изоставяйки Бога и флиртувайки с греха го доведе до един сигурен резултат – смърт /Езек.33:10-11; Римл.6:23/. Чрез разкриване на контраста между благополучието си на незаслужената от него Божия милост, Който го благослови заради Йосиф /Бит. 49:22/, разорението му се дължеше на неговите собствени грехове.

СТИХ 2. А СЕГА. Тези думи многозначително отбелязват преминаването от времето на въвеждане на поклонението на Ваал /виж коментара за стих 1/ до състоянието в дните на Осия. Беше ужасно и отвратително нещо да се правят и да се покланят на лети идоли като материално представяне на истинския Бот, както направи Еровоам I /3Царе 12:25-33/; така се нарушаваше втората заповед на Декалога и се пренебрегваше много важното наставление, че поклонението на Бога трябва да бъде духовно, а не материално /Изх.20: 4-6; Йоан 4:24/. Но бе двойно потвратително да се въвеждат други богове, тъй като се нарушаваше директно първата заповед от Декалога, която изискваше изключително поклонение на Господа /Изх. 20:3/. „А сега”, в дните на Осия, всички форми на идолопоклонство продължаваха все повече и повече докато народът беше напълно пропит от тези фалшиви религии.

ДЕЛО НА ХУДОЖНИЦИ Като дело на човешки ръце, тези образи и лети идоли

нямаха нито духовна, нито физическа сила /Исая 44:9-20; Авак.2:18-19/.

ЦЕЛУВАТ ТЕЛЕТАТА. Беше обичай поклонниците на идоли да целуват обекта на поклонението си /3Царе 19:18/. Ако идолът не можеше да се достигне /като например луната/, целувката е била изпращана до идола от поклонника, като той е целувал своята си ръка /виж коментара за Йов 31:27/.

СТИХ 3. УТРИННИЯТ ОБЛАК. Благополучието на Ефрем щеше да бъде краткотрайно /Пс.37:35-36/; отстъпничеството му щеше да докара върху него сигурно и бързо наказание. Използваните четири фигури – утринният облак, росата, плявата и димът, много изразително отбелязват мимолетното състояние на Израелевото национално съществуване. Библията изобилства с фигуративно представяне на преходността на човешкия живот /Исая 40:6-8; Яков 4:14 и др./.

СТИХ 4. ЕГИПЕТСКАТА ЗЕМЯ. Стихове 4 и 5 показват, че наказанието на Ефрем не може да бъде логично считано като твърде сурово, като се има предвид Божията доброта към неблагоприятния Израел. От времето когато Неговият народ беше в Египет, Бог им подари благоволения Си, което те безсрамно забравиха. Пророците почти винаги се обръщаха към миналата история на Божията спасителна благодат, проявявана към Неговия народ като основа на призив за покаяние от настоящия грях и на насърчение за търсене на небесно одобрение и приемане.

НЯМА СПАСИТЕЛ. Тук Осия отнася това за Бога, като единствения истински Бог, всички други богове бяха измама /Ис.43:10-12; 45:20-21/. Избавлението на Израел от Египет беше мощно доказателство за Божията сила.

СТИХ 5. В ПУСТИНЯТА. Както Бог познаваше Своя народ и се грижеше за него, така и те трябваше да поддържат знанието си за Бога /виж коментара за Осия 4:6/ като запазят поклонението си на Него /Втор.32:9-14/.

СТИХ 6. НАСИТИХА. На богатото Божие пасище, изобилстващо с любов и доброта, Божият народ растеше и укрепваше. Ефрем беше като домашно работно животно /виж коментара за Осия 10:11/, което в твърде богатото пасище стана твърдоглаво и неконтролируемо.

МЕ ЗАБРАВИХА. Вместо да си спомнят за Бога с благодарност и да оформят живота си в съгласие с Неговото изобилно благоволение към тях, народът беше изпълнен с гордост и забрави своя Създател. Колкото повече са търсени и възвеличавани светските блага, толкова повече е забравен Бог, великият Дарител на всяко благо. Това усилваше греха на Израел, към което пророкът така често призоваваше вниманието на народа /2:5; 4:7; 10:1/

СТИХ 7. КАТО ЛЪВ. Фигуративно изразяване, което подходящо подчертава унищожението, до което неизбежно водеше грехът на Израел. Хищните зверове споменати тук, като лъва с жестокостта си и леопарда с бързината си, символизират приближаващото асирийско нашествие, което щеше да доведе до края на Северното царство /4Царе17:1-6/. Затлъстялата овца на изобилното пасище /13:8/ скоро щеше да стане плячка на погубителя.

СТИХ 8. Малко животни са по-ярошни от мечка, лишена от малките си или когато е гладна. Първата част на стиха в Септуагинтата се чете: „Аз ще ги срещна по пътя на асирийците като разярена мечка”. Трите диви зверове – лъв, леопард и мечка ясно разкриват силата на Божията ярост и мощта на гнева Му. Ако грешникът избегне от лъва, леопардът ще го настигне; ако избегне от леопарда, кръвожадната мечка ще го срещне. Изглежда че Осия се стреми да доведе народа си до разбирането им за натрупващото се Божие негодувание.

Тук пророкът използва същите ужасяващи фигури от животинския свят, които често са използвани и другаде в Писанието, да символизируют народите, които Сатана употребява да се противопоставят и да погубват Божия народ /Ерем.4:7; 50:17,44; Езек.32:2; Дан.7:4-7/.

БУЛОТО НА СЪРЦЕТО ИМ. Под думата „було“ тук се има в предвид перикардиума, мембраната, която обвива сърцето. Израел беше затворил сърцето си за Бога. Небесното наказание е обрисувано като разкъсване на това затворено сърце от лъвица. Пророкът представя картинен и изразителен паралел за деня на съда, когато всички сърца ще бъдат открити пред Бога /Евр.4:13; 10:30-31/.

СТИХ 9. ТВОЯТА ПОМОЩ. Най-голямата нужда, в която беше изпаднал Израел, ако те пожелаеха, можеше да бъде Божията възможност /Исая 49:11-16; Евр.13:5/. Стихът е едновременно трагичен край и утешително начало, увереност че докато опустошението на Израел беше причинено от техния собствен път на действие, все още пред тях съществуваше възможност да се върнат към Господа. Докато през цялата човешка история гняв и опустошение са справедлива заслуга за грешния човек, доброта и милост са раздавани от един праведен и любящ Бог.

СТИХ 10. ЦАРЯТ. Въпросът в този стих показва ясно, че царете по собствения избор на Израел /виж коментара за 8:4/ не можеха да помогнат на народа. Причинната, поради която израелтяните искаха да имат цар бе той да ги съди, да ги предвожда и да воюва в боевете им /1Царе 8:19-20/. Страхът им, породен от това, което враждебните народи можеха да им сторят показваше криза, с която, както те чувстваха, може да се справи успешно единствено царят. В кризата, която беше пред тях сега – страхът от асирийското нашествие – Господ попита: „Къде е сега царят им, който щеше да ги предвожда и да ги избавя във всичките им градове и крепости и да им даде победа? Къде са съдиите и началниците им, които щяха да ги избавят от опасност?“. Отговорът, разбира се, беше, че такива силни избавители не могат да се намерят.

Ако ограничим отнасянето на думата „царят“ за северното царство, то мисълта тук е за избора на Израел на Еровоам I за цар, за да отмахне от тях утеснението, което цар Ровоам им беше наложил с тежки данъци /3Царе 12:12-20/. Но използването на термина „съдии“ и значението, което израелтяните влагаха в молбата си за „съдии“ навежда на мисълта, че този пасаж се отнася за грешката на Израел при първоначалното им искане на цар /1Царе 8:5/, а не за отхвърлянето от Северното царство на Ровоам и избора му на цар Еровоам I.

СТИХ 11. ДАДОХ ИМ ЦАР. Без съмнение, този цар е Саул /1Царе 8:4-7; 9:22 до 10:1/. Смята се, че на Августин принадлежи мисълта: „Много пъти в гнева и в отказа Си Бог е милостив“ /Числа гл.11; Пс.78:18, 27-31,38-39; 106:14,15,43-46/. Забележителна мисъл е, че Бог може да наказва хората, като удовлетворява техните желаниа.

СТИХ 12. СКЪТАНО. Както човек, който поставя пари на скрито място, за да ги запази, така и Бог внимателно пазеше греховете на Ефрем /Втор. Глави 32,34,35; Йов 14:17/. Сега за Ефрем бе дошъл денят за отплата. Апостол Павел използва същата илюстрация за участта на грешника /Римл.2:4-6/. Вместо да крием грехете си, ние трябва да ги изведем в пълната светлина на покаяние и изповедване, ако искаме да ни бъдат простени /Йов гл.31 до 33/.

СТИХ 13. БОЛКИ. Наказанието, за което Бог предупреждаваше е сравнено с родилните болки на бременна жена – силни, внезапни, неустойими /1Сол.5:3/. Беззаконието на Израел щеше да бъде последвано от големи страдания и много

болки. Но тези скърби в света под Божествена милост могат да доведат до божествени скърби на покаяние. Тогава, чак тогава ще настъпи един нов и щастлив период на съществуване.

СТИХ 14. ЩЕ ГИ ИЗКУПЯ. Коментаторите се разделят относно приложението на този пасаж. Взет сам за себе си той се явява да бъде чудесно обещание за възкресението и окончателното унищожение на смъртта и гроба. Но такова приложение не изглежда подходящо за контекста. Стихове 12 и 13 говорят за приближаваща неизбежна присъда. Стих 15 продължава темата. Освен това изявлението: „Аз няма да видя разкаяние“ не се явява в естествена хармония с предходното изявление. Това разглеждане е довело мнозина тълкуватели да търсят значение, което в най-голяма степен е в хармония с контекста. Те посочват, че като серия от въпроси вместо серия от положителни твърдения е постигната пълна хармония. Разгледан от този ъгъл пасажът предупреждава, че поради „скътаното беззаконие на Ефрем“ /ст.12./, Бог няма да избави народа от смърт, или с други думи Той ще призове смъртта и преизподнята да извършат своята работа; и по този начин „разкаянието“ ще отсъства от Бога, докато върши това, което за Него е „удивително дело“ /Исая 28:21/.

Онези коментатори, които поддържат, че пасажът е обещание за възкресение посочват, че думите са могли да бъдат спонтанен изблик на пророка, предвид славното бъдеще и следователно може да бъде отделен от контекста. Те разглеждат израза: „Аз няма да видя разкаяние“ като отнасящ се, че Божиите милостиви намерения за народа Му няма да се променят.

Триумфиращият изблик на ап. Павел в 1Кор.15:55: „О, смърт, къде ти е победата? О, смърт, къде ти е жилото?“ е вероятно позоваване на Осия 13:14. Думите на апостола са по-близки до тези в Септуагинтата, отколкото в превода на еврейски език. В Септуагинтата тази стихове се четат: „О, смърт, къде е наказанието ти? О, преизподньо, къде е жилото?“.

СТИХ 15. ПЛОДОВИТ. Вероятно има игра на думи. Името Ефрем /сина на Йосиф/, произхожда от корен, означаващ „плодоносен, плодовит“ /Бит.49:22/. Името Ефрем е обикновено използвано в Стария Завет за обозначение на северната част на разделеното царство, поради факта, че Ефрем беше най-голямото и влиятелно племе в северната част. По подобен начин южната част на царството бе известна като Юдея, най-многобройното и влиятелно племе в южната част.

ИЗТОЧЕН ВЯТЪР. Източните ветрове в Палестина идваха от пустинята и бяха горещи и опустошителни /виж коментара за Ерем.18:17/. Чрез тази фигура са представени силните асирийски войски.

ЩЕ ОГРАБИ. Тук има едно внезапно преминаване от фигуративно изразяване към едно буквално действие. Асирийският завоевател беше този, който опустошителен вятър щеше да опустоши и ограби Израел.

СТИХ 16. САМАРИЯ. Градът Самария беше столицата на Северното царство. **НАКАЗАНИЕТО СИ.** Изразът в Септуагинтата се чете: „Самария ще изчезне“ или „Самария ще бъде унищожена“. В Библията на еврейски език със стих 16 започва 14 Глава.

РАЗКЪСАНАНИ. За жестоките обичаи на древните военни действия виж коментара за Съдии 1:6; 4Царе 8:12; 2Лет.25:12.

СТИХ 1. ВЪРНИ СЕ! Глава 14 е подходяща кулминационна точка на вестта на Осия. Пророкът отправя последния призив към народа си да изостави беззаконието си и да се върне при Господа. Не беше все още твърде късно. Но денят на възможността бързо се беше изплъзнал. Облаци те на войната бяха помрачили хоризонта на изток. Асирия бе в зенита на силата и нейните завоевателни цели бяха бързо да погълнат отдадени на идолопоклонство и лоши нрави израелев народ. Понеже пророческото служене на Осия е продължило и при царуването на Езекия /Осия 1:1/, а падането на Самария е станало в шестата година на това царуване /4Царе 18:9-10/, възможно е тази последна вест да е била предадена малко преди участта да сполети Самария. Тъй като не е посочено времето на отделните вестии, не е възможно да се посочи точно тяхното време.

СТИХ 2. ВЗЕМЕТЕ СЪС СЕБЕ СИ. Вероятно загатване на изискването на Мойсеевия закон „никой да не се яви пред Мен с празни ръце” /Изм.23:15/. Народът може би е очаквал, че тяхното завръщане към Господа щеше да изисква придружаващо принасяне на жертви от животни или материални блага. Но пророкът не призоваваше за нито едно от тях. Простичкото умоляване за милост, придружено със сърдечно покаяние и изповядване е всичко, което Бог изисква /виж коментара за Пс.32:1/.

ВСЯКО НАШЕ БЕЗЗАКОНИЕ. Грехът, сърдечно изповядан, може да бъде напълно простен. Веднъж простен той не се отчита повече като такъв на грешника /коментара за Пс.32:2/.

ПРИЕМИ БЛАГАТА НИ. Вероятно умоляване към Бог да приеме като „благо” изповядването на грешника.

СТИХ 3. Тоест, Асирия. Народът дава тържествен обет относно три от техните големи грехове. За очакване на помощ от Асирия виж Осия 5:13; 7:11. За упование в конете и колесниците на Египет виж Осия 7:11; Исаия 31:1; За греха на идолопоклонството – Осия 13:2; Исаия 42:17.

СТИХ 4. АЗ ЩЕ ИЗЦЕЛЯ. Бог отговаря на молитвита каещия се грешник. Отстъпничеството тук е разглеждано като болест. Само Божественият Лекар може да изцели страданията на душата /Ерем.8:22; Матей 9:12/.

ЩЕ ГИ ВЪЗЛЮБЯ ДОБРОВОЛНО. Когато греховете са простени и Христовата праведност покрива грешника, тогава той, колкото и грешен да е бил, се приема от Бога нато такъв, като че никога не е съгрешавал. Неговото грешно минало не се поддържа против него и Бог го обича така, както обича Своя Син.

СТИХ 5. КАТО РОСА. В земите, където има малко дъжд, росата помага да сеосвежават нуждаещите се растения. Така росата става символ на плодородие, а липсата на роса – символ на изсушаване и опустошение. Така и Бог щеше да стане източник на израелевото духовно плодородие. Както росата идваше вечер след вечер, така и Бог ден след ден дава милост, достатъчна за деня.

ПРОЦЪФТИ КАТО КРЕМ. Фигуративен израз, който внушава такива качества като красота, чистота, ухане и бърз растеж /Мат.6:28-29/.

КОРЕНИТЕ СИ. Корените на крема са много слаби и затова не са подходяща фигура за обещаната стабилност на Израел.

КАТО ЛИВАНСКО ДЪРВО. Отнася се или за ливанските кедри, или за ливанските планини.

СТИХ 6. КАТО МАСЛИНА. Сравнете с Ерем. 11:16. Маслината беше наричана короната на плодните дървета в Палестина. Това бе особено важно. Добиваното от нейния плод масло се използваше като храна и като източник на светлина. Нейните

плодове, така вкусни и полезни, нейната зеленина, така приятна и нейните листа, така продължително свежи, представляваха една ярка картина на славното бъдеще на Ефрем.

СТИХ 7. СЯНКАТА МУ. Ако Йехова е все още говорителят, би трябвало изразът да се чете „сянката Ми”, макар че такъв превод включва лека промяна на еврейски език. От друга страна, пророкът може тук да е говорещия – в такъв случай промяната в личното местоимение е взета предвид.

ЩЕ СЕ СЪЖИВЯТ. Ефрем можеше да разбере славното бъдеще, което тук е обрисувано. Чрез пророк Осия Господ се стремеше да направи изгледа в надеждата колкото може по-привлекателен, така че поканата да не можеше да се отхвърли. Призивът представлява подходяща кулминация на книгата на пророк Осия.

СТИХ 8. АЗ ГО ЧУХ. Глаголът може да се разглежда като изразяващ повтарящо се действие, като може да се изрази с изречението: „Аз съм Един, Който слуша”. В Септуагинтата първата и следващата част на стиха се четат по-различно: „Аз съм наскърбил и Аз ще го укрепя”.

СТИХ 9. КОЙ Е МЪДЪР? Пророк Осия завършва пророчеството си с умоляването неговият народ да обърне настойчиво внимание към всички думи, които Господ им бе говорил чрез него. За определянето на истинската мъдрост виж коментара за Притчи 1:2.

ЩЕ ХОДЯТ ПО ТЯХ. Така изходът беше ясно поставен пред израелтяните. Два пътя лежаха пред тях. Те можеха да продължат по нечестивите си пътища и да пожънат неизбежните последици или да се обърнат с цялото си сърце към Бога и да получат спасение. Господните пътища, като прави и непроменими ще бъдат осъществени, независимо от това какво хората могат да правят /Малахия 3:6; Яков 1:17/. Ако те са ги загубили, вината ще остане у тях, защото Бог бе представил пред тях всеки мотив за следване пътя на правото /Втор.30:15-20/.

Книгата на пророк Софония

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЗАГЛАВИЕ. Подобно на пророчествата на другите малки пророци, книгата на пророк Софония носи името на автора ѝ – Софония. На еврейски език думата е „Срфануах“ и означава „Иехова е закрила“ или „Иехова има съкровище“. Това име се среща и за други личности от Стария Завет /1Лет.6:36; Ерем.21:1; Захария 6:10,14/.

2. АВТОР. За пророк Софония не знаем нищо друго освен това, което той казва за себе в книгата си. Определено се вижда от Софония 1:1, че той произлиза от видно семейство. Фактът, че той отнася родословието си назад към цар Езекия, може да се счита като указание, че то се отнася за цар на Юдея и така той намеква за своето царско потекло /виж коментара за Софония 1:1/.

3. ИСТОРИЧЕСКА ОБСТАНОВКА. Пророкът посочва като време за своето пророчество /гл.1:1/ царуването на Юдейския цар Йосия /640-609 г. пр.Хр./.

Доколкото Софония предсказва опустошението на Ниневия /гл.2:13/, събитие което е станало през 612 г. пр.Хр., много е вероятно той да служи в по-ранните години на царуването на Йосия. Вероятно той е бил съвременник на пророк Авакум.

4. ТЕМА. Книгата на пророк Софония, подобно на тази на пророк Йоил, е насочена към „денят Господен“. За значението на този израз виж коментара за Исаия 2:12. Пророкът не само разкрива идващия съд над Израел; той известява и за наказанието, което ще дойде и над другите народи. Но ако Софония предупреждава чрез суровите си присъди, това е единствено заради народа, който може да се покае, може да търси правда, да търси кротост /гл.2:3/ и така да избегне наказанието.

5. ПЛАН

I. Съд над Юдея за греховете ѝ – 1:1-18

A. Въведение – 1:1

B. Суровостта и размера на съда – 1:2-18

II. Умоляване за търсене на Господа докато има благодано време – 2:1-3

III. Съд над другите народи – 2:4-15

A. Над Ханаан /филистимската земя/ - 2:4-7

B. Над Моав и Амон – 2:8-11

B. Над Етиопия – 2:12

Г. Над Асирия – 2:13-15

IV. Изобличение на Ерусалим за греховете му – 3:1-7

V. Съд над всички народи – 3:8

VI. Обещания за възстановяване – 3:9-20

Глава 1

СТИХ 1. ГОСПОДНЕТО СЛОВО. Вестта не беше на пророк Софония, а Божия вест /2Царе 23:1-2; 2Тим.3:16-17; 2Петр.1:21/.

ЕЗЕКИЕВИЯ СИН. Фактът, че родословието на Софония е проследено с четири рода назад, когато обикновено се споменава само името на бащата, ако въобще е дадено някакво родословие, придава особена стойност на схващането, че този

„Езекия“ е особено виден и най-вероятно това е Юдейския цар със същото име. Също и времевите интервали между споменатите личности са такива, че наистина много е вероятно пророк Софония да е бил пра-правнуци на Юдейския цар Езекия.

СТИХ 2. ОТ ЛИЦЕТО НА ЗЕМЯТА. Този израз, особено когато се вземе предвид първата част на стиха посочва колко суров ще бъде идващия съд. Тук пророкът го отнася за юдейската земя, до чийто управници и народ неговата вест за съд беше първоначално отправена /1:1,4,12; 2:1/.

СТИХ 3. ЧОВЕК И ЖИВОТНО. Проклятието в резултат на греха се отнася не само за човека, но също и за всяко друго творение /Бит.3:17; Римл.8:19-22/.

СЪБЛАЗНИТЕЛНИТЕ ИДОЛИ. Всички идоли, нечестиви планове, заблуди, измами, великият „плод“ на нечестията ще бъдат унищожени заедно със самите грешници /Ерем.17:10; Мат.7:17-19; Римл.6:21/.

СТИХ 4. РЪКАТА СИ. Ръката е символ на сила понеже е инструмент, чрез който човек упражнява силата си /Ис. Нав. 4:24/.

ОСТАНАЛИТЕ ВААЛОВИ СЛУЖИТЕЛИ. В Септуагинтата този израз се чете: „Ще изстребя имената на Ваал /виж коментара за Осия 2:17/.

ЖРЕЦИТЕ НА ИДОЛИ. Идолопоклоннически свещеници, определяни от Юдейските царе да извършват поклонение на високите места /виж коментара за Осия 10:5/.

СТИХ 5. НЕБЕСНОТО МНОЖЕСТВО. От древни времена слънцето, луната и звездите са били обект на поклонение като представители на природните сили и основните двигатели на земните събития /Ерем.8:2; 19:13; виж коментара за Втор.4:19/. Юдейският цар Манасия и вероятно пра-пра чичо на Софония /виж коментара на Софония 1:1/. Особено е насърчавал това поклонение /4Царе 21:3/.

ВЪРХУ ПОКРИВИТЕ НА КЪЩИТЕ. Върху плоските равни покриви семействата са издигали олтари за поклонение на небесните тела; принасяли са животински жертви и са кадили тамян /виж коментара за Ерем.19:13/.

КОИТО СЕ КЪЛНАТ. Последната половина на стих 5 се отнася до тези, които са правили

компромиси и са комбинирали поклонението си към Господа с това на звездите и другите богове.

МЕЛХОМ. Това е амонския бог Мелхом, споменат в някои древни документи. Виж коментара за 3Царе 11:7.

СТИХ 6. ОТКЛОНИЛИ. Тук пророкът несъмнено посочва отстъпленията, които са отхвърлили поклонението на истинския Бог.

НЕ ТЪРСЯТ. Последната половина на стих 6 се отнася до онези, които са безразлични към Господа и не интересуват от религия.

СТИХ 7. МЪЛЧИ. Мълчание и страхопочитание са посочени поради страшните присъди, които щяха да постигнат различните класи от народа /ст.7-13/. Сравнете с Авакум 2:20.

ДЕНЯТ ГОСПОДЕН. Тук пророкът го отнася до неизбежното наказание, придружено с Вавилонското нашествие /виж коментара за Исаия 13:6/. Но трябва да помним, че „пророчествата на Софония за неизбежния съд над Юдея са приложими със същата сила и за съда, който ще дойде над непокаяния свят по времето на Второто идване на Христос /Е.Уайт, Пророци и царе, стр.389, англ./.

За принципите използвани за приложение на пророчествата за последните дни, виж стр. 34-38, том IV на АБК, англ.

ЖЕРТВА. Картично представяне на вината на юдейската нация като заклано

животно /Исая 34:6; Езек.39:17-20/.

ОСВЕТИ ПОКАНЕНИТЕ СИ. Тоест, вавилонците са „отделени” според Божието намерение да извършат наказание над престъпниците /виж коментара за Исая 13:3/.

СТИХ 8. ПЪРВЕНЦИТЕ. Включва главните управници на народа.

ЦАРСКИТЕ СИНОВЕ. Това са членовете на царското семейство. Много е вероятно цар Йосия да не се споменава тук, тъй като той бе лоялен към Господа /2Лет.34:1-2,26-28/.

ЧУЖДЕСТРАННИ ДРЕХИ. Те могат да посочват езическите нрави и обичаи сред народа /Исая3:16-24/. Израелтяните трябваше със своите дрехи да напомнят, че бяха избран народ, посветен на служба към Бога /Числа 15:37-41/.

СТИХ 9. ПРЕСКАЧАТ ПРАГОВЕТЕ. Значението на този пасаж не е ясно. Вероятно езически обичай е описан тук /виж коментара за 1Царе 5:5/. Някои тълкуватели смятат, че думите изразяват желанието, с което служителите пренасят заповедите на нечестивите си господари. Други тълкуватели онтасят „праговете” за домовете на бедните, които са били ограбени. Онези, като слуги на другите, носят „грабителство и измама”, за да обогатят господарите си, трябва да пострадат заедно с господарите от идващите наказания.

ГРАБИТЕЛСТВО. Виж коментара за Авакум 1:2.

СТИХ 10. ВИК. Тук вавилонците са обрисувани като навлизачи в местата, където търговците и лихварите обитават.

РИБНАТА ПОРТА. Вероятно се отнася за тази, намираща се в средата на северната страна на града /Ерусалим/. Наричана е така, тъй като близо до нея се е намирал пазарът на риба, където жители от град Тир са продавали рибата си /виж коментара за Неем. 3:3/.

ВТОРИЯ. Виж коментара за 4Царе 22:14.

СТИХ 11. МАКТЕС. Буквално означава „хаван”, или „кътен зъб”. Мнозина изследователи смятат, че „maktesh” тук е името на част от Ерусалим . Контекстът /ст.10/ потвърждава тази гледна точка.

ТОВАРЕНИ СЪС СРЕБРО. Това се отнася или за онези, които са добавяли сребро към богатството си чрез търговия или както лихварите са били „товарени със сребро”, т.е. претегляли среброто. В Септуагинтата този пасаж се чете: „и всички, които са се възвеличавали чрез сребро, ще бъдат изтребени”.

СТИХ 12. ЕРУСАЛИМ. Столицата и представител на цялата нация.

С ЛАМПИ. Символ, който показва интензивността на търсенето, с което враговете на Юдея щяха да изтребят или заловят възможно всички хора.

НА ДРОЖДИТЕ СИ Тоест, народът се бе закоравил в пътищата си. Изповядващите се за последователи на Господа в дните на Софония не разбираха, както и мнозина християни днес не разбират, че няма почивка в нашата духовна борба с „началствата на небесните места”. Никой не бива да се задоволява с настоящите си духовни постижения. Само ако показваме непрекъснат растеж, тогава тогава ние живеем с дадените ни от Бога възможности. Самодоволството е най-големият враг на живата християнска опитност.

В СЪРЦЕТО СИ. Погрешното разбиране на Бога винаги води до погрешно поведение. Споменатите тук хора бяха всъщност деисти. Те се съгласяваха, че има Бог, но Го смятаха като отсъстващ Управител, който малко се грижи за своя народ и им отдава малко внимание. Обещанията Му за благословение и предупреждения по същия начин бяха без значение. Той не бе различен от боговете на езичниците.

СТИХ 13. ЗАПУСТЕНИ. Онези, които постоянно престъпваха Божия закон, щяха да приемат наказание, напълно противоположно на онези, които оставаха верни на Господа /Ис.65:21/.

СТИХ 14. ВЕЛИКИЯТ ДЕН ГОСПОДЕН. Виж коментара за стих 7.

БЛИЗО. Като посочва особено онези, които ще преживеят Божественото наказание, пророк Софония отново предупреждава /ст.7/, че това наказание е толкова близо, че „гласът” на неговото приближаване може да не се чуе.

ГОРЧИВО. На еврейски език думата е „mar” и означава „горчив”. Като алтернативен превод тази дума може да се вземе като като прилагателно име за думата „глас”. По този начин в Септуагинтата изразът се чете: „Гласът от деня Господен е горчив”.

СТИХ 15. ОНЗИ ДЕН. Пророкът картинно описва страшните въздействия на „онзи ден”: ден на гняв – разпалването на Божия гняв /Исая 9:19/; „смущение и утеснение” върху човеците /Йов 15:23-24/, „ден на тъмнина и мрак” /Йоил 2:2; Амос 5:18,20/.

СТИХ 16. ТРЪБА. Сигналът за битка или за приближаващия неприятел /Амос 2:2; виж коментара за Ерем.4:5/. Звукът на тръбата щеше да доведе до опустошението на юдейския народ.

ВИСОКИТЕ КУЛИ. Обикновено те се изграждаха при ъглите на стените, за да обезпечат подходяща защита срещу обсаждащата войска.

СТИХ 17. КАТО СЛЕПИ. Описание на страшното смущение сред народа.

КАТО НЕЧИСТОТИИ. Непогребаните трупове щяха да се разложат на земята /виж коментара за Ерем.9:22/.

СТИХ 18. СРЕБРОТО. Богатството на народа нямаше да може да купи от безопасността от опустошение /Исая 13:17; Езек.7:19/. Колко малко ценни са богатствата на хората в миговете на най-дълбоко утеснение!

Глава 2

СТИХ 1. ИЗПИТАЙТЕ СЕБЕ СИ. Тъй като събирането на народа заедно добавя сила чрез публичен съвет, чрез общо изповядване и умоляване на Бога, пророкът увещава народа си да се събере и самоизпита /Евр.10:24-25; Йоил 1:14; 2:16-18/.

БЕЗСРАМНИ. На еврейски език думата е „kosaph” и буквално означава „ставам бледен” /и така „kosaph” – „бледият метал” е среброто. Във формата, в която тази дума е използвана тук има две възможни значения: „копнея” или „срамувам се”. Ако Юдея не „копнееше”, това означава, че народът не бе достоен за Божията любов и закрила. Ако народът не „се срамуваше” означава, че той няма правилно разбиране и чувство за вината на греховете си /Исая 29:22/.

СТИХ 2. УКАЗЪТ. Тоест, Божието намерение да накаже Юдея /гл.1:2,4,8,18/. За приложението на израза за последните дни виж коментара за гл.1:7.

СТИХ 3. ТЪРСЕТЕ. Като се обръща към онези, които претендират да служат на Бога и да са послушни на Неговия закон, пророкът ги насърчава да се държат здраво за Бога.

КРОТКИ. Това са хората, които имат характери, противоположни на тези на горделивите, самодоволните и безсрамните, посочени по-горе /виж коментара за стих 1/. За духа на гордост виж коментара за Мат.5:5.

КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТЕ. Макар че народът на Юдея се бе отклонил и отделил от Бога, имаше и остатък от хора, които бяха останали лоялни към Бога.

ДАНО. На еврейски език думата е „ulas” и означава израз на надежда, молба или страх.

СТИХ 4. ГАЗА. Тук са споменати четири от петте града в Ханаан /филистимската земя/, за да представят цялата страна /Амос 1:6-8/. Подобно на пророк Амос, Софония пропуска град Гет /виж коментара за Амос 1:6/.

ПО ПЛАДНЕ. Тъй като тогава е най-горещата част на деня, време когато врагът най-малко се очаква да атакува, изразът „по пладне” очевидно означава „неочаквано” или „внезапно” /Ерем. 15:8/.

ХЕРЕТЦКИЯТ НАРОД. Смятало се е, че херетците са населявали южната част на филистимското крайбрежие /виж коментара за 1Царе 30:14/. В Септуагинтата се съдържа изрази „съсед на критяните” или „пришълци сред критяните” – жителите на остров Крит.

СТИХ 7. КРАЙБРЕЖИЕ. Тази част ще бъде дадена на „останалите от Юдовия дом, когато се върнат в земята си /Авдий 17-20/.

ПОСЕТИ. Тук Божието намерение да „посети” е за добро и да благословение /виж коментара за Пс.8:5; 59:5/. Пророкът изразява твърдата си увереност, че неговият народ ще се възстанови от вавилонския плен и явно смята погубването на филистимците като подготовка за това събитие.

СТИХ 8. ХУЛАТА НА МОАВ. Потомците на Лот, моавците и амонците бяха немилостивите неприятел на Израел, макар че имаха кръвна връзка с израелтяните /виж коментара за Амос 1:13; 2:1/.

ГРАНИЦАТА ИМ. В Септуагинтата изразът се чете: „нарушиха границите Ми”. Както Господ нарича Израел „народа Ми”, така и границите на страната могат да бъдат съответно наречени „границите Ми”. Тяхното нарушаване бе престъпление срещу Бога /Втор.32:8-9/.

СТИХ 9. ГОСПОД НА СИЛИТЕ. Виж коментара за Ерем.7:3. Бог говори така за Себе Си, за да покаже, че източниците на Неговата сила ще направят действена заплаха Му към враговете на народа Му.

МОАВ НЕПРЕМЕННО. Близостта на моявците и амонците до Мъртво море, областта на древните Содом и Гомор /виж коментара за Бит. 13:10/ би направило още по-силно това пророчество срещу тези съседи на Юдея.

СТИХ 10. ГОСПОДИ НА СИЛИТЕ. Виж коментара за стих 9 и Ерем.7:3.

СТИХ 11. ЩЕ ИЗНУРИ. На еврейски език думата е „gazah” и означава „отслабвам, изнурявам, намалявам”. Пророкът очакваше времето, когато Бог щеше да „изнури” всичките земни богове, време когато те нямаше да имат поклонници, които да им принасят жертви.

ВСИЧКИ. Виж Исаия 19:18-19; Малахия 1:11.

ОСТРОВИ. Отнасяне за далечни страни, които могат да бъдат достигнати чрез пътуване по море.

СТИХ 12. ЕТИОПЦИ. На еврейски език думата е „kushim”. „Етиопците” или жителите на Хус /виж коментара за Бит.10:6/. Етиопия е включвала Либия и някои части от Арабия, граничещи с Червено море.

СТИХ 13. АСИРИЯ. Докато Асирия е била благоуспяваща, пророкът предсказва, че и тя щеше да пострада от Божия гняв /Исаия 10:12; Езек.31:3-12; книгата на пророк Наум/.

КАТО ПУСТИНЯТА. Изобилното плодородие на Ниневия се дължеше на доброто напояване. Когато напоителните съоръжения бяха разорени, Ниневия щеше да се превърне в безводно място.

СТИХ 14. СТАДА. Тук е дадено подробно описание на опустошението, което щеше да постигне Ниневия /виж коментара за ст.13/. С картинен език пророкът описва липсата на човешки заселници сред развалините на града.

СТИХ 15. БЕЗГРИЖНО. Или „безопасно”, „небезпокоявано”. Градът е обрисован като такъв, който не се бои от военни действия. В гордостта си Ниневия приписваше на себе си единствено принадлежащите на Божеството възможности: „Аз съм и освен Мен няма друг!” /Исаия 14:13-14; 47:7; Откр.18:7/.

ЩЕ ПОДСВИРНЕ. Показва унижение или присмех /Ерем. 19:8; Михей 6:16/.

ЩЕ ПОМАХА С РЪКАТА СИ. Жест за презрително отхвърляне.

Глава 3

СТИХ 1. ГОРКО. Като се обръща към Ерусалим пророкът го предупреждава, че Божиите отсъждания над нечестивия град ще бъдат и над закоравелите грешници в Юдея /ст.1-5/.

СТИХ 2. ГЛАСА. Тоест, гласът на Бога, както е в Неговия закон и чрез пророците /Ерем.7: 23-28; 9:13/.

ПОПРАВЛЕНИЕ. Това, което Бог изпращаше за доброто на народа те „не го приемаха”.

НЕ УПОВА. По време на бедствие Юдея често уповаше на помощ от чужди съюзници, на идоли, а „не упова на Господа”.

СТИХ 3. РЕВЯЦИ ЛЪВОВЕ. Юдейските първенци поглъщаха народа /Пр. 28:15/. По време на управлението на малолетния цар Йосия, такова отношение щеше да бъде сравнително лесно осъществимо.

ВЕЧЕРНИ ВЪЛЦИ. Тези хищни животни ловят и поглъщат безпомощните си жертви основно през нощта.

СТИХ 4. ПРОРОЦИТЕ. Тоест, лъжливите пророци /Михей 2:11; 3:5/.

СВЕТИЛИЩЕТО. Нечестивите свещеници не правеха разлика между свящото и оскверненото /Езек.22:26/.

ЗАКОНА. На еврейски език думата е „torah” /виж коментара за Втор. 31:9 и Притчи 3:1/. Свещениците, за които се предполагаше, че трябваше да спазват Божиите поучения и да разнасят светлината на Божията истина /виж коментара за 2Летописи 13:3/, самите те бяха онези, които отклоняваха народа от Божия закон.

СТИХ 5. СРЕД НЕГО. На престъпниците бе строго напомнено, че Бог винаги е сред тях, като засвидетелства за Своята правда чрез храма, чрез службите и поклонниците му и така отстранява всяко извинение за непослушанието на Неговата воля.

СТИХ 6. ИЗТРЕБИХ. Престъпниците добре знаеха, че в миналото Бог бе „изтребил” нечестиви народи, каквото бяха ханаанците, когато израелтяните наследиха ханаанската земя, а също и за Северното царство Израел, което бе унищожено от асирийците. Така и Юдея, заедно с другите народи тук е предупреждана за Божието наказание за греха.

НЯМА ЧОВЕК В ТЯХ. Това до известна степен символично пророчество бе изпълнено по време на последната обсада на Ерусалим, дори преди градът да бъде превзет /виж коментара за Еремия 32:43/. Символичният език, който е използван означава просто, че Юдея щеше да запустее.

СТИХ 7. НЕПРЕМЕННО. Тези минали наказания, които постигнаха „народите” /виж коментара за стих 6/ трябваше да научат израелтяните на покаяние и

покоряване на Бога.

СПОРЕД ВСИЧКО ОНОВА. Виж коментара за Пс.8:4; 59:5. С други думи, ако Ерусалим и Юдея не биха „приели поправление” или не биха се реформирали, то непременно щяха да бъдат наказани.

ПОДРАНИХА. Еврейски идиоматичен израз, означаващ да се върши нещо с желание или с настойчивост /виж коментара за Ерем.7:13/.

СТИХ 8. ЗАТОВА. Ако тези грешници не се покаят е определено Божие наказание.

ДЕНЯ. Вероятно се отнася за наказанието, което щеше да се нанесе над Юдея и другите народи от вавилонците.

НАРОДИТЕ. Вероятно тук пророкът има в предвид основно народите, споменати в гл.2:4-15 /виж коментара за Йоил 3:2/.

ЦЯЛАТА ЗЕМЯ. Виж коментара за гл.1:2. Еврейските книжници, наричани мазорети, които между VII и IX век сл.Хр. са добавили гласни знаци към Библейските ръкописи /виж АБК том I, стр.34-35, англ./ са отбелязали, че този стих /8/ е единственият стих в целия Стар Завет, който съдържа всичките 22 букви на еврейската азбука.

СТИХ 9. ЗАЩОТО ТОГАВА. Този пасаж ясно посочва времето за възстановяване на Израел. Без значение от кой народ или език ще бъдат хората, всички които ще се присъединят към Израел в поклонение на истинския Бог. Ще говорят с „чисти устни”, без да се омърсяват повече от идолопоклонство в кое да е от неговите форми /Пс.16:4; Осия 2:17/.

СТИХ 10. ОТВЪД. Нищо друго освен „отвъд” Етиопия не би могло да бъде символ за най-отдалечените земни краища.

ЕТИОПСКИТЕ РЕКИ. Виж коментара за гл.2:12.

ПРИНОС. На еврейски език думата е „minchah”, тук използвана като доброволен принос на Бога /виж коментара за Левит 2:1/.

СТИХ 11. В ОНЗИ ДЕН. Пророкът посочва в бъдещето за време, когато Божиите деца ще Му служат искрено и чистосърдечно.

ЩЕ СЪМ МАХНАЛ. В ози ден, онези които „горделиво” и самохвално са ходили в своите си пътища, уповавали са на материалните и светски неща вместо на Бога, ще бъдат унищожени /виж коментара за Исая 2:12-22/.

В СВЯТИЯ МИ ХЪЛМ. Виж коментара за Исая 11:9.

СТИХ 12. СЪКРУШЕН. Пророкът описва характерните черти на остатъка. Божието намерение бе сред Неговите деца да се откриват несебелюбив и не величаещи себе си личности

СТИХ 13. ОСТАНАЛИТЕ. Виж коментара за Йоил 2:32. Споменатите тук „останали” се отнася за групата от хора спомената в стих 12, която „ще уповава на името Господне”. Това са онези, които щяха да останат в Юдея след унищожаването на грешниците по земята. Пророкът тук гледа в бъдещето към времето на възстановяване, споменато в стихове 14-20.

ЩЕ ПАСАТ. Тук пророкът използва познат в Стария Завет символ, с който Божият народ е уподобен на овце, които „пасат”, т.е. водени от добрия „Пастир” /виж Псалм 23/.

СТИХ 14. СИОНОВА ДЪЩЕ. Тоест, Ерусалим. /Виж коментара за Исая 1:8/

СТИХ 15. ОТМЕНИ. Тук пророкът показва, че Ерусалим ще се радва и весели, понеже неговите „присъди” заради греховете му са били „отменени”, а неприятелят му – „изхвърлен”.

НЕПРИЯТЕЛИТЕ ТИ. Тоест, онези които са угнетявали Юдея. Тук пророк Софония има предвид най-вече вавилонците.

СРЕД ТЕБ. Виж Исая 12:6; Откр.21:3; 22:3.

СТИХ 16. ДА НЕ ОТСЛАБВАТ РЪЦЕТЕ ТИ. Това е еврейски идиоматичен израз, който означава „да не отслабва сърцето ти” или „да не губиш кураж”.

СТИХ 17. СРЕД ТЕБ. Виж стихове 5,15.

С ПЕСНИ. Любовта и радостта изразени от Бога към Неговия народ са толкова големи, че Бог е представен като певец песни.

СТИХ 18. СКЪРБЯТ. Докато бяха под робство, верните на Бога бяха лишени от посещението на святите празници /виж коментара за Осия 2:11/. С вяра пророкът гледа напред към времето, когато истинските Божии синове ще се съберат за да Му се поклонят необезпокоявани от никакъв „укор”.

СТИХ 19. ЩЕ ИЗБАВЯ КУЦАТА. Бог винаги помага на онези, които се нуждаят от помощ, на онези които са „падали” по своя житейски път. Бог очаква да Му сътрудничим в разширяването на такава помощ към другите.

СТИХ 20. ЩЕ ВИ ДОВЕДА. Пророкът завършва книгата си със славна картина на обещание, насочено към бъдещия ден на възстановяване от вавилонския плен.

ПОХВАЛА. Бог възнамеряваше Израел да получи най-голяма „похвала” – почит „между всичките племена на земята”. Но Израел не успя да изживее своите възможности и тези славни обещания могат да получат пълното си изпълнение единствено чрез изкупената църква на Господа.

КАЗВА ГОСПОД. Последните думи в пророчеството на Софония са потвърждение на сигурността на пророческата вест, понеже тя почива на Словото на вечния непроменим и всемогъщ Бог.